

ผลงานลำดับที่ ๒

เรื่อง การจัดการสาธารณสุขภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกัน
และในเวลาใกล้เคียงกัน ศึกษาเฉพาะพื้นที่รับผิดชอบของ
ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกลนคร

ของ

ร้อยตำรวจตรี สันฐิติ ธรรมใจ

ตำแหน่ง นิติกรชำนาญการพิเศษ

ตำแหน่งเลขที่ ๖๕

กองกฎหมาย

(รักษาราชการแทนหัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทา

สาธารณสุขจังหวัดสมุทรสาคร)

เอกสารประกอบเพื่อขอรับการประเมินผลงานและแต่งตั้งให้ดำรง

ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณสุข

(นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ)

ตำแหน่งเลขที่ ๗๗๒

ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกลนคร

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข

กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

เอกสารผลงานฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการเสนอเพื่อขอรับการประเมินผลงานและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณสุข (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ) ตำแหน่งเลขที่ ๗๗๒ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกลนคร กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย เป็นการศึกษาผลงานที่ผู้ขอรับการประเมินได้ดำเนินการในระหว่างเวลาที่ได้รับคำสั่งให้รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณสุข ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกลนคร ซึ่งผู้ขอรับการประเมินได้ศึกษาปัญหาด้านการจัดการสาธารณสุข ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกลนคร โดยคาดการณ์ว่าจะเกิดภัยหลายประเภทขึ้นในพื้นที่เดียวกัน และในเวลาใกล้เคียงกัน ต่อมาได้เกิดสาธารณสุขหลายประเภทขึ้นในพื้นที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกลนคร จริง ผู้ขอรับการประเมินได้ดำเนินการรับมือกับภัยหลายประเภทอันเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยแสดงถึงความยุ่งยากซับซ้อนของปัญหาและการแก้ไขปัญหา ซึ่งมีผลกระทบในจังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม และจังหวัดในพื้นที่ใกล้เคียงที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกลนคร ไปปฏิบัติหน้าที่

เอกสารผลงานฉบับนี้ นอกจากจะใช้นำเสนอเพื่อประกอบการพิจารณาประเมินผลงานเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นแล้ว น่าจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาดูงานหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกัน และในเวลาใกล้เคียงกัน เพื่อจะนำกรณีศึกษาดังกล่าวไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานในองค์กรของตนที่ประสบปัญหาใกล้เคียงกันกับผลงานฉบับนี้ เพื่อประโยชน์ต่อการให้บริการสาธารณะด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขของหน่วยงานและผู้สนใจทั่วไป ผู้ขอรับการประเมินจึงได้นำเอกสารผลงานฉบับนี้ ไปเผยแพร่ในสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข และบุคคลทั่วไปได้ศึกษาและนำไปใช้ประโยชน์อีกด้วย

อย่างไรก็ตามหากผลงานฉบับนี้มีข้อบกพร่อง หรือความผิดพลาดประการใด ผู้ขอรับการประเมินขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว

สันธิติ ธรรมใจ
ผู้ขอรับการประเมิน
๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๒

สารบัญ

	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ	ข
สารบัญแผนภาพ	จ
บทที่	
๑. บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๓
๑.๓ สมมติฐานของการศึกษา	๔
๑.๔ ขอบเขตของการศึกษา	๔
๑.๕ วิธีดำเนินการศึกษา	๔
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๔
๑.๗ นิยามศัพท์	๕
๒. แนวคิด ทฤษฎี ระเบียบกฎหมาย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑ แนวคิด เรื่องภัย ภัยพิบัติหรือสาธารณภัย	๖
๒.๑.๑ แนวคิดเรื่องภัย	๖
๒.๑.๒ แนวคิดเรื่องภัยพิบัติหรือสาธารณภัย	๘
๒.๒ แนวคิด ทฤษฎี และระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสาธารณภัย	๑๒
๒.๒.๑ การจัดการสาธารณภัยของ FEMA	๑๒
๒.๒.๒ ระบบการบัญชาการเหตุการณ์	๑๕
๒.๒.๓ แนวคิดการจัดการสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพในมิติอื่น ๆ	๒๒
๒.๒.๔ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐	๒๓
๒.๓ แนวนโยบายการจัดการจัดการสาธารณภัยในปัจจุบัน	๒๖
๒.๓.๑ แนวคิดเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals (SDGs)) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณภัย	๒๗
๒.๓.๒ กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๗๓ (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 – 2030)	๒๙
๒.๓.๓ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐	๓๒
๒.๓.๔ แผนการปฏิรูปประเทศ	๓๔
๒.๓.๕ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔	๓๔
๒.๓.๖ ยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔)	๓๕
๒.๓.๗ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘	๓๘

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๒.๓.๘ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนวยการรักษา ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร	๔๒
๒.๓.๙ แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๔๓
๒.๓.๑๐ แผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๔๔
๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๕
๒.๔.๑ การวิเคราะห์สมรรถนะด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบก ในการช่วยเหลือประชาชน	๔๕
๒.๔.๒ การพัฒนาขั้นตอนปฏิบัติมาตรฐานการเปิดใช้งานศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน จากแนวปฏิบัติเกณฑ์การตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณภัย	๕๐
๒.๕ ผลงานการศึกษาด้านการจัดการสาธารณภัยของผู้ขอรับการประเมิน ที่มีการนำไปเผยแพร่	๕๔
๒.๕.๑ บทความ เรื่อง Sheriff ในอเมริกาเปรียบได้กับ “นายอำเภอไทย” หรือ “ตำรวจไทย” กันแน่?	๕๔
๒.๕.๒ บทความ เรื่อง นายอำเภอกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	๕๔
๓. การจัดการสาธารณภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกัน และในเวลา ใกล้เคียงกัน ศึกษาเฉพาะพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร	๕๖
๓.๑ การทบทวนแนวทางการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร	๕๖
๓.๑.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย	๕๖
๓.๑.๒ การวิเคราะห์สภาพปัญหา	๕๘
๓.๒ การจัดการก่อนเกิดสาธารณภัย	๗๙
๓.๒.๑ การเตรียมการป้องกันปัญหาภัยแล้ง	๗๙
๓.๒.๒ การเตรียมการป้องกันปัญหาอุทกภัย	๘๖
๓.๒.๓ บทบาทของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ด้านการจัดการก่อนเกิดสาธารณภัย	๑๐๖
๓.๓ บทบาทของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการรับมือ กับภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกัน และในเวลาใกล้เคียงกัน	๑๑๖
๓.๓.๑ การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์รับมือภัยหลายประเภท และการสื่อสารกับส่วนกลางหรือหน่วยงานอื่น	๑๑๖

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
๓.๓.๒ การรับมือกับภัยแล้ง	๑๑๗
๓.๓.๓ การรับมือกับอุทกภัย	๑๒๑
๓.๓.๔ การรับมือกับวาตภัย	๑๓๔
๓.๔ บทบาทของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการ หลังเกิดสาธารณภัย	๑๓๖
๓.๔.๑ การสำรวจความเสียหาย	๑๓๖
๓.๔.๒ การให้ความช่วยเหลือ การเยียวยา และการฟื้นฟูสิ่งสาธารณประโยชน์ ที่ได้รับ ความเสียหายจากสาธารณภัย	๑๓๘
๔. บทวิเคราะห์การจัดการสาธารณภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกัน และในเวลาใกล้เคียงกัน	๑๔๕
๔.๑ การวิเคราะห์สภาพปัญหา	๑๔๕
๔.๒ การวิเคราะห์การจัดการก่อนเกิดสาธารณภัย	๑๔๕
๔.๒.๑ การเตรียมการก่อนเกิดสาธารณภัยของจังหวัด	๑๔๕
๔.๒.๒ การเตรียมการก่อนเกิดสาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร	๑๕๑
๔.๓ การวิเคราะห์การรับมือกับสาธารณภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกัน และในเวลาใกล้เคียงกัน	๑๕๓
๔.๔ การวิเคราะห์การจัดการหลังเกิดสาธารณภัย	๑๖๑
๕. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๑๖๔
๕.๑ บทสรุป	๑๖๔
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๑๖๗
บรรณานุกรม	๑๖๙
ภาคผนวก	๑๗๑
ผนวก ๑ คำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๖๒/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒	๑๗๑
ผนวก ๒ รายงานการประชุมคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย	๑๗๔
ผนวก ๓ บทความ เรื่อง Sheriff ในอเมริกา เปรียบได้กับ “นายอำเภอไทย” หรือ “ตำรวจไทย” กันแน่?	๑๘๑
ผนวก ๔ บทความ เรื่อง นายอำเภอกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	๑๘๖

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
แผนภาพที่ ๒ - ๑ ตารางแสดงตัวอย่างภัยลำดับแรกและภัยสืบเนื่อง	๘
แผนภาพที่ ๒ - ๒ ผังโครงสร้างการบัญชาการเหตุการณ์ ICS แบบ Single Incident Commander	๑๗
แผนภาพที่ ๒ - ๓ ตารางแสดงระดับการเปิดศูนย์ EOC Activation ในประเทศ สหรัฐอเมริกา	๒๑
แผนภาพที่ ๒ - ๔ ตารางแสดงมิติทางด้านสังคมและเทคนิคขององค์กรบริหารจัดการ สาธารณภัย	๒๓
แผนภาพที่ ๒ - ๕ ตารางเงื่อนไขการยกระดับสาธารณภัย	๕๓
แผนภาพที่ ๓ - ๑ แผนที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒	๕๙
แผนภาพที่ ๓ - ๒ ตารางแสดงจำนวนและการแบ่งการปกครองท้องที่และการปกครองท้องถิ่น ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	๖๑
แผนภาพที่ ๓ - ๓ ตารางแสดงจำนวนประชากรจากการทะเบียนกลาง จำแนกตามจังหวัด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑	๖๓
แผนภาพที่ ๓ - ๔ ตารางแสดงจำนวนประชากรเมื่อแยกตามช่วงอายุ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑	๖๓
แผนภาพที่ ๓ - ๕ ตารางแสดงการเพิ่มขึ้นของจำนวนครัวเรือน จำแนกตามจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑	๖๓
แผนภาพที่ ๓ - ๖ ตารางและแผนภูมิแสดงสถิติสถานการณ์อุบัติเหตุที่เกิดจากการคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑	๖๗
แผนภาพที่ ๓ - ๗ ตารางและแผนภูมิแสดงสถิติสถานการณ์อุทกภัย พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ (จำนวนครั้งประกาศภัย)	๖๘
แผนภาพที่ ๓ - ๘ ตารางและแผนภูมิแสดงสถิติสถานการณ์วาตภัย พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ (จำนวนครั้งที่ประกาศภัย)	๗๐
แผนภาพที่ ๓ - ๙ ตารางและแผนภูมิแสดงสถิติสถานการณ์อัคคีภัย พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ (จำนวนครั้งที่ประกาศภัย)	๗๑
แผนภาพที่ ๓ - ๑๐ ตารางและแผนภูมิแสดงสถิติสถานการณ์ภัยจากไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ (จำนวนครั้งที่ประกาศภัย)	๗๓
แผนภาพที่ ๓ - ๑๑ ตารางแสดงพื้นที่และระดับความเสี่ยงภัยของกลุ่มจังหวัด	๗๔
แผนภาพที่ ๓ - ๑๒ แผนภูมิแสดงปฏิทินสาธารณภัยที่เกิดในพื้นที่กลุ่มจังหวัด	๗๗
แผนภาพที่ ๓ - ๑๓ แผนที่แสดงลำน้ำและสถานที่เก็บกักน้ำของจังหวัดสกลนคร	๙๐
แผนภาพที่ ๓ - ๑๔ ตารางแสดงพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยของจังหวัดสกลนคร พ.ศ. ๒๕๖๒	๙๑
แผนภาพที่ ๓ - ๑๕ ตารางแสดงพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยจังหวัดนครพนม	๙๕

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชดำรัสของในหลวงรัชกาลที่ ๙ เกี่ยวกับแนวทางการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนแก่ประชาชนผู้ประสบภัย ที่ได้พระราชทานไว้เพื่อย้ำเตือนหน่วยงาน ที่มีหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไว้หลายครั้ง อาทิ ได้มีพระบรมราโชบายการปฏิบัติงาน ให้แก่มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ไว้ว่า “ให้ไปให้ความอบอุ่นช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากโดยฉับพลัน ทำให้ผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือ มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานต่อไป...” นอกจากนี้ยังมีพระราชดำรัส แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๓๙ ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาว่า “การช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้นจะต้องช่วยในระยะสั้นหมายความว่า เป็นเวลาที่ฉุกเฉินต้องช่วยโดยเร็ว และต่อไปก็จะต้องช่วยให้ต่อเนื่อง ส่วนเรื่องการช่วยเหลือในระยะยาวก็มีความจำเป็นเหมือนกันเป็นผลว่า เขาได้รับการดูแลช่วยเหลือแลมาจนกระทั่งได้รับการศึกษาที่สามารถทำมาหากินได้โดยสุจริตและโดยมีประสิทธิภาพ เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ...”^๑ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกคน จะต้องรับใส่เกล้าแล้วนำไปปฏิบัติในการช่วยเหลือประชาชน ตลอดจนปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้วย

ในอดีตนั้น สถานการณ์ภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ซับซ้อน ไม่ยุ่งยาก แนวคิดการจัดการ สาธารณภัยหรือภาวะฉุกเฉิน เน้นเพียงการดำเนินกิจกรรมตอบโต้เหตุฉุกเฉินเฉพาะหน้า ด้วยการช่วยเหลือ และบรรเทาทุกข์ตามสถานการณ์ ประเภท และความร้ายแรงของภัยเหล่านั้น ซึ่งหน่วยงานหลักของภาครัฐ เพียงหน่วยงานเดียวก็มีความสามารถที่จะรับมือกับสถานการณ์ภัยนั้น ๆ ได้ แต่ปัจจุบันสถานการณ์ภัยพิบัติ หรือสาธารณภัยของโลกได้เปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติมีความผันผวนและ รุนแรงมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศก่อให้เกิดการขาดแคลนน้ำ อุทกภัย และภัยธรรมชาติที่รุนแรง^๒ จึงอาจกล่าวได้ว่าสถานการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นบนโลกปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงความถี่ (Frequency) ความซับซ้อน (Complexity) และความรุนแรง (Severity) ที่เกิดขึ้นจากภัยต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ ดังนั้น แนวคิดการจัดการภาวะฉุกเฉิน จึงพัฒนามาสู่แนวคิดที่เน้นการบูรณาการเชิงรุกมากขึ้น คือ ให้ความสำคัญ กับการเตรียมความพร้อมและบรรเทาผลกระทบ ในภาพรวมทั้งในระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย โดยเน้นการป้องกันและลดผลกระทบเพื่อลดความเสี่ยง ส่งผลให้ในทางปฏิบัติหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบ การจัดการภาวะฉุกเฉินเพียงหน่วยเดียวเช่นในอดีต จึงมีขีดความสามารถอยู่ในวงจำกัด ไม่ว่าจะเป็น ในเรื่องความรู้ความเชี่ยวชาญและทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งทรัพยากรบุคคล เครื่องมืออุปกรณ์ และงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความคาดหวังของประชาชนผู้ประสบภัยได้เท่าที่ควร ทำให้แนวคิดเรื่องการบูรณาการ

^๑ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). (ม.ป.ป.). โครงการทุนมูลนิธิราชประชานุเคราะห์. สืบค้นเมื่อ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๒, จาก <http://km.rdpb.go.th/Project/View/๘๕๙๙>.

^๒ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (๒๕๖๐). แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔. หน้า ๒๗.

ทั้งองค์ความรู้ ทรัพยากร และหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วยงาน มาใช้ในการบริหารจัดการเหตุการณ์ภาวะฉุกเฉิน จนพัฒนาเป็นระบบบัญชาการเหตุการณ์ที่หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาช่วยกันปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งแนวคิดและแนวปฏิบัติเหล่านี้มีความสำคัญและมีบทบาทต่อการพัฒนาแนวคิดในการจัดการภัยมากขึ้น^๓

สำหรับประเทศไทยปัจจุบัน หลายพื้นที่เผชิญกับวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นจากภัยธรรมชาติที่ร้ายแรง และเกิดบ่อยครั้งและหลายประเภท ทั้งเหตุการณ์แผ่นดินไหวในมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งส่งผลให้เกิดคลื่นยักษ์สึนามิ ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เหตุการณ์อุทกภัยและโคลนถล่มในจังหวัดบริเวณภาคเหนือตอนล่างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙ เหตุการณ์มหาอุทกภัยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ในพื้นที่ ๖๔ จังหวัด และกรุงเทพมหานคร ที่มีผู้เดือดร้อน ๕,๒๔๗,๑๒๕ คริวเรือน จำนวน ๑๖,๒๒๔,๓๐๒ คน เสียชีวิต ๑,๐๒๖ คน รวมมูลค่าความเสียหาย ๑.๔๔ ล้านล้านบาท เหตุการณ์ธรณีพิบัติที่จังหวัดเชียงราย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๗ และเหตุการณ์วาตภัย (พายุโซนร้อนปาบึก) พัดถล่มจังหวัดภาคใต้ของไทยช่วงต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า แนวโน้มการเกิดภัยพิบัติ และผลกระทบด้านความเสียหายต่าง ๆ ที่ตามมาล้วนทวีความรุนแรงมากขึ้น

ในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร จากข้อมูลที่รวบรวมได้ และปรากฏในแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ระบุว่าพื้นที่จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งเป็นพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ เกิดสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่ดังกล่าว ได้แก่ อุบัติเหตุการคมนาคม เกิดเหตุทุกจังหวัด ทุกปี มีผู้เสียชีวิต รวม ๓ ปี จำนวน ๑,๕๔๙ คน เกิดอุทกภัยโดยมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ประเภทอุทกภัย ทั้ง ๓ ปี ใน ๓ จังหวัด รวม ๕๓ ครั้ง รวมมูลค่าความเสียหาย ๖๐๐.๙๔ ล้านบาท เกิดวาตภัย โดยมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ประเภทวาตภัย ทั้ง ๓ ปี ใน ๓ จังหวัด รวม ๒๙๙ ครั้ง พื้นที่การเกษตรเสียหาย ๕,๓๓๔ ไร่ นอกจากนี้ ในพื้นที่ ๓ จังหวัดข้างต้น ยังเกิดสาธารณภัยประเภทอื่นอีก ได้แก่ อัคคีภัย ภัยจากไฟฟ้าและหมอกควัน และภัยแล้งอีกด้วย

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เกิดสาธารณภัยขึ้นหลายประเภท เมื่อในพื้นที่เดียวกันเกิดสาธารณภัยหลายประเภทแล้ว การมีมาตรการจัดการสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพเพื่อรับมือกับสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกัน จะสามารถลดความสูญเสียชีวิตหรือเสียหายจากสาธารณภัยได้ แต่สภาพปัญหาที่ทำนายความสามารถ คือ ทำอย่างไรจึงจะจัดสรรทรัพยากร เครื่องมืออุปกรณ์ จัดสรรคน จัดสรรงบประมาณ และบริหารจัดการอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และไม่ให้เกิดปัญหาเมื่อเกิดสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน จากปัญหาดังกล่าวได้สะท้อนออกเป็นการโจมตีทางสื่อสังคมออนไลน์เมื่อคราวเกิดอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสกลนคร เมื่อปี ๒๕๖๐ มีผู้โจมตีว่าในศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร มีเรือจอดจำนวนมาก แต่ไม่นำไปช่วยชาวบ้านผู้เดือดร้อน ทั้ง ๆ ที่เกิดเหตุอุทกภัยอยู่ใกล้สถานที่จอดเรือเพียง ๕๐๐ เมตร แม้ภายหลังจะมีการชี้แจงว่า ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร

^๓ Jesse Manuta, Supaporn Khрутmuang, Darika Huasai and Label Louis. (2006). "Institutionalized Incapacities and Practice in Flood Disaster Management in Thailand." *Science and Culture*. 72 (January-February). pp. 10 - 22.

มีพื้นที่รับผิดชอบจำนวน ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ดังนั้น อุปกรณ์เครื่องมือต้องมีการเตรียมพร้อมเพื่อใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานตามที่มีการร้องขอ ส่วนที่มีผู้เข้าใจว่ามีเรือจอดไว้แต่กลับไม่นำไปช่วยเหลือชาวบ้านนั้น เนื่องจากเรือบางชนิดต้องใช้บุคลากรที่มีความชำนาญในการขับซี้ และต้องใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ จึงไม่สามารถอนุญาตให้ผู้ที่ไม่มี ความชำนาญนำไปใช้ เนื่องจากอาจเกิดความเสียหายได้ ส่วนที่มีภาพปรากฏเรือจอดอยู่ในที่จอด ส่วนหนึ่งเป็นเรือที่เสีย รอการตรวจซ่อมบำรุงให้ใช้งานได้ ขณะที่อีกส่วนหนึ่งเป็นเรือที่เพิ่งกลับมาจากการออกปฏิบัติงานแล้วมีการนำกลับมาบำรุงรักษาทำให้มีผู้เข้าใจคลาดเคลื่อนไป ซึ่งผู้บังคับบัญชาในขณะนั้นยืนยันว่า ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ทำการสนับสนุนการปฏิบัติการช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนจากอุทกภัย โดยปฏิบัติหน้าที่ตลอดทั้งกลางวันและกลางคืนอย่างเต็มที่แล้ว^๔ แต่อย่างไรก็ตามกรณีดังกล่าวเป็นผลพวงมาจากปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรในภาวะเมื่อเกิดสาธารณภัยในพื้นที่กว้าง

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นเกิดจากเพียงสาธารณภัยประเภทเดียว ผู้ขอรับการประเมินเห็นว่า หากเกิดสาธารณภัยขึ้นหลายประเภทในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน หากไม่มีการจัดการทรัพยากร และจัดการสาธารณภัยที่ดี ปัญหาการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบ บนความคาดหวังของประชาชน จะทวีความรุนแรงขึ้น จนส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของรัฐบาล และอาจเกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนจำนวนมากได้ ผู้ขอรับการประเมินจึงทำการศึกษาปัญหา ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขปัญหา ตลอดจนหาแนวทางในการจัดการสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกัน ในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เพื่อให้เกิดผลในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้อย่างมีประสิทธิภาพและป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิด ความหมาย ทฤษฎี วรรณกรรมเกี่ยวกับภัย ภัยพิบัติ หรือสาธารณภัย สาธารณภัยหลายประเภท การจัดการสาธารณภัย ตลอดจนการจัดการสาธารณภัยหลายประเภท

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวคิด กฎหมาย ข้อกำหนด นโยบายและแผนการจัดการสาธารณภัยทุกระดับ ตั้งแต่ระดับระหว่างประเทศ ระดับชาติ กระทรวง กรม ไปจนถึงหน่วยงานระดับล่างลงไป

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาด้านการจัดการสาธารณภัย วิเคราะห์ ทบทวนการจัดการสาธารณภัยและมาตรการรับมือสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่รับผิดชอบศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ลงมือปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาและจัดการสาธารณภัย ทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย ที่แสดงให้เห็นถึงความยุ่งยากซับซ้อน และมีผลกระทบในวงกว้าง

๑.๒.๔ เพื่อศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาด้านการจัดการสาธารณภัยหลายประเภท ในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน ประกอบกับแนวคิด ทฤษฎี ตามข้อ ๑.๒.๑ และ ข้อ ๑.๒.๒ แล้วนำผลการวิเคราะห์ไปสรุปผลพร้อมทำข้อเสนอแนะให้บุคลากรด้านการจัดการสาธารณภัยและบุคคลทั่วไปนำผลการศึกษานี้ไปใช้ประโยชน์ด้านการจัดการสาธารณภัยต่อไป

^๔ ไทยรัฐออนไลน์. (๒๕๖๐, ๑ สิงหาคม). ผอ.ปภ.๗ เฉลยข้อข้องใจ นศ. เรือจอดเต็มโกดัง ‘ทำไมไม่ไปช่วยคนถูกน้ำท่วม’. สืบค้นเมื่อ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๒, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/northeast/1023570>.

๑.๓ สมมติฐานของการศึกษา

๑.๓.๑ การจัดการสาธารณสุขขั้นก่อนเกิดภัยที่ดี จะช่วยให้การเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณสุขภัยมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๓.๒ การจัดการสาธารณสุขทุกขั้นตอน หากดำเนินการให้เป็นไปตามแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนนโยบาย และแผนการจัดการสาธารณสุขแล้ว ย่อมทำให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัย ไม่เกิดปัญหาอุปสรรค และหากพบปัญหาอุปสรรคจะสามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๔ ขอบเขตของการศึกษา

๑.๔.๑ ศึกษาการจัดการสาธารณสุขประเภทภัยแล้ง อุทกภัย และวาตภัย เฉพาะพื้นที่รับผิดชอบ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกนคร และพื้นที่อื่นที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกนคร ได้รับมอบหมายเป็นการเฉพาะ

๑.๔.๒ ศึกษาการจัดการสาธารณสุขเฉพาะด้าน การจัดการทรัพยากรเครื่องมืออุปกรณ์ การจัดการ ด้านงบประมาณ และการบริหารจัดการ ยกเว้นด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งผู้ขอรับการประเมินได้ศึกษา อย่างละเอียดในผลงานเรื่องที่ ๑ ที่เสนอเพื่อประกอบการขอรับการประเมินผลงานมาในคราวเดียวกันนี้แล้ว

๑.๔.๓ กำหนดระยะเวลาทำการศึกษาผลงานเรื่องนี้ ระหว่างเดือนสิงหาคม – พฤศจิกายน ๒๕๖๒

๑.๕ วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การจัดการสาธารณสุขหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในเวลา ใกล้เคียงกัน ศึกษาเฉพาะพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกนคร ครั้งนี้ เป็นรายงานการศึกษาเชิงเอกสารประกอบกับการนำเอาความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ การประชุม วางแผน และการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกนคร ประกอบกับศึกษาจากตัวบทกฎหมาย หนังสือ บทความ เอกสารวิจัย สื่อสารสนเทศทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศ ข้อมูล ภาพถ่าย และเอกสาร แผน ตลอดจนสถิติต่าง ๆ จากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ ทำให้ทราบแนวคิด ความหมาย ทฤษฎี วรรณกรรมเกี่ยวกับภัย ภัยพิบัติ หรือสาธารณสุข ภัยสาธารณสุขหลายประเภท การจัดการสาธารณสุข ตลอดจนการจัดการสาธารณสุขหลายประเภท

๑.๖.๒ ทำให้ทราบแนวคิด กฎหมาย ข้อกำหนด นโยบายและแผนการจัดการสาธารณสุขทุกระดับ ตั้งแต่ระดับระหว่างประเทศ ระดับชาติ กระทรวง กรม ไปจนถึงหน่วยงานระดับล่างลงไป

๑.๖.๓ ทำให้ทราบสภาพปัญหาด้านการจัดการสาธารณสุข ทราบวิธีการวิเคราะห์ ทบทวนการจัดการ สาธารณภัยและมาตรการรับมือสาธารณสุขหลายประเภทในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกนคร ตลอดจนวิธีปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาและจัดการสาธารณสุข ทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัยที่แสดงให้เห็นถึงความยุ่งยากซับซ้อน และมีผลกระทบในวงกว้าง

๑.๖.๔ ทำให้ทราบผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาด้านการจัดการสาธารณสุขหลายประเภท ในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน และสามารถนำผลการวิเคราะห์ไปสรุปผลพร้อมทำข้อเสนอแนะ ให้บุคลากรด้านการจัดการสาธารณสุขและบุคคลทั่วไปนำผลการศึกษานี้ไปใช้ประโยชน์ด้านการจัดการ สาธารณภัยต่อไป

๑.๗ นิยามศัพท์

“สาธารณภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน” ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง สาธารณภัยดังต่อไปนี้ตั้งแต่ ๒ ประเภทภัยขึ้นไป ได้แก่ ภัยแล้ง หรืออุทกภัย หรือวาตภัย ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ๗ สกลนคร ได้แก่ จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร ในห้วงเวลาเดียวกันหรือเกิดขึ้นในระยะเวลายาวกันไม่เกิน ๑ รอบเดือน

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี ระเบียบกฎหมาย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผลงานเรื่องการจัดการสาธารณสุขภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน ศึกษาเฉพาะพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ฉบับนี้ ผู้ขอรับการประเมินได้กำหนดกรอบแนวคิดโดยอ้างอิงทฤษฎีทางตำรา ระเบียบกฎหมาย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๑ แนวคิดเรื่องภัย ภัยพิบัติหรือสาธารณภัย^๑

ก่อนที่จะกล่าวถึงเรื่องการจัดการสาธารณสุขภัย สิ่งแรกที่ถูกปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขต้องทำความเข้าใจให้แตกฉาน คือ แนวคิดเรื่องภัย ภัยพิบัติ และสาธารณสุข เหตุเพราะโดยทั่วไป ผู้ปฏิบัติงานมักจะใช้คำว่า “ภัย” และ “ภัยพิบัติ” ปะปนกันไป เหมือนเป็นคำเดียวกัน แต่ในทางทฤษฎีแนวคิดทั้ง ๒ แนวคิดนี้ มีนัยที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ขอรับการประเมินได้ทำการศึกษาในรายละเอียดแล้ว จึงขอสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๑.๑ แนวคิดเรื่องภัย

“ภัย” (Hazard) หมายถึง สิ่งหรือเหตุการณ์ใด ๆ ที่อาจจะก่อให้เกิดอันตราย หรือสร้างผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งได้ ในทางตำรา “ภัย” เป็นเหตุการณ์รุนแรงที่ “อาจก่อให้เกิด” หรือ “อาจจะไม่” ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและความเสียหายต่อทรัพย์สินของผู้อื่นก็ได้ เช่น กรณีเกิดแผ่นดินไหวในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งเป็นสถานที่ที่ไม่มีผู้คนอยู่อาศัย เหตุการณ์ในลักษณะนี้ ในทางวิชาการเรียกว่า “ภัย” มิใช่ภัยพิบัติ เนื่องจากไม่ได้ก่อความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินแต่ประการใด หรือกรณีเกิดฝนตกหนัก ถือเป็น “ภัย” ที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายได้ แต่หากบ้านเรือนของผู้คนตั้งอยู่บนที่สูง น้ำท่วมไม่ถึง ซึ่งไม่เกิดความเสียหายใด ๆ ต่อบ้านเรือน ก็ไม่ถือว่าเป็นภัยพิบัติ เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่า “ภัย” คือ เหตุอันตรายที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตทรัพย์สินของมนุษย์ แต่เมื่อใดก็ตามที่ภัยเกิดขึ้นแล้ว จะก่อให้เกิดความเสียหายในชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์อย่างร้ายแรง หรือเกิดความสูญเสียอย่างมหาศาล การเกิดเหตุการณ์ที่มีระดับความรุนแรงลักษณะเช่นนี้ “ภัย” ได้พัฒนาไปสู่จุดที่เรียกว่า “ภัยพิบัติ” แล้ว นั่นเอง ซึ่งในทางวิชาการได้มีการเขียนเป็นสมการแห่งการเกิดภัยพิบัติเพื่อใช้ในการหาค่าตอบว่าประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ มีความเสี่ยงหรือมีโอกาสที่จะต้องเผชิญกับภัยพิบัติสูงต่ำหรือมากน้อยเพียงใด ได้แก่

สมการที่ ๑ Disaster (ภัยพิบัติ) = Hazard (ภัย) + Vulnerability (ความเปราะบาง) หรือ

สมการที่ ๒ Disaster (ภัยพิบัติ) = Hazard (ภัย) + Vulnerability (ความเปราะบาง) + Exposure (การเปิดรับหรือความล่อแหลม) - Coping Capacity (ความสามารถในการรับมือ)

สมการข้างต้นเป็นความพยายามของนักวิชาการด้านสาธารณสุขที่ต้องการสื่อความหมายว่า “ภัยพิบัติ” หรือ “หายนะ” หรือ “ความสูญเสีย” มาจากปัจจัยสำคัญ ๓ อย่าง ปัจจัยแรก คือ ความรุนแรงของตัวภัย ปัจจัยที่สอง คือ ระดับความเปราะบาง และปัจจัยที่สาม คือ ระดับการเปิดรับหรือความล่อแหลม

^๑ สมพร คุณวิจิต. (๒๕๖๑). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการสาธารณสุขแบบเบ็ดเสร็จ. หน้า ๔ - ๒๓.

ซึ่ง ๓ ปัจจัยดังกล่าวนี้ เป็นตัวกำหนดว่าความสูญเสียที่เกิดจากภัยพิบัติจะมากหรือน้อย ยิ่งตัวเลขผลลัพธ์มากเท่าใดย่อมหมายความว่ามีความเสี่ยงมากเท่านั้น นอกจากนี้ ยังมีการอธิบายเพิ่มเติมอีกว่า ภัยพิบัติ หรือระดับความสูญเสียจะรุนแรงเพียงใด ขึ้นอยู่กับศักยภาพหรือความสามารถในการรับมือของประชาชน สังคม ชุมชน ตลอดจนองค์กร ของประเทศนั้น ๆ ด้วย โดยที่ศักยภาพหรือความสามารถในการรับมือจะเป็นสิ่งที่ช่วยลดความสูญเสียของภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้

ประเภทของภัย จัดแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ ภัยธรรมชาติ (Natural Hazards) และภัยที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manmade Hazards)

๑. ภัยธรรมชาติ (Natural Hazards) คือ สิ่งหรือเหตุอันตรายที่เกิดจากกระบวนการทางธรรมชาติ โดยสามารถแบ่งเป็นประเภทย่อย ๆ ได้ ดังนี้

๑.๑ ภัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพอากาศ (Meteorological Hazards) เช่น วาตภัย ภัยแล้ง และไฟป่าที่เกิดจากจุดความร้อน (Hot spot) เป็นต้น

๑.๒ ภัยที่เกี่ยวข้องกับน้ำ (Hydrological Hazards) เช่น น้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก คลื่นพายุซัดฝั่งและคลื่นยักษ์สึนามิ เป็นต้น

๑.๓ ภัยที่เกี่ยวข้องกับธรณีหรือพื้นแผ่นดิน (Geographical Hazards) เช่น แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด และดินโคลนถล่ม เป็นต้น

๒. ภัยจากการกระทำของมนุษย์ (Manmade Hazards) หมายถึง สิ่งหรือเหตุอันตรายที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ เช่น การก่อการร้าย เหตุระเบิดหรืออัคคีภัย ในโรงงานอุตสาหกรรมที่เกิดจากความประมาทเลินเล่อของบุคลากร สารเคมีอันตรายรั่วไหล อุบัติเหตุจากการขับเครื่องจักรกลและยานพาหนะจราจรทั้งทางน้ำ ทางบก และทางอากาศ เป็นต้น

นอกจากนี้ “ภัย” ยังแบ่งได้เป็น ภัยลำดับแรก (Primary Hazard) กับภัยสืบเนื่อง (Secondary Hazard) โดยภัยลำดับแรก เป็นเหตุการณ์รุนแรงหรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของภัยนั้น ๆ โดยตรง ซึ่งเกิดขึ้นก่อน เช่น การสั่นสะเทือนของแผ่นดิน (แผ่นดินไหว) ฝนตกหนัก น้ำท่วม พายุลมแรง คลื่นซัดชายฝั่ง เป็นต้น การเกิดขึ้นของภัยลำดับแรกนั้น บางครั้งระดับความรุนแรงของภัย ดังกล่าวนำไปสู่ภัยอื่น ซึ่งเป็ผลสืบเนื่องจากภัยลำดับแรกนั้น เช่น อาคารถล่ม และอัคคีภัยเป็นผลที่เกิดจากแรงสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหว อาคารทรุดอันเกิดจากน้ำท่วมหรือดินโคลนถล่ม น้ำท่วมฉับพลันทำให้เกิดการท่วมขังเป็นเวลานาน นำไปสู่การเน่าเสียและเป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรคที่มากับน้ำ ก่อเกิดโรคระบาด เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภัยบางประเภทอาจมีสภาพเป็นทั้งภัยลำดับแรกและภัยสืบเนื่องก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่สภาพหรือบริบทของการเกิดภัย ในขณะที่หน่วยงานกลางของประเทศไทย คือ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย แบ่งประเภทภัยที่เกิดขึ้นเป็น “ภัยหลัก” กับ “ภัยรอง”^๒ เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น จึงได้มีการสรุปตัวอย่างภัยลำดับแรก และภัยสืบเนื่องไว้ ดังนี้

^๒ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (๒๕๕๙). *หนังสือคำศัพท์ด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ*. หน้า ๖๒.

ภัยลำดับแรก (Primary Hazard)	ภัยสืบเนื่อง (Secondary Hazard)
แผ่นดินไหว	อาคารถล่มหรือไฟไหม้ เนื่องจากท่อส่งก๊าซที่ฝังไว้ใต้ดินหรือส่งไปยังบ้านเรือนระเบิด สารเคมีอันตรายและสารกัมมันตรังสีรั่วไหล เนื่องจากท่อ/ถังเก็บสารเคมี หรือโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ได้รับความเสียหายจากแผ่นดินไหว
ลมพายุดีเปรสชัน/พายุไซร่อน	น้ำท่วมฉับพลัน ดินโคลนถล่ม น้ำป่าไหลหลาก
สภาพอากาศร้อนรุนแรง ในช่วงฤดูร้อน	ไฟป่า หมอกควันพิษ และฝุ่นละออง
ลมพายุไต้ฝุ่น ลมพายุเฮอริเคน ลมพายุไซโคลน	สารเคมีอันตรายหรือสารกัมมันตรังสีรั่วไหล เนื่องจากท่อ/ถังเก็บสารเคมี หรือ โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ได้รับความเสียหายอันเป็นผลสืบเนื่องจากลมพายุ
น้ำท่วม	โรคระบาดในมนุษย์และสัตว์
คลื่นยักษ์สึนามิ	อาคารบ้านเรือนใกล้ชายทะเลได้รับความเสียหาย สารเคมีอันตรายหรือสารกัมมันตรังสีรั่วไหล เนื่องจากท่อ/ถังเก็บสารเคมี หรือ โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ได้รับความเสียหายอันเป็นผลสืบเนื่องจากคลื่นยักษ์สึนามิ

แผนภาพที่ ๒ - ๑ : ตารางแสดงตัวอย่างภัยลำดับแรกและภัยสืบเนื่อง^๓

๒.๑.๒ แนวคิดเรื่องภัยพิบัติหรือสาธารณภัย

คำว่า “ภัยพิบัติ” (Disaster) นั้น มีการให้นิยามไว้หลากหลาย ดังเช่นตัวอย่างต่อไปนี้

United Nations International Strategy for Disaster Reduction (UNISDR) ให้นิยาม “ภัยพิบัติ” ว่าเป็นการหยุดชะงักอย่างรุนแรงของระบบการทำงานต่าง ๆ ของชุมชน หรือสังคมซึ่งนำไปสู่การสูญเสียในชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ซึ่งความสูญเสียนั้น เกินความสามารถของชุมชน หรือสังคมดังกล่าว ในการรับมือด้วยทรัพยากรของตนเอง โดยสิ่งที่เรียกว่าภัยพิบัตินี้ เป็นผลจากปฏิสัมพันธ์ของหลายปัจจัย ได้แก่ ภัย (Hazards) สภาพความเปราะบาง (Conditions of Vulnerability) และศักยภาพที่จำกัดในการรับมือ (Insufficient Coping Capacity)^๔

American Red Cross (ARC) ให้นิยาม “ภัยพิบัติ” คือ เหตุการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นอันส่งผลให้ผู้คนต้องอพยพออกจากที่พักอาศัย หรือทำให้ไร้ที่อยู่อาศัย ทำให้สมาชิกในครัวเรือนพรากจากกัน ทำลายบ้านเรือน ทำให้ผู้คนบาดเจ็บหรือล้มตาย โดยภัยพิบัติจะก่อให้เกิดความทุกข์ยากตามมา ทั้งในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว และเกิดความต้องการพื้นฐานในด้านต่าง ๆ ขึ้นมาอย่างเร่งด่วนจำนวนมาก ซึ่งความต้องการเหล่านั้น เกินขอบเขตความสามารถของผู้คนในพื้นที่ที่จะตอบสนองหรือแก้ปัญหาเองได้อย่างทันท่วงทีและเพียงพอ นอกจากนี้ ความต้องการพื้นฐานที่เกิดขึ้นและที่ไม่ได้รับการตอบสนองอย่างทันท่วงทีและเพียงพอ ดังกล่าวนั้น ยังเป็นอุปสรรคทำให้การดำเนินการฟื้นฟูของผู้คนที่ได้รับผลกระทบมีความล่าช้าเกินกว่าที่ควรจะเป็นอีกด้วย^๕

^๓ Lindell M.K. Prater C. And Perry R.W. (2007). **Wiley Pathways Introduction to Emergency anagement**. P 173.

^๔ UNISDR (2007).Hyogo Framework for Action 2005 – 2015 : Building the Resilience of Nations and Communities to Disasters. Retrieved August 29, 2019. From <http://www.unisdr.org/we/inform/publications/1037>.

^๕ ARC. (2003). Statement of Understanding between the Disaster Operations Volunteer Escapees (DOVES) and the American Red Cross. Retrieved August 29, 2019. From <http://www.dovebof.org/CorpRecs/ARCSOU.htm>.

สำหรับประเทศไทย มีนักวิชาการได้ให้คำนิยามไว้ว่า “ภัยพิบัติ” เป็นสภาวะที่ระบบการทำงานของชุมชนหรือสังคมได้รับการกระทบกระเทือนหรืออาจรุนแรงจนเป็นสาเหตุให้เกิดการสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่เกินกำลังความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบจะจัดการเพียงลำพังได้โดยใช้ทรัพยากรของตนเองที่มีอยู่^๖

ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๕ ให้คำนิยามของคำว่าภัยพิบัติไว้ว่า “ภัยพิบัติ” หมายความว่า สาธารณภัย อันได้แก่ อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง ภาวะฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง ภัยจากลูกเห็บ ภัยอันเกิดจากไฟฟ้า ภัยที่เกิดจากโรคหรือการระบาด ของแมลง หรือศัตรูพืชทุกชนิด ภัยอันเกิดจากโรคที่แพร่หรือระบาดในมนุษย์ อากาศหนาวจัดผิดปกติ ภัยสงคราม และภัยอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ก่อการร้าย กองกำลังจากนอกประเทศ ตลอดจนภัยอื่น ๆ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือมีบุคคลหรือสัตว์ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่มีภารกิจด้านการจัดการภัยพิบัติโดยตรงของประเทศไทย คือ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ใช้คำว่า “สาธารณภัย” ซึ่งเป็นนิยามตามกฎหมายที่ปรากฏในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ โดย “สาธารณภัย” หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย ดังนั้น คำว่า “ภัยพิบัติ” และคำว่า “สาธารณภัย” จึงมีความหมายที่สื่อถึงคำว่า “Disaster” เช่นเดียวกัน จึงเป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันและใช้แทนกันได้ ในเอกสารผลงานฉบับนี้จะใช้คำว่าภัยพิบัติ และสาธารณภัยคำใดคำหนึ่ง หรือทั้ง ๒ คำ ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบท

เพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจ รวมทั้งใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการวางแผนเพื่อลดผลกระทบ และรับมือสามารถแบ่งประเภทของภัยพิบัติ ออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. สาธารณภัยหรือภัยพิบัติทางธรรมชาติ (Natural Disasters) เป็นปรากฏการณ์ความเสียหายรุนแรงและความสูญเสียมหาศาลที่เกี่ยวข้องหรือมีต้นเหตุมาจากภัยธรรมชาติ ผนวกกับปัจจัยด้านความเปราะบาง และการเปิดรับต่อภัยนั้น ๆ เมื่อเกิดขึ้นแล้วสร้างความสูญเสียต่อชีวิตและความเสียหายต่อทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก เช่น เหตุการณ์ภัยพิบัติพายุเฮอริเคน Katrina ที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อ ค.ศ. ๒๕๔๘ เหตุการณ์แผ่นดินไหวที่เนปาล เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ เหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิในมหาสมุทรอินเดียในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ เหตุการณ์แผ่นดินไหวในประเทศเฮติ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๓ และเหตุการณ์มหาอุทกภัยในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นต้น

๒. สาธารณภัยหรือภัยพิบัติจากฝีมือมนุษย์หรือภัยพิบัติทางเทคโนโลยี (Manmade or Technological Disasters) ภัยพิบัติประเภทนี้เกิดขึ้นเมื่อภัยจากฝีมือมนุษย์ (Manmade Hazards) หรือภัยทางเทคโนโลยี (Technological Hazards) ก่อความเสียหายอย่างหนักแก่ทรัพย์สิน อาคารบ้านเรือน สิ่งแวดล้อม ทำให้ผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก และส่งผลกระทบรุนแรงต่อวิถีชีวิตของประชาชน เช่น เหตุการณ์

^๖ ทวีดา กมลเวช. (๒๕๕๔). คู่มือการจัดการภัยพิบัติท้องถิ่น. หน้า ๗๗.

โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ Chernobyl ระเบิดในยูเครน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๙ เหตุการณ์สารเคมีในโรงงาน Bhopal รั่วไหลในประเทศอินเดีย พ.ศ. ๒๕๒๗ หรือกรณีน้ำมันรั่วไหลครั้งใหญ่จากแท่นขุดเจาะของบริษัท British Petroleum (BP) ที่อ่าวเม็กซิโก ประเทศสหรัฐอเมริกา พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งสิ่งแวดล้อม สุขภาพของประชาชนและเศรษฐกิจของรัฐ Louisiana ประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างมาก เป็นต้น

๓. สาธารณภัยหรือภัยพิบัติซับซ้อน (Complex Disasters) เป็นปรากฏการณ์ความเสียหายรุนแรงและความสูญเสียมหาศาล ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องหรือมีต้นเหตุมาจากภัยหลายประเภท (Multiple Hazards) ทั้งภัยธรรมชาติและภัยจากฝีมือมนุษย์/ภัยทางเทคโนโลยี ตัวอย่างที่ชัดเจนของภัยพิบัติในลักษณะนี้ คือ ภัยพิบัติซับซ้อนที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่เริ่มจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวซึ่งทำให้เกิดคลื่นยักษ์สึนามิไหลเข้าท่วมทำลายบ้านเรือน โครงสร้างพื้นฐาน และระบบสาธารณูปโภคของชุมชน นอกจากนี้ ความแรงจากแผ่นดินไหวดังกล่าวยังทำให้โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ Fukushima Daiichi ระเบิด ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ดังกล่าว นอกจากนี้ ยังมีอีกหนึ่งคำที่มีความคล้ายคลึงกับคำว่าภัยพิบัติซับซ้อน นั่นก็คือ คำว่า Complex Emergencies ซึ่งองค์การอนามัยโลกระบุว่าเป็นสถานะที่ชีวิตของผู้คนถูกคุกคามและวิถีชีวิตได้รับผลกระทบจนหยุดชะงัก โดยสถานะภัยพิบัติที่เป็น Complex Emergencies นี้ เป็นผลมาจากสงคราม ความวุ่นวายในประเทศ และการอพยพขนาดใหญ่ของประชาชน ซึ่งการรับมือกับสถานะภัยพิบัติดังกล่าวดำเนินการภายใต้สภาพแวดล้อมทางความมั่นคงและการเมืองที่ยากลำบาก Complex Emergencies มักเป็นสถานะที่ผสมผสานระหว่างความขัดแย้งในประเทศ การอพยพของประชาชนจำนวนมาก ความอดอยากและการขาดแคลนอาหารอย่างหนัก รวมทั้งความเปราะบางหรือการล่มสลายของสถาบันทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ หลายครั้งสถานะ Complex Emergencies มักจะทวีความรุนแรงหรือเลวร้ายมากขึ้นเมื่อถูกซ้ำเติมด้วยภัยพิบัติทางธรรมชาติ^๗ ขณะที่ในมุมมองของ International Committee of the Red Cross (ICRC) Complex Emergencies เป็นสถานะแห่งภัยพิบัติที่เกิดจากการผสมผสานกันอย่างซับซ้อนระหว่างภัยธรรมชาติ ภัยจากฝีมือมนุษย์ และความเปราะบางในหลากหลายมิติ ซึ่งโดยทั่วไปจะมีลักษณะดังต่อไปนี้^๘ ได้แก่ มีความรุนแรงที่ขยายเป็นวงกว้างและมีการสูญเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก มีการเคลื่อนย้ายหรืออพยพของประชากรออกจากที่พักอาศัย ความเสียหายต่อสังคมและเศรษฐกิจลุกลามไปทั่ว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการช่วยเหลือทางมนุษยธรรมขนานใหญ่และในหลากหลายมิติ มีอุปสรรคต่อการเข้าไปช่วยเหลือทางมนุษยธรรมอันเกิดจากข้อจำกัดทางการเมืองและการทหาร ในบางพื้นที่ผู้ปฏิบัติงานที่เข้าไปช่วยเหลือทางมนุษยธรรมมีความเสี่ยงสูงต่อความปลอดภัยในชีวิต

เมื่อพิจารณาลักษณะของภัยพิบัติหรือสาธารณภัยซับซ้อนแล้วเป็นต้นเหตุมาจากสาธารณภัยหลายประเภทซึ่งเกิดขึ้นพร้อม ๆ หรือใกล้เคียงกัน หรือต่อเนื่องกัน ดังนั้น สาธารณภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน จึงเป็นสาธารณภัยที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือสูญเสีย

^๗ WHO. (๒๐๑๓). Environmental health in emergency and disaster : a practical guide. Retrieved August ๒๙, ๒๐๑๙. From http://www.who.int/water_sanitation_health/hygiene/emergencies/em๒๐๑๒_intro.pdf?ua=๑.

^๘ ICRC. (๒๐๑๘). Complex/manmade hazards : complex emergencies. Retrieved August ๒๙, ๒๐๑๙. from <http://www.ifrc.org/en/what-we-do/disaster-management/about-disasters/definition-of-hazard/complex-emergencies/>.

จนส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง และมีความยากลำบากในการจัดการภัยหลายประเภทข้างต้น หน่วยงานของรัฐ จึงควรมีมาตรการรับมือกับภัยหลายประเภทข้างต้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดพัฒนาไปสู่สาธารณภัยซับซ้อน

นอกจากการจัดกลุ่มภัยพิบัติออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว เรายังอาจพิจารณา ประเภทของภัยพิบัติตามลักษณะการเกิดได้อีกด้วย โดยอาจแบ่งได้เป็นภัยพิบัติแบบ Rapid Onset Disasters กับ Slow Onset Disasters กล่าวคือ Rapid Onset Disasters เป็นภัยพิบัติที่เกิดจากภัย (Hazards) ที่เกิด หรืออุบัติขึ้นในเวลาอันรวดเร็ว เกิดขึ้นแบบปัจจุบันทันด่วน เกิดขึ้นแบบฉับพลัน และบางเหตุการณ์ไม่มีสิ่งเตือน ให้รู้ว่ามีภัยกำลังจะเกิด เช่น ภัยพิบัติที่เกิดจากภัยแผ่นดินไหว เป็นต้น นอกจากนี้ ภัยพิบัติแบบ Rapid Onset Disasters ยังรวมไปถึงเหตุการณ์หายนะที่เกิดจากภัยจำพวกพายุต่าง ๆ ทั้งพายุทอร์นาโด พายุเฮอริเคน ซึ่งบางพื้นที่เรียกไซโคลนหรือไต้ฝุ่น รวมไปถึงน้ำท่วมฉับพลัน (Flash Flood) ที่สามารถเกิดขึ้นได้รวดเร็วหรือ ในระยะเวลาอันสั้นแม้ว่าปัจจัยหรือสภาพที่ก่อให้เกิดน้ำท่วมนั้นอาจจะสามารถคาดการณ์ได้อยู่บ้างว่าจะเกิด ช่วงเวลาใด เป็นต้น สำหรับ Slow Onset Disasters มักใช้อ้างถึงปรากฏการณ์ความทุกข์ยาก ความขาดแคลน หรือผลกระทบทางลบต่อการดำรงชีวิตอันเกิดจากภัยที่ค่อย ๆ พัฒนาหรือเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ ใช้เวลาสะสม มาหลายเดือน หรือหลายปี จนในที่สุดสิ่งที่สะสมมานั้นนำมาสู่หายนะที่รุนแรงอย่างยิ่ง ตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุด คือ ภัยแล้ง รวมทั้งความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม เช่น น้ำท่วมขังเป็นเวลานานจนน้ำเกิดการเน่าเสีย การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเสื่อมโทรมของดินจนแปรสภาพเป็นทะเลทราย เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเราจะจัดกลุ่มภัยพิบัติออกเป็นแบบใดหรือลักษณะใดก็ตาม เมื่อปรากฏการณ์ที่เรียกว่าภัยพิบัติเกิดขึ้น มักจะมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดและความเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง เกิดขึ้นตามมาทั้งภัยพิบัติหรือสาธารณภัย ซึ่งประมวลออกมาได้มี

๑. Uncertainty คือ ความไม่แน่นอนหรือความไม่ชัดเจน กล่าวคือ หลังจากที่ภัยพิบัติ เพิ่งเกิดขึ้นนั้น สังคมมักจะขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเด็นที่ว่า เกิดอะไรขึ้น เกิดขึ้นได้อย่างไร มีจำนวน ผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิตเท่าไร ความเสียหายมากน้อยเพียงใด และจะมีวิธีรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างไร สิ่งเหล่านี้คือ ความไม่ชัดเจน ความไม่แน่นอน หรือเป็นสิ่งที่สังคมต้องการรู้ แต่ไม่อาจรู้ได้แน่ชัดในช่วงแรก ๆ ของการเกิดภัยพิบัติ บางครั้งนำไปสู่ข่าวลือต่าง ๆ ตามมา

๒. Urgency คือ สภาพความเร่งด่วนในหลาย ๆ เรื่องจะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็ความต้องการ เฉพาะหน้าของประชาชนที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันและต้องตอบสนองอย่างเร่งด่วน ประชาชนส่วนใหญ่รวมทั้ง ผู้นำในพื้นที่ต่างก็เห็นความสำคัญของการดำเนินการแจ้งเตือนภัยอย่างเร่งด่วนที่สุด การดูแลรักษาผู้บาดเจ็บ และการจัดการซากปรักหักพังที่เกิดขวางเส้นทางจราจร เหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้คนในพื้นที่ที่มองว่ามีความเร่งด่วน ที่จะต้องดำเนินการให้รวดเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

๓. Emergency Consensus หรือ สภาวะความสามัคคีเฉพาะกิจแบบอัตโนมัติ กล่าวคือ ทุก ๆ คนในพื้นที่ประสบภัยพิบัติทั้งผู้นำทางการเมือง หน่วยงานภาครัฐ ธุรกิจห้างร้าน กลุ่มคน ตลอดจน ประชาชนทั่วไปพร้อมใจกันเข้ามาทำงานร่วมกันหรือช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแบบอัตโนมัติ เป็นความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติและกระทั่นหัน

๔. Expansion of Citizen Role คือ การเพิ่มบทบาทของประชาชนจากบทบาทเดิมในภาวะปกติ กล่าวคือ ในยามที่เกิดภัยพิบัตินั้น นอกจากประชาชนมักจะยินดีหรือเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือกับสิ่งที่ภาครัฐ ร้องขอให้ปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ แล้ว ประชาชนทั่วไปที่ประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวของแต่ละคนยังลุกขึ้นมา แสดงบทบาทที่ไม่ใช่หน้าที่ของตนนั้น เช่น การเข้าไปมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเหยื่อที่ประสบภัยที่ติดในซากอาคาร

หรือผู้ที่ติดอยู่ในบ้านที่ถูกน้ำท่วม การช่วยเหลือเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บไปส่งสถานพยาบาล รวมไปถึง การบริจาคสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้องค์กรสาธารณกุศลเพื่อนำไปบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย เป็นต้น การแสดงบทบาทเหล่านี้มักไม่มีให้เห็นในภาวะปกติแต่จะเกิดขึ้นในช่วงที่เกิดสาธารณภัยเท่านั้น

๕. De-emphasis of contractual relationships สภาวะที่ความสัมพันธ์ในเชิงการซื้อขาย ซึ่งต้องอาศัยเอกสารลายลักษณ์อักษรหรือกระบวนการซื้อขายที่เป็นทางการมีความอ่อนคลายลง กล่าวคือ เมื่อเกิดภัยพิบัติหรือสาธารณภัยขึ้น ความต้องการของผู้ประสบภัยต้องได้รับการตอบสนองอย่างเร่งด่วน หรือเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ฉะนั้น การได้มาซึ่งสิ่งของที่จะนำไปบรรเทาเยียวยาผู้ประสบภัย จึงไม่สามารถอาศัย การซื้อขายเฉกเช่นในภาวะปกติที่ยึดตัวเอกสารสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือในลักษณะการซื้อขาย ที่เป็นทางการได้ เนื่องจากความสัมพันธ์เชิงการซื้อขายในลักษณะดังกล่าว ต้องใช้เวลาในการดำเนินการ พอสมควร อาจทำให้ล่าช้าไม่ทันการ ดังนั้น เรามักเห็นการซื้อขายที่ไม่เป็นทางการ เช่น การซื้อขายทางวาจาแทน ในบางกรณีหรือในบางพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องอาจไปซื้อของจากห้างร้านธุรกิจเพื่อนำมาช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย หรือเพื่อใช้ในกิจกรรมการรับมืออื่น ๆ โดยขอซื้อทางวาจาแบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้สิ่งของมาก่อน หลังจากเหตุการณ์สงบลง ห้างร้านจึงออกไปเสร็จเพื่อมาเก็บค่าสินค้าภายหลัง เป็นต้น หรือกรณีอาจเป็นการ ผ่อนปรนกฎระเบียบขั้นตอนบางอย่างของทางราชการลง นอกจากนี้ สิ่งของต่าง ๆ อาจได้มาจากการบริจาค ของธุรกิจห้างร้านหรือประชาชนทั่วไปโดยไม่ต้องมีการคิดราคาหรือเก็บเงินค่าสินค้าจากหน่วยงานภาครัฐ เป็นต้น เหล่านี้เป็นภาพที่มักไม่เกิดขึ้นในภาวะปกติจะเห็นได้เฉพาะช่วงที่เกิดภัยพิบัติเท่านั้น

๖. Convergence คือ สภาวะที่ทุกสิ่งหลั่งไหลมาบรรจบกัน กล่าวคือ เมื่อภัยพิบัติหรือ สาธารณภัยขนาดใหญ่เกิดขึ้น ทั้งคนและทรัพยากร/สิ่งของต่าง ๆ จากทั่วทุกสารทิศต่างก็มุ่งหน้าหลั่งไหลมารวมกัน ในพื้นที่ที่เกิดภัยพิบัติ โดยในส่วนของผู้ที่หลั่งไหลเข้ามานั้นอาจมีตั้งแต่ผู้ประสบภัยที่อพยพออกไปแล้ว กลับเข้ามายังพื้นที่เพราะเป็นห่วงบ้านเรือนทรัพย์สินหรือเพื่อค้นหาสมาชิกในครอบครัวของตน รวมไปถึงจนถึง อาสาสมัครหรือจิตอาสาที่ต้องการเข้าไปช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย นักข่าวและนักวิจัย ที่อยากทราบหรืออยากได้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประสบภัย พวกมิชชันนารีที่จ้องหาประโยชน์จากสถานการณ์ กลุ่มคนที่ให้กำลังใจหรืออยากดูการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ซึ่งอาจเปรียบเทียบกับกลุ่มไทยมุงที่เกิดขึ้น ในประเทศไทย รวมทั้งผู้ที่โคกเส้รากับการจากไปของผู้ประสบภัยในเหตุการณ์ คนเหล่านี้ต่างหลั่งไหล เข้ามารวมกันในช่วงเวลาเดียวกันแม้จะมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไปก็ตาม

๒.๒ แนวคิด ทฤษฎี และระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการสาธารณภัย

เมื่อทราบความหมายของคำว่าภัยพิบัติหรือสาธารณภัย รวมทั้งสาธารณภัยหลายประเภทแล้ว ประเด็นที่ต้องศึกษาต่อไป คือ แนวคิด ทฤษฎี และระเบียบกฎหมาย ด้านการจัดการสาธารณภัย ซึ่งมีประเด็น ดังนี้

๒.๒.๑ การจัดการสาธารณภัยของ FEMA^๙

แนวคิดการจัดการสาธารณภัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทยในเวลานี้ คือ การจัดการสาธารณภัยของ Federal Emergency Management Agency หรือที่เราคุ้นเคยกันในชื่อ FEMA เป็นหน่วยงานราชการหลักที่มีหน้าที่ดูแลบริหารจัดการภัยพิบัติหรือสาธารณภัยของประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ FEMA ได้วางหลักการบริหารจัดการสาธารณภัยที่หลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย นำมาเป็นแนวทางในการจัดการภาวะฉุกเฉิน ทั้งนี้ ประเทศสหรัฐอเมริกาใช้แนวทางที่เรียกว่า Comprehensive

^๙ สมพร คุณวิชิต. เล่มเดิม. หน้า ๑๙ - ๒๐.

Emergency Management ในการจัดการสาธารณภัย โดยมุ่งเน้นความสำคัญในการปกป้องดูแลชุมชนด้วยการประสานและบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการสร้าง การบำรุงรักษา และการพัฒนาศักยภาพชุมชนให้สามารถลดผลกระทบของภัย (Hazard Mitigation) การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือ (Preparedness) การตอบสนองหรือรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน (Response) และการฟื้นฟู (Recovery) จากสาธารณภัยทั้งที่เป็นสาธารณภัยทางธรรมชาติ เหตุวินาศกรรมก่อการร้าย หรือสาธารณภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ในรูปแบบอื่น

การจัดการสาธารณภัย หรือ Emergency Management ของประเทศสหรัฐอเมริกาเน้นบทบาทของผู้ที่ทำหน้าที่นํ้าการจัดการสาธารณภัยในภาวะฉุกเฉิน หรือที่เรียกว่า Emergency Manager ซึ่งการบริหารจัดการที่ดีเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในงานด้านการจัดการสาธารณภัย ประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ ๘ ประการ ได้แก่

หลักการที่ ๑ การจัดการสาธารณภัยต้องครอบคลุมครบถ้วน (Comprehensive) ในการจัดการสาธารณภัยนั้น ผู้ที่เป็น Emergency Manager ของเมืองจะต้องคำนึงถึงภัยทุกประเภท ทุกระยะของการจัดการสาธารณภัย กล่าวคือ ๔ ระยะของการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินหรือการจัดการสาธารณภัยแบบเบ็ดเสร็จ ได้แก่ การลดผลกระทบจากภัย การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือ การรับมือ และการฟื้นฟู รวมถึงการให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคน และผลกระทบทุกประเภทที่เกิดจากสาธารณภัย ดังนั้นภายใต้หลักการนี้ หน่วยงานในพื้นที่จะต้องมีความรอบรู้อย่างกว้างขวางในเนื้อหาของงานด้านสาธารณภัย เพราะจะต้องคำนึงถึงบริบททั้งทางกายภาพพื้นที่และความสามารถของหน่วยงานต่าง ๆ ต้องรู้จักผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ รู้จักชุมชนและความอ่อนไหวหรือจุดอ่อนด้านต่าง ๆ และที่สำคัญ คือ มีความตระหนักถึงภัยต่อเนื่องของภัยหลักที่สามารถเกิดขึ้นอันจะส่งผลกระทบในด้านต่าง ๆ แก่พื้นที่

หลักการที่ ๒ การจัดการสาธารณภัยต้องมองไปข้างหน้าอย่างรอบแต่ตั้งรับ (Progressive) ผู้ที่เป็น Emergency Manager จะต้องคาดการณ์สาธารณภัยล่วงหน้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และดำเนินมาตรการเชิงป้องกันและมาตรการเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างชุมชนให้สามารถรับมือกับสาธารณภัยได้ดี (Disaster-Resistant Communities) และเป็นชุมชนที่มีความสามารถในการฟื้นกลับได้อย่างรวดเร็ว (Disaster-Resilient Communities) ถือเป็นหลักในการคิดที่สืบเนื่องต่อจากหลักความครบถ้วน เพราะในความรับผิดชอบของการเป็นผู้จัดการสถานการณ์ในพื้นที่เกิดภัยนั้น ต้องมีความสามารถในการคาดการณ์เหตุการณ์ว่า พื้นที่ของตนนั้นต้องเตรียมพร้อมอย่างไร มีมาตรการใดที่จะช่วยให้สามารถรับมือกับสาธารณภัยให้ได้ดียิ่งขึ้น และรวมถึงการวางแผนทางการช่วยให้ชุมชนฟื้นคืนจากภัยได้อย่างรวดเร็ว

หลักการที่ ๓ การจัดการสาธารณภัยต้องอยู่บนพื้นฐานของความเสี่ยง (Risk-Driven) ผู้ที่เป็น Emergency Manager ต้องใช้หลักการจัดการความเสี่ยงที่ดีในการจัดลำดับความสำคัญของงานและการบริหารทรัพยากร โดยหลักการจัดการความเสี่ยงที่ดีประกอบด้วย การระบุว่ามีภัยอะไรในพื้นที่บ้าง (Hazard Identification) การวิเคราะห์ความเสี่ยง (Risk Analysis) และการวิเคราะห์ผลกระทบ (Impact Analysis) ถือเป็นหลักการที่สำคัญหลักการหนึ่งในการเริ่มต้นกระบวนการจัดการ เพราะท้องถิ่นแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างในด้านกายภาพ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับระดับของความเสี่ยงต่อภัยประเภทต่าง ๆ รวมถึงศักยภาพของพื้นที่ในการรับมือต่อสาธารณภัย ทั้งนี้ ในการวิเคราะห์และออกแบบมาตรการรับมือ นั้นจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะทรัพยากร และจุดอ่อนของแต่ละชุมชนที่อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการจัดการกับความเสี่ยงต่อภัยนั้น ๆ ลดลงได้

หลักการที่ ๔ การจัดการสาธารณสุขต้องบูรณาการทุกหน่วยงานให้มีเอกภาพ (Integrated) ผู้ที่เป็น Emergency Manager ต้องบูรณาการหน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน ทุกระดับ และภาคส่วนต่าง ๆ ให้เกิดเอกภาพในการดำเนินงานด้านการจัดการสาธารณสุข ทั้งในด้านการลดผลกระทบ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการรับมือ และด้านการฟื้นฟู หลักการนี้เป็นหลักการพื้นฐานในการจัดการสาธารณสุข ไม่ว่าจะเป็สถานการณที่มีขอบเขตอยู่ในพื้นที่ที่จำกัด หรือแม้แต้สถานการณที่พื้นที่ขยายวงกว้างขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ผู้ที่บัญชาการและหน่วยงานหลักในพื้นที่ต้องมีความสามารถในการระบุและรวบรวมหน่วยงานในพื้นที่และนอกพื้นที่ในการจัดการให้สถานการณกลับเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็ว เพราะนั่นหมายถึงการทราบถึงกำลังปฏิบัติหน้าที่หลักและกองหนุน รวมทั้งทรัพยากร และยังหมายความรวมถึงการได้ความร่วมมือจากชุมชนและประชาชนหรือแม้แต้อาสาสมัครต่าง ๆ ที่สามารถเข้าสนับสนุนการปฏิบัติการ

หลักการที่ ๕ การจัดการสาธารณสุขต้องทำร่วมนกัน (Collaborative) ผู้ที่เป็น Emergency Manager ต้องสร้างและรักษาไว้ซึ่งสัมพันธ์ภาพที่แนบแน่นและครอบคลุมกับบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ เนื่องจากสัมพันธ์ภาพดังกล่าวจะช่วยบ่มเพาะความไว้นื้อเชื่อใจระหว่างกันและกัน เกื้อหนุนให้เกิดบรรยากาศการทำงานเป็นทีม ก่อให้เกิดฉันทามติร่วมนกันเมื่อต้องมีการตัดสินใจ และอำนวยความสะดวกสื่อสารประสานงานกันให้มีความราบรื่นนั่นเอง ซึ่งหลักการนี้เป็นความพิเศษของการจัดการสาธารณสุข โดยเฉพาะที่ผู้บริหารเหตุการณ์ เนื่องจากในการจัดการสาธารณสุขนั้น เป็นการทำงานในภาวะที่มีการบีบคั้นของเวลาความปลอดภัย และการรักษาชีวิตของผู้อื่น ซึ่งจะทำให้ผู้ที่ปฏิบัติงานในด้านนี้ต้องการระดับของความเชื่อมั่นต่อทีมที่ทำงานร่วมนกันอย่างมาก ทั้งในด้านความสามารถ ความชำนาญ และการให้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานอย่างทันท่วงที

หลักการที่ ๖ การจัดการสาธารณสุขต้องประสานการปฏิบัติให้สอดคล้องกัน (Coordinated) ผู้ที่เป็น Emergency Manager จะต้องประสานกิจกรรมหรือการดำเนินงานของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกคน ทุกกลุ่ม ทุกองค์กร ให้ประสานสอดคล้องเชื่อมโยงกัน เพื่อให้บรรลุซึ่งเป้าหมายเดียวกันซึ่งเป็น “เป้าหมายร่วมน” ของทุกคนทุกหน่วย สืบเนื่องจากหลักการบูรณาการทุกหน่วยงานให้มีเอกภาพ ต้องระบุและรวบรวมทรัพยากรต่าง ๆ ในการจัดการสาธารณสุขไว้เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการ แต่การรวบรวมหน่วยงานหรือบุคลากรจำนวนมากจะไม่มีประโยชน์แต่อย่างใด หากไม่มีการวางรูปแบบการประสานงานและความร่วมนกันว่าหน่วยหลักจะปฏิบัติงานใด หน่วยสนับสนุนที่ระบุไว้จะปฏิบัติในเนื้องานสนับสนุนใด และหากมีหน่วยงานเพิ่มเติมที่ระบุได้จากสถานการณ จะมอบหมายงานและการเชื่อมโยงอย่างใด

หลักการที่ ๗ การจัดการสาธารณสุขต้องดำเนินการอย่างมืออาชีพ (Professional) ผู้ที่เป็น Emergency Manager ต้องปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพ กล่าวคือ ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการสาธารณสุขนั้นต้องให้ความสำคัญกับแนวทางการบริหารจัดการที่อยู่บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์และความรู้ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียน การฝึกฝน เก็บเกี่ยวประสบการณ์จากการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ การปฏิบัติงานจะต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักจริยธรรม ต้องรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะ และต้องปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา เสมือนเป็หลักประกันของผู้ปฏิบัติงานจัดการสาธารณสุขว่าต้องมีความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง มีความตระหนักในศาสตร์และศิลป์ของการจัดการ ว่าต้องมีการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสาธารณสุขและวิธีการในการทำงาน ต้องมีความเข้าใจและทักษะในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ และการใช้ระเบียบต่าง ๆ รวมถึงต้องแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

หลักการที่ ๘ การจัดการสาธารณภัยต้องรู้จักปรับใช้แนวทางใหม่ ๆ และยืดหยุ่น (Flexible) ผู้ที่เป็น Emergency Manager จะต้องรู้จักนำแนวทางที่สร้างสรรค์และวิธีการเชิงนวัตกรรมมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือความเสียหายที่เกิดจากสาธารณภัย ไม่ควรยึดติดอยู่กับแนวทางเดิม ๆ ถือเป็นหลักการที่ต้องการกระตุ้นเตือนให้ผู้บริหารเหตุการณ์ตระหนักถึงความไม่แน่นอนของสถานการณ์ที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังนั้น จึงต้องอาศัยแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหาความเสียหายต่าง ๆ ซึ่งมักจะเกิดขึ้นหลังเหตุการณ์สาธารณภัย เนื่องจากแนวทางปฏิบัติซึ่งกำหนดไว้เดิมอาจไม่เพียงพอสำหรับสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ การแสวงหาความรู้ การฝึกฝน และการปรับปรุงตนเองตามหลักความเป็นมืออาชีพ จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ และปรับตัวตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ศูนย์กลางของระบบการตอบสนองภาวะฉุกเฉินที่มีความสามารถในการปรับตัวเองต่อสถานการณ์ได้นั้น จะต้องอาศัยชุมชน ท้องถิ่น ซึ่งสัมผัสได้ถึงผลกระทบจากสาธารณภัย ตัวแสดงท้องถิ่นอยู่ใกล้และคุ้นเคยกับพื้นที่ฉุกเฉินมากกว่า ทำให้เป็นตัวแสดงที่สำคัญต่อการตอบสนองต่อสถานการณ์ในการบรรเทาภัยหากได้รับข้อมูล และการฝึกอบรมในการดำเนินการตามขั้นตอนของการตอบสนองภาวะฉุกเฉินอย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้และความร่วมมือของตัวแสดงช่วยในการอำนวยความสะดวกการปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินที่มีประสิทธิภาพ การสร้างความเข้าใจและความเชื่อมั่นระหว่างชุมชนท้องถิ่นและหน่วยงานด้านภาวะฉุกเฉินทำให้แนวความคิดพื้นฐานของชุมชนที่สามารถรับมือและฟื้นคืนจากสาธารณภัยเข้มแข็งขึ้น ซึ่งได้รับการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในแวดวงการจัดการสาธารณภัย ว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการป้องกันความเสี่ยงสำหรับสาธารณภัยและวิกฤติการณ์ขนาดใหญ่ในชุมชนได้ และบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับภาวะฉุกเฉินควรจะทำความเข้าใจท้องถิ่น ซึ่งสามารถทำให้กิจกรรมการตอบสนองภาวะฉุกเฉินได้ทันเวลา

อย่างไรก็ตามการตอบสนองภาวะฉุกเฉินระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องใส่ใจเรื่องของการบริหารจัดการที่ต้องพึ่งพาความร่วมมือของระดับการปกครองที่หลากหลายในระดับต่าง ๆ ด้วย ไม่ว่าตัวแสดงนั้นจะเป็นองค์กรของรัฐบาลหรือไม่ก็ตาม ระบบการปรับตัวของตนเองบริหารจัดการได้จากหัวหน้าของหน่วยงานระดับชาติผ่านระดับปฏิบัติการของตัวแสดงและชุมชนระดับท้องถิ่น ซึ่งทุกหน่วยงานต่างเข้าใจระบบการจัดการด้วยระบบบัญชาการสถานการณ์ที่มีเอกภาพ และมีการจัดการในด้านการประสานงานร่วมด้วยหลักประสิทธิภาพร่วมกัน ซึ่งโดยสรุปแล้ว หลักการจัดการสาธารณภัยทั้ง ๘ หลักการของสำนักงาน FEMA นี้ ถือเป็นหลักการพื้นฐานที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจำเป็นต้องรู้และเป็นแนวคิดที่พิสูจน์แล้วว่าสามารถนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการสาธารณภัยอย่างแท้จริง

๒.๒.๒ ระบบการบัญชาการเหตุการณ์^{๑๐}

ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System: ICS) คือ ระบบที่ใช้เพื่อสั่งการควบคุม และประสานความร่วมมือของแต่ละหน่วยงานในการจัดการในภาวะฉุกเฉิน อีกทั้งยังทำหน้าที่ในการระดมทรัพยากรไปยังที่เกิดเหตุ เพื่อจัดการเหตุฉุกเฉินให้สามารถช่วยเหลือชีวิต ทรัพย์สิน และสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางที่มีรูปแบบเป็นมาตรฐานในการบัญชาการ ควบคุม และประสานการเผชิญเหตุ ในพื้นที่โดยอาศัยโครงสร้างการบังคับบัญชาเดียวกันซึ่งจะเอื้อให้บุคลากรจากหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการกำหนดโครงสร้างในการจัดการเหตุการณ์ที่บูรณาการและประสานวิธีปฏิบัติ บุคลากร เครื่องมืออุปกรณ์ และการสื่อสาร ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ไว้ด้วยกัน

^{๑๐} พงศธร ศิริสาคร. (๒๕๕๙). ระบบบัญชาการเหตุการณ์กับการจัดการภาวะฉุกเฉินของประเทศไทย. หน้า ๑๖ - ๓๘.

เพื่อรับมือกับเหตุการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นโครงสร้างองค์กรที่ได้รับ การออกแบบขึ้นมาเพื่อการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ หลายหน่วยงานที่มาทำงานร่วมกัน ในการรับมือกับสาธารณภัย นอกจากนี้ อาจมองได้ว่า ICS เป็นกลุ่มของบุคลากร นโยบาย วิธีปฏิบัติ และวัสดุอุปกรณ์ ที่ถูกล้อมรวมเข้ามาไว้ภายใต้โครงสร้างเดียวกันซึ่งได้รับการออกแบบขึ้นมาเพื่อให้ การปฏิบัติ การรับมือกับเหตุฉุกเฉินทุกประเภทและทุกระดับความซับซ้อนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำหรับประเทศไทย มีการให้ความหมายของระบบ ICS ไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ไว้ว่า เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับภัย ทุกประเภทอย่างมีมาตรฐานในพื้นที่เกิดเหตุ ตั้งแต่เหตุฉุกเฉินขนาดเล็กไปจนถึงเหตุฉุกเฉินที่มีความซับซ้อน โดยผู้ปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการร่วมกันได้ภายใต้ การบัญชาการแบบรวมศูนย์ โดยปกติมีการจัดโครงสร้างระบบเพื่อการปฏิบัติงานใน ๕ สายงานหลัก คือ ส่วนบัญชาการ (Command) ส่วนปฏิบัติการ (Operation) ส่วนแผนงาน (Planning) ส่วนสนับสนุนกำลังบำรุง หรือโลจิสติกส์ (Logistics) และส่วนการเงิน/การบริหารจัดการ (Finance/Administration) ซึ่งมีความยืดหยุ่น ในการปรับลดหรือขยายส่วนงานที่อาจจำเป็นหรือไม่จำเป็นต้องใช้งาน ขึ้นอยู่กับลักษณะของเหตุการณ์นั้น ๆ

คุณลักษณะพื้นฐานของระบบ ICS^{๑๑} ICS เป็นระบบการประสานการปฏิบัติในภาวะฉุกเฉิน ที่อยู่บนพื้นฐานทางการจัดการที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

๑) การกำหนดมาตรฐาน (Standardization) มีการใช้คำศัพท์หรือคำเรียกชื่อภารกิจภายใน องค์กรรับมือ ตำแหน่งหน้าที่ในโครงสร้างการจัดการเหตุการณ์ วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใช้ ในการรับมือเป็นแบบเดียวกันที่ทุกหน่วยงานเข้าใจตรงกัน

๒) การบัญชาการ (Command)

- การแต่งตั้งและการถ่ายโอนอำนาจการบัญชาการ (Establishment and Transfer of Command) เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นจะต้องมีการแต่งตั้งผู้บัญชาการเหตุการณ์อย่างชัดเจน ตั้งแต่เริ่มเข้าถึงพื้นที่ และเมื่อต้องมีการถ่ายโอนอำนาจการบัญชาการเกิดขึ้น จะต้องมีการรายงานสถานการณ์ให้กับผู้รับโอนอำนาจนั้น โดยการรายงานสรุปสถานการณ์จะต้องครอบคลุมข้อมูลที่จำเป็นอย่างรอบด้าน เพื่อให้คงไว้ซึ่งการปฏิบัติการ รับมือกับเหตุการณ์ที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพต่อไป

- สายการบังคับบัญชาและเอกภาพในการบังคับบัญชา (Chain of Command and Unity of Command) สายการบังคับบัญชา คือ ลำดับชั้นของอำนาจการบังคับบัญชาตามลำดับโครงสร้างการจัดการ เหตุการณ์ ในขณะที่เอกภาพในการบังคับบัญชา คือ การที่เจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงานแต่ละคนมีผู้บังคับบัญชา ที่ตนจะต้องฟังคำสั่งและรายงานในพื้นที่ปฏิบัติการโดยตรงเพียง ๑ คน เท่านั้น จะไม่มีการรับฟังคำสั่ง จากบุคคลอื่น หลักการทั้งสองอย่างนี้ช่วยทำให้ความสัมพันธ์เชิงการบังคับบัญชาภายใต้โครงสร้างการ จัดการ เหตุการณ์มีความชัดเจนและช่วยขจัดปัญหาความสับสนอันเกิดจากคำสั่งที่มาจากหลายคนและคำสั่ง ที่ขัดแย้งกันเอง

- การบัญชาการร่วม (Unified Command) ในเหตุการณ์สาธารณภัยที่เกี่ยวข้องหรือ คาบเกี่ยวหลายเขตการปกครอง หรือเป็นเหตุการณ์ที่อยู่ภายในเขตการปกครองเดียวแต่มีหลายหน่วยงาน เข้ามาเกี่ยวข้อง หรือเป็นเหตุการณ์ที่ทั้งคาบเกี่ยวหลายเขตการปกครองและมีหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้อง

^{๑๑} สมพร คุณวิชิต. เล่มเดิม. หน้า ๑๔๕ - ๑๕๘.

ในการปฏิบัติการรับมือ จำเป็นต้องมีการใช้โครงสร้างการจัดการเหตุการณ์แบบการบัญชาการร่วม (Unified Command) ซึ่งโครงสร้างการบัญชาการในลักษณะนี้จะช่วยให้หน่วยทางการปกครองและหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายตามท้องที่ และตามหน้าที่ความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่กระทบต่ออำนาจหน้าที่ หรือความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน

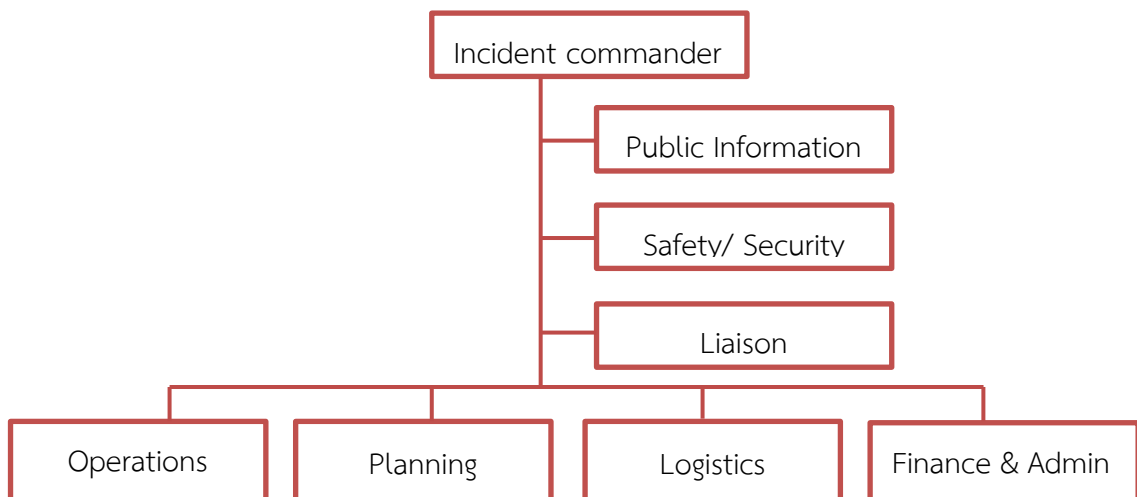
- การวางแผนงานและการจัดโครงสร้างองค์กร (Planning/Organizational Structure) ระบบ ICS มีการวางแผนงานและจัดโครงสร้างองค์กรในลักษณะต่อไปนี้

- การจัดการโดยยึดวัตถุประสงค์ (Management by Objectives) การดำเนินการรับมือสาธารณภัยโดยใช้ระบบ ICS จะเป็นการปฏิบัติงานโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นที่ตั้ง ฉะนั้น ในการจัดการเหตุการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้นจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ปฏิบัติงานที่ต้องการบรรลุ พัฒนายุทธวิธีต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ในการจัดการเหตุการณ์ที่ได้กำหนดไว้ดังกล่าว กำหนดและมอบหมายหน้าที่ แผนงาน และวิธีปฏิบัติ กำหนดวัตถุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงและวัดได้อย่างชัดเจนสำหรับกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการเหตุการณ์ จากนั้นอำนวยความสะดวกการปฏิบัติงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมทั้งต้องมีการบันทึกผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อวัดผลการปฏิบัติงานและเพื่อช่วยแก้ไขให้ถูกต้อง

- โครงสร้างองค์กรแบบยืดขยายได้ (Modular Organization) มีการจัดโครงสร้างองค์กรในการจัดการเหตุการณ์แบบยืดขยายได้ตามขนาดและความซับซ้อนของเหตุการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้น รวมถึงขึ้นอยู่กับบริบทของประเภทภัยแต่ละประเภทด้วย

- การวางแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Planning) มีการจัดทำแผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plans : IAPs) ที่ช่วยให้สามารถสื่อสารการปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ทั้งหมดของการจัดการเหตุการณ์

- ช่วงการบังคับบัญชาที่เหมาะสม (Manageable Span of Control) ช่วงการบังคับบัญชาถือเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเหตุการณ์ ช่วงการบังคับบัญชาที่เหมาะสมในการจัดการเหตุการณ์ภายใต้ระบบ IOS นั้น ควรอยู่ระหว่าง ๓ - ๗ คน กล่าวคือ หัวหน้า ๑ คน ควบคุมดูแลบังคับบัญชา หรือควบคุมลูกน้องระหว่าง ๓ - ๗ คน

แผนภาพที่ ๒ - ๒ : ผังโครงสร้างการบัญชาการเหตุการณ์ ICS แบบ Single Incident Commander

๓) การจัดการพื้นที่ปฏิบัติการและทรัพยากร (Facilities and Resources)

- มีการจัดพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่อำนวยความสะดวก ทั้งในจุดเกิดเหตุและบริเวณรอบ ๆ จุดเกิดเหตุ เช่น ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command Posts) ฐานที่ตั้ง (Bases) แคมป์ (Camps) จุดระดมพล (Staging Areas) จุดคัดกรองผู้บาดเจ็บ (Mass Casualty Triage Areas) และพื้นที่อื่น ๆ ตามความจำเป็น

- การจัดการทรัพยากรแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Resource Management) การบริหารจัดการทรัพยากรที่แสดงถึงความเคลื่อนไหวและสถานะ ณ ปัจจุบัน ของการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ นั้นถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งต่อการจัดการเหตุการณ์ ซึ่งทรัพยากรในการรับมือกับสาธารณภัยนั้น ได้แก่ บุคลากร ทีมปฏิบัติการต่าง ๆ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่พร้อมนำไปใช้ หรือมีศักยภาพที่จะสามารถนำไปใช้ในการสนับสนุนกิจกรรมการรับมือกับสาธารณภัย

๔) การจัดการข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร (Communications/Information Man)

- การสื่อสารแบบบูรณาการ (Integrated Communications) การสื่อสารการปฏิบัติงาน ระหว่างชุดปฏิบัติหรือหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดการเหตุการณ์ลักษณะบูรณาการ ผ่านการจัดทำแผนการสื่อสารร่วม และผ่านการใช้แผนเสนอสื่อสารร่วมดังกล่าว ตลอดจนการจัดการข้อมูลและข่าวกรอง (Information and Intelligence Management) ในการจัดการเหตุการณ์จะต้องมีการกำหนดกระบวนการในการเก็บรวบรวม ข้อมูล และข่าวกรอง วิเคราะห์ข้อมูลและข่าวกรองดังกล่าว แล้วแบ่งปันไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องบริหารจัดการข้อมูลและข่าวกรองที่ได้มาดังกล่าว โดยการจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารร่วม (Joint Information System) และตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารร่วมเมื่อเกิดสถานการณ์ร่วม (Joint Information Center) และมีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ (Public Information Officer) เป็นผู้ปฏิบัติงาน

- ความเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงาน (Professionalism) ภายใต้ระบบ ICS สะท้อนออกมาจากความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ (Accountability) ในการจัดการเหตุการณ์นั้น ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ในทุกระดับและทุกส่วนภารกิจมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด ซึ่งการที่จะบรรลุถึงสิ่งนี้ได้ นั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนภายใต้โครงสร้างการจัดการเหตุการณ์จำเป็นที่จะต้องยึดมั่นต่อวิถีปฏิบัติดังต่อไปนี้

- การรายงานตัวเพื่อปฏิบัติหน้าที่ (Check-In) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ทุกคนไม่ว่าจะสังกัด หรือมาจาก หน่วยใดก็ตาม จะต้องเข้ารายงานตัวเพื่อรับมอบภารกิจตามระเบียบขั้นตอนที่กำหนดโดยผู้บัญชาการเหตุการณ์

- แผนเผชิญเหตุ (Incident Action Plan) การปฏิบัติการรับมือสาธารณภัยหรือ การเผชิญเหตุจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีที่กำหนดไว้ในแผนเผชิญเหตุ เอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ๑ คน จะต้องขึ้นตรงต่อหัวหน้าเพียง ๑ คนเท่านั้น จะต้องรายงาน และรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาโดยตรงเพียงคนเดียว

- ความรับผิดชอบส่วนบุคคล (Personal Responsibility) ผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้รับการคาดหวังว่าเป็นผู้มีวิจรรย์ญาณที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่และจะต้องรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตน ช่วงการบังคับบัญชา (Span of Control) ผู้เป็นหัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาจะต้องสามารถบังคับบัญชา และควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาของตนได้ รวมทั้งสามารถสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาและบริหารจัดการทรัพยากร ที่อยู่ในความดูแลของตนได้เป็นอย่างดีด้วย

- การติดตามทรัพยากร (Resource Tracking) ผู้บังคับบัญชาจะต้องจัดทำบันทึกสถานะการใช้ทรัพยากรและความเคลื่อนไหวของทรัพยากรทุกครั้งเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งโดยปกติทรัพยากรต่าง ๆ จะถูกระบุสถานะดังต่อไปนี้ ๑) ปฏิบัติงานอยู่ (Assigned Resources) ๒) พร้อมปฏิบัติงาน (Available Resources) และ ๓) ไม่พร้อมปฏิบัติงาน (Out-of-service Resources)

- การจัดส่ง/การเคลื่อนกองกำลังเพื่อเข้าปฏิบัติหน้าที่ (Dispatch/Deployment) ในการจัดการเหตุการณ์นั้น การส่งบุคลากรและอุปกรณ์ออกไปเพื่อปฏิบัติงานจะมีการดำเนินการก็ต่อเมื่อได้รับการร้องขอหรือได้รับมอบหมายหรือสั่งการจากผู้มีอำนาจหน้าที่โดยชอบเท่านั้น

นอกจากนี้ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้เรียบเรียงและอธิบายหลักการต่าง ๆ ของระบบบัญชาการเหตุการณ์ไว้ว่า ระบบการบัญชาการเหตุการณ์แบบ ICS แบ่งภารกิจการรับมือสาธารณภัยออกเป็น ๕ กลุ่มงานที่มีความจำเป็นต่อปฏิบัติการเผชิญเหตุ ซึ่งได้แก่ กลุ่มงานด้านการบัญชาการ (Command ไทยใช้คำว่า ส่วนบัญชาการ) กลุ่มงานด้านการปฏิบัติการ (Operations ไทยใช้คำว่า ส่วนปฏิบัติการ) กลุ่มงานด้านการวางแผน (Planning ไทยใช้คำว่า ส่วนแผนงาน) กลุ่มงานด้านการจัดหาและจัดส่งทรัพยากรสำหรับการรับมือ (Logistics ไทยใช้คำว่า ส่วนสนับสนุน) และกลุ่มงานด้านบริหารการเงินและธุรการ (Finance & Administration ไทยใช้คำว่า ส่วนการบริหาร) หากพิจารณาในอีกแง่มุมหนึ่งโดยการวิเคราะห์โครงสร้างของ ICS จะพบว่า โครงสร้างของระบบ ICS แบ่งออกเป็น ๒ ส่วนหลัก คือ Command (ไทยใช้ว่า ส่วนบัญชาการ) และ General (ไทยใช้คำว่า ส่วนอำนวยการ) โดยส่วนที่เรียกว่า Command จะแบ่งออกเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ (Incident Commander) หรือ การบัญชาการร่วม (Unified Command) และ Command Staff คือ เจ้าหน้าที่ภายในส่วนบัญชาการ ซึ่งได้แก่ Public Information Officer (เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางกระจายข้อมูลข่าวสาร) Liaison Officer (เจ้าหน้าที่ประสานงานมีหน้าที่เป็นศูนย์กลางติดต่อสื่อสารกับหน่วยต่าง ๆ) Safety Officer (เจ้าหน้าที่ด้านความปลอดภัย มีหน้าที่ดูแลด้านความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการรับมือ) ในขณะที่ส่วน General นั้น จะประกอบด้วย General Staff (ส่วนอำนวยการ) ประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานใน ๔ ส่วนงานด้วยกัน ซึ่งได้แก่ ส่วนปฏิบัติการ (Operations) ส่วนแผนงาน (Planning) ส่วนสนับสนุน (Logistics) และส่วนการบริหาร (Finance & Administration) กรณีดังกล่าว หากพิจารณาหน้าที่ของทั้ง ๕ กลุ่ม หรือส่วนงานภายใต้โครงสร้างของ ICS จะพบว่า ส่วนบัญชาการ หรือ Command จะมีหน้าที่เป็นคนสั่งการ (โดยผู้บัญชาการเหตุการณ์ หรือ Incident Commander) และรับผิดชอบดูภาพรวมและทุก ๆ มิติของการปฏิบัติการรับมือสาธารณภัยในครั้งนั้น กำหนดวัตถุประสงค์ในการควบคุมเหตุการณ์ และกำหนดระดับความสำคัญของงานที่จะต้องดำเนินการเพื่อบรรลุสิ่งใดก่อนหลัง เป็นต้น ส่วนปฏิบัติการ หรือ Operations เป็นคนลงมือทำ ลงมือปฏิบัติ (The Doer) เป็นส่วนที่นำเอาคำสั่ง แนวทางนโยบายที่กำหนดโดยส่วนบัญชาการไปปฏิบัติให้เกิดผล ให้บรรลุซึ่งวัตถุประสงค์ตามที่ส่วนบัญชาการได้กำหนดไว้ คอยกำกับให้มีการปฏิบัติการตามยุทธวิธีที่กำหนดไว้จนเป็นผลสำเร็จ ส่วนแผนงาน หรือ Planning เปรียบได้กับเป็นคนคิด (The Thinker, Planner) กล่าวคือ เป็นส่วนที่คอยสนับสนุน ช่วยเหลือส่วนบัญชาการและส่วนปฏิบัติการในการจัดทำ และนำเสนอข้อมูลอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เกี่ยวกับสถานการณ์หรือเหตุการณ์สาธารณภัยที่กำลังเกิดขึ้นนั้น เพื่อให้มีข้อมูลทรัพยากรและข้อมูลสถานะของสถานการณ์แบบใกล้ Real-time มากที่สุด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบัญชาการและการปฏิบัติการนั่นเอง ในขณะที่ส่วนจัดหาและจัดส่งทรัพยากร หรือ Logistics เปรียบได้กับเป็นคนจัดหา เป็นคนบริการ หรือ

เป็นคนคอยส่งกำลังสนับสนุน (Provider) คือ เป็นฝ่ายจัดหาและส่งมอบทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งคน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ ตลอดจนบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการรับมือกับสาธารณภัย และสุดท้าย ส่วนบริหารการเงิน และธุรการ หรือ Finance and Administration (หรือที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของไทยเรียกว่า ส่วนการบริหาร) เปรียบได้กับคนจ่าย (Payer) เนื่องจากต้องรับผิดชอบในเรื่องเกี่ยวกับการเงิน ค่าใช้จ่าย งานธุรการต่าง ๆ และงานวิเคราะห์ในเชิงต้นทุน (Cost Analysis) ของการจัดการกับเหตุการณ์นั้น ๆ นั้นเอง

ในระบบ ICS เมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินหรือเกิดสาธารณภัยขึ้น จะมีการตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน (Emergency Operations Center : EOC) เป็นสถานที่สั่งการหรือจัดการสาธารณภัยซึ่งในสหรัฐอเมริกา การวางแผน การสั่งการ และการประสานงานเพื่อรับมือกับสาธารณภัยจะดำเนินการผ่านสถานที่ซึ่งเรียกว่า ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน (Emergency Operations Center หรือ EOC) ซึ่งศูนย์ฯ นี้จะมีอยู่ทุกเมือง และจะมีขนาดใหญ่หรือเล็กตามขนาดของเมืองนั้น ๆ EOC เป็นสถานที่ซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางที่ผู้บัญชาการ และหัวหน้าส่วนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในโครงสร้างการจัดการเหตุการณ์ตามระบบ ICS มารวมกัน เพื่อรวบรวมข้อมูล ปรัชญาหรือเกี่ยวกับทางเลือกต่าง ๆ ในการเผชิญเหตุตัดสินใจว่าจะเลือกทางเลือกใด กระจายข้อมูลการตัดสินใจเชิงนโยบาย ระดมทรัพยากรและสื่อสารกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วมจัดการ เหตุการณ์ EOC จะมีการบริหารจัดการตามโครงสร้างของระบบ ICS เมื่อเกิดเหตุการณ์สาธารณภัยขึ้น การเปิด EOC เพื่อปฏิบัติการ (EOC Activation) จะช่วยผู้บัญชาการเหตุการณ์หรือผู้จัดการด้านการจัดการภัย ฉุกเฉินของเมือง (ในกรณีสหรัฐอเมริกาแต่ละเมืองจะมีผู้จัดการภัยฉุกเฉินของเมือง หรือ Emergency Manager) ให้สามารถวางแผนงานและประสานการปฏิบัติการเผชิญเหตุเพื่อรับมือกับเหตุการณ์สาธารณภัยนั้น ๆ ซึ่งโดยทั่วไปการเปิด EOC เพื่อปฏิบัติการนั้นจะมี ๒ ระดับ คือ เปิดศูนย์แบบบางส่วน (Partial Activation) กับเปิดศูนย์แบบเต็มรูปแบบ (Full Activation) การตัดสินใจของผู้จัดการด้านการจัดการภัยฉุกเฉินของเมืองว่าจะเปิด EOC ในระดับใดนั้น ขึ้นอยู่หลายปัจจัยทั้งจำนวนหน่วยงาน/บุคลากรที่จำเป็นต้องปฏิบัติการรับมือ ในเหตุการณ์นั้น ประเภทของเหตุการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้น ขนาด/ขอบเขตความเสียหายและความรุนแรงของสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในครั้งนั้น เป็นต้น ตัวอย่างการเปิดศูนย์ EOC ระดับต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แสดงไว้ดังนี้

ระดับการเปิด EOC	คุณลักษณะของเหตุการณ์	จำนวนหน่วยงาน จำนวนเจ้าหน้าที่ ขอบเขตของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมดำเนินการใน EOC
การเปิดศูนย์แบบเฝ้าติดตามสถานการณ์ (Monitor)	<ul style="list-style-type: none"> - เหตุการณ์เล็ก ๆ เกิดขึ้นเพียง ๑ พื้นที่ - เกี่ยวข้องกับหน่วยงานเล็กน้อย เช่น ๓ - ๕ หน่วยงาน - เป็นเหตุการณ์ที่มีแนวโน้มอาจจะเกิดน้ำท่วม พายุ เพลิงไหม้ แต่ไม่รุนแรง เป็นต้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้จัดการศูนย์ EOC (EOC Manager) - เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ (Public Information Officer) - เจ้าหน้าที่ประสานงาน (Liaison Officer) (Monitor) - หัวหน้าส่วนปฏิบัติการ (Operations Section Chief)
ระดับการเปิดศูนย์แบบบางส่วน (Partial)	<ul style="list-style-type: none"> - เหตุการณ์ที่มีความรุนแรงปานกลาง - เกิดขึ้น ๒ พื้นที่ หรือมากกว่านั้น - เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน - มีการอพยพประชาชนออกจากพื้นที่แต่ไม่มาก เป็นการอพยพแบบจำกัด อพยพเพียงบางพื้นที่ - จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนเรื่องทรัพยากรในการจัดการเหตุการณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้จัดการศูนย์ EOC (EOC Manager) - เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ (Public Information Officer) - เจ้าหน้าที่ประสานงาน (Liaison Officer) - หัวหน้าส่วนปฏิบัติการ (Operations Section Chief) - หัวหน้าส่วนอื่น ๆ ในโครงสร้าง ICS ตามความจำเป็น แต่ไม่ทั้งหมด - เจ้าหน้าที่ส่วนงานอื่น ๆ ตามความจำเป็น
ระดับการเปิดศูนย์แบบเต็มรูปแบบ (Full)	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นเหตุการณ์ใหญ่ เกิดขึ้นหลายพื้นที่ - เป็นเหตุการณ์สาธารณภัยในระดับภูมิภาค กินพื้นที่หลายเมืองหรือหลายรัฐ - เกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายหน่วยงาน - มีการอพยพผู้คนจำนวนมาก หลายพื้นที่ เป็นการอพยพขนาดใหญ่ - จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนเรื่องทรัพยากรอย่างมากในการจัดการเหตุการณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้จัดการศูนย์ EOC (EOC Manager) - เจ้าหน้าที่ทุกส่วนงานและทุกตำแหน่ง ในโครงสร้าง ICS

แผนภาพที่ ๒ - ๓ : ตารางแสดงระดับการเปิดศูนย์ EOC Activation ในประเทศสหรัฐอเมริกา

นอกจากนี้ การบัญชาการเหตุการณ์สาธารณภัยต่าง ๆ ที่จะต้องมีการดำเนินการในช่วงการรับมือกับสาธารณภัย คือ การปกป้องประชากร ซึ่งเป็นกลุ่มกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อปกป้องชีวิต จำกัดความสูญเสียชีวิต หรือจัดการเกี่ยวกับชีวิตของประชาชนในพื้นที่เกิดเหตุการณ์สาธารณภัย โดยทั่วไป การปกป้องประชากรในช่วงการรับมือสาธารณภัยมักประกอบไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การแจ้งเตือนสาธารณภัย (Warning) การอพยพประชาชนออกจากพื้นที่ (Evacuation) การจัดที่พักพิงสำหรับผู้ประสบภัย (Sheltering) การดูแลความเป็นอยู่สำหรับผู้ประสบภัย (Mass Care) การค้นหาและช่วยชีวิต (หรือการกู้ภัย) (Search and Rescue) การจัดการสิ่งของบริจาคและการจัดการกลุ่มคนที่เป็นจิตอาสา (Donation and Volunteer Management) การรับมือกับสื่อมวลชน (Dealing with the media) การจัดการกับศพจำนวนมาก (Mass Fatality Management) การจัดการกับซากปรักหักพัง (Debris Management) และการจัดการความเครียด (Stress Management)

๒.๒.๓ แนวคิดการจัดการสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพในมิติอื่น ๆ

ยังมีมุมมองการจัดการสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพในมิติอื่น ๆ นอกเหนือจากแนวคิดของ FEMA และระบบบัญชาการเหตุการณ์ การจัดการสาธารณภัยที่ได้รับการยอมรับว่ามีมาตรฐานการปฏิบัติงานในระดับสากลนั้นจะสังเกตเห็นได้จากสมรรถนะและศักยภาพของหน่วยงานเดี่ยว (Single Unit) ที่มีระบบการบัญชาการเหตุการณ์ที่ดี และมีการปรับตัวโดยอัตโนมัติ (Auto-adaptive System) ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปแบบมิติองค์ประกอบทางด้านสังคมและเทคนิค (Social-Technical Component) ขององค์การบริหารจัดการสาธารณภัย อันประกอบด้วย ๓ มิติสำคัญ ได้แก่^{๑๒} ๑) มิติทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคนิค (Technical Infrastructure) หมายถึง องค์ประกอบด้านอุปกรณ์เครื่องมือ สถานที่ การขนส่ง การอำนวยความสะดวกแหล่งทรัพยากร การสื่อสารและเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่ต้องมีการจัดระบบสำรองของโครงสร้างเหล่านี้ไว้ด้วย อีกทั้งยังต้องพิจารณาถึงความสำคัญของการประเมินความเสี่ยงและการติดต่อสื่อสารที่เกี่ยวกับความเสี่ยง และการปฏิบัติการที่จะสนับสนุนให้ชุมชน การกำหนดคุณลักษณะ (รหัส) ของอาคารและการสำรวจโครงสร้าง เพราะองค์ประกอบนี้ส่งผลต่อการบริหารจัดการในเชิงโครงสร้างทั้งสิ้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่และชุมชนมีความจำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องภัยในพื้นที่ ความเสี่ยงต่อภัยต่าง ๆ ของพื้นที่ รวมทั้งต้องรู้ว่าโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ อยู่ที่ไหน ใครเป็นผู้จัดสรร ที่ปลอดภัยอยู่ที่ตำแหน่งใดและโครงสร้างนั้น ๆ มีความพร้อมมากแค่ไหน ๒) มิติทางด้านความยืดหยุ่นองค์กร (Organizational Flexibility) คือ ความสามารถที่ทำให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ฉุกเฉินนั้นมีทักษะในการปฏิบัติงานที่มากขึ้น และสามารถลดสภาพความซับซ้อนในสภาพแวดล้อมจากหน้าที่และวิธีการทำงานที่แตกต่างระหว่างองค์กรที่มีส่วนร่วม การจะสร้างความยืดหยุ่นขององค์กรนั้น ต้องมีการดูที่องค์ประกอบเชิงสถาบัน อันได้แก่ กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ เพราะเป็นข้อกำหนดและกำกับแนวทางในการทำงาน ซึ่งหมายรวมถึงการเปิดช่องให้สามารถมีการปรับแนวทางการปฏิบัติงาน หากมีสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง และทำให้เกิดการสร้างสรรค์แนวทางใหม่ ๆ การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือหน่วยงานสามารถเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้ ถือเป็นคุณลักษณะของความยืดหยุ่นขององค์กร เช่นเดียวกันกับการประสานงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูล การแลกเปลี่ยนทรัพยากร และการทำงานข้ามขอบเขตของตนร่วมกัน ทั้งนี้ ยังรวมถึงการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และทักษะให้กับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการและชุมชน เนื่องจากการที่ปัจเจกบุคคล หรือองค์กรได้รับการฝึกฝน ทักษะต่าง ๆ และเรียนรู้ความรู้ใหม่ ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานนั้น ย่อมช่วยให้มีความสามารถในการเลือกใช้วิธีการและแนวทางต่าง ๆ ในการตอบสนองต่อสถานการณ์และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น ส่งผลให้คุณภาพของการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น และทำให้องค์กรมีโอกาสในการแก้ไขปัญหาที่มากและดีขึ้นด้วย และ ๓) มิติทางด้าน การเปิดกว้างทางวัฒนธรรม (Cultural Openness) ได้แก่ ความเต็มใจที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงการปรับปรุงการทำงาน การแก้ไขข้อผิดพลาด การเรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ ในการทำงาน และการแก้ไขข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

^{๑๒} Louis K. Comfort. (1999). "Shared risk : Complex system in seismic response" อ้างถึงใน ภาษา ประสาทแก้ว. (๒๕๕๘).

ความยืดหยุ่นองค์กร (Organizational Flexibility)	โครงสร้างพื้นฐานทางเทคนิค (Technical Infrastructure)	การเปิดกว้างทางวัฒนธรรม (Cultural Openness)
การมีกฎหมายระดับชาติในการกำหนดทิศทางและอำนาจหน้าที่	การประเมินความเสี่ยง	ค่านิยมร่วมกัน
มีระเบียบเฉพาะในการจัดการสาธารณภัยที่เอื้อต่อการดำเนินงาน	การกำหนดรหัสอาคารและสิ่งปลูกสร้าง	ยอมรับเป้าหมายร่วมกัน
มีแผนการปฏิบัติงานแบบบูรณาการทั้งในระดับท้องถิ่นและทุก ๆ ระดับ	การสำรวจโครงสร้าง	เต็มใจที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูลที่จำเป็นต่อกัน
การสั่งการและการประสานงาน	การสร้างทางเลือกของการติดต่อสื่อสาร	ยอมรับข้อมูลใหม่ ๆ
การประสานงานขององค์กรและชุมชน	การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกหลัก	เปิดรับวิธีการใหม่ ๆ
การประสานงานระหว่างองค์กร	การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำรอง	เต็มใจที่จะทบทวนการปฏิบัติงานและผลงานที่ผ่านมา
การแลกเปลี่ยนข้อมูลแบบหลายทางระหว่างองค์กร	มีอุปกรณ์พิเศษที่จำเป็นต่อการปฏิบัติการ	เต็มใจที่จะยอมรับและแก้ไขความผิดพลาด
การแลกเปลี่ยนข้อมูลแบบหลายทางข้ามภาคส่วน	การจัดให้มีระบบการปฏิบัติงานและการสื่อสารสำรองในภาวะฉุกเฉิน	เต็มใจที่จะรับผิดชอบงานและแก้ไขความขัดแย้ง
หัวหน้างานหรือผู้บริหารได้รับการฝึกฝนให้มีความเชี่ยวชาญ	มีคู่มือกระบวนการปฏิบัติและรายละเอียดทางเทคนิคต่าง ๆ	เต็มใจที่จะบริการสาธารณะ
บุคลากรได้รับการฝึกฝนให้มีความชำนาญ	การสนับสนุนทางโครงสร้างและเทคนิคอื่น ๆ	รู้จักการพัฒนาตัวเองและองค์กรอย่างต่อเนื่อง

แผนภาพที่ ๒ – ๔ : ตารางแสดงมิติทางด้านสังคมและเทคนิคขององค์กรบริหารจัดการสาธารณภัย

๒.๒.๔ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกฎหมายที่ออกแบบและกำหนดแนวทางในการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทย ซึ่งการออกแบบกฎหมายฉบับนี้มีส่วนคล้ายคลึงกับการจัดการสาธารณภัยของ FEMA และระบบบัญชาการเหตุการณ์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นกฎหมายหลักด้านการจัดการสาธารณภัยของประเทศไทย โดยได้บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการสาธารณภัยครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการตั้งองค์กร การกำหนดอำนาจหน้าที่ การดำเนินการก่อนการเกิดภัย การตอบโต้สาธารณภัย และการจัดการภายหลังการเกิดภัย ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

ในขั้นตอนของการจัดการก่อนเกิดสาธารณภัย กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือ กปภ.ช. ซึ่งนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน และอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นกรรมการและเลขานุการ ตามความในมาตรา ๖ มีอำนาจหน้าที่สำคัญในการกำหนดนโยบายในการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และพิจารณาให้ความเห็นชอบแผนก่อนเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีตามความในมาตรา ๗ กำหนดให้มีแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นแผนขับเคลื่อนนโยบาย โดยมีการจัดทำแผน ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ โดยกรมป้องกัน

และบรรเทาสาธารณภัยจัดทำร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท และหน่วยงานภาคเอกชน แล้วเสนอ กปภ.ช. เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อคณะรัฐมนตรีอนุมัติ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว ตามความในมาตรา ๑๑ ๒) แผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยจังหวัด จัดทำโดยคณะกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน ซึ่งแผนดังกล่าวต้องสอดคล้อง กับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตามความในมาตรา ๑๗ และ ๓) แผนการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร จัดทำโดยคณะกรรมการซึ่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นประธาน ซึ่งแผนดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตามความในมาตรา ๓๓

ในขั้นตอนของการจัดการขณะเกิดสาธารณภัย กฎหมายฉบับนี้กำหนดรูปแบบการบัญชาการ และอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการในแต่ละระดับ คือ

๑) การบัญชาการ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของบุคคลตามลำดับความร้ายแรงของภัยพิบัติ ได้แก่ กำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย กรณีเกิดสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง ในขณะที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีอำนาจ ควบคุมและกำกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักร ให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ และมีอำนาจบังคับบัญชาและสั่งการผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เจ้าพนักงาน และอาสาสมัครได้ทั่วราชอาณาจักร สำหรับปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองผู้บัญชาการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้บัญชาการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้บัญชาการมอบหมาย โดยให้มีอำนาจบังคับบัญชาและสั่งการรองจากผู้บัญชาการ

๒) การปฏิบัติ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการ เจ้าพนักงานและอาสาสมัคร ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ คือ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการ อำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยมีอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นผู้อำนวยการกลาง มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักร สำหรับผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการจังหวัด รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตจังหวัด ส่วนนายกองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการจังหวัด มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย และนายอำเภอ รวมปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เป็นผู้อำนวยการอำเภอ รับผิดชอบ และปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอ ในขณะที่ผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ (นายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี นายกเมืองพัทยา และหัวหน้า ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่อื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง) เป็นผู้อำนวยการท้องถิ่น มีหน้าที่ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยในเขตท้องถิ่นของตน และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัด และผู้อำนวยการอำเภอ ตามที่ได้รับมอบหมาย ในกรุงเทพมหานครกำหนดให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นรองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย โดยจะมอบหมายรองปลัดกรุงเทพมหานครเป็นผู้ช่วยปฏิบัติด้วยก็ได้ ผู้อำนวยการเขต ในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบในการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยในเขตรับผิดชอบ และมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับมอบหมาย ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้มีเจ้าพนักงาน โดยให้ผู้อำนวยการมีอำนาจ

แต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตรับผิดชอบ ตามหลักเกณฑ์ การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๓ สำหรับ อาสาสมัคร ให้ผู้อำนวยการจัดให้มีอาสาสมัครในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อช่วยเหลือเจ้าพนักงานในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย และตามที่กำหนดในระเบียบ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓ ทั้งนี้ กฎหมายฉบับนี้ กำหนดให้มีเครื่องแบบ เครื่องหมาย และบัตรประจำตัว สำหรับเจ้าพนักงานและอาสาสมัครเพื่อแสดงตัว ขณะปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเครื่องแบบ เครื่องหมาย และบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๔

๓) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้อำนวยการท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งพื้นที่ มีหน้าที่เข้าดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น ในเขตพื้นที่ กล่าวคือ ผู้อำนวยการอำเภอ และผู้อำนวยการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้อำนวยการท้องถิ่น ในเขตอำเภอพื้นที่ของตน และในเขตจังหวัด แล้วแต่กรณี กรณีที่พื้นที่ที่เกิดหรือจะเกิดสาธารณภัยอยู่ในความ รับผิดชอบของผู้อำนวยการท้องถิ่นหลายคน ผู้อำนวยการท้องถิ่นคนหนึ่งคนใดจะใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา ๒๑ ไปพลางก่อนแล้วแจ้งผู้อำนวยการท้องถิ่นอื่นทราบโดยเร็ว กรณีผู้อำนวยการท้องถิ่น จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐที่อยู่นอกเขตขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ของตน ให้แจ้งผู้อำนวยการอำเภอ หรือผู้อำนวยการจังหวัด แล้วแต่กรณีเพื่อสั่งการโดยเร็ว ต่อไป ผู้อำนวยการในเขตพื้นที่ที่ติดต่อหรือใกล้เคียงมีหน้าที่สนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แก่ผู้อำนวยการซึ่งรับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดขึ้นนั้น เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น เจ้าพนักงานที่ประสบเหตุมีหน้าที่ต้องเข้าดำเนินการเบื้องต้นเพื่อระงับภัยนั้น แล้วรีบรายงานให้ผู้อำนวยการท้องถิ่น เพื่อสั่งการต่อไป กรณีที่เกิดสาธารณภัยและภัยอันตรายจากสาธารณภัยใกล้เคียงถึง ผู้อำนวยการมีอำนาจสั่ง เจ้าพนักงานตัดแปลง ทำลาย หรือเคลื่อนย้ายสิ่งก่อสร้าง วัสดุ หรือทรัพย์สินของบุคคลใดที่เป็นอุปสรรค แก่การบำบัดปัดป้องภัยอันตรายเฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การยับยั้งหรือแก้ไขความเสียหาย ที่จะเกิดขึ้นจากสาธารณภัยนั้น โดยผู้อำนวยการท้องถิ่นจะใช้อำนาจดังกล่าวได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากผู้อำนวยการจังหวัด กรณี เจ้าพนักงานจำเป็นต้องเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ที่อยู่ใกล้เคียงกับบริเวณที่เกิดสาธารณภัย เพื่อทำการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ให้กระทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสถานที่แล้ว เว้นแต่ไม่มีเจ้าของ หรือผู้ครอบครองอยู่ในเวลานั้น เมื่อมีผู้อำนวยการอยู่ด้วย และหากทรัพย์สินนั้นเป็นสิ่งที่ทำ ให้เกิดสาธารณภัยได้ง่าย ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองขนย้ายทรัพย์สินนั้นออกจาก อาคารหรือสถานที่ดังกล่าวได้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่ปฏิบัติตามเจ้าพนักงานมีอำนาจขนย้าย ทรัพย์สินนั้นได้ตามความจำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบต่อ บรรดาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำดังกล่าว

ผู้อำนวยการและเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมาย มีอำนาจจัดสถานที่ชั่วคราวเพื่อให้ ผู้ประสบภัยอยู่อาศัย จัดระเบียบการจราจรชั่วคราวในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย รักษาความสงบเรียบร้อยและ ป้องกันเหตุโจรสลัด ปิดกั้นมิให้ผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าไปในพื้นที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง รวมทั้ง ช่วยเหลือผู้ประสบภัย และช่วยขนย้ายทรัพย์สินในพื้นที่เกิดสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียงเมื่อได้รับการร้องขอ ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานซึ่งได้รับมอบหมาย มีอำนาจสั่งอพยพผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่

ที่เกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัย หากการอยู่อาศัยในพื้นที่นั้นจะก่อให้เกิดอันตราย หรือกีดขวางต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน ทั้งนี้ เฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นอกจากนี้ ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการกลาง ผู้อำนวยการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอ และผู้อำนวยการท้องถิ่น โดยความเห็นชอบของผู้อำเภออำนาจประกาศห้ามมิให้บุคคลใดเข้าไปอยู่อาศัย หรือดำเนินกิจการในพื้นที่ที่เกิดหรือใกล้จะเกิดสาธารณภัยก็ได้

การจัดการหลังเกิดสาธารณภัย กฎหมายฉบับนี้บัญญัติให้ผู้อำเภอในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ตรวจสอบความเสียหายจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู โดยแบบหนังสือรับรองเป็นไปตามประกาศกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เรื่อง แบบหนังสือรับรองผู้ประสบภัย และกรณีผู้ประสบภัยหรือเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์หรือบริการอื่นใด ให้ออกหนังสือรับรองตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองกรณีผู้ประสบภัย หรือเจ้าของ หรือผู้ครอบครองทรัพย์สินร้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์ หรือบริการอื่นใด พ.ศ. ๒๕๕๒ กรณีเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้ใด ซึ่งมีค่าใช้จ่ายได้รับประโยชน์จากการบำบัดอันตรายจากสาธารณภัย ให้ทางราชการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้นั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการบำบัดอันตรายจากสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๔

ด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสาธารณภัย กฎหมายฉบับนี้บัญญัติให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้ผู้อำนวยการหรือเจ้าพนักงานที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจมอบหมายภารกิจหรือจัดสถานที่ให้องค์กรสาธารณกุศล หรือบุคคลใดเข้ามาช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานในระหว่างเกิดสาธารณภัยได้ตามที่เห็นสมควร ส่วนความสัมพันธ์กับหน่วยทหารนั้น ก่อนเกิดภัย กำหนดให้ทหารเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการจัดทำแผนคือ ในระดับแผนชาติมีผู้แทนฝ่ายทหารร่วมเป็นกรรมการใน กปภ.ช. ประกอบด้วย ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ และผู้บัญชาการทหารอากาศ ในระดับแผนจังหวัด มีผู้บัญชาการมณฑลทหารบกหรือผู้บังคับการจังหวัดทหารบก ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำ ในระดับแผนกรุงเทพมหานคร มีผู้แทนกระทรวงกลาโหม ร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำในเวลาขณะเกิดภัย หากต้องมีหน่วยทหารเข้าร่วมดำเนินการ กำหนดให้ต้องจัดทำเป็นบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้อำนวยการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในฐานะผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร กับผู้บัญชาทหารในเขตพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่เป็นกรณีการสั่งการของนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

๒.๓ แนวนโยบายการจัดการสาธารณภัยในปัจจุบัน

แนวนโยบายการจัดการสาธารณภัยในปัจจุบันซึ่งผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจะต้องทราบและปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดความประสานสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งเป็นหน่วยเหนือของผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเป็นหน่วยเหนือของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และผู้ขอรับการประเมิน ซึ่งแนวนโยบายดังกล่าวเริ่มตั้งแต่ระดับระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีพันธกรณี ระดับประเทศ ระดับกระทรวง และระดับกรม ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๒.๓.๑ แนวคิดเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals (SDGs) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณสุข^{๑๓}

Sustainable Development Goals (SDGs) คือ กรอบวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นกรอบที่ใช้พัฒนาร่วมกันทั่วโลก โดยมีการตั้งโจทย์คำถามว่า ทุก ๆ ประเทศจะพัฒนาประเทศกันอย่างไรให้ยั่งยืน โดย SDGs เป็นแนวคิดที่ต่อมาจากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (The Millennium Development Goals หรือ MDGs) ซึ่ง SDGs เป็นเป้าหมายที่ถูกกำหนดให้ใช้ระหว่างปี ค.ศ. ๒๐๑๕ - ๒๐๓๐ มีระยะเวลาประมาณ ๑๕ ปี มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชากรโลกเพื่อมุ่งไปสู่การสร้างสังคมที่ยั่งยืน ในทศวรรษข้างหน้า ครอบคลุม ๑๗ ด้าน ได้แก่

เป้าหมายที่ ๑ : ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกพื้นที่ (No Poverty)

เป้าหมายที่ ๒ : ยุติความหิวโหยบรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน (No Hungry)

เป้าหมายที่ ๓ : สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย (Good Health)

เป้าหมายที่ ๔ : สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Quality Education)

เป้าหมายที่ ๕ : บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและให้อำนาจของผู้หญิงและเด็กหญิงทุกคน (Gender Equality)

เป้าหมายที่ ๖ : สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน (Clean water and Sanitation)

เป้าหมายที่ ๗ : สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ในราคาที่สามารถซื้อหาได้ เชื่อถือได้ และยั่งยืน (Clean Energy)

เป้าหมายที่ ๘ : ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม อย่างยั่งยืน มีการจ้างงานเต็มที่มีผลิตภาพ และการมีงานที่สมควรสำหรับทุกคน (Good jobs and Economic Growth)

เป้าหมายที่ ๙ : สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่มีความทนทาน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม (Innovation and Infrastructure)

เป้าหมายที่ ๑๐ : ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ (Reduced Inequalities)

เป้าหมายที่ ๑๑ : ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิคุ้มกัน และยั่งยืน (Sustainable Cities and Communities)

เป้าหมายที่ ๑๒ : สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน (Responsible Consumption)

^{๑๓} สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (ม.ป.ป.). โครงการวิจัย เรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน [Sustainable Development Goals (SDGs) Priority Index] เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการออกนโยบายของกระทรวงการคลัง. หน้า ๑๕-๑๘. สืบค้นเมื่อ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒, จาก <http://www.fpo.go.th/eresearch/getattachment/7d678818-8bb0-474a-8ea9-5c475822485b/11246.aspx>.

เป้าหมายที่ ๑๓ : ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น (Protect the Planet)

เป้าหมายที่ ๑๔ : อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Life below water)

เป้าหมายที่ ๑๕ : ปกป้อง ปันฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียมลพิษทางชีวภาพ (Life on Land)

เป้าหมายที่ ๑๖ : ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ (Peace and Justice)

เป้าหมายที่ ๑๗ : เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนการเงิน (Partnerships and the Goals)

จากการศึกษาพบว่าเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมถึงการบูรณาการงานด้านการจัดการสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายและภาคส่วนอื่น ๆ มีจำนวน ๗ ด้าน ประกอบด้วย^{๑๔}

เป้าหมายที่ ๑ ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ โดยมีเป้าหมาย คือ ภายในปี ๒๕๗๓ สามารถสร้างภูมิคุ้มกันและลดการเปิดรับและความเปราะบางต่อเหตุรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศและภัยพิบัติทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้กับผู้ที่ยากจนและอยู่ในสถานการณ์เปราะบาง เนื่องจากเมื่อประชาชนต้องประสบกับภัยพิบัติย่อมเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินหลายครอบครัว อาจถึงขนาดสิ้นเนื้อประดาตัว สูญเสียอาชีพหรือโอกาสในการทำมาหากินนำไปสู่ความยากลำบากในการดำเนินชีวิต

เป้าหมายที่ ๖ สร้างหลักประกันว่าจะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายคือ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในทุกภาคส่วน และสร้างหลักประกันว่าจะมีการใช้น้ำและจัดหาน้ำที่ยั่งยืน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบความทุกข์จากการขาดแคลนน้ำภายในปี ๒๕๗๓ และดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวมในทุกระดับรวมถึงผ่านทางความร่วมมือระหว่างเขตแดนตามความเหมาะสม ภายในปี ๒๕๗๓

เป้าหมายที่ ๑๑ ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิคุ้มกันและยั่งยืน โดยมีเป้าหมาย คือ สร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงที่อยู่อาศัยและบริการพื้นฐานที่พอเพียง ปลอดภัยและในราคาที่สมเหตุสมผลได้ และยกระดับชุมชนแออัดภายในปี ๒๕๗๓ เพิ่มจำนวนเมืองและกระบวนการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ที่เลือกใช้และดำเนินการตามนโยบายและแผนที่บูรณาการเพื่อนำไปสู่ความครอบคลุม ความมีประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร การลดผลกระทบและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ มีภูมิคุ้มกันต่อภัยพิบัติ และให้พัฒนาและดำเนินการตามการบริหารความเสี่ยงจากภัยพิบัติแบบองค์รวมในทุกระดับ ให้เป็นไปตามกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๓

^{๑๔} กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (๒๕๕๙). แผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔.

เป้าหมายที่ ๑๓ ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น เป้าหมาย คือ เสริมภูมิทัศน์ด้านทานและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ และพัฒนาการศึกษา การสร้างความตระหนักรู้ และขีดความสามารถของมนุษย์ และของสถาบันในเรื่องการลดปัญหาการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ การปรับตัว การลดผลกระทบ และการเตือนภัยล่วงหน้า

เป้าหมายที่ ๑๔ อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ ๑๕ ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืนต่อสู้การกลายสภาพเป็นทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และหยุดการสูญเสียมวลชีวภาพ

เป้าหมายที่ ๑๖ ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมและสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ โดยมีเป้าหมาย คือ เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันระดับชาติที่เกี่ยวข้อง โดยรวมถึงกระทำผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในทุกระดับ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา เพื่อจะป้องกันความรุนแรงและต่อสู้กับการก่อการร้ายและอาชญากรรม

๒.๓.๒ กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๓ (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030)^{๑๔}

กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๓ หรือ “กรอบเซนได” เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติของโลกที่พัฒนาต่อยอดมาจากกรอบการดำเนินงานเฮียวโกะ (Hyogo Framework for Action 2005 - 2015) ซึ่งประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ๑๘๗ ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยได้ร่วมให้การรับรองในการประชุมสหประชาชาติระดับโลกว่าด้วยการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติครั้งที่ ๓ (The Third United Nations World Conference in Disaster Risk Reduction : 3 WCDRR) ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ เมืองเซนได ประเทศญี่ปุ่น โดยมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี พร้อมคณะผู้แทนจากประเทศไทยเข้าร่วมประชุมดังกล่าว

ทั้งนี้ ประเทศไทยได้รับเลือกตั้งเป็นรองประธานของการประชุม 3 WCDRR ในโควตา กลุ่มเอเชีย - แปซิฟิก ซึ่งมีที่นั่งสำหรับสองประเทศ โดยได้มีหน้าที่สนับสนุนประธาน (ประเทศญี่ปุ่น) ในการดำเนินการประชุม โดยที่ประชุมประกาศรับรองเอกสารผลลัพธ์ของการประชุมที่สำคัญ ๒ ฉบับ คือ

เอกสารผลลัพธ์การประชุมฉบับที่ ๑ ซึ่งก็คือ กรอบการดำเนินงานลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ หลังปี ๒๕๕๘ (Post-2015 Framework for Disaster Risk Reduction) เป็นกรอบการดำเนินงานของโลก ระยะเวลา ๑๕ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๓) มีเป้าหมายในการสร้างการป้องกัน และลดความเสี่ยงภัยพิบัติผ่านภาคเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อลดความสูญเสียชีวิต

^{๑๔} Yuki Matsuoka. (๒๐๑๖). Building back better with Sendai. Retrieved October ๕, ๒๐๑๙, from <https://www.unisdr.org/archive/๔๗๖๕๑>.

อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งประเทศสมาชิกรวมทั้งไทยมีพันธกิจที่จะต้องนำกรอบการดำเนินงานมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบททางกฎหมาย สังคมและวัฒนธรรมของประเทศ และ

เอกสารผลลัพธ์การประชุมฉบับที่ ๒ ซึ่งก็คือ ปฏิญญาเซนได (Sendai Declaration) ถือเป็นคำประกาศแสดงเจตจำนงทางการเมืองของประเทศสมาชิกทั้ง ๑๘๗ ประเทศ ที่จะร่วมให้การสนับสนุนการดำเนินการตามกรอบการดำเนินงานลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติหลังปี ๒๕๕๘ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อป้องกันและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยใช้มาตรการทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่มุ่งลดความล่าช้า ความเปราะบางและเสริมสร้างศักยภาพของประเทศในการ พร้อมรับ ปรับตัว และฟื้นกลับเร็ว (Build back better) เมื่อเกิดภัยพิบัติโดยให้ความสำคัญกับความร่วมมือระหว่างประเทศ ภายใต้ ๔ พันธกิจหลัก ได้แก่

๑. เข้าใจความเสี่ยงจากภัยพิบัติ หมายถึง นโยบายและมาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติจะต้องจัดทำขึ้นจากฐานความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงจากภัยพิบัติในทุกมิติของความเสี่ยง ประกอบด้วย ความเปราะบาง ศักยภาพ ความล่าช้าของบุคคลและสินทรัพย์ ลักษณะของภัย และสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ ความรู้ต่อความเสี่ยงภัยพิบัติดังกล่าวจะมีผลอย่างมากในการทำการประเมินความเสี่ยงจากภัยพิบัติก่อนเกิดภัยพิบัติ การป้องกันและลดผลกระทบจากภัยพิบัติ และในการพัฒนาและดำเนินมาตรการเตรียมความพร้อมและเผชิญเหตุภัยพิบัติให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๒. เสริมสร้างศักยภาพในการบริหารจัดการและจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ หมายถึง ศักยภาพในการบริหารจัดการและจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติในระดับชาติ ภูมิภาค และโลก มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ แผนงาน สมรรถนะที่ต้องการ แนวทางการปฏิบัติงาน และการประสานงานทั้งภายในและระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ให้ชัดเจน ตลอดจนต้องส่งเสริมให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการเสริมสร้างศักยภาพในการบริหารจัดการและจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เพื่อดำเนินมาตรการป้องกันลดผลกระทบ เตรียมความพร้อม เผชิญเหตุ ฟื้นฟู และบูรณะ จึงมีความจำเป็นและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและหุ้นส่วนระหว่างกลไกและองค์กรต่าง ๆ ในอันที่จะขับเคลื่อนเครื่องมือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓. ลงทุนในด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เพื่อให้พร้อมรับมือและฟื้นคืนกลับได้ในระยะเวลาที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ หมายถึง การลงทุนของรัฐและเอกชนการป้องกันและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยมาตรการเชิงโครงสร้าง และไม่ใช้เชิงโครงสร้าง มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และวัฒนธรรมของบุคคล ชุมชน ประเทศ และสินทรัพย์ รวมทั้งสภาพแวดล้อมให้พร้อมรับมือและฟื้นคืนกลับได้โดยเร็วเมื่อเกิดภัยพิบัติ ทั้งนี้ การลงทุนดังกล่าวยังเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนานวัตกรรม การเจริญเติบโต และการสร้างงานได้ ซึ่งมาตรการดังกล่าวนับได้ว่าเป็นความคุ้มค่าต่อการลงทุน และส่งผลให้การรักษาสีชีวิต ป้องกัน และลดความสูญเสียเกิดผลเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังช่วยให้การบูรณะฟื้นฟูภายหลังเกิดภัยพิบัติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

๔. พัฒนาศักยภาพในการเตรียมความพร้อมเผชิญเหตุภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพและซ่อมสร้างที่ดีกว่าเดิมในช่วงของการบูรณะฟื้นฟูภายหลังเหตุภัยพิบัติ หมายถึง ความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึงการที่ประชาชนและสินทรัพย์มีความล่าช้าที่จะได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับบทเรียนจากภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในอดีต เป็นตัวบ่งชี้ถึงความจำเป็น

ที่จะต้องพัฒนาความพร้อมในการเผชิญเหตุภัยพิบัติ รับมือต่อสถานการณ์ภัยต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ผนวกมาตรการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะช่วยพัฒนาศักยภาพให้พร้อมสำหรับการเผชิญเหตุ และการฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญอีกประการ คือ การพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มสตรีและผู้พิการให้มีส่วนร่วมในการผลักดันและส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย และมาตรการในการเผชิญเหตุ บุคลากรฟื้นฟูที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ นอกจากนี้ ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้แสดงให้เห็นว่า ในช่วงของการฟื้นฟูบูรณะที่มีการวางแผนล่วงหน้ามาแล้วนั้น ถือเป็นโอกาสสำคัญที่จะทำการฟื้นฟูสภาพและซ่อมสร้างให้ดีกว่าเดิม ด้วยการบูรณาการมาตรการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติไว้ในมาตรการการพัฒนา เพื่อให้ประเทศและชุมชนมีความสามารถในการรับมือและฟื้นคืนกลับได้โดยเร็วได้ทุกครั้งที่เกิดภัยพิบัติ ยกตัวอย่าง บทเรียนจากเหตุการณ์มหาอุทกภัยในปี ๒๕๕๔ ทำให้ประเทศไทยพบว่า การป้องกัน คือ การลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด สมดังคำกล่าวที่ว่า “ลงทุนวันนี้ เพื่ออนาคตที่ปลอดภัย” (Invest today for Safety tomorrow) ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ผลักดันนโยบายพัฒนาการบริหารจัดการน้ำอย่างมีบูรณาการและยั่งยืนโดยเน้นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการรักษาสิ่งแวดล้อม ลดการทิ้งขยะในแม่น้ำ และขุดลอกคูคลองเพื่อการระบายน้ำที่ดี รวมถึงศึกษาแนวทางโครงการในพระราชดำริต่าง ๆ เช่น โครงการแก้มลิงเพื่อพักน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้พัฒนาภูมิความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งระดับชุมชนในการป้องกัน ฝาระวัง และรับมือภัยพิบัติโดยยึดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ที่เน้นเรื่องการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการสร้างความเข้มแข็งและภูมิต้านทานให้แก่ชุมชน

ดังนั้น การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ จึงจำเป็นที่รัฐต้องมีการเตรียมการวางแผนไว้ก่อน ต้องจัดให้มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ไม่ว่าจะเป็นการเงิน สิ่งของและการบริการทางการแพทย์ การจัดส่งทางอพยพ พื้นที่รองรับผู้ประสบภัย การจัดให้มีเครื่องมือให้ความช่วยเหลือที่พร้อมและทันสมัย โดยคำนึงถึงกรอบกฎหมายภายใน และวัฒนธรรมท้องถิ่นของแต่ละประเทศ รวมทั้งต้องฝึกซ้อมการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือทางมนุษยธรรมร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดจน ต้องจัดทำทะเบียนทรัพยากรทั้งในเรื่องบุคคลและสิ่งของที่จะใช้ดำเนินงานด้านการให้ความช่วยเหลือ ซึ่งประเทศต่าง ๆ ต้องพัฒนาเครือข่ายสายด่วน ช่องทางติดต่อระหว่างผู้นำ และจุดติดต่อสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และการแจ้งเตือนภัยที่ทันเหตุการณ์และมีประสิทธิภาพ ภาคเอกชนจะต้องลงทุนอย่างรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การลงทุนจะต้องไม่ทำร้ายธรรมชาติและไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อชนรุ่นหลัง ภาคประชาสังคมและนักวิชาการจะต้องช่วยสนับสนุนรัฐบาลตรวจสอบความโปร่งใสและประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือ

“กรอบเซนได” มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เพราะพันธกิจหลัก คือ การสร้างความเข้าใจ ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ เสริมสร้างศักยภาพในการบริหารและจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ลงทุนด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเพื่อสร้างความพร้อมในการรับมือและฟื้นคืนกลับได้โดยเร็วเมื่อเกิดภัยพิบัติ และเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติเพื่อให้การเผชิญเหตุมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการฟื้นฟูบูรณะที่เน้นการซ่อมสร้างให้ดีกว่าเดิม (Building back better)

“กรอบเซนได” ตั้งเป้าหมายการดำเนินงาน “ลด ๔ อย่าง เพิ่ม ๓ อย่าง” กล่าวคือ ลด ๔ อย่าง ได้แก่ ๑) อัตราการเสียชีวิต ๒) จำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ๓) ความสูญเสียด้านเศรษฐกิจ และ ๔) ความเสียหายต่อสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการพื้นฐาน เพิ่ม ๓ อย่าง ได้แก่ ๑) แผนยุทธศาสตร์

ลดความเสี่ยงระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ๒) การให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศ และ ๓) การเข้าถึงข้อมูลการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและข้อมูลความเสี่ยง

๒.๓.๓ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ หรือยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้กำหนดวิสัยทัศน์ที่ต้องการเห็นเป้าหมายและภาพอนาคตของประเทศไทยภายในปี พ.ศ. ๒๕๘๐ ว่า “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” จากการศึกษาพบว่า มีประเด็นยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณภัยและการรับมือกับภัยพิบัติของประเทศไทย ซึ่งปรากฏอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ จำนวน ๓ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๑) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๑.๑) การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงทั้งระบบของประเทศ ให้มีความพร้อมในการป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ รวมทั้งสามารถติดตาม ป้องกัน แก้ไขและรับมือกับปัญหาความมั่นคงทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับแบบบูรณาการให้มีความพร้อมและเพียงพอต่อการป้องกันภัยคุกคามทุกมิติ ทุกรูปแบบ และทุกระดับความรุนแรง โดยมีประเด็นปลีกย่อยที่เกี่ยวข้อง คือ

(๑) การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีความพร้อมเผชิญกับสภาวะไม่ปกติ ภัยคุกคามทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ รวมทั้งภัยพิบัติและภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง โดยพัฒนาปรับปรุงนโยบาย แนวทาง ระบบกลไก การบริหารจัดการ ตลอดถึงแผนการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องทั้งปวงให้ชัดเจน มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมและพร้อมรองรับภัยทุกประเภททั้งในปัจจุบันและอนาคต ผลักดันให้ทุกภาคส่วนมีการฝึกร่วมกันในทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่องจริงจังจนสามารถปฏิบัติได้จริง เสริมสร้างความร่วมมือกันอย่างบูรณาการของทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกประเทศ ให้มีประสิทธิภาพชัดเจนเป็นรูปธรรม ยกย่องการแบ่งปันข้อมูล ทรัพยากร การพัฒนาเทคโนโลยี และการฝึกร่วมให้ทุกส่วนรู้จักและเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ อย่างแท้จริง สามารถสนับสนุนการบริหารจัดการได้ทุกรูปแบบ ตั้งแต่ในระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่น ตลอดถึงพัฒนาปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการที่เกี่ยวข้องให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

๒) ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๒.๑) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ มุ่งเน้นการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และสร้างสังคมคาร์บอนต่ำปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ และการสร้างขีดความสามารถของประชาชนในการรับมือและปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พร้อมทั้งสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ โดยมีประเด็นปลีกย่อยที่เกี่ยวข้อง คือ

(๑) มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลการคาดการณ์สภาพภูมิอากาศ และระบบเตือนภัยล่วงหน้าที่รวดเร็ว แม่นยำและมีประสิทธิภาพ และมีการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและลดผลกระทบทั้งในเชิงโครงสร้างและไม่เชิงโครงสร้าง เพื่อเตรียมรับมือกับภัยพิบัติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่เหมาะสมกับแต่ละภูมิภาคของประเทศ พร้อมทั้งพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการภัยพิบัติทั้งระบบ โดยคำนึงถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในระยะยาว รวมถึงการเสริมสร้างขีดความสามารถ

ของประชาชน ชุมชน และเมืองในการรับมือและปรับตัวต่อผลกระทบจากภัยพิบัติภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

๒.๒) พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นพัฒนาระบบจัดการน้ำทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นคง เพิ่มผลิตผลในเรื่องการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน ดูแลภัยพิบัติจากน้ำทั้งระบบ พัฒนาความมั่นคงทางพลังงานอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เน้นส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกที่คำนึงถึงการพัฒนาอย่างเหมาะสม ให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มศักยภาพ และการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือกในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด พัฒนาความมั่นคงการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ให้เป็นฐานการผลิตอาหารที่มั่นคงและปลอดภัย และเป็นฐานการผลิตที่มีผลิตภาพสูง

(๑) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ โดยจัดให้มีน้ำสะอาดใช้ทุกครัวเรือนในชุมชนชนบท ในปริมาณ คุณภาพ และราคาที่เข้าถึงได้ มีระบบการจัดการน้ำชุมชนที่เหมาะสม พร้อมทั้งส่งเสริมฟื้นฟูอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่พังกน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติ แอ่งน้ำบาดาล การระบายน้ำชายฝั่ง ให้มีปริมาณและคุณภาพน้ำ และใช้ประโยชน์ได้ตามเกณฑ์ มีการจัดทำแผนป้องกัน พื้นที่พังกน้ำ ร่วมกับแผนรักษาเขตต้นน้ำ แผนป้องกันแผ่นดินถล่ม แผนอนุรักษ์ฟื้นฟูรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม แหล่งน้ำธรรมชาติตามพื้นที่ที่กำหนดและตามความสำคัญ และมีการพัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบ ให้มีระดับความมั่นคงในระดับสากล โดยการจัดหา และใช้น้ำที่สมดุล ทันทสมัย ทันการณ์และสร้างความเป็นธรรม ใช้ระบบทั้งทางโครงสร้าง กฎระเบียบ การบริหารจัดการ การจัดหาและใช้น้ำที่สมดุล ระบบและกลไกการจัดสรรน้ำที่เป็นธรรม การยกระดับผลิตภาพการใช้น้ำให้เทียบเท่าระดับสากล รวมทั้ง การเตรียมความพร้อมทางบุคลากร สังคม สารสนเทศ และการสื่อสาร การพัฒนาเครื่องมือ การจัดการ การดำเนินการเพื่อสร้างสมดุล สร้างวินัยของประชาชนในการใช้น้ำและการอนุรักษ์อย่างรู้คุณค่า พร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์สารสนเทศกับนานาชาติและการดำเนินการร่วมใช้น้ำกับแม่น้ำระหว่างประเทศ โดยพิจารณาและดำเนินการ โครงการบูรณาการและเชื่อมโยงกับประเด็นอื่นร่วมกับระดับสากล และมีการจัดระบบการจัดการน้ำในภาวะวิกฤติให้สามารถลดความสูญเสีย ความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่เกิดจากน้ำตามหลักวิชาการให้อยู่ในขอบเขตที่ควบคุมที่มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งตามลักษณะของแต่ละพื้นที่ได้และสามารถฟื้นตัวได้ ในเวลาอันสั้น

๓) ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๓.๑) ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการ โดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายและเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่ การบริหารจัดการภาครัฐมีความสอดคล้องเชื่อมโยงและเป็นกลไกสำคัญในการนำยุทธศาสตร์ชาติสู่การปฏิบัติในทุกระดับ มีการจัดสรรงบประมาณที่มีลักษณะยึดโยงกับยุทธศาสตร์ในทุกระดับ มีเป้าหมายร่วมกันทั้งในเชิงประเด็น เชิงภารกิจ และเชิงพื้นที่ โดยอาศัยข้อมูลขนาดใหญ่ รวมทั้งมีระบบการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานทั้งในระดับยุทธศาสตร์ภารกิจและพื้นที่ เพื่อนำไปสู่การกำหนดประเด็นการพัฒนา การจัดทำนโยบาย และการติดตามประเมินผลที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

(๑) ให้อำนาจยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ใช้แผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและนโยบาย และแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติผ่านแผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ โดยเชื่อมโยงการทำงานของภาครัฐในทุกระดับให้มีเอกภาพ และสอดคล้องประสานกันตามห่วงโซ่การพัฒนาระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการประสานความร่วมมือที่หลากหลาย การพัฒนาเทคโนโลยีหรือเครื่องมือในการสนับสนุนให้เกิดการบูรณาการในลักษณะ

หุ้นส่วนการพัฒนาระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ภาคประชาชน และภาคส่วนอื่น
ในสังคม โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายที่ชัดเจน

๒.๓.๔ แผนการปฏิรูปประเทศ^{๑๖}

จากการศึกษาพบว่า เรื่องสาธารณสุขถูกจัดให้อยู่ในประเด็นการปฏิรูปประเทศ
ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการปฏิรูปสื่อสารมวลชนให้เป็นเหมือนโรงเรียนของสังคม
ในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลุกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลุกฝังทัศนคติที่ดี เพื่อช่วยพัฒนาและ
เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ รวมทั้งปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยี
สารสนเทศ โดยการจัดสรรคลื่นความถี่ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการส่งออกนวัตกรรมและ
ผลผลิตจากอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศไทยในเวทีระดับนานาชาติ เพื่อช่วยพัฒนา
ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยมีการกำหนดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการบริหารจัดการ
ความปลอดภัยไซเบอร์/กิจการอวกาศ และระบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคม
เพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ในกิจกรรมที่ ๒ คือ การปฏิรูประบบและเครื่องมือ
ด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและประโยชน์สาธารณะ
โดยให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานร่วมสนับสนุนงบประมาณ

๒.๓.๕ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ได้จัดทำขึ้น
ในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น
โดยได้นำอ้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อ
เนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙ - ๑๑ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้
อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศ
สู่ความสมดุลและยั่งยืน สำหรับแผนพัฒนาฯ ฉบับที่สิบสองนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้จัดทำบนพื้นฐานของกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙
ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development
Goals : SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไทยไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ ตลอดจนประเด็นการปฏิรูปประเทศ
นอกจากนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ทั้งในระดับกลุ่มอาชีพ ระดับภาค
และระดับประเทศในทุกชั้นตอนของแผนฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทาง
การพัฒนาประเทศ รวมทั้งร่วมจัดทำรายละเอียดยุทธศาสตร์ของแผนฯ เพื่อมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”
การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่สิบสอง จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ
๒๐ ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ

โดยในแต่ละยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่สิบสอง ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้ง
แผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง ๕ ปีแรกของการขับเคลื่อน
ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้สามารถปรับตัวรองรับ
ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกัน ยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อน

^{๑๖} สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑). ภาพรวมแผนการปฏิรูปประเทศ หน้า ๖๙ - ๗๑.
สืบค้นเมื่อ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๒, จาก https://www.nesdb.go.th/download/document/SAC/RF_SumPlan.pdf.

และติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย

สำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุขนั้น ได้ถูกบรรจุในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาอันเกิดจาก อุทกภัย ภัยแล้ง และการขาดแคลนน้ำ ดังที่ปรากฏในเป้าหมายที่ ๒ การสร้างความมั่นคงด้านน้ำ และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดินให้มีประสิทธิภาพ บริหารจัดการน้ำในระดับลุ่มน้ำให้มีความสมดุลระหว่างความต้องการใช้น้ำทุกกิจกรรมกับปริมาณน้ำต้นทุน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบปัญหาจากการขาดแคลนน้ำ ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ ทั้งภาคการผลิตและการบริโภค ป้องกันและลดความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้ง และเป้าหมายที่ ๕ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัยลดลง โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูงและสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ เพื่อให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุดและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดย

๑) บูรณาการการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเข้าสู่กระบวนการวางแผน ทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับชุมชนท้องถิ่น และสาขาการผลิตต่าง ๆ พัฒนาองค์ความรู้ สนับสนุนการประเมินและจัดทำแผนที่ความเสี่ยงจากภัยพิบัติในพื้นที่และภาคการผลิตที่มีลำดับความสำคัญสูง

๒) เสริมสร้างขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ สนับสนุนการจัดทำแผนรับมือภัยพิบัติในระดับพื้นที่ ส่งเสริมแนวทางการจัดการภัยพิบัติโดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมภาคเอกชนในการจัดทำแผนบริหารความต่อเนื่องของธุรกิจ สร้างจิตสำนึกความปลอดภัยสาธารณะ ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่นในการร่วมกันดำเนินการป้องกันและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ

๓) พัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติในภาวะฉุกเฉิน พัฒนาระบบการเตือนภัยให้มีความแม่นยำ นำเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมกลไกการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ พัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและบูรณาการฐานข้อมูลเพื่อที่สามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศได้ พัฒนากลไกบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน เพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการภัยพิบัติในภาวะฉุกเฉิน

๔) พัฒนาระบบการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย ให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประสบภัยได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ยกระดับมาตรฐานการตรวจสอบความปลอดภัยภายหลังการเกิดภัยพิบัติ และปรับปรุงมาตรฐานความปลอดภัยของสิ่งก่อสร้างและโครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยของโครงสร้างพื้นฐานที่จะสร้างขึ้นให้สามารถรองรับภัยพิบัติรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

๕) ส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการจัดการภัยพิบัติโดยจัดทำหลักสูตรการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติ วางระบบเพื่อสร้างความพร้อมและพัฒนาขีดความสามารถของเครือข่ายอาสาสมัคร และเชื่อมโยงการทำงานกับภาครัฐ เพื่อให้มีบทบาทร่วมในการช่วยเหลือประชาชนในภาวะฉุกเฉิน

๒.๓.๖ ยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔)

วิสัยทัศน์ คือ “ระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติที่ทุกภาคส่วน ตระหนัก เชื่อมั่น พร้อมรับมือ และจัดการความเสี่ยงจากภัยคุกคามทุกรูปแบบอย่างบูรณาการ”

มีวัตถุประสงค์ ๔ ข้อคือ ๑) เพื่อพัฒนาศักยภาพระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติให้เป็นทิศทางและแนวทางหลักในการเผชิญกับภาวะไม่ปกติและจัดการความเสี่ยงอย่างบูรณาการจากการเผชิญภัยคุกคาม

ทุกรูปแบบ ๒) เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่น ภูมิคุ้มกัน และศักยภาพของทุกภาคส่วนให้มีความตระหนัก และมีความเข้มแข็ง พร้อมสนับสนุนการเตรียมพร้อมของชาติร่วมกันในลักษณะประชาธิรัฐ ๓) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในการเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคาม และ ๔) เพื่อให้การบริหารจัดการแผนเกิดการบูรณาการและผนึกกำลังทุกภาคส่วนในลักษณะหุ้นส่วนยุทธศาสตร์อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ

มีเป้าหมายให้ทุกภาคส่วนมีความตระหนัก เชื่อมั่น มีภูมิคุ้มกัน และพร้อมเข้ามาผนึกกำลัง ในการป้องกัน (Prevention) การเตรียมพร้อม (Preparedness) การบริหารจัดการขณะเกิดเหตุ (Response) การฟื้นฟู (Recovery) การลดผลกระทบ (Mitigation) การปรับตัว (Adaptation) และการลดความเสี่ยง จากภัยคุกคามทุกรูปแบบ (Threat Risk Reduction) ภายใต้การบริหารจัดการเชิงรุกแบบเบ็ดเสร็จ (Proactive Comprehensive Management) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทันท่วงที และยั่งยืน

มีประเด็นยุทธศาสตร์ ๔ ข้อ เพื่อให้ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ จึงได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ในแผนเตรียมความพร้อมแห่งชาติไว้ ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ ๑) การพัฒนาศักยภาพระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติให้พร้อมเผชิญกับภาวะไม่ปกติและจัดการความเสี่ยงอย่างบูรณาการ ๒) การเสริมสร้างความเชื่อมั่น ภูมิคุ้มกัน และศักยภาพของทุกภาคส่วนให้มีความตระหนักและความเข้มแข็งร่วมกันในลักษณะประชาธิรัฐ ๓) การเสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศในการเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคาม และ ๔) การบริหารจัดการแผนมีการบูรณาการและผนึกกำลังในลักษณะหุ้นส่วนยุทธศาสตร์

ทั้งนี้ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานด้านสาธารณสุข คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนา ศักยภาพระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติให้พร้อมเผชิญกับภาวะไม่ปกติและจัดการความเสี่ยงอย่างบูรณาการ ซึ่งมีเป้าประสงค์ ๕ ข้อ ได้แก่ ๑) หน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อย่างต่อเนื่อง ๒) หน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นมีการเตรียมพร้อมข้อมูล ทรัพยากร และบัญชีบุคลากรภาครัฐ อาสาสมัคร ที่สอดคล้องกับประเภทของภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน ๓) การพัฒนาแนวทางบูรณาการฐานข้อมูลและเครือข่ายข้อมูลความมั่นคงเพื่อการเตรียมพร้อมแห่งชาติ และระบบคลังข้อมูลสาธารณสุขแห่งชาติ เพื่อให้สามารถใช้สนับสนุนการอำนวยความสะดวกและประสานการบริหาร จัดการภัยและสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันของหลายหน่วยงาน ๔) การมีหลักสูตรและ คู่มือสำหรับหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ให้พร้อมเผชิญกับภัยคุกคามทุกรูปแบบ โดยเฉพาะ ในพื้นที่เสี่ยงภัย และ ๕) หน่วยงานระดับกระทรวง กรม จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดการฝึกอบรม และฝึกซ้อมภายในและระหว่างหน่วยงาน เพื่อเตรียมพร้อมรับมือภัยคุกคามทุกรูปแบบ โดยการมีส่วนร่วม ของภาคเอกชนและภาคประชาชน

มีตัวชี้วัด ๕ ข้อ ได้แก่ ๑) จำนวนหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น กำหนดแผน แผนงาน โครงการ และงบประมาณ รองรับแผนเตรียมความพร้อมแห่งชาติอย่างชัดเจน ๒) จำนวนหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นมีการเตรียมพร้อมข้อมูล ทรัพยากร และบัญชี บุคลากรภาครัฐ อาสาสมัคร ที่สอดคล้องกับประเภทของภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ๓) ความถี่ของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องในการเข้ามาแลกเปลี่ยนและปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยในการบูรณาการฐานข้อมูลและ เครือข่ายข้อมูลความมั่นคงเพื่อการเตรียมพร้อมแห่งชาติ และระบบคลังข้อมูลสาธารณสุขแห่งชาติ ๔) จำนวนหน่วยงานระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น กำหนดหลักสูตรและคู่มือในการเผชิญ

กับภัยคุกคามทุกรูปแบบ ๕) ระดับความสำเร็จของการบูรณาการการฝึกการบริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติ ระหว่างหน่วยงานหลักภายใต้แผนเตรียมความพร้อมแห่งชาติ

มีกลยุทธ์ดำเนินการ ๙ กลยุทธ์ ได้แก่

(๑) พัฒนา ทบทวน และปรับปรุง นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนฉุกเฉิน แผนเผชิญเหตุ แนวทางปฏิบัติหลักสูตร และคู่มือให้พร้อมเผชิญกับภาวะไม่ปกติและจัดการความเสี่ยงอย่างบูรณาการ โดยกำหนดเรื่องการลดความเสี่ยงการป้องกัน การลดผลกระทบ การตอบสนอง และการฟื้นฟูเยียวยาทางกายภาพ และจิตใจ ให้สามารถประสานแผนการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ ตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และภายหลังเกิดเหตุ รวมทั้งให้หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบแผนการสนับสนุน การปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) แผนเตรียมพร้อมภายใต้แผนฝึกกำลังและทรัพยากรเพื่อการป้องกัน ประเทศตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน และภาคประชาชนได้ประสานและจัดเตรียมทรัพยากร เครื่องมือ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ บุคลากร ให้พร้อมเผชิญกับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่เกิดขึ้น

(๒) พัฒนาและเชื่อมโยงระบบการแจ้งเตือน เฝ้าระวัง ทั้งทางบก ทางทะเล ทางอากาศ โดยจัดระบบ การแจ้งเตือนเฝ้าระวังของคนและชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัยพื้นที่ชายแดน ทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ พื้นที่ในเขตเมืองใหญ่ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ทั่วถึงและสม่ำเสมอ ตลอดจนทำการทดสอบระบบ การแจ้งเตือนและระบบการเฝ้าระวังภัยโดยนำความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาสนับสนุน

(๓) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการสื่อสารกลางของประเทศ ทั้งระบบการสื่อสารหลักและ สื่อสารสำรอง โดยมีฐานข้อมูลและบัญชีทรัพยากรด้านการสื่อสาร กำหนดเลขหมายฉุกเฉินเลขหมายเดียว ทั่วประเทศ (Emergency Call Number) รวมทั้งสนับสนุนการใช้ความถี่วิทยุกลาง ในกรณีประเทศเกิดวิกฤตการณ์ เพื่อให้สามารถใช้ได้ในทุกสถานการณ์ อย่างทันท่วงที โดยเฉพาะสำหรับผู้บริหารประเทศและหัวหน้าหน่วยงาน ระดับส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ในการประสานสั่งการ ทั้งก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และภายหลังเกิดเหตุ

(๔) พัฒนาและเสริมสร้างการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์และการจัดการข่าวสาร เพื่อให้ได้ ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและระงับข่าวลือ รวมทั้งเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนตั้งแต่ในภาวะปกติ เพื่อให้ประชาชน สนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐโดยเฉพาะ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชน ผู้นำชุมชน องค์กร ปกครองท้องถิ่น สถานศึกษาได้เข้ามามีบทบาทในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนทั่วไปและประชาชน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยความมั่นคงและสาธารณภัย รวมทั้งจัดให้มีระบบข้อมูลร่วม (Joint Information System) และศูนย์ข้อมูลร่วม (Joint Information Center : JIC) ที่สอดคล้องกับแผนสนับสนุนการปฏิบัติงาน ในภาวะฉุกเฉิน (สปฉ.) ส่วนงานการประชาสัมพันธ์และการจัดการข้อมูลข่าวสาร

(๕) ส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนให้หน่วยงานรัฐ เอกชนและทุกภาคส่วนสนธิกำลังระหว่าง หน่วยงานตั้งแต่ในภาวะปกติ โดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐให้มีการจัดเตรียมหน่วยปฏิบัติการเฉพาะกิจ เพื่อให้พร้อมเผชิญสถานการณ์และให้ความช่วยเหลือหน่วยงานและผู้ประสบภัยได้อย่างทันท่วงทีในแต่ละประเภทภัย และแต่ละระดับความรุนแรงของภัย เช่น ชุดเผชิญเหตุสถานการณ์ฉุกเฉิน (Emergency Response Team: ERT) ทีมกู้ภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย (Hazard Team) หน่วยทำลายล้างวัตถุระเบิด (ทลร.) (Explosive Ordnance Disposal : EOD) ชุดปฏิบัติการฉุกเฉินทางการแพทย์ระดับตติยภูมิ (Medical Emergency Response Team : MERT) ชุดแพทย์สนาม หน่วยโรงพยาบาลสนาม รถครัวสนาม หน่วยพิสูจน์เอกลักษณ์

บุคคล ชุดควบคุมฝูงชน ชุดรักษาความสงบเรียบร้อย และควบคุมเส้นทางการจราจรในภาวะไม่ปกติ ข้อมูลดาวเทียมและภูมิสารสนเทศ เป็นต้น

(๖) สนับสนุนการนำศักยภาพของกองทัพในยามปกติเข้ามาสนับสนุนภารกิจนอกเหนือจากสงคราม (Military Operation other than War) โดยเฉพาะการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการรักษาความมั่นคงภายในประเทศ โดยจัดเตรียมทรัพยากรและกำลังพลให้มีความเหมาะสม โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติการกิจตามแผนป้องกันประเทศ

(๗) พัฒนาและสนับสนุนการบูรณาการฐานข้อมูลและเครือข่ายข้อมูลความมั่นคงเพื่อการเตรียมพร้อมแห่งชาติ เพื่อให้มีฐานข้อมูลกลางรองรับการบริหารจัดการภัยคุกคามทุกรูปแบบ ในการสนับสนุนการดำเนินงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยส่งเสริมให้มีการจัดทำบันทึกความตกลงความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูลความมั่นคงเพื่อการเตรียมพร้อมแห่งชาติ รวมทั้งสนับสนุนคลังข้อมูลสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อให้เป็นช่องทางการประสานติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและทรัพยากรระหว่างหน่วยงานด้านสาธารณภัย

(๘) พัฒนาและส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ในสถาบันการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรและคู่มือสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยจัดการประชุม อบรม สัมมนา และกิจกรรม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถประสานการทำงานร่วมกัน โดยพร้อมผนึกกำลังในการลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ ตั้งแต่ก่อนเกิด ขณะเกิด และภายหลังเกิดเหตุ

(๙) ส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอบรมและการฝึกซ้อมในการทดสอบแผน แนวทางปฏิบัติของระบบบัญชาการเหตุการณ์ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติงานภาคสนาม เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ในแต่ละสถานการณ์จำลอง ผู้บริหารระดับสูงได้ให้ความสำคัญและเข้าร่วมการฝึกอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับการฝึกการบริหารวิกฤตการณ์ระดับชาติที่ต้องมีการบูรณาการแผนด้านความมั่นคงและสาธารณภัยอย่างสม่ำเสมอ ทั้งภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงาน ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ระดับกระทรวง/กรม และระดับชาติโดยจัดทำหลักสูตร คู่มือการฝึก (คู่มือกลาง คู่มือระดับจังหวัด คู่มือระดับชุมชนท้องถิ่น) และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน

๒.๓.๗ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นการนำแนวคิดการพัฒนา ระบบการป้องกัน การเตรียมความพร้อม และการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้วยการพัฒนาภูมิความรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งระดับชุมชน ในการเฝ้าระวังและรับมือกับสาธารณภัย การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและการสร้างภูมิต้านทานให้แก่ชุมชนตามแนวทาง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” รวมทั้งการนำแนวคิดการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อป้องกันภัยตามหลักสากลคือ “รู้รับ - ปรับตัว - ฟื้นเร็วทั่ว - อย่างยั่งยืน” (Resilience) ด้วยการเสริมสร้างความตระหนักในการลดความเสี่ยงตั้งแต่ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย และดำเนินการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามกรอบพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และสอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานเซนไตเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๗๓ (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030)

ยุทธศาสตร์การดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีทั้งสิ้น ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction : DRR) ๒. การบูรณาการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน (Emergency Management) ๓. การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟู

อย่างยั่งยืน (Build Back Better and Safer) และ ๔. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย เป็นแนวทางหลักในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของแผนและนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยอันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน

โดยมีกลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ๒ ระดับ ประกอบด้วย

๑. ระดับนโยบาย ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) และคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.)

๒. ระดับปฏิบัติ มีกลไกขับเคลื่อนการปฏิบัติในระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่น ดังนี้

(๑) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) ทำหน้าที่บังคับบัญชาอำนาจการควบคุม กำกับ ดูแล และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนาจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ ๓) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ ๔) มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ควบคุม สั่งการ และบัญชาการ

(๒) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดตั้งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง โดยมีผู้อำนวยการกลาง เป็นผู้อำนวยการ มีความรับผิดชอบ ดังนี้

(๒.๑) ภาวะปกติ ประสานงาน และบูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของสรรพกำลัง เครื่องมืออุปกรณ์ แผนปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยทั้งระบบ

(๒.๒) ภาวะใกล้เกิดภัย เตรียมการเผชิญเหตุ ติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประเมินสถานการณ์ แจ้งเตือนภัย รายงาน และเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือนายกรัฐมนตรีตามแต่ระดับการจัดการสาธารณภัย เพื่อตัดสินใจในการรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น โดยเรียกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อเป็นการประกอบกำลังเริ่มปฏิบัติการ

(๒.๓) ภาวะเกิดภัย อำนาจการและบูรณาการประสานการปฏิบัติ ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ ๑) และขนาดกลาง (ระดับ ๒) ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง รับผิดชอบอำนาจการ ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ รวมถึงติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ รายงานสถานการณ์ และทำการแจ้งเตือน พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อตัดสินใจยกระดับในกรณีเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ ๓) และนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ในกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ ๔) ทั้งนี้ ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งในศูนย์ประสานการปฏิบัติของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ในกรณียกระดับเป็นการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ ๓) และขนาดร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ ๔)

(๓) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.) ทำหน้าที่อำนาจการควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัดที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมาย และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นรองผู้อำนวยการ และมีองค์ประกอบของกรรมการ ได้แก่ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้แทนกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมาย ปลัดจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง ผู้แทนสถาบันการศึกษาในพื้นที่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรแต่งตั้ง ผู้แทนองค์กรสาธารณกุศลที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต โดยมีหัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ องค์ประกอบของกรรมการอาจปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงได้ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร โดยมีอำนาจหน้าที่ ได้แก่ (๓.๑) จัดทำแผนปฏิบัติการตามความเสี่ยงภัยด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (๓.๒) กำหนดแนวทาง/การดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัยของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ (๓.๓) เผื่อระวัง ติดตาม ประเมิน และวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัย เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น ในการจัดการสาธารณภัยขนาดกลาง (ระดับ ๒) ให้เสนอผู้อำนวยการจังหวัดจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดขึ้น เพื่อเผชิญเหตุสาธารณภัยในพื้นที่ (๓.๔) รวบรวม และจัดทำคลังข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัด (๓.๕) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชน และจังหวัดข้างเคียง โดยให้และรับการสนับสนุน ทรัพยากร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และ (๓.๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายมอบหมาย

(๔) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.) ทำหน้าที่อำนาจการ สนับสนุน และประสานการปฏิบัติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติงานตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมอบหมาย โดยมีนายอำเภอ เป็นผู้อำนวยการ ปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มบริหารการปกครอง เป็นรองผู้อำนวยการ โดยมีองค์ประกอบกรรมการ ได้แก่ ผู้กำกับฯ หัวหน้าสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ ผู้แทนกระทรวงกลาโหมที่ได้รับมอบหมาย สาธารณสุขอำเภอ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ผู้แทนหัวหน้าส่วนราชการส่วนกลางในพื้นที่ ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง ผู้แทนสถานศึกษาที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง ผู้แทนองค์กรสาธารณกุศลในพื้นที่ที่นายอำเภอเห็นสมควรแต่งตั้ง โดยมี ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายความมั่นคง และผู้แทนสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการร่วม โดยที่องค์ประกอบของกรรมการอาจปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงได้ตามที่นายอำเภอเห็นสมควร

(๕) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่ ประกอบด้วย กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา (กอปภ.เมืองพัทยา) ซึ่งมีนายกเมืองพัทยา เป็นผู้อำนวยการ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (กอปภ.ทน./ทม./ทต.) ซึ่งมีนายกเทศมนตรี เป็นผู้อำนวยการ และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบล (กอปภ.อบต.) โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้อำนวยการ ซึ่งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งพื้นที่เหล่านี้ ถือเป็นหน่วยปฏิบัติหลักในพื้นที่ ทำหน้าที่อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเผชิญเหตุ เมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น

พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบ ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ รวมถึงมีหน้าที่ช่วยเหลือผู้อำนวยการจังหวัดและผู้อำนวยการอำเภอตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ

สำหรับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผลงานที่ขอรับการประเมินฉบับนี้ ผู้ขอรับการประเมินจะขอกล่าวถึงเรื่องการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ซึ่งปรากฏอยู่ใน บทที่ ๕ ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยขอสรุปกระบวนการต่าง ๆ ในการจัดการภาวะฉุกเฉินในฐานะที่เป็นการปฏิบัติการเพื่อควบคุมและ/หรือลดความรุนแรงของสถานการณ์สาธารณภัย รวมทั้งการอำนวยความสะดวก การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐานและครอบคลุมกระบวนการจัดการ ภายใต้กลยุทธ์ ๓ ประการ คือ ๑) การสร้างมาตรฐานการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ประกอบด้วย แนวทางปฏิบัติในการจัดการเมื่อเกิดสาธารณภัยตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ แนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งองค์กรปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินระดับต่าง ๆ ได้แก่ ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ/จังหวัด/กรุงเทพมหานคร ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด/กรุงเทพมหานคร กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง และกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และรูปแบบโครงสร้างกองบัญชาการ/ศูนย์บัญชาการฯ) แนวทางปฏิบัติในการประกาศเขตพื้นที่ประสบภัย แนวทางปฏิบัติในการตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณภัย และแนวทางในการอพยพ ๒) การพัฒนาระบบ/เครื่องมือสนับสนุนการเผชิญเหตุ ประกอบด้วย แนวทางปฏิบัติในการสื่อสารและโทรคมนาคม แนวทางปฏิบัติในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร แนวทางปฏิบัติในการกำกับควบคุมพื้นที่ แนวทางปฏิบัติในการบัญชาการเหตุการณ์ (รูปแบบและระบบการบัญชาการเหตุการณ์) แนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการปฏิบัติงานภาวะฉุกเฉิน หรือ สปฉ. เพื่อประสานงานระหว่างส่วนราชการและหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบตามภารกิจ ซึ่งมีทั้งหมด ๑๘ สปฉ. และแนวทางปฏิบัติในการสนับสนุนการจัดการเหตุการณ์ (Incident Management Assistance Team : IMAT) ๓) การเสริมสร้างระบบและแนวปฏิบัติในการบรรเทาทุกข์ ประกอบด้วย แนวทางปฏิบัติในการขอใช้เงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสียหายและความต้องการช่วยเหลือ (Damage and Needs Assessment : DANA) การประเมินความเสียหายและความสูญเสีย (Damage and Loss Assessment : DALA) แนวทางปฏิบัติการรับบริจาค แนวทางปฏิบัติการรายงาน และแนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งศูนย์พักพิงชั่วคราว

ทั้งนี้ เมื่อเกิดสาธารณภัยศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ซึ่งเป็นหนึ่งในกรรมการของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอบภ.จ.) ถือเป็นหน่วยงานมีบทบาทสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดระบบการจัดการทรัพยากร เพื่อเผชิญเหตุการณ์ฉุกเฉินและการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ รวมทั้งสนับสนุนการจัดการสาธารณภัยในทุกมิติภายในเขตพื้นที่จังหวัดรับผิดชอบได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๒.๓.๘ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

สืบเนื่องจากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๔/๒๕๕๙ เรื่อง คณะกรรมการที่ปรึกษาการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการกำหนดกรอบอำนาจหน้าที่ของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ข้อ ๖ ที่กำหนดให้ “ในกรณีที่เกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร มีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยการ ประสานงาน หรือดำเนินการอื่นที่จำเป็นเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานหรือองค์กรที่มีหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้วย”

ประกอบกับคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๕๑/๒๕๖๐ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ข้อ ๑ ที่กำหนดนิยาม “การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร” ใหม่ โดยให้หมายความว่า “การดำเนินการเพื่อป้องกัน ควบคุม แก้ไข และฟื้นฟูสถานการณ์ใดที่เป็นภัยหรืออาจเป็นภัยอันเกิดจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่ก่อให้เกิดความไม่สงบสุข ทำลายหรือทำความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ รวมถึงในกรณีที่เกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้กลับสู่สภาวะปกติเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ” และกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่เสนอแผนและแนวทางในการปฏิบัติงานและดำเนินการต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยแผนและแนวทางนั้น ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จึงเป็นที่มาของการที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยมีหลักการที่ไม่ขัดแย้งกับพระราชบัญญัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งแบ่งการปฏิบัติเป็นในภาวะปกติ ปฏิบัติโดยการบูรณาการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อขับเคลื่อนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และในกรณีที่เกิดภัยพิบัติ ปฏิบัติโดยหน่วยในอัตราของ กอ.รมน. หรือหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน และกลุ่มมวลชนในเครือข่ายของ กอ.รมน. ภายใต้สั่งการหรือการร้องขอจากผู้บัญชาการเหตุการณ์ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

ทั้งนี้ แนวความคิดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กอ.รมน. เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดย กอ.รมน. มุ่งเน้นเสริมให้การปฏิบัติภารกิจป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชาติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและไม่ซ้ำซ้อนกับการปฏิบัติของหน่วยงานอื่น ๆ โดยมีกลไกหลักในการบูรณาการ ขับเคลื่อน ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทหารในพื้นที่ (มทบ./พล.ร./พล.ม.) หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายมวลชน คือ กอ.รมน.ภาค และ กอ.รมน.จังหวัด ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน ดังนี้^{๑๗}

^{๑๗} กลุณณะ วัชรเทพรอง. (ม.ป.ป.) เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง บทบาทและหน้าที่ของ กอ.รมน. ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. สืบค้นเมื่อ ๕ กันยายน ๒๕๖๒, จาก <http://sar.tpad.police.go.th/downloads/dynamic/dynamic-7549607.pptx>.

ขั้นที่ ๑ การเตรียมการป้องกันสาธารณภัย โดยมีแนวคิดว่าการเตรียมการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เนื่องจากสาธารณภัยเป็นเรื่องของทุกคน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางให้ดำเนินการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกันทุกภาคส่วนของประเทศ ทั้งนี้ ในระดับประเทศและในระดับภูมิภาคให้มีการจัดทำกรอบการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยให้เกิดประสิทธิผล และมีการยอมรับแนวคิดในการปฏิบัติการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อให้เข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัย เสริมสร้างศักยภาพในการบริหารและจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ลงทุนด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันในการพร้อมรับมือและฟื้นคืนกลับได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งพัฒนาศักยภาพเพื่อเตรียมพร้อมในการเผชิญเหตุสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ และการฟื้นฟูสภาพและซ่อมสร้างให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมในช่วงการฟื้นฟู

ขั้นที่ ๒ การปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ห่วงที่ ๑ ช่วงตั้งแต่เวลาที่เกิดภัยหรือคาดว่าจะเกิดภัยพิบัติจากสาธารณภัยจนถึงเวลาที่ประกาศเขตภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินจากสาธารณภัย โดย กอ.รมน. เข้าดำเนินการขับเคลื่อน ประสานความร่วมมือและบูรณาการการปฏิบัติกับหน่วยงานในพื้นที่ (มทบ./พล.ร./พล.ม.) หรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องหรือองค์กรเอกชนอื่น ๆ ในการปฏิบัติการหรือสนับสนุนการป้องกัน บรรเทาหรือยับยั้งสาธารณภัยที่เกิดขึ้นและลดการได้รับผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สิน โดยเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยทันทีและการปฏิบัติในการดำเนินการไม่เกิน ๕ วัน โดยไม่ต้องรอการประกาศภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินจากผู้มีอำนาจตามกฎหมายที่มีอยู่หรือก่อนประกาศภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินจากสาธารณภัย

ห่วงที่ ๒ ห้วงเวลาตั้งแต่ประกาศภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินจากสาธารณภัยถึงเวลาที่สถานการณ์เริ่มคลี่คลายการปฏิบัติ ตามแนวคิดเชิงกลยุทธ์จัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินด้วยการประสานงานและปฏิบัติการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินจากสาธารณภัยจนถึงเวลาที่สถานการณ์เริ่มคลี่คลายด้วยการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ภัยพิบัติ ภายใต้การสั่งการหรือการบัญชาการของผู้มีอำนาจบัญชาการตามกฎหมายเมื่อได้รับการประสานและเป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

ขั้นที่ ๓ การฟื้นฟู ปฏิบัติตามแนวคิดเชิงกลยุทธ์ในการฟื้นฟูตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ กล่าวคือ การฟื้นฟูสภาพหลังสาธารณภัยต้องมีการประเมินสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้แก่ ความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน สภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย การสูญเสียพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่สำคัญในพื้นที่ประสบภัย ต้นทุนของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเมื่อเทียบกับสภาพปกติ ระบบสาธารณูปโภคที่ถูกทำลาย การเยียวยาจากผลกระทบทั้งหมดที่เกิดขึ้นให้กลับคืนสู่สภาพเดิม

๒.๓.๙ แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ จัดทำขึ้นเพื่อให้กระทรวงมหาดไทย มีทิศทางการทำงานที่ชัดเจน สอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) นโยบายรัฐบาล และบริบทที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานและการติดตามประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสัมฤทธิ์ และมีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางการดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทย ในฐานะกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงานตามนโยบายรัฐบาล งานตามภารกิจของกระทรวงมหาดไทย และงานในระดับพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนมีรากฐาน

การดำรงชีวิตและพัฒนาสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงและสมดุล ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน ภายใต้วิสัยทัศน์ “ประชาชนมีรากฐานการดำรงชีวิตและพัฒนาสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงและสมดุลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

จากการศึกษาพบว่าเรื่องของกิจการสาธารณสุข ได้รับการบรรจุให้อยู่ในยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเพิ่มศักยภาพพัฒนาสภาพแวดล้อมสู่อนาคต ในเป้าหมาย “ชุมชนปลอดภัย” เป้าประสงค์ ข้อ ๒.๒ ประชาชนมีศักยภาพรับมือภัยพิบัติ ส่งผลให้ความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินลดลง ตัวชี้วัดในระดับเป้าประสงค์ (รากฐาน) ได้แก่ ร้อยละของความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินจากสาธารณสุขลดลง ร้อยละของผู้ประสบภัยได้รับความช่วยเหลืออย่างรวดเร็วตามมาตรฐาน ร้อยละของพื้นที่ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือและฟื้นฟูให้กลับคืนสู่สภาพปกติอย่างรวดเร็ว และปลอดภัยกว่าเดิม จำนวนชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข ร้อยละของจำนวนเครื่องจักรกล ยานพาหนะ อุปกรณ์ และนวัตกรรม ที่ได้รับการพัฒนาให้ได้มาตรฐานพร้อมรับมือกับสาธารณสุข ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยตระหนักถึงความปลอดภัยและมีความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ภัยในระดับพื้นที่ ร้อยละของประชาชนที่มีระบบการป้องกัน การเตือนภัย และมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีมาตรฐาน ทำให้เกิดความปลอดภัยจากสาธารณสุข ร้อยละของผู้ประสบสาธารณสุขที่ได้รับการบรรเทาความเดือดร้อนเบื้องต้นมีความพึงพอใจ และระดับการบังคับใช้กฎหมายในการสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัย ซึ่งได้กำหนดตัวชี้วัดในระดับเป้าประสงค์ (บูรณาการ) ได้แก่ จำนวนแหล่งน้ำที่มีการอนุรักษ์ฟื้นฟู/จำนวนการพัฒนา น้ำบาดาลเพื่อการเกษตรและจำนวนพื้นที่รับประโยชน์/จำนวนการขุดสระน้ำในไร่นาและปริมาณน้ำ/จำนวนการใช้น้ำภาคอุตสาหกรรมและพื้นที่ชลประทานลดลง/จำนวนปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเพิ่มขึ้น/จำนวนปริมาณกักเก็บน้ำเพิ่มขึ้น/จำนวนพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น/จำนวนร่องน้ำที่มีการเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ/จำนวนเนื้อดิน/จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการป้องกันน้ำท่วม และกำหนดตัวชี้วัดในระดับเป้าประสงค์ (พัฒนา) ได้แก่ การตายจากอุบัติเหตุทางถนนต่ำกว่า ๑๘ คน ต่อประชากรแสนคน พื้นที่และมูลค่าความเสียหายจากอุทกภัย และภัยแล้งมีแนวโน้มลดลง ระบบพยากรณ์ และเตือนภัยล่วงหน้าสำหรับภาคเกษตรและการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่เสี่ยงภัย สัดส่วนของพื้นที่เสี่ยงภัยที่ได้รับการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังภัยธรรมชาติ และจำนวนผู้เสียชีวิตและมูลค่าความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ค่าใช้จ่ายในการชดเชยผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติในพื้นที่เสี่ยงภัยซ้ำซากลดลง โดยมีกลยุทธ์ในการดำเนินการ คือ ๑) บูรณาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขระหว่างหน่วยงาน และเครือข่ายต่าง ๆ ด้วยการเตรียมพร้อมของชาติ ตั้งแต่ในภาวะปกติ โดยมีการประสานสอดคล้องบูรณาการและส่งเสริมกันอย่างมีเอกภาพ ๒) เสริมสร้างศักยภาพขององค์กรและชุมชนในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข ๓) เสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยและการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขให้กับประชาชน ๔) วางผังเมืองและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อบริหารจัดการพื้นที่เสี่ยงจากภัยพิบัติรวมทั้งการแก้ไขปัญหาทั้งระบบ และ ๕) พัฒนาระบบและโครงสร้างพื้นฐานด้านจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติเพื่อความต่อเนื่องของการพัฒนา

๒.๓.๑๐ แผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

แผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มีวิสัยทัศน์ “เป็นองค์กรชั้นนำด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขในระดับสากล เพื่อประเทศไทย ปลอดภัยอย่างยั่งยืน” มี ๘ พันธกิจ ได้แก่ ๑) พัฒนาระบบ กลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขของประเทศไทยและดำเนินการจัดการสาธารณสุข ทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัยให้มีมาตรฐานสากล ๒) บูรณาการความร่วมมือ

องค์กรและเครือข่ายด้านการจัดการสาธารณสุขทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ ๓) พัฒนาระบบทรัพยากร และเครือข่ายให้มีความพร้อมและเพียงพอในการป้องกันและลดความเสี่ยงจากสาธารณสุขอย่างมีประสิทธิภาพ ๔) ศึกษาวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข ๕) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข เพื่อสร้างการรับรู้และตระหนักให้แก่ทุกภาคส่วน ๖) ช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัยและบรรเทาทุกข์ในเบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย พัฒนาระบบ การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเบื้องต้นให้ทั่วถึงและเป็นธรรม ๗) ฟื้นฟูบูรณะพื้นที่ประสบภัยที่ได้รับความเสียหาย จากสาธารณสุขให้กลับสู่สภาพปกติโดยเร็ว และพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม และ ๘) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข ในแต่ละระดับ

มี ๔ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : เพิ่มศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข การช่วยเหลือสงเคราะห์ และฟื้นฟูให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานตามหลักสากล ประกอบด้วย ๔ เป้าประสงค์ ๖ กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : บูรณาการด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข ระหว่างหน่วยงานและเครือข่าย ทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศให้มีความเป็นเอกภาพ ประกอบด้วย ๓ เป้าประสงค์ ๕ กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ ที่ ๓ : สร้างความเข้มแข็งแก่ประชาชน เอกชน ชุมชน ท้องถิ่น อาสาสมัคร และเครือข่าย ให้มีความรู้ ตระหนัก มีวัฒนธรรมความปลอดภัย และมีส่วนร่วมในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขตามแนวทางประชารัฐ ประกอบด้วย ๒ เป้าประสงค์ ๓ กลยุทธ์ และยุทธศาสตร์ที่ ๔ : พัฒนาการและบุคลากรไปสู่การเป็นองค์กร ที่มีขีดสมรรถนะสูง และสามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงได้ ประกอบด้วย ๒ เป้าประสงค์ ๒ กลยุทธ์

๒.๔ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ขอรับการประเมินได้ทำการค้นคว้าผลงานด้านวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็น การจัดการสาธารณสุขที่มีความหลากหลายในประเภทของภัยที่เกิดขึ้นและมีวิธีการจัดการอย่างเป็นระบบ ซึ่งผ่านการถอดบทเรียนจากหน่วยงานของรัฐที่เข้าร่วมปฏิบัติการกิจด้านการบรรเทาสาธารณสุข รวมถึง การพัฒนาขั้นตอนและดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อรับมือกับสถานการณ์สาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ในการอธิบายขั้นตอนการทำงาน ซึ่งผู้ขอรับการประเมินจะได้อธิบาย ในบทต่อไป โดยมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้ขอรับการประเมินได้ใช้ในการทบทวนวรรณกรรม จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่

๒.๔.๑ การวิเคราะห์สมรรถนะด้านการบรรเทาสาธารณสุขของกองทัพบกในการช่วยเหลือประชาชน^{๑๘}

พันเอกถาษา ประสาทแก้ว ได้ศึกษาโดยการสรุปบทเรียนจากการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) ของศูนย์บรรเทาสาธารณสุขกองทัพบก เมื่อครั้งที่ประเทศไทยต้องประสบกับสถานการณ์มหาอุทกภัย ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ซึ่งถือเป็นเหตุการณ์ภัยพิบัติที่ร้ายแรงยิ่ง ซึ่งกองทัพบกโดยศูนย์บรรเทาสาธารณสุขกองทัพบก ได้จัดกำลังพลและยุทโธปกรณ์เข้าช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบอุทกภัยในทุกพื้นที่ที่มีการร้องขอ รวมถึง ให้การสนับสนุนหน่วยทั้งภาครัฐและเอกชนในการดำเนินการดังกล่าวในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันการช่วยเหลือ หรือการฟื้นฟู ซึ่งจำเป็นต้องใช้การบูรณาการความร่วมมือของหน่วยงานทั้งหน่วยขึ้นตรง ของศูนย์บรรเทาสาธารณสุขกองทัพบกและหน่วยงานอื่น ๆ โดยได้สรุปเป็น ๒ หัวข้อ ซึ่งกล่าวถึงปัจจัยที่นำมา ซึ่งความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ตลอดจนปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการทำงาน รวมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนา งาน ดังนี้

^{๑๘} ถาษา ประสาทแก้ว. (๒๕๕๘). การวิเคราะห์สมรรถนะด้านการบรรเทาสาธารณสุขของกองทัพบก ในการช่วยเหลือประชาชน. หน้า ๗๖ - ๘๙.

หัวข้อที่ ๑ การนำบทเรียนจากการปฏิบัติงานการบรรเทาสาธารณภัยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มาจัดทำเป็นแผนที่กลยุทธ์ (Mind Map)

ปัจจัยด้านภารกิจ กองทัพบกได้จัดตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกขึ้น เพื่อปฏิบัติงานในการป้องกันแก้ไขและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดจากสาธารณภัยและอุบัติเหตุ รวมถึงการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติโดยสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยให้ฝ่ายกิจการพลเรือน ศูนย์ปฏิบัติการ กองทัพบก มีหน้าที่หลักรับผิดชอบในภารกิจช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุและสาธารณภัย ตลอดจนเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานภายในและภายนอกกองทัพบก โดยให้ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก อำนาจการประสานการปฏิบัติและสั่งการหน่วยรอง สำหรับฝ่ายปฏิบัติการของกองทัพบก เช่น กรมการทหารช่าง กรมการทหารสื่อสาร กรมแพทย์ทหารบก และกองพันบิน ในการมอบหมายให้หน่วยปฏิบัติหน้าที่ มีการรวมศูนย์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและลดปัญหาธุรการทั้งด้านสิทธิกำลังพล และการส่งกำลังพลของหน่วยเพื่อเข้าร่วมปฏิบัติการ

อย่างไรก็ตามจากการปฏิบัติงานการช่วยเหลือเหตุการณ์มหาอุทกภัยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ พบข้อบกพร่อง ประกอบด้วย การรับมอบภารกิจไม่ชัดเจน เช่น การช่วยเหลือในพื้นที่ที่จะต้องทำอะไรบ้าง ไม่มีเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นให้ข้อมูลว่าในพื้นที่เป็นอย่างไร และต้องการความช่วยเหลืออย่างไรบ้าง และยังคงมีความต้องการจากประชาชนในพื้นที่ที่ต้องการให้กองทัพบกเข้าไปช่วยเหลือเป็นจำนวนมาก และข้อมูลที่ได้รับไม่ครบถ้วนทำให้เกิดความยากลำบากในการเตรียมกำลังพล และยุทธโศปกรณ์ ขาดผู้ประสานงานจากส่วนราชการอื่น ๆ เนื่องจากหน่วยงานของทหารต้องการทราบข้อมูลสภาพพื้นที่ หรือเส้นทางน้ำ รวมทั้งอุปสรรคต่าง ๆ ในพื้นที่นั้น ๆ

ข้อเสนอแนะ ควรจัดฝ่ายอำนาจการทุกสายงานให้ครบเพื่อรองรับระบบการควบคุม บังคับบัญชาของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก และอำนาจการสั่งการหน่วยรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรมฝ่ายเสนาธิการต้องวิเคราะห์ภารกิจให้มีความชัดเจน เพื่อนำไปสู่การจัดกำลังพลของหน่วย พร้อมยุทธโศปกรณ์ และยานพาหนะในการปฏิบัติงาน โดยความชัดเจนของภารกิจที่กรมฝ่ายเสนาธิการวิเคราะห์ให้ผู้บังคับบัญชา ต้องครบองค์ประกอบคำสั่งยุทธการ คือ ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร โดยเฉพาะการปฏิบัติที่มีเวลาให้หน่วยปฏิบัติน้อย คำสั่งหรือภารกิจต้องมีรายละเอียดมาก เช่น ข้อมูล พื้นที่ ข้อมูลหน่วยงาน และข้อมูลการปฏิบัติที่ผ่านมา การแยกภารกิจต้องระบุให้ชัดเจนว่าเป็นตามสั่งการ ตามสายการบังคับบัญชา หรือตามการร้องขอ เพื่อให้การสนับสนุนส่วนราชการอื่น ๆ และการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ชน นอกจากนี้แนวทางในการแก้ไขปัญหา ควรมีการประสานการปฏิบัติแต่เนิ่น ระหว่างกองทัพบกกับส่วนราชการในพื้นที่หรือส่วนราชการที่ทราบข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางวางแผนการปฏิบัติงาน และควรมีการซักซ้อมการปฏิบัติในแผนต่าง ๆ ร่วมกัน กองทัพบก มีเฉพาะกำลังพลเป็นหลักจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนเครื่องมือหรืออุปกรณ์อื่น ๆ จากกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีครบสมบูรณ์และมีงบประมาณรองรับอยู่แล้ว

ปัจจัยด้านความได้เปรียบทางด้านข้อมูลข่าวสารที่จะช่วยพัฒนาหนทางปฏิบัติ ในการบรรเทาสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมน้ำ มีการนำหลักการสงครามมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา คือ รู้เขารู้เรา รบก็ครั้งก็ชนะ ดังนั้น จึงควรศึกษา เพื่อเรียนรู้พฤติกรรมของน้ำ ข้อมูลพื้นที่ปฏิบัติการทางทหาร ลักษณะพื้นที่ปฏิบัติการ โดยมีการวิเคราะห์ ภารกิจของกรมฝ่ายเสนาธิการ เพื่อประกอบการวางแผน นอกจากนี้ข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำทางธรรมชาติ หรือผู้ที่ได้ใจของคนในพื้นที่เพื่อนำมาเป็นมวลชน หรือเป็นการประชาสัมพันธ์การปฏิบัติและเป็นการลดความเข้าใจผิด ในการปฏิบัติงาน ทำให้การปฏิบัติงานในพื้นที่มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น

ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ การติดต่อสื่อสาร ควรมีการบริหารจัดการช่องทาง การสื่อสารโดยเฉพาะข่ายการติดต่อสื่อสารร่วมกับส่วนราชการให้มีความชัดเจน และมีความจำเป็นต้องการ การบูรณาการ ติดต่อสื่อสารโดยเครื่องมือสื่อสารทุกชนิดร่วมกัน ซึ่งการดำรงการติดต่อสื่อสารโดยใช้วิทยุทางทหาร ยังมีความจำเป็นและได้ผลดี แต่อย่างไรก็ดี ปัญหาในการปฏิบัติงานในพื้นที่ คือ หน่วยทหารไม่สามารถขอความร่วมมือ จากเจ้าหน้าที่ในพื้นที่โดยตรง ต้องให้ผู้บริหารระดับสูงในจังหวัดนั้น ๆ ส่งการลงมา การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ ให้กับหน่วยขึ้นตรงศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก ต้องคำนึงถึงปัจจัยทางสังคม จิตวิทยา ความพร้อม และความเหมาะสมของหน่วย เช่น กำลังพล ยุทโธปกรณ์ และความรู้ในเรื่องการบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้ง การประสานการปฏิบัติ โดยก่อนออกปฏิบัติการกิจต้องติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการในพื้นที่ และ ผู้นำชุมชน เพื่อรับทราบปัญหาในพื้นที่นั้น ๆ โดยมีข้อมูลที่เพียงพอ

การควบคุมอำนาจการของฝ่ายอำนาจการศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก มีความต้องการในการใช้หน่วยทหารช่างอย่างมาก ส่งผลให้การสั่งใช้ยังไม่เกิดประสิทธิภาพ การขอจบภารกิจ กระทำได้ยาก เนื่องจากประชาชนยังมีความต้องการเครื่องมือช่าง เช่น ชุดประปา เรือ และอื่น ๆ จำนวนมาก หน่วยขึ้นตรงศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกที่นำเครื่องมือช่างไปใช้ เมื่อจบภารกิจควรแจ้งให้หน่วยทหารช่างทราบ เพื่อนำเครื่องมือไปใช้ในจุดที่มีความต้องการต่อไป นอกจากนี้ การใช้หน่วยแพทย์แบบรวมการจะมี ประสิทธิภาพมาก ยุทโธปกรณ์ของกองทัพบกทำให้หน่วยแพทย์ของกองทัพบกมีภาพลักษณ์ที่ดีกว่าหน่วยแพทย์ ของส่วนราชการอื่น ๆ เนื่องจากหน่วยแพทย์ของกองทัพบกเข้าถึงได้ทุกพื้นที่ หน่วยขึ้นตรงศูนย์บรรเทาสาธารณภัย การแก้ไขปัญหาก็ทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ เช่น การดัดแปลงรถบรรทุกให้เป็นรถพยาบาล ปัญหากำลังพล มีจำนวนจำกัด เช่น หน่วยแพทย์ต้องจัดกำลังเพื่อสนับสนุนเครื่องฟันยุงจนไม่สามารถไปให้บริการประชาชนได้ ชุดแพทย์มีเพียง ๕ คน/ชุด แต่ต้องขนย้ายเครื่องมือหลายชนิดในการติดต่อสื่อสารซึ่งยังมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกล การบูรณาการกับส่วนราชการอื่น ๆ การบูรณาการทรัพยากรร่วม งบประมาณ ทรัพยากรอื่น ๆ ในทุกระดับ เนื่องจากมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบรรเทาสาธารณภัย อาทิ ชุดช่างของกองทัพบกจะใช้การบูรณาการกำลังจากทุกภาคส่วน ซึ่งการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับองค์กรที่มีศักยภาพ ในพื้นที่จะเพิ่มศักยภาพในการบรรเทาสาธารณภัย

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน การแบ่งมอบงานให้กับจิตอาสาที่มาช่วยงาน ให้ชัดเจน เช่น ใคร หรือกลุ่มใดจะต้องไปช่วยในเรื่องใดบ้าง เช่น กลุ่มแจกถุงยังชีพ กลุ่มทำอาหารและ กลุ่มที่ทราบข้อมูลเส้นทางหรือสภาพพื้นที่เป็นอย่างดี ควรมีการดำรงการติดต่อหรือสร้างปฏิสัมพันธ์กับ กลุ่มจิตอาสาอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาฐานมวลชนจิตอาสาจากประชาชนที่ต้องการช่วยเหลือผู้ประสบภัยไว้

ปัจจัยด้านการปฏิบัติการบรรเทาสาธารณภัย ในการทำงานจะมีทั้งผู้ได้ประโยชน์ และเสียประโยชน์ จึงต้องอาศัยการทำความเข้าใจกับประชาชนทั้งสองฝ่าย เพื่อลดความขัดแย้ง การป้องกัน นิคมอุตสาหกรรม การขาดความเข้าใจในพฤติกรรมของน้ำและลักษณะพื้นที่ หน่วยทหารช่างมีบทบาทอย่างมาก ในการบริหารจัดการน้ำ นอกเหนือจากระบบป้องกันทางกายภาพแล้ว ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา เช่น ความเข้มแข็ง ของชุมชนก็เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการการบรรเทาสาธารณภัย ในพื้นที่การช่วยเหลือประชาชนที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ชุดครัวสนาม ชุดประปา เป็นที่ต้องการ ของประชาชน ลักษณะการช่วยเหลือประชาชนจะแปรเปลี่ยนไปตามสถานการณ์อุทกภัย ควรกำหนดช่องทาง การกระจายความช่วยเหลือให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ควรประสานอย่างใกล้ชิดกับผู้นำชุมชน เพื่อกระจาย การช่วยเหลือให้ได้รับทั่วถึงทุกพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตาม ประชาชนยังขาดความเชื่อมั่น และมีความเป็นห่วงที่อยู่อาศัย

จึงไม่อพยพไปอยู่ศูนย์พักพิง เนื่องจากไม่มีเจ้าหน้าที่คอยสอดส่องดูแล และกลัวทรัพย์สินถูกขโมย การบริหารจัดการขยะที่เกิดขึ้นในศูนย์พักพิงให้มีการประชาสัมพันธ์การทิ้งขยะให้เป็นจุดเพื่อลดแหล่งการเกิดโรคติดต่อ

ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ ปัจจุบันประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อกองทัพบกสูงมาก เช่น ประชาชนประทับใจ “ครัวกองทัพบกตามแนวทางพระราชทาน” ในการเผยแพร่การประชาสัมพันธ์ การปฏิบัติการของหน่วยทหารกรมพลธิการทหารบก จัดทำเสื่อยืด Screen “Royal Thai Army” เพื่อแจกจ่ายให้กับกำลังพลสำหรับใช้ในการปฏิบัติการกิจ ในส่วนของปัญหาที่พบ คือ กำลังพลระดับพลทหารที่ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือและปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับประชาชน ยังขาดทักษะในการชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชน การให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับประชาชน หน่วยทหารช่างสามารถแสวงประโยชน์จากการใช้งานสำรวจระดับพื้นที่มาช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่องระดับน้ำที่จะท่วมให้กับประชาชน

ปัจจัยด้านการบริหารความเสี่ยง เช่น กำลังพลเสียชีวิตในการปฏิบัติหน้าที่และความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับยุทธโศภณณ์ประสบอุบัติเหตุ เช่น รถยนต์ของทางราชการ ชนกับรถยนต์ของประชาชน ยังขาดการวางแผนรองรับความเสียหายของยุทธโศภณณ์ที่เกิดจากการใช้งาน และกำลังพลที่ออกให้ความช่วยเหลือควรมีสิ่งอุปกรณ์ประจำกายเพื่อใช้ในการช่วยเหลือเบื้องต้น และสร้างความปลอดภัยให้กับกำลังพล เช่น เสื่อชูชีพ ไฟฉาย เชือก ความเสี่ยงในการพัฒนาหนทางปฏิบัติที่อาจเกินขอบเขตหน้าที่ของศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก

หัวข้อที่ ๒ การปฏิบัติในแต่ละชั้นของวงรอบการบรรเทาสาธารณภัย

การประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานภายนอกในการปฏิบัติแต่ละชั้นของวงรอบการบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งประกอบด้วยชั้นป้องกัน ชั้นสนับสนุน และชั้นฟื้นฟู ได้แก่

ชั้นป้องกัน (๓ ระยะ)

ระยะเร่งด่วน กำหนดความเร่งด่วนของการช่วยเหลือ การอพยพ การขนย้ายสิ่งของ การสร้างแนวป้องกันน้ำเร่งด่วน การป้องกันหน่วย (อาวุธ, ยุทธโศภณณ์ยานพาหนะของหน่วย และบ้านพัก กำลังพลของหน่วย) การดำเนินการขุดลอกคูคลอง การประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยที่มีขีดความสามารถโดยตรง/มีขีดความสามารถเฉพาะ สำรวจพื้นที่ที่รับผิดชอบ พื้นที่ล่อแหลม และจัดทำแผนรองรับสถานการณ์ ประชุมหารือเพื่อแก้ไขระยะเบียด คำสั่ง แนวทางในการปฏิบัติของกองทัพบก เพื่อให้หน่วยสามารถแก้ไขเหตุการณ์ เมื่อเผชิญสถานการณ์วิกฤตได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น จัดทำคู่มือช่วยเหลือประชาชน อาทิ ความรู้ด้านยุทธโศภณณ์ ด้านอนุรักษ์กำลังรบ (การป้องกันตนเองของเจ้าหน้าที่หรืออันตรายจากภารกิจที่ได้รับ) เตรียมการแจกจ่าย ยาทาป้องกันเชื้อรา ผงโรยเท้า ถุงมือ หน้ากากอนามัย จัดเตรียมกำลังพล ยุทธโศภณณ์ อย่างเหมาะสมให้พร้อมใช้งานไว้แต่เนิ่น ระดมยุทธโศภณณ์ และจัดลำดับความเร่งด่วน ความสำคัญของพื้นที่ ประสานการปฏิบัติกับผู้นำชุมชนเพื่อให้ความรู้ประชาชน ในการเตรียมตัวป้องกันในขั้นต้น การบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

ระยะสั้น จัดตั้งศูนย์ความช่วยเหลือเพื่อรองรับผู้อพยพ ชักซ้อมการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดร่วมกับส่วนราชการและประชาชนในพื้นที่ การจัดหายุทธโศภณณ์ในการบรรเทาสาธารณภัย อบรมให้ความรู้แก่กำลังพล และการฝึกใช้งานยุทธโศภณณ์พร้อมกับแจกจ่ายเสื่อตรากองทัพบก ทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ถึงแนวทางการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด กำหนดโครงสร้างอัตรากองกำลัง อำนาจหน้าที่ของหน่วยขึ้นตรงกองทัพบก หน่วยเฉพาะกิจ ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก เพื่อช่วยเหลือประชาชนจัดหาสิ่งอุปกรณ์ประจำตัว และประจำชุดที่จำเป็นต้องใช้ในการช่วยเหลือประชาชน เช่น เสื่อชูชีพ

รองเท้า หรือ ชุดกันน้ำ ไฟฉาย เรือ เครื่องมือตรวจหากระแสไฟฟ้ารั่ว การพบปะกับส่วนราชการเพื่อประชุมหาข้อตกลงและทำแผนร่วมกัน เพื่อเตรียมการช่วยเหลือ

ระยะยาว การเตรียมความพร้อมให้กับกำลังพล หน่วย และเครื่องมือ (ก่อนเกิดภัย) ยุทธโธปกรณ์ให้พร้อมสำหรับการช่วยเหลือ มีการแบ่งมอบพื้นที่ให้หน่วยอย่างชัดเจน และเตรียมความรู้ให้ผู้ปฏิบัติงาน จัดอบรม ชักซ้อมการปฏิบัติตามแผนบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน การจัดตั้งกองร้อยช่วยเหลือประชาชน กองร้อยบรรเทาสาธารณภัย เชื่อมต่อข้อมูลกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อติดตามสถานการณ์ภัยพิบัติ ศึกษาการใช้ประโยชน์จากระบบศูนย์ปฏิบัติการตอบโต้ภาวะฉุกเฉิน EOC (Emergency Operation Center) เพื่อนำไปใช้ระยะยาว การจัดซื้อ จัดหายุทธโธปกรณ์ที่จำเป็นเพิ่มเติม เช่น เรือพร้อมเครื่องยนต์ เครื่องมือเตือนภัย การปลูกจิตสำนึกมวลชน การสร้างมวลชนในการให้ความช่วยเหลือ ป้องกันขั้นต้น มีกฎหมายรองรับการทำงานของหน่วย เพื่อป้องกันการฟ้องร้องในภายหลัง การปรับปรุงแผนให้มีประสิทธิภาพและมีการฝึก ร่วมกับกับจังหวัดทุกแผนในพื้นที่ทุกอำเภอ เพื่อให้เจ้าหน้าที่และประชาชนทราบแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดภัย

ขั้นสนับสนุน (ระหว่างเกิดภัย)

เน้นการบูรณาการความช่วยเหลือระหว่างภาครัฐ องค์กรอิสระ และภาคประชาชน ให้สามารถเข้าช่วยเหลือได้ทันกับเหตุการณ์ และตรงความต้องการของผู้ประสบภัย เช่น การแจกจ่ายสิ่งของช่วยเหลือ การบริการทางการแพทย์ การบริการในการเดินทาง จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจที่เกี่ยวข้องกับศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพบกตามโครงสร้างที่กำหนด แสวงประโยชน์ร่วมกับส่วนราชการ เอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง วางแผนการซ่อมบำรุงยุทธโธปกรณ์ของกองทัพบกที่ชำรุดในขณะที่ช่วยเหลือประชาชน โดยให้กองทัพบกทำสัญญาการซ่อมกับบริษัทเอกชนโดยตรงเพื่อลดภาระของหน่วยปฏิบัติ จัดเจ้าหน้าที่สารวัตรทหาร สนับสนุนเจ้าหน้าที่ตำรวจเมื่อได้รับการร้องขอ ในภารกิจการรักษาความสงบเรียบร้อย รถคริวสนามควรจัดให้เพียงพอ สำหรับกำลังพลที่มาจากนอกพื้นที่ที่เข้ามาช่วยในกรุงเทพมหานคร เป็นความเร่งด่วนแรก จากนั้นจึงสนับสนุนให้กับประชาชนเป็นความเร่งด่วน ต่อไป ประชาสัมพันธ์ศูนย์พักพิงในความรับผิดชอบ การสำรวจความเสียหาย และการเตรียมการฟื้นฟู การจัดชุดแพทย์ขนาดเล็กที่มีความคล่องแคล่ว ในการเคลื่อนที่พร้อมอุปกรณ์ลำเลียงผู้ป่วยออกจากพื้นที่ประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานที่เข้ามาให้ความช่วยเหลืออย่างแนบแน่น การจัดตั้งศูนย์ต่าง ๆ ให้ครบถ้วน เช่น ศูนย์ซ่อมบำรุง มีวงรอบการปฏิบัติที่ชัดเจน การจัดตั้งคณะทำงานร่วมกัน โดยแบ่งระดับผู้บริหาร นโยบาย และระดับผู้ปฏิบัติ เพื่อประสานการทำงานและการแบ่งมอบยุทธโธปกรณ์ เพื่อเข้าไปปฏิบัติงานตามความสำคัญและความจำเป็น

ขั้นฟื้นฟู (หลังเกิดภัย)

การฟื้นฟูด้านจิตใจของประชาชนผู้ประสบภัย และการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย หน่วยทหารจัดกิจกรรมทำความสะอาดครั้งใหญ่ (Big Cleaning Day) ร่วมกับส่วนข้าราชการพลเรือนในเขตพื้นที่ และประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวาง โดยให้นำประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม เน้นทำความสะอาดในพื้นที่สาธารณะ เช่น วัด โรงเรียน โรงพยาบาล ถนน ฟื้นฟูกำลังพลและยุทธโธปกรณ์ที่นำเข้าไปช่วยเหลือภารกิจน้ำท่วม งานทางการแพทย์ เช่น การจัดชุดแพทย์เข้าช่วยเหลือ และป้องกันโรคระบาดที่มาพร้อมกับน้ำ โดยมีนักจิตวิทยาร่วมปฏิบัติงานเพิ่มเติมเพื่อฟื้นฟูจิตใจ โดยต้องมีความสามารถในการคาดการณ์ภัยพิบัติที่ต้องการป้องกัน/ช่วยเหลือ เช่น ดึกถล่ม โคลนถล่ม และอุทกภัย และสามารถตอบสนองภารกิจ เช่น การดึงวัสดุ เศษซากวัสดุออก การแยกผู้รอดชีวิตและผู้บาดเจ็บออกจากพื้นที่ประสบภัย การแยกผู้เสียชีวิต

การวางแผนป้องกัน นอกจากนี้ ยังต้องได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานที่จำเป็น ได้แก่ เครื่องมือช่วยเหลือการอพยพขั้นต้น ยานพาหนะขนส่ง เครื่องมือช่าง เรือขนย้ายทางน้ำ เครื่องมือในการช่วยชีวิต เช่น อุปกรณ์ในการดึง แยกวัสดุ แยกสิ่งมีชีวิต เครื่องตัดเหล็ก เครื่องมือประกอบให้แสงสว่าง เครื่องกำเนิดไฟฟ้า และเครื่องเพิ่มอากาศ จากการที่กองร้อยบรรเทาสาธารณภัยมีโครงสร้างการจัดหน่วยบรรจุอยู่ในกองพลพัฒนาที่มีความเหมาะสม เนื่องจากกองทัพภาคได้มอบหมายให้กองพลพัฒนาควบคุมบังคับบัญชาหน่วยทหารช่างของกองทัพภาค ซึ่งมีเครื่องมือหนักที่สามารถนำมาร่วมปฏิบัติงานได้ อีกทั้งกองพลพัฒนาจะสามารถควบคุมอำนวยความสะดวกได้อย่างเหมาะสม แต่ควรมีการหาหรือเพิ่มเติมจากหน่วยที่เกี่ยวข้องโดยตรงอีกทางหนึ่ง อาทิ กรมทหารช่าง กองพลพัฒนา เพื่อความรอบคอบและความเหมาะสมในการจัดการ เป็นต้น

๒.๔.๒ การพัฒนาขั้นตอนปฏิบัติมาตรฐานการเปิดใช้งานศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินจากแนวปฏิบัติเกณฑ์การตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณภัย^{๑๙}

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิตา กมลเวช ได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดทิศทางวางแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยเน้นไปที่ระบบการปฏิบัติงานของ “ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด” โดยนำข้อปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการทำงานบนความสับสนในเรื่องการบริหารจัดการสถานการณ์อุทกภัยของประเทศไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งหนึ่งในประเด็นสำคัญ คือ ความสับสนในการบริหารจัดการสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ว่าในบางพื้นที่นั้น การบริหารจัดการสถานการณ์ยังอยู่ภายใต้การบัญชาการหรือการอำนวยความสะดวกของผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้อำนวยการจังหวัดตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ในขณะที่บางพื้นที่อย่างกรุงเทพมหานคร ศูนย์ปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (ศปภ.) ในฐานะศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินระดับชาติ กลับประกาศยกระดับการจัดการสาธารณภัยไปสู่ระดับ ๓ และ ๔ กล่าวคือ การกำหนดให้ผู้บัญชาการสถานการณ์หรือผู้อำนวยการสถานการณ์ เป็นรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยหรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย หรือในบางครั้งนายกรัฐมนตรีเป็นผู้ใช้อำนาจสูงสุดในการบริหารจัดการด้วยตนเอง การจัดการเมื่อครั้งนั้นมีหน่วยงานมากมาย ทั้งหน่วยงานที่มีอยู่เดิมและหน่วยงานที่เกิดขึ้นใหม่ ทุกภาคส่วนรวมทั้งอาสาสมัครต่าง ๆ มากมายจนถึงขั้นมากเกินไป โดยไม่มีการจัดทำฐานข้อมูลหน่วยงาน ไม่มีผู้ประสานงานที่แน่นอนและรู้เขารู้เรา ไม่คุ้นเคยกับวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรอื่น ๆ ที่มาร่วมงาน จนไม่สามารถใช้การประสานสอดคล้องได้ตามตั้งใจ เพราะในการปฏิบัติการณ์นั้น แม้ว่าศาสตร์ของการจัดการภัยพิบัติจะกำหนดให้มีระบบการบัญชาการสถานการณ์ (Incident Command System : ICS) ที่มีผู้บัญชาการสถานการณ์จะเป็นกลจักรสำคัญในการกำกับทิศทางให้มีเอกภาพ แต่อย่างไรก็ตามผู้บัญชาการสถานการณ์และผู้ปฏิบัติทุกระดับต้องสามารถประสานหน่วยงานที่หลากหลาย และต้องมีศิลปะในการทำความเข้าใจว่า แต่ละหน่วยย่อมมีกระบวนการและวัฒนธรรมการทำงานในแบบที่แตกต่างกัน เช่น หน่วยงานทหารมีการสั่งการที่ฉับไว มีการฝึกการใช้กองกำลัง ฟังคำสั่งทิศทางเดียวและรายงานการปฏิบัติงานทิศทางเดียว เน้นกระบวนการที่ฉับไวไม่ปะปะสั่งการทุกทิศทาง ในขณะที่ภาคเอกชนเน้นผลงานมากกว่าขั้นตอน โดยเฉพาะในภาวะเร่งด่วน

^{๑๙} ทวิตา กมลเวช. (๒๕๕๘). รายงานฉบับสมบูรณ์ เรื่องการพัฒนาขั้นตอนปฏิบัติมาตรฐานการเปิดใช้งานศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินจากแนวปฏิบัติเกณฑ์การตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณภัย ความร่วมมือระหว่างคณะรัฐศาสตรมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย และโครงการเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. หน้า ๕๗ - ๘๐.

ใช้วิธีที่เร็วที่สุดที่จะทำงานให้เสร็จเท่านั้น และทำให้ได้เห็นปรากฏการณ์ที่หน่วยงานเอกชน และกลุ่มผู้ที่ไม่ได้ รับผลกระทบกลุ่มต่าง ๆ ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเอง โดยไม่ได้ติดต่อประสานงานผ่านหน่วยงานของรัฐ ที่เข้าควบคุมสถานการณ์

โครงสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการภัยพิบัติของประเทศไทยนั้น กำหนดให้มีศูนย์ ปฏิบัติการฉุกเฉินในรูปแบบศูนย์กลางการบัญชาการในระดับต่าง ๆ โดยการจัดระดับการจัดการภัยพิบัติ ๔ ระดับ โดยระดับที่ ๔ คือ ระดับที่เกิดสถานการณ์ที่วิกฤติสูงสุด และต้องให้นายกรัฐมนตรีและหรือรองนายกรัฐมนตรี ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้รับผิดชอบอำนวยการ และสั่งการผ่านศูนย์อำนวยการระดับชาติ ไปยังศูนย์อำนวยการ ในระดับต่าง ๆ ลดหลั่นกันไป หากแต่การแบ่งระดับแบบนี้ เป็นการแบ่งเชิงพื้นที่การปกครองนั่นเอง กล่าวคือ ในระดับการจัดการที่ ๑ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินโดยนายก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอโดยนายอำเภอแล้วแต่กรณี หากสถานการณ์ มีความรุนแรงมากขึ้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจะเป็นผู้รับผิดชอบบัญชาการ ผ่านศูนย์บัญชาการระดับจังหวัด ถือเป็นการจัดการในระดับที่ ๒ และเมื่อสถานการณ์ขยายตัวรุนแรงเกินกว่าจังหวัดจะรับมือได้นั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจะเป็นผู้เข้าบัญชาการผ่านศูนย์บัญชาการ ระดับที่ ๓ หากแต่การกำหนดระดับ ในการบริหารจัดการและการเริ่มปฏิบัติการเต็มรูปแบบของศูนย์บัญชาการที่ผ่านมานั้น เป็นไปตามการใช้ วิจารณ์ญาณและดุลยพินิจของผู้อำนวยการสถานการณ์ในแต่ละระดับเท่านั้น ซึ่งไม่มีความชัดเจนว่าใช้เงื่อนไข ตัวชี้วัดใด และมีการใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างไรในการที่จะตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล

ผลผลิตของงานวิจัยชิ้นนี้ คือ การกำหนดเงื่อนไขการตัดสินใจในการบริหารจัดการภัยพิบัติ และขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐานในการเปิดใช้งานศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับจังหวัดแยกจากกัน เพราะในการพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐานการเปิดใช้งานศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินจังหวัดนั้น จำเป็นต้องมีการออกแบบกระบวนการประเมินสถานการณ์และวิเคราะห์กำลังความสามารถในการปฏิบัติงานของศูนย์บัญชาการ เหตุการณ์จังหวัด ว่ามีความจำเป็นที่จะต้องร้องขอการสนับสนุน หรือการขอปรับยกระดับการบริหารจัดการ สู่ระดับปฏิบัติการที่ครอบคลุมพื้นที่และมีกำลังความสามารถสูงกว่า คือ ขอให้มีการเปิดใช้งานศูนย์ปฏิบัติการ ฉุกเฉินระดับชาตินั้นเอง หรือแม้แต่การพิจารณาในการลดระดับการปฏิบัติการ เมื่อสถานการณ์เข้าสู่ภาวะปกติ ซึ่งขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐานของการปรับระดับการจัดการสาธารณสุขนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บัญชาการ ของศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน ต้องมีขั้นตอนของการวิเคราะห์ตามเงื่อนไขที่ได้ออกแบบไว้ในเกณฑ์การตัดสินใจ ระดับการจัดการสาธารณสุข และกระบวนการและขั้นตอนปฏิบัติมาตรฐานในการสำรวจข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์นั้น ยังเชื่อมโยงกับผลผลิตของคณะทำงานด้านการประเมินความต้องการจากความเสียหายภัยพิบัติด้วย กล่าวคือ ทีมสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลและประเมินสถานการณ์ในพื้นที่ของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดนั้น จะใช้ กรอบแนวคิดการกำหนดให้มีทีมปฏิบัติการร่วมจากหน่วยงานหลักในพื้นที่ที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ สถานการณ์ และใช้กระบวนการตามทีที่ออกแบบไว้ด้วยทีม Damage and Need Assessment (DANA) ด้วยกรอบการพัฒนาดังกล่าว เป้าหมายในการสร้าง และพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการภัยพิบัติ จะได้รับการเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบและส่งเสริมการปฏิบัติการที่เป็นเอกภาพต่อไป

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นบทบาทของศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน ในฐานะที่เป็นศูนย์กลาง ในการบัญชาการอำนวยการ และประสานงานปฏิบัติการด้านสาธารณสุขในพื้นที่ตามระดับของการจัดการสาธารณสุข และขั้นตอนการปฏิบัติงานมาตรฐาน (Standard Operating Procedures : SOPs) ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด โดยเฉพาะขั้นตอนปฏิบัติงานมาตรฐานของการเปิดใช้งานศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉิน เพราะจะทำให้ผู้ปฏิบัติงาน

เข้าใจขั้นตอนการทำงานของตน ขั้นตอนการประสานการทำงานกับผู้อื่น และขั้นตอนการประสานขั้นตอนของตนเองกับหน่วยงานต่าง ๆ และการเขียนขั้นตอนการปฏิบัติงานมาตรฐานจะช่วยลดความสับสนในภาวะที่เร่งด่วนและที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ หลักการเปิดใช้ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินนั้น จะอยู่บนความสามารถในการประเมินความเสี่ยง ความรุนแรงที่จะเพิ่มมากขึ้นหรือลดลงของสถานการณ์ และศักยภาพของการเผชิญเหตุ เพื่อทำการสั่งการปฏิบัติการต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ประสานความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม และขอปรับระดับปฏิบัติการได้อย่างทันท่วงที ไม่ล่าช้าจนไม่สามารถที่จะเผชิญสถานการณ์ที่รุนแรงขึ้นด้วยกำลังความสามารถที่มี ซึ่งในการจัดการสาธารณสุขภัยของประเทศไทยในห้วงที่ศึกษาวิจัยงานฉบับนี้ ยังไม่ได้มีการพัฒนาขั้นตอนดังกล่าวนี้มาใช้ในการปฏิบัติจริง

ผู้ขอรับการประเมินขอสรุปสาระสำคัญของงานวิจัยชิ้นนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติเมื่อต้องเปิดใช้ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินในระดับจังหวัดและในระดับชาติ ดังนี้

๑. เงื่อนไขการจัดการสาธารณสุขภัยหรือความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือองค์ประกอบ จำนวน ๗ ประการ ได้แก่

๑.๑ ทรัพยากรภายในขอบเขตการปกครองของพื้นที่นั้นเพียงพอหรือไม่

๑.๒ ระยะเวลาในการรับมือกับภัยเกิน ๔๘ ชั่วโมง ๗๒ ชั่วโมง และหรือเกิน ๗ วัน

๑.๓ ภัยเกิดในพื้นที่การปกครองใด

๑.๔ ผู้ประสบภัยมีจำนวนเกินร้อยละ ๒๐ หรือ ร้อยละ ๔๐ หรือ ร้อยละ ๕๐ ของประชากรในพื้นที่

๑.๕ งบประมาณของหน่วยงานภายใต้ขอบเขตการปกครองยังเพียงพอหรือไม่

๑.๖ ความซับซ้อน ความยุ่งยาก ของสถานการณ์

๑.๗ กฎหมายตามขอบเขตการปกครอง ที่ให้เป็นอำนาจดุลพินิจของผู้บัญชาการสถานการณ์ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าสามารถรับมือได้หรือไม่

๒. เงื่อนไขหรือเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินใจยกระดับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุขภัยจากระดับ ๒ ขึ้นสู่ระดับ ๓ ภายใต้ปัจจัยหรือองค์ประกอบ ดังนี้

๒.๑ ทรัพยากร : มีความจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอกพื้นที่จังหวัด

๒.๒ เวลา : เมื่อต้องรับมือหรือเผชิญเหตุนานกว่า ๗๒ ชั่วโมง

๒.๓ ประชากร : เมื่อมีผู้ได้รับผลกระทบมากกว่าร้อยละ ๔๐ ของประชากรในพื้นที่ประสบภัย

๒.๔ งบประมาณ : เมื่องบประมาณที่จังหวัดมีไม่เพียงพอต่อการรับมือและดำเนินการช่วยเหลือ

๒.๕ ความซับซ้อน : เมื่อสาธารณสุขโรคหลัก หรือโครงสร้างพื้นฐาน หรือพื้นที่เศรษฐกิจหลัก ได้รับความเสียหายจนทำให้ประชาชนไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ และทรัพยากรที่มีอยู่ไม่เพียงพอ

๒.๖ กฎหมาย : เมื่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เห็นควรว่าต้องยกระดับการจัดการสาธารณสุขภัยขึ้นเป็นระดับ ๓

เงื่อนไข (Criteria)	ข้อมูลที่ใช้ระบุเงื่อนไข (data identifying criteria)
พื้นที่ (Area)	พื้นที่ใช้สอย (Land used) ในลักษณะต่าง ๆ ที่ได้รับผลกระทบและความเสียหาย ๑. พื้นที่ทางการเกษตรและปศุสัตว์ ๒. พื้นที่ธุรกิจอุตสาหกรรมและการประกอบการ ๓. พื้นที่อยู่อาศัย (จำนวนหลังคาเรือน) ๔. พื้นที่ทางธรรมชาติ
ประชากร (Population)	จำนวนและลักษณะของประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ๑. จำนวนผู้ได้รับผลกระทบ ๒. จำนวนผู้อพยพ ๓. จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บ/เสียชีวิต
ความซับซ้อน (Complexity)	ความยากง่าย สถานการณ์แทรกซ้อน และเงื่อนไขทางเทคนิคของสถานการณ์ ๑. ความรุนแรงของภัย ความเฉพาะเจาะจงทางเทคนิคของภัย การเกิดภัยต่อเนื่อง (Compound Hazards) ๒. ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน สถานที่สำคัญ และเส้นทางการให้ความช่วยเหลือ ๓. การคาดการณ์การขยายตัวของภัย พื้นที่ที่จะเสียหายต่อไป ระยะเวลาที่การดำเนินกิจกรรมปกติที่ต้องหยุดชะงัก ระยะเวลาที่ต้องช่วยฟื้นฟูเบื้องต้น
ศักยภาพด้านทรัพยากร (Resource Capacity)	ความสามารถในการปฏิบัติงานจากทรัพยากร ๑. กำลังคน ทั้งของหน่วยงานหลักและหน่วยสนับสนุน พร้อมทั้งอาสาสมัครต่าง ๆ ๒. เครื่องมือ อุปกรณ์ ยานพาหนะ และอุปกรณ์พิเศษต่าง ๆ ที่ต้องใช้ตามเทคนิคภัย ๓. ปัจจัยยังชีพสำหรับแจกจ่ายของหน่วยงานหลัก และจากการสนับสนุนจากภาคี ๔. แหล่งที่มาและจำนวนเงินงบประมาณจากหน่วยงานในพื้นที่

แผนภาพที่ ๒ - ๕ : ตารางเงื่อนไขการยกระดับสาธารณภัย

๓. การพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติมาตรฐานเปิดใช้งานศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินระดับจังหวัด

๓.๑ กระบวนการเปิดใช้และปรับสถานะศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด

SOP (๑) การติดตามสถานการณ์ในภาวะปกติระหว่างวัน ในฐานะกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (Standby)

SOP (๒) การเปลี่ยนปฏิบัติการเข้าสู่ปฏิบัติการของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดแบบไม่เต็มรูปแบบ (Partially - Activation)

SOP (๓) การจัดตั้ง EOC โดยกำหนดโครงสร้างการปฏิบัติการ งานในหน้าที่ต่าง ๆ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ (Fully - Activation)

SOP (๖) การขอยกระดับการจัดการภัยขึ้นสู่ระดับการจัดการสาธารณสุขระดับที่ ๓ และเปลี่ยนสถานะเป็นศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าจังหวัด

SOP (๗) การปรับปรุงปฏิบัติการเมื่อสถานการณ์กลับเข้าสู่ภาวะปกติ โดยคงระดับที่การเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดที่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าระดับจังหวัด หรือยกเลิกการปฏิบัติการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าระดับจังหวัด กลับสู่ปฏิบัติการกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

๓.๒ กระบวนการปฏิบัติงานในศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด (เฉพาะขั้นตอน)

SOP (๘) การประสานงานในการขอรับการสนับสนุนการปฏิบัติการจากกองอำนาจการกลางป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และการส่งการสนับสนุนปฏิบัติการให้กับศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ส่วนหน้าองค์กรปกครองท้องถิ่นแห่งพื้นที่

SOP (๙) การรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ความสามารถในการบริหารจัดการตามเงื่อนไขการยกระดับการจัดการสาธารณภัย

๒.๕ ผลงานการศึกษาด้านการจัดการสาธารณภัยของผู้รับการประเมินที่มีการนำไปเผยแพร่

ผู้ขอรับการประเมินมีผลงานวิชาการที่เกี่ยวกับภารกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่แก่สาธารณะ จำนวน ๒ เรื่อง ดังนี้

๒.๕.๑ บทความ เรื่อง “Sheriff ในอเมริกาเปรียบได้กับ “นายอำเภอไทย” หรือไม่?”^{๒๐}

เนื้อหาในบทความฉบับนี้ ผู้ขอรับการประเมินได้พิจารณาหน้าที่ของ Sheriff ของสหรัฐอเมริกาหลากหลายด้าน พบว่ามีความใกล้เคียงอย่างยิ่งกับหน้าที่ของนายอำเภอของประเทศไทยมากกว่าตำรวจ โดยการเทียบบทบาทหน้าที่ของ Sheriff มาเปรียบเทียบกับบทบาทของนายอำเภอและฝ่ายปกครองตามกฎหมายไทยที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น Sheriff ในมลรัฐแคลิฟอร์เนียมีหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ได้รับมอบหมายให้มาทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ในกรณีเกิดภัยพิบัติใหญ่ เป็นการทำหน้าที่เดียวกับนายอำเภอไทยที่กฎหมายกำหนดให้เป็นผู้อำนวยการอำเภอตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอตามมาตรา ๑๙ ประกอบมาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติเดียวกันนี้ ซึ่งหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนี้ รวมถึงการจัดการสาธารณภัยด้วยการใช้ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System : ICS) อันเป็นระบบที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้บัญชาการเหตุการณ์ และการจัดองค์กรรูปแบบพิเศษเพื่อให้ง่ายต่อการรับมือกับสาธารณภัย ซึ่งหมายความรวมถึงนายอำเภอมีหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในพื้นที่ได้

๒.๕.๒ บทความ เรื่อง “นายอำเภอกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย”^{๒๑}

เนื้อหาในบทความฉบับนี้ ผู้ขอรับการประเมินมีวัตถุประสงค์จะนำเสนอข้อมูลและมุมมองในเรื่องสาธารณภัยให้นายอำเภอ ตลอดจนปลัดอำเภอและเจ้าหน้าที่อำเภอที่เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ โดยการรวบรวมอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในกิจการสาธารณภัยและงานบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ประชาชนทั้งหมด ที่นายอำเภอจำเป็นต้องศึกษาและทำความเข้าใจ เนื่องจากปัจจุบันการปฏิบัติหน้าที่ในภารกิจบำบัดทุกข์ให้แก่ราษฎรในพื้นที่ให้พ้นจากภัยพิบัติหรือสาธารณภัย มีการบูรณาการความร่วมมือกันของหน่วยงานในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

^{๒๐} สันฐิติ ธรรมใจ. (๒๕๕๙). “Sheriff ในอเมริกาเปรียบได้กับ “นายอำเภอไทย” หรือไม่?”. *เทศาภิบาล*, ๑๑๑ (๕). หน้า ๗๓ – ๗๔.

^{๒๑} สันฐิติ ธรรมใจ. (๒๕๖๐). “นายอำเภอกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.” *เทศาภิบาล*, ๑๑๒ (๖). หน้า ๒๘ – ๓๕.

หน่วยกู้ภัยภาคเอกชน หน่วยทหาร และที่สำคัญได้มีหน่วยงานของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในส่วนภูมิภาค เข้าไปมีส่วนสนับสนุนการทำงานของนายอำเภอด้วย ดังนั้น นายอำเภอและข้าราชการอำเภอจำเป็นต้องเรียนรู้ ข้อมูลที่ทันสมัยและความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติเพื่อให้รู้เท่าทันภาคส่วนเหล่านี้ ซึ่งจะช่วยสร้าง การยอมรับและการให้ความร่วมมือในการร่วมกันจัดการภัยพิบัติในพื้นที่ให้สำเร็จราบรื่นได้เป็นอย่างดี

รายละเอียดที่ปรากฏในบทความเรื่องนี้ ประกอบด้วย การอธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือ ของนายอำเภอที่ใช้ในการจัดการสาธารณภัย ในมุมมอง ๔ Ms ดังนี้

๑) เครื่องมือด้านคน (Man) ประกอบด้วย เจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ทีมกู้ชีพกู้ภัยตำบล (OTOS : One Tambon One Search and rescue team) และเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน

๒) เครื่องมือด้านเงิน (Money) ประกอบด้วย งบประมาณ งบท้องถิ่น เงินอุดหนุนจากรัฐ งบกลางของรัฐ และเงินบริจาค

๓) เครื่องมือด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) ประกอบด้วย วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อเกิดสาธารณภัย นายอำเภอสามารถเรียกใช้ได้มาตรา ๒๑ วรรคท้าย (๒) (๓) ของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ส่วนถุงยังชีพและสิ่งของเพื่อใช้แจกจ่ายผู้ประสบภัย นั้น นอกจากนายอำเภอจะขอความร่วมมือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้จัดหาได้แล้ว ยังสามารถขอไปยังจังหวัด และศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ซึ่งมีสิ่งของสำรองจ่ายเตรียมไว้ตามจำนวนที่กำหนดไว้ ตามข้อกำหนดกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ว่าด้วยวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งของสำรองจ่ายช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๔๗ ให้ส่งสิ่งของสำรองจ่าย ชนิดต่าง ๆ มาแจกจ่ายให้ราษฎรผู้ประสบภัยได้ นอกจากนี้ยังมีสิ่งของเพื่อบรรเทาทุกข์จากองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น สภากาชาดไทย มูลนิธิ และองค์กรเอกชน เป็นต้น

๔) เครื่องมือด้านการจัดการ (Management) ประกอบด้วย เครื่องมือด้านกฎหมายและ ระเบียบแบบแผน ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติลักษณะ ปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติพลังงาน นิวเคลียร์ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังได้อธิบายถึงขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ตั้งแต่ ช่วงก่อนเกิด ขณะเกิด และหลังเกิดสาธารณภัยด้วย ทั้งยังได้นำเสนอกรณีศึกษาที่น่าสนใจ เช่น การตัดไม้หวงห้าม ที่โค่นล้มทับบ้านเรือนราษฎรว่า ในทางกฎหมายสามารถดำเนินการได้โดยไม่ได้ขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพราะเป็นการปฏิบัติเพื่อบำบัดป้องกันอันตรายตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยผู้กระทำการได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๔๓ ของพระราชบัญญัติเดียวกันนี้ เป็นต้น

สำหรับรายละเอียดบทความฉบับเต็มทั้งสองเรื่องดังกล่าวปรากฏอยู่ในส่วนของภาคผนวก ท้ายผลงานฉบับนี้

บทที่ ๓

การจัดการสาธารณสุขหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกัน และในเวลาใกล้เคียงกัน ศึกษาเฉพาะพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร

จากบทที่ ๒ ที่กล่าวถึงแนวคิด ทฤษฎี ระเบียบกฎหมาย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติหรือสาธารณสุข การจัดการสาธารณสุขหลายประเภทและภัยที่ซับซ้อนมาแล้ว ในบทนี้จะเป็นการวิเคราะห์ปัญหาการจัดการสาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทบทวนแนวทางการจัดการสาธารณสุข แล้วดำเนินการจัดการสาธารณสุข ทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการจัดการสาธารณสุข ต้องเป็นไปตามนโยบายของหน่วยเหนือแต่ละระดับด้วย จึงขอนำเสนอในรายละเอียด ดังนี้

๓.๑ การทบทวนแนวทางการจัดการสาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร

เมื่อผู้ขอรับการประเมินได้รับคำสั่งจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ไปรักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณสุข ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ให้ทบทวนแนวทางการจัดการสาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เนื่องจากเมื่อเกิดเหตุอุทกภัยจังหวัดสกลนครเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ปรากฏข่าวสารเผยแพร่ไปยังสาธารณชน โจมตีศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ๗ สกลนคร ว่าเก็บเรือไว้เป็นจำนวนมาก ไม่ยอมนำออกไปช่วยประชาชนที่เดือดร้อน ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และแสดงให้เห็นปัญหาการจัดสรรและการใช้ทรัพยากร และการจัดการสาธารณสุขที่ขาดประสิทธิภาพของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร โดยผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ขอให้ผู้ขอรับการประเมินวิเคราะห์ปัญหา พิจารณาทบทวนแผนงาน โครงการ และกิจกรรมด้านการจัดการสาธารณสุขของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ให้ดำเนินการไปในทางที่สามารถแก้ไขปัญหาข้างต้น เป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และตามนโยบายรัฐบาล

๓.๑.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณสุข

เพื่อให้มีแนวทาง และการปฏิบัติให้เกิดผล ในการทบทวนแนวทางการจัดการสาธารณสุขในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ผู้ขอรับการประเมินจึงวิเคราะห์แล้ว เห็นว่าการทำงานควรดำเนินการในรูปของคณะกรรมการ เพื่อช่วยกันคิดหาแนวทาง และกลั่นกรองการดำเนินการ เพื่อให้ได้แนวทางที่ดีที่สุด จึงได้เสนอให้ผู้ว่าราชการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ลงนามในคำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๖๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณสุขขึ้น โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
เขต ๗ สกลนคร	เป็น ประธานกรรมการ
๑.๒ ผู้อำนวยการส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย	เป็น กรรมการ
๑.๓ ผู้อำนวยการส่วนฝึกอบรม	เป็น กรรมการ
๑.๔ ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการ	เป็น กรรมการ
๑.๕ ผู้อำนวยการส่วนป้องกันและปฏิบัติการ	เป็น กรรมการ
๑.๖ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป	เป็น กรรมการ
๑.๗ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย	เป็น กรรมการและเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ รวบรวมข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย พื้นที่เกิดภัยซ้ำซาก แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด แผนการเผชิญเหตุภัยรูปแบบต่าง ๆ และแนวทางการป้องกันสาธารณภัยประเภทต่าง ๆ ของจังหวัด ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ วิเคราะห์ ทบทวน บูรณาการ แผนงาน แผนงบประมาณ และโครงการต่างๆ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ด้านการจัดการสาธารณภัยไม่ว่าจะเป็นการเตรียมความพร้อมด้านคน งบประมาณ เครื่องมืออุปกรณ์ และการจัดการ ให้สอดคล้องกับข้อมูลตาม ข้อ ๒.๑ แล้วแจ้งให้ทุกส่วน/ฝ่าย ถูปฏิบัติ

๒.๓ ตรวจสอบ ทบทวนแนวทางในการเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ และบุคลากร งบประมาณ และการบริหารจัดการของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการรับมือกับสาธารณภัยที่หลากหลาย หรือสาธารณภัยที่ซับซ้อนที่อาจเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน

๒.๔ ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม หรือเสนอแนะ ให้แนวทาง ให้ความร่วมมือ หรือร่วมดำเนินการ ในการจัดการสาธารณภัยประเภทต่าง ๆ ให้แก่จังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๕ ริเริ่ม โดยจัดทำแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรมใด ๆ ให้ส่วน/ฝ่าย ต่าง ๆ หรือบุคคลใดไปดำเนินการ ไม่ว่าจะดำเนินการด้วยตนเอง หรือร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้มีการเตรียมความพร้อมจัดการสาธารณภัยหลายประเภท และสาธารณภัยที่ซับซ้อนในเวลาใกล้เคียงกัน

๒.๖ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง กำหนดบทบาทหน้าที่ และมอบหมายภารกิจให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติ ในอำนาจหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการสนับสนุนเครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ หรือทรัพยากรอื่น ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั้งในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และนอกเขตพื้นที่รับผิดชอบ ไม่ว่าจะได้รับการร้องขอของหน่วยงานต่าง ๆ หรือการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา

๒.๗ ส่งเสริม และสนับสนุนงานทางวิชาการด้านการจัดการสาธารณภัยหลายประเภท หรือภัยที่ซับซ้อนในพื้นที่เดียวกันให้แก่ส่วน/ฝ่ายต่าง ๆ นำไปปฏิบัติ หรือเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจให้แก่บุคลากร เครือข่ายหรือบุคคลทั่วไป ให้เข้าใจได้ถูกต้องและเป็นระบบ

๒.๘ ประสานสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดในเขตพื้นที่หน่วยงาน หรือบุคคลใด ๆ เพื่อให้ดำเนินการ หรือสนับสนุนให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามข้อ ๒.๑ ถึง ๒.๗

๒.๙ ดำเนินการอื่นใดตามที่ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร มอบหมาย

ผู้ขอรับการประเมินซึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการชุดนี้ จึงมีหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการที่จะขับเคลื่อนการทำงานของคณะกรรมการชุดนี้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้ขอรับการประเมินจึงได้เริ่มทำการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ เพื่อเป็นข้อมูลให้คณะกรรมการชุดนี้ได้ร่วมกันพิจารณาและมีความเห็นจนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในที่สุด

๓.๑.๒ การวิเคราะห์สภาพปัญหา

ผู้ขอรับการประเมินได้ตรวจสอบสภาพปัญหาของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร แล้วปรากฏปัญหา ดังนี้

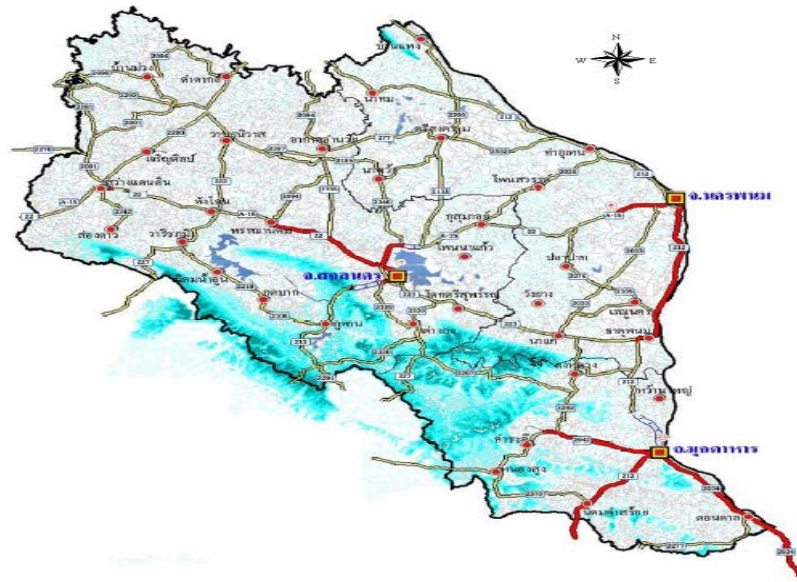
(๑) การจัดการสาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

เมื่อคราวเกิดอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสกลนครเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๐ ปรากฏมีผู้นำภาพเรือที่จอดอยู่ในศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ไม่ได้นำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย ทั้ง ๆ ที่เกิดเหตุอยู่ใกล้สถานที่ตั้งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนครเพียง ๕๐๐ เมตร จนถูกสื่อสังคมออนไลน์โจมตีอย่างหนัก แม้ต่อมาผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในขณะนั้นจะออกมาชี้แจงว่าเรือบางส่วนชำรุด รอกการซ่อมบำรุง และเรือบางส่วนต้องใช้คนที่มีความรู้ความชำนาญในการขับซี้ เพื่อไม่ให้เกิดอันตรายตามที่กล่าวมาแล้วในบทที่ ๑ ก็ตาม แต่ความรู้สึกของประชาชน ยังคงมองว่าศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร มีเรือ แต่ไม่ยอมนำไปช่วยชาวบ้าน เป็นการแสดงให้เห็นว่าการจัดสรรทรัพยากรในขณะเกิดสาธารณภัยและการจัดการสาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ยังขาดประสิทธิภาพอันถือเป็นประเด็นปัญหาของการศึกษาและการทำผลงานของผู้ขอรับการประเมินฉบับนี้

(๒) เกิดภัยหลายประเภทขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร

จากการพิจารณาข้อมูลพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้แก่ จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร ในแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้วพบข้อมูลว่าพื้นที่ของจังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร เป็นกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ ตามประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัด และกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เรื่อง การจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด (ฉบับที่ ๓) ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ พื้นที่กลุ่มจังหวัดนี้มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน ที่จังหวัดนครพนมและจังหวัดมุกดาหาร มีสะพานมิตรภาพเชื่อมประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่จังหวัดมุกดาหาร และสามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศในกลุ่มอินโดจีนได้ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงบนเทือกเขาภูพาน และมีพื้นที่ตอนกลางเป็นที่ราบและลาดเอียงไปทางทิศเหนือและทิศตะวันออก ซึ่งเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม กลุ่มจังหวัดนี้ตั้งอยู่ประมาณ เส้นรุ้งที่ ๑๖° องศา ๒๕' ลิปดา ถึง ๑๗° องศา ๒๕' ลิปดา เหนือ และเส้นแวงที่ ๑๐๔° องศา ๐๘' ลิปดา ถึง ๑๐๔° องศา ๔๗' ลิปดา ตะวันออก มีพื้นที่รวมประมาณ ๑๙,๔๗๔.๔๗ ตารางกิโลเมตรหรือ

ประมาณ ๑๒,๑๙๐,๔๓๓ ไร่ ประกอบด้วย จังหวัดสกลนคร มีพื้นที่ประมาณ ๙,๖๐๕.๗๖ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๖,๐๐๓,๖๐๒ ไร่ จังหวัดนครพนม มีพื้นที่ประมาณ ๕,๕๒๘.๘๘ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๓,๔๗๔,๔๓๗ ไร่ และจังหวัดมุกดาหาร มีพื้นที่ประมาณ ๔,๓๓๙.๘๓ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒,๗๑๒,๓๙๔ ไร่ โดยมีอาณาเขต ได้แก่ ทิศเหนือติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อำเภอเซกาและอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ ทิศตะวันออก ติดต่อกับแม่น้ำโขงตรงข้ามแขวงคำม่วน และแขวงสะหวันนะเขตประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร อำเภอชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ และอำเภอหนองพอก อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด และทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดอุดรธานี และจังหวัดกาฬสินธุ์

แผนภาพที่ ๓ - ๑ : แผนที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงมีระดับความสูงเฉลี่ยของพื้นที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๑๐๐ - ๒๐๐ เมตร ที่ราบสำคัญคือแอ่งสกลนคร มีพื้นที่ครอบคลุมจังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร มีลักษณะเป็นที่ราบกว้างใหญ่ มีหนองน้ำขนาดใหญ่บ้างเล็กบ้างที่สำคัญคือ หนองหารในจังหวัดสกลนคร โดยทั่วไปพื้นที่ด้านตะวันตกและด้านใต้เป็นเทือกเขาภูพาน มีลักษณะเป็นป่าไม้เขตร้อน บางแห่งเป็นป่าดิบ พื้นที่ส่วนกลางเป็นที่ราบลาดเอียงไปทิศเหนือและทิศตะวันออก มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดนกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีพื้นที่ป่าไม้รวมประมาณ ๑,๔๕๖.๖๗ ตารางกิโลเมตรหรือร้อยละ ๓๐.๖๗ ลักษณะสภาพพื้นที่ ประกอบด้วย ๑) พื้นที่ตอนเหนือ ส่วนใหญ่เป็นที่เนินสูงและที่ดอน มีป่าไม้สลับกับพื้นที่ราบใช้ทำนาทางเหนือสุดมีเทือกเขาลังกาทอดผ่าน มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน คือ แม่น้ำสงครามและแม่น้ำอูน รวมทั้ง ติดกับแม่น้ำโขงด้านทิศตะวันออก ๒) พื้นที่ด้านตะวันออกเป็นที่ราบลาดเอียงต่อเนื่องจากพื้นที่ตอนกลางซึ่งเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำสงคราม แม่น้ำอูน และที่ราบหนองหารในเขตจังหวัดสกลนคร ส่วนจังหวัดนครพนมมีสภาพเป็นพื้นที่ลอนลาด เหมาะสำหรับเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ปศุสัตว์ (โคขุน) และแหล่งเพาะพันธ์สัตว์น้ำจืด โดยเฉพาะพื้นที่อำเภอเมืองสกลนครมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่คือ หนองหาร ขนาดกว้าง ๗ กิโลเมตร

ยาว ๑๘ กิโลเมตร ลึกประมาณ ๓ - ๖ เมตรหรือประมาณ ๗๗,๐๑๖ ไร่ และเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ มีน้ำตลอดทั้งปี
 ๓) พื้นที่ตอนใต้ เป็นที่ราบสูงตามแนวเทือกเขาภูพานจากจังหวัดสกลนครไปยังจังหวัดมุกดาหาร มีที่ราบ
 ระหว่างหุบเขาในพื้นที่อำเภอดงหลวง อำเภอคำชะอี มีลำธารและลำห้วยอันเกิดจากเทือกเขา มีป่าไม้และ
 พืชหญ้าเหมาะสำหรับการเลี้ยงสัตว์ และ ๔) พื้นที่ด้านตะวันตก มีสภาพเป็นแบบลูกคลื่นลอนลาดบริเวณ
 อำเภอกุดบาก อำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร มีลำธารและลำห้วย เกิดจากเทือกเขามีสป่าไม้ พืชหญ้าเหมาะ
 สำหรับเลี้ยงสัตว์ ส่วนพื้นที่ติดจังหวัดอุดรธานี ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับกับพื้นที่แบบลูกคลื่นลอนลาดเหมาะ
 สำหรับการทำไร่ ที่ราบต่ำเหมาะแก่การทำนา โดยแบ่งแยกลักษณะภูมิประเทศของแต่ละจังหวัดได้ ดังนี้

จังหวัดสกลนคร มีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปทางด้านทิศใต้เป็นเทือกเขาสูงจากนั้น
 จะค่อยๆ เอียงลาดลงมาทางทิศเหนือและทิศตะวันออก พื้นที่อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ ๑๗๒ เมตร
 ลักษณะภูมิประเทศของพื้นที่ตอนใต้เป็นที่ราบสูงบนเทือกเขาภูพานและที่ราบระหว่างหุบเขามีสภาพพื้นที่
 แบบลูกคลื่นลอนลาดอยู่บริเวณอำเภอกุดบาก อำเภอภูพาน มีลำธารและลำห้วยอันเกิดจากเทือกเขาหลาย
 แห่ง มีป่าไม้และพืชหญ้าเหมาะสำหรับการเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ด้านตะวันออกและตะวันตก ด้านตะวันออกของ
 จังหวัด ซึ่งมีเขตติดกับจังหวัดนครพนมมีสภาพพื้นที่แบบลูกคลื่นลอนลาด รวมถึงบริเวณที่ติดกับอำเภอนาแก
 จังหวัดนครพนม สำหรับทางด้านตะวันตกติดกับจังหวัดอุดรธานีส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับกับพื้นที่แบบลูกคลื่น
 ลอนลาดเช่นกันเหมาะสำหรับทำไร่ พื้นที่ตอนกลางสภาพพื้นที่เป็นที่ราบต่ำเหมาะแก่การทำนา
 โดยเฉพาะท้องที่อำเภอเมืองมีหนองหารที่กว้างใหญ่มีน้ำตลอดปี กว้างประมาณ ๗ กิโลเมตร ยาวประมาณ
 ๑๘ กิโลเมตร ระดับน้ำลึกประมาณ ๓- ๔ เมตร ซึ่งหนองหารเป็นที่รองรับน้ำจากลำน้ำต่างๆ หลายสาย พื้นที่
 ตอนเหนือประกอบด้วยพื้นที่ในเขตอำเภอบ้านม่วง อำเภอวารินวิสา อำเภอคำตากล้า และอำเภออากาศ
 อำนวนย สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด มีสภาพเป็นป่าปนไร่ ป่าส่วนใหญ่เป็นพวกป่าแดงโปร่ง มีไม้เต็ง ไม้รัง
 พลวง เนื้อที่ตั้งอำเภออากาศอำนวนยและริมน้ำสงครามบางส่วนเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมซึ่งใช้ทำนาได้บางส่วน
 เท่านั้น ส่วนใหญ่จะทิ้งให้รกร้างว่างเปล่า มีพวกไม้พุ่มเตี้ยและหญ้าขึ้นปกคลุมทั่วไป

จังหวัดนครพนม มีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม สูงกว่าระดับน้ำทะเล
 ประมาณ ๑๔๐ เมตร สภาพภูมิประเทศ พอจะแบ่งออกได้เป็น ๒ เขต คือ เขตตอนเหนือ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่
 เป็นเนินสูงและที่ดอน มีป่าไม้สลับกับพื้นที่ราบที่ใช้ทำนา ทางเหนือสุดของจังหวัดในเขตอำเภอบ้านแพง
 มีเทือกเขาภูสูงทางตอนเหนือ นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน คือ แม่น้ำสงครามและแม่น้ำอูน สำหรับ
 อำเภอในเขตนี้คือ อำเภอบ้านแพง อำเภอศรีสงคราม อำเภอท่าอุเทน อำเภอนาหว้า อำเภอโพนสวรรค์
 และอำเภอนาทม เขตตอนใต้พื้นที่บริเวณใกล้แม่น้ำโขงทางทิศตะวันออกเป็นที่ราบลุ่ม ส่วนทางทิศตะวันตก
 ซึ่งอยู่ห่างจากแม่น้ำโขงออกไปเป็นพื้นที่ตอนมีสภาพเป็นป่าเต็งรัง พื้นดินส่วนมากมีลักษณะเป็นดินลูกรัง
 บางแห่งมีลักษณะเป็นที่เนิน พื้นที่ทางใต้สุดของจังหวัดนครพนมในเขตอำเภอนาแกมีเทือกเขาภูพานทอดเป็น
 แนวกั้นเขตระหว่างจังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร สำหรับอำเภอที่อยู่ในเขตนี้ ได้แก่ อำเภอเมือง
 นครพนม อำเภอเรณูนคร อำเภอธาตุพนม อำเภอปลาปาก อำเภอนาแก และอำเภอวังยาง

จังหวัดมุกดาหาร มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ภูเขาอยู่ทางด้านตะวันตกของ
 จังหวัด ประกอบด้วยภูเขาสูงชันหลายเทือกเขาติดต่อกัน คือ ภูนางหงส์ ภูถ้ำพระ ภูหลังเส ภูหินเทิบ ภูหมากยาง
 ภูโป่ง ภูมโน มียอดเขาภูจอมศรีเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดประมาณ ๔๒๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง
 มีสภาพเป็นภูเขาหิน ตลอดทั้งมีหินกว้างยาวและหินทับซ้อนกันในรูปแบบต่างๆ หน้าผาสูงชัน และดิน
 ส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย เป็นแหล่งกำเนิดของลำน้ำหลายสาย เช่น ห้วยตาเหล็ก ห้วยสิง ห้วยสะพาย

ห้วยเรือ ห้วยบอน ห้วยช้างชน ห้วยไค้ และห้วยมะเล เป็นต้น ส่วนที่ราบจะอยู่ระหว่างพื้นที่ภูเขาต่อเนื่องมาจนถึงแม่น้ำโขง โดยเป็นที่ราบลุ่มที่กว้างใหญ่ เป็นที่ตั้งของอำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอ ดงหลวง อำเภอหว้านใหญ่ อำเภอคำชะอี อำเภอดอนตาล และอำเภอนิคมน้ำอ้อย มีระดับความสูงเฉลี่ย ๑๐๐ - ๒๐๐ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตัวเมืองมุกดาหารมีระดับความสูง ๑๔๒ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่ค่อยลาดสูงขึ้นจากริมแม่น้ำโขงมาจนถึงเขตภูเขาในทิศตะวันตกและตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งแต่อำเภอหว้านใหญ่ อำเภอดงหลวง อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอดอนตาล ส่วนบริเวณชายแดนติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ลักษณะภูมิประเทศจะเป็นที่ราบลุ่ม ขนานไปตามแม่น้ำโขงครอบคลุมพื้นที่ในเขตอำเภอดอนตาล อำเภอเมืองมุกดาหาร และอำเภอหว้านใหญ่

ด้านการปกครองกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๓ จังหวัด ๓๗ อำเภอ ๒๗๖ ตำบล ๓,๑๖๔ หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน ๓๐๐ แห่ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	ทน.	ทต.	อบต.
สกลนคร	เมืองสกลนคร	๑๖	๑๗๓	๑	๑	๙	๘
	สว่างแดนดิน	๑๖	๑๘๗	-	-	๗	๑๑
	วานรนิวาส	๑๔	๑๘๒	-	-	๖	๙
	พรรณานิคม	๑๐	๑๓๕	-	-	๘	๓
	บ้านม่วง	๙	๙๘	-	-	๒	๘
	อากาศอำนวย	๘	๙๔	-	-	๖	๓
	วาริชภูมิ	๕	๗๑	-	-	๔	๒
	พังโคน	๕	๖๙	-	-	๔	๒
	กุสุมาลย์	๕	๖๙	-	-	๑	๕
	เจริญศิลป์	๕	๕๙	-	-	๑	๕
	โพนนาแก้ว	๕	๕๒	-	-	๓	๒
	ภูพาน	๔	๖๕	-	-	๒	๒
	คำตากล้า	๔	๖๑	-	-	๒	๓
	โคกศรีสุพรรณ	๔	๕๓	-	-	๑	๓
	ส่องดาว	๔	๔๖	-	-	๕	-
	เต่างอย	๔	๓๒	-	-	-	๔
นิคมน้ำอุน	๔	๒๙	-	-	-	๔	
กุดบาก	๓	๔๐	-	-	๔	-	
รวม	๑๘ อำเภอ	๑๒๕	๑,๕๑๕	๑	๑	๖๕	๗๔

จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	ทน.	ทต.	อบต.
นครพนม	เมืองนครพนม	๑๕	๑๖๕	๑	๑	๒	๑๒
	ปลาปาก	๘	๘๕	-	-	๑	๘
	ท่าอุเทน	๙	๑๐๙	-	-	๒	๗
	บ้านแพง	๖	๖๖	-	-	๑	๕
	ธาตุพนม	๑๒	๑๓๖	-	-	๕	๗
	เรณูนคร	๘	๙๑	-	-	๑	๘
	นาแก	๑๒	๑๔๐	-	-	๒	๑๑
	ศรีสงคราม	๙	๑๐๙	-	-	๕	๕
	นาหว้า	๖	๖๘	-	-	๒	๕
	โพนสวรรค์	๗	๙๐	-	-	๑	๗
	นาทม	๓	๓๗	-	-	-	๓
	วังยาง	๔	๒๗	-	-	-	๓
รวม	๑๒ อำเภอ	๙๙	๑,๑๒๓	๑	๑	๒๒	๘๑
จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	ทม.	ทต.	อบต.
มุกดาหาร	เมืองมุกดาหาร	๑๓	๑๔๙	๑	๑	๑๐	๓
	นิคมคำสร้อย	๗	๗๙	-	-	๒	๖
	หัวน้ำใหญ่	๕	๔๓	-	-	๒	๒
	ดอนตาล	๗	๖๓	-	-	๓	๕
	คำชะอี	๙	๘๘	-	-	๑	๙
	หนองสูง	๖	๔๔	-	-	๓	๒
	ดงหลวง	๖	๖๐	-	-	๓	๓
รวม	๗ อำเภอ	๕๓	๕๒๖	๑	๑	๒๔	๓๐
กลุ่มจังหวัด	๓๗	๒๗๗	๓,๑๖๔	๓	๓	๑๑๑	๑๘๕

แผนภาพที่ ๓ - ๒ : ตารางแสดงจำนวนและการแบ่งการปกครองท้องที่และการปกครองท้องถิ่น
ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒

ด้านประชากรของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ มีจำนวนประชากร ณ สิ้นปี พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมทั้งสิ้น ๒,๒๒๓,๓๕๐ เป็นชาย ๑,๑๐๘,๙๘๐ คน เป็นหญิง ๑,๑๑๔,๓๗๐ คน

จังหวัด	ประชากร		
	ชาย	หญิง	รวม
สกลนคร	๕๗๔,๐๗๗	๕๗๘,๒๐๕	๑,๑๕๒,๒๘๒
นครพนม	๓๕๘,๕๘๔	๓๖๐,๒๐๒	๗๑๘,๗๘๖
มุกดาหาร	๑๗๖,๓๑๙	๑๗๕,๙๖๓	๓๕๒,๒๘๒
รวม	๑,๑๐๘,๙๘๐	๑,๑๑๔,๓๗๐	๒,๒๒๓,๓๕๐

แผนภาพที่ ๓ - ๓ : ตารางแสดงจำนวนประชากรจากการทะเบียนกลาง จำแนกตามจังหวัด ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

หากแยกจำนวนประชากรของตามช่วงอายุของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ ณ สิ้นปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ประปรากฎข้อมูลประชากรตามช่วงอายุ ดังนี้

จำนวนประชากรแยกตามช่วงอายุ (แยกเพศ)							
ช่วงอายุ	สกลนคร		นครพนม		มุกดาหาร		รวม
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
๐ - ๗ ปี	๕๒,๗๔๑	๕๐,๐๕๗	๓๒,๖๔๔	๓๐,๗๒๗	๑๕,๙๗๔	๑๕,๓๔๓	๑๙๗,๔๘๖
๘ - ๑๕ ปี	๖๐,๖๖๙	๕๘,๐๐๗	๓๘,๑๖๙	๓๖,๗๒๙	๑๗,๙๐๙	๑๗,๐๙๒	๒๒๘,๕๗๕
๑๖ - ๒๕ ปี	๘๑,๔๑๗	๘๐,๑๘๑	๕๒,๐๑๐	๕๑,๐๖๐	๒๔,๓๗๐	๒๔,๐๙๓	๓๑๓,๑๓๑
๒๖ - ๕๐ ปี	๒๓๕,๔๑๘	๒๒๘,๗๓๔	๑๔๖,๘๓๖	๑๔๐,๘๕๘	๗๑,๘๐๐	๖๙,๑๑๐	๘๙๒,๗๕๖
๕๑ - ๗๐ ปี	๑๑๕,๐๐๘	๑๒๕,๘๑๙	๗๐,๒๙๕	๗๖,๖๕๓	๓๕,๓๓๔	๓๗,๑๖๓	๔๖๐,๒๗๒
๗๑ ปีขึ้นไป	๒๓,๓๑๔	๓๑,๒๐๒	๑๕,๖๓๘	๒๑,๖๘๔	๕,๙๕๗	๗,๓๒๐	๑๐๕,๑๑๕

แผนภาพที่ ๓ - ๔ : ตารางแสดงจำนวนประชากรเมื่อแยกตามช่วงอายุ ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

จำนวนครัวเรือนของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ ในช่วง ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ เป็น ดังนี้

จังหวัด	พ.ศ. ๒๕๕๙	พ.ศ. ๒๕๖๐	พ.ศ. ๒๕๖๑
	หน่วย : พันครัวเรือน		
สกลนคร	๒๖๓.๕๙	๒๖๕.๗๙	๒๗๒.๙๖
นครพนม	๑๓๒.๗๘	๑๕๐.๖๔	๑๓๓.๓๕
มุกดาหาร	๙๙.๕๖	๑๐๕.๔๗	๑๐๙.๗๘
รวม	๕๙๕.๙๓	๕๑๒.๙๐	๕๑๖.๐๙

แผนภาพที่ ๓ - ๕ : ตารางแสดงการเพิ่มขึ้นของจำนวนครัวเรือน จำแนกตามจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑

ส่วนข้อมูลแหล่งน้ำในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ แยกเป็นรายจังหวัดได้ ดังนี้

(๑) สภาพแหล่งน้ำโดยทั่วไปในพื้นที่จังหวัดสกลนคร

หนองหาร เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ มีน้ำตลอดปี บริเวณที่ตั้งหนองหารเป็นบริเวณที่ต่ำสุดของแอ่งสกลนคร มีพื้นที่ผิวน้ำประมาณ ๑๒๓ ตารางกิโลเมตร มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ ๑๕๘ เมตร มีความลึกเฉลี่ย ประมาณ ๓-๔ เมตร มีลำน้ำพุ่งเป็นลำน้ำสายหลักที่ไหลลงสู่หนองหาร มีน้ำไหลตลอดปี และยังมีลำน้ำที่เกิดจากเทือกเขาภูพานและเนินสูงรอบๆ หนองหาร อีก ๑๓ สาย ไหลลงสู่หนองหาร แต่มีน้ำเฉพาะในฤดูน้ำหลาก มีเกาะแก่งมากมาย ปัจจุบันหนองหารเป็นแหล่งประมงน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดและยังเป็นสถานที่เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดของกรมประมงด้วย

ลำน้ำสงคราม เป็นลำน้ำค่อนข้างใหญ่ มีปริมาณน้ำมาก ต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพาน ในเขตอำเภอส่องดาว ไหลผ่านอำเภอสว่างแดนดิน อำเภออากาศอำนวย ไปบรรจบลำน้ำโขง ที่อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม มีความยาวประมาณ ๑๘๐ กิโลเมตร

ลำน้ำพุ่ง ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาภูพาน ในเขตอำเภอภูพาน ช่วงตอนต้นน้ำพื้นที่ค่อนข้างชัน ทำให้น้ำตกอยู่หลายแห่ง ลำน้ำพุ่งไหลผ่าน ท้องที่อำเภอกุศุดบากลงสู่เขื่อนน้ำพุงของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ความจุ ๑๖๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ไหลผ่าน อำเภอภูพาน อำเภอเต่างอย อำเภอโคกศรีสุพรรณ แล้วไหลลงสู่หนองหารที่บ้านดอนยาง อำเภอเมืองสกลนคร มีความยาว ประมาณ ๙๐ กิโลเมตร

ลำน้ำยาม เป็นลำน้ำขนาดเล็ก ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาภูพานในเขตอำเภวาริชภูมิ ไหลผ่านอำเภอส่องดาว อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอเจริญศิลป์ อำเภวนวนนิवास อำเภอพรรณานิคม และอำเภออากาศอำนวย แล้วไหลไปบรรจบลำน้ำสงคราม มีความยาว ประมาณ ๗๐ กิโลเมตร

ลำน้ำห้วยปลาหาง เป็นลำน้ำขนาดเล็ก ต้นน้ำอยู่ในเขตอำเภวาริชภูมิ ไหลผ่านอำเภอสว่างแดนดิน อำเภอพังโคน และไปบรรจบลำน้ำอูน ในเขตอำเภอพรรณานิคม มีความยาวประมาณ ๖๕ กิโลเมตร

ลำน้ำอูน เป็นลำน้ำขนาดกลาง ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาภูพาน ในเขตอำเภอกุศุดบากและอำเภอพรรณานิคม ลำน้ำอูน ไหลลงสู่เขื่อนน้ำอูน ซึ่งเป็นเขื่อนขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดสกลนคร สามารถเก็บกักน้ำได้ ๕๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร แล้วไหลผ่านอำเภอพรรณานิคม เข้าพื้นที่อำเภอนาหว้าไปบรรจบลำน้ำสงครามในเขตอำเภอนาหว้า และอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม และมีบางส่วนที่เป็นสาขาไหลลงสู่หนองหาร เป็นลำน้ำที่ได้พัฒนาเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการเกษตรมากที่สุด เนื่องจากมีปริมาณน้ำมากไหลผ่านพื้นที่ราบลุ่ม ซึ่งเป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์ของจังหวัดสกลนคร ได้มีการพัฒนาให้มีการกระจายน้ำชลประทานในระดับแปลงนา การจัดรูปที่ดิน พื้นที่ประมาณ ๑๖๔,๕๗๔ ไร่ เขตพื้นที่อำเภอพังโคน อำเภอพรรณานิคม และอำเภอเมืองสกลนคร นอกจากจะมีการส่งเสริม ให้เกษตรกรทำนาตามฤดูกาลแล้ว ยังมีการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืชในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจของจังหวัดสกลนคร ทำให้เศรษฐกิจของจังหวัดสกลนครมีมูลค่าสูงขึ้น

ลำน้ำก่า เป็นลำน้ำขนาดเล็ก ต้นน้ำเกิดจากหนองหาร ไหลไปทางด้านทิศตะวันออกของหนองหาร ผ่านอำเภอเมืองสกลนคร อำเภอโพนนาแก้ว อำเภอโคกศรีสุพรรณ อำเภอนาแก แล้วไปบรรจบลำน้ำโขง ที่อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม มีความยาวประมาณ ๘๐ กิโลเมตร

(๒) สภาพแหล่งน้ำโดยทั่วไปในพื้นที่จังหวัดนครพนม มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติในจังหวัดนครพนมที่สำคัญ คือ

แม่น้ำโขง มีแหล่งกำเนิดจากประเทศจีนเป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยถือร่องน้ำลึกเป็นแนวเขตเป็นแม่น้ำขนาดใหญ่ที่มีความลึกและยาวมาก มีปริมาณน้ำไหลมากตลอดปี ไหลผ่านอำเภอบ้านแพง อำเภอท่าอุเทน อำเภอเมืองนครพนม และอำเภอธาตุพนม เป็นระยะทางประมาณ ๑๕๓ กิโลเมตร แล้วไหลลงใต้ผ่านจังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี เข้าสู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตอนใต้ สาธารณรัฐกัมพูชา และออกสู่ทะเลที่ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม จึงนับได้ว่าเป็นแม่น้ำสำคัญทั้งทางเกษตร เศรษฐกิจและการเมืองการปกครองของจังหวัดนครพนม

แม่น้ำสงคราม มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพาน เขตอำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี มีความยาวทั้งสิ้นประมาณ ๔๒๐ กิโลเมตร ที่เกิดจากการรวมตัวของลำน้ำสาขาหลายสายจากป่าดงพญา - ป่าดงพระเจ้า อุทยานแห่งชาติภูผาเหล็ก อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร รวมถึงฝั่งตะวันตกของตาดภูวง บริเวณเขาลาดต่ำขอบภูพาน แม่น้ำสงครามจะไหลขึ้นทิศเหนือผ่านอำเภอหนองหาน อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี และเฉียดเข้าไปในเขตอำเภอบ้านม่วง อำเภอคำตากล้า จังหวัดสกลนคร จากนั้นเปลี่ยนทิศทางไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ผ่านอำเภอพรเจริญ อำเภอเซกา จังหวัดบึงกาฬ แล้ววกไปทางทิศตะวันออกเฉียงเข้าเขตอำเภอศรีสงคราม ผ่านตำบลสามผง ตำบลสงคราม นาเดื่อ ไปออกแม่น้ำโขงที่อำเภอท่าอุเทน มีน้ำไหลตลอดปี จึงมีความสำคัญ ไม่น้อยในด้านการเพาะปลูกและน้ำกินน้ำใช้ของชาวนครพนม นอกจากนี้ แม่น้ำสงครามยังมีลำน้ำสาขาสายหลักหลายสาย เช่น ลำน้ำหาม ลำน้ำอูน ลำน้ำเมมา ลำน้ำซาง โดยมีภูทอก ภูสิงห์ ภูลิงกา และเทือกเขาภูพาน ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือ เป็นแนวบังคับ

ลำน้ำก่ำ มีต้นกำเนิดจากหนองหาร ในเขตจังหวัดสกลนคร ไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ผ่านเข้าจังหวัดนครพนม อำเภอนาแก ที่อำเภอปลาปาก อำเภอเรณูนครเป็นระยะทางยาวประมาณ ๖๐ กิโลเมตร แล้วไหลลงสู่แม่น้ำโขงทางตอนใต้ที่บ้านน้ำก่ำ อำเภอธาตุพนม

ลำน้ำอูน มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพาน ในเขตอำเภอกุดบาก อำเภอพังโคน อำเภอพรรณานิคม ไหลลงสู่เขื่อนน้ำอูน ซึ่งเป็นเขื่อนขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดสกลนคร แล้วไหลไปทางทิศเหนือผ่านเข้าจังหวัดนครพนม ในท้องที่อำเภอนาหว้า แล้วไหลลงสู่แม่น้ำสงคราม ที่อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

ลำน้ำยาม มีต้นกำเนิดที่จังหวัดสกลนคร ไหลผ่านอำเภอศรีสงครามมาบรรจบกับลำน้ำสงครามที่บ้านปากยาม ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม

แม่น้ำบัง ต้นน้ำเกิดในท้องที่จังหวัดสกลนคร ไหลผ่านอำเภอปลาปาก อำเภอเรณูนคร ไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอธาตุพนมนอกจากนี้ ทางตอนเหนือและตอนใต้ของจังหวัด ยังมีลำห้วย และหนองบึงต่าง ๆ ที่สำคัญสามารถพัฒนาแหล่งน้ำเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ได้ เช่น หนองญาติ เป็นหนองน้ำประวัติศาสตร์ หรือหนองหาร ๒ เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ อยู่ริมถนนคนละฟากกับหนองญาติ บนถนนสายนครพนม - นาแก ห่างจากตัวจังหวัดเพียง ๖ กิโลเมตร ลำห้วยบังกอ มีต้นกำเนิดในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ท้องที่ตำบลกुरुคุ ไหลผ่านตำบลกुरुคุ บ้านฝิ่งหนองญาติ แล้วไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่ตำบลท่าค้อ มีความยาวประมาณ ๕๐ กิโลเมตร ลำห้วยบัวหวด มีต้นน้ำกำเนิดในเขตตำบลปลาปาก อำเภอปลาปาก ไหลผ่านตำบลคำเตย ตำบลบ้านกลาง มีความยาวประมาณ ๓๒ กิโลเมตร ลำห้วยบังขันธ์ ต้นกำเนิดจากห้วยหินชะแนน ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ถึงฤดูแล้งน้ำจะลดลงมาก บางตอนจะแห้งเหือด ถึงฤดูฝนน้ำจะไหลเชี่ยวลงสู่ลำน้ำที่บ้านปากบัง ตำบลพิमान อำเภอนาแกและยังมีลำน้ำยม ห้วยลิงกา ห้วยทวย ห้วยบ่อ

ห้วยหนองเขา ห้วยกระเบา หนองไชยวาน หนองสาหร่าย ลำน้ำเมา ห้วยเขกาใหญ่ เป็นต้น แหล่งน้ำดังกล่าวนี้มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก

(๓) สภาพแหล่งน้ำโดยทั่วไปในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร มีแหล่งน้ำธรรมชาติต้นน้ำลำธาร มีที่มาจากป่าและภูเขา ต้นน้ำลำธารที่สำคัญคือห้วยชะโนด ห้วยบังยี่ ห้วยบางทราย และห้วยมุก ซึ่งไหลไปบรรจบแม่น้ำโขง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

แม่น้ำโขง ไหลผ่านเขตจังหวัดมุกดาหาร เป็นแหล่งน้ำที่ชาวบ้านได้อาศัยน้ำเพื่อการดำรงชีวิต ถือเป็นสายน้ำหลักของจังหวัด มีระบบการไหลของน้ำตามธรรมชาติ มีความกว้างของลำน้ำมีเกาะแก่งเป็นภาพรวมที่สวยงามตามธรรมชาติ หาดทรายริมฝั่งแม่น้ำโขงจะเป็นทรายทองที่สวยงาม มีเกร็ดสีทองระยิบระยับ สีลานทรายยื่นออกไปกลางแม่น้ำที่บ้านชะโนด และบ้านพาลูกา อำเภอหว้านใหญ่ สาขาของลำน้ำโขง ในเขตจังหวัดมุกดาหารมีอยู่สี่สายที่สำคัญ คือ

ห้วยชะโนด อยู่ทางทิศเหนือของจังหวัด ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาภูพาน ในเขตอำเภอดงหลวง ไหลผ่านอำเภอดงหลวงไปทางทิศตะวันออกไปบรรจบแม่น้ำโขง ทางตอนใต้ของอำเภอหว้านใหญ่ มีความยาวประมาณ ๕๓ กิโลเมตร

ห้วยบางทราย อยู่ทางตอนเหนือของจังหวัด มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพานในเขตอำเภอดงหลวง ไหลผ่านทางตอนใต้ของอำเภอดงหลวง ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ไปบรรจบแม่น้ำโขงทางตอนเหนือของอำเภอเมืองมุกดาหาร มีความยาวประมาณ ๑๗๐ กิโลเมตร

ห้วยมุก มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพานทางทิศตะวันตกในเขตอำเภอกำแพงแสน แล้วไหลไปทางทิศตะวันออกผ่านอำเภอเมืองฯ ไปบรรจบแม่น้ำโขง มีความยาวประมาณ ๑๒๖ กิโลเมตร

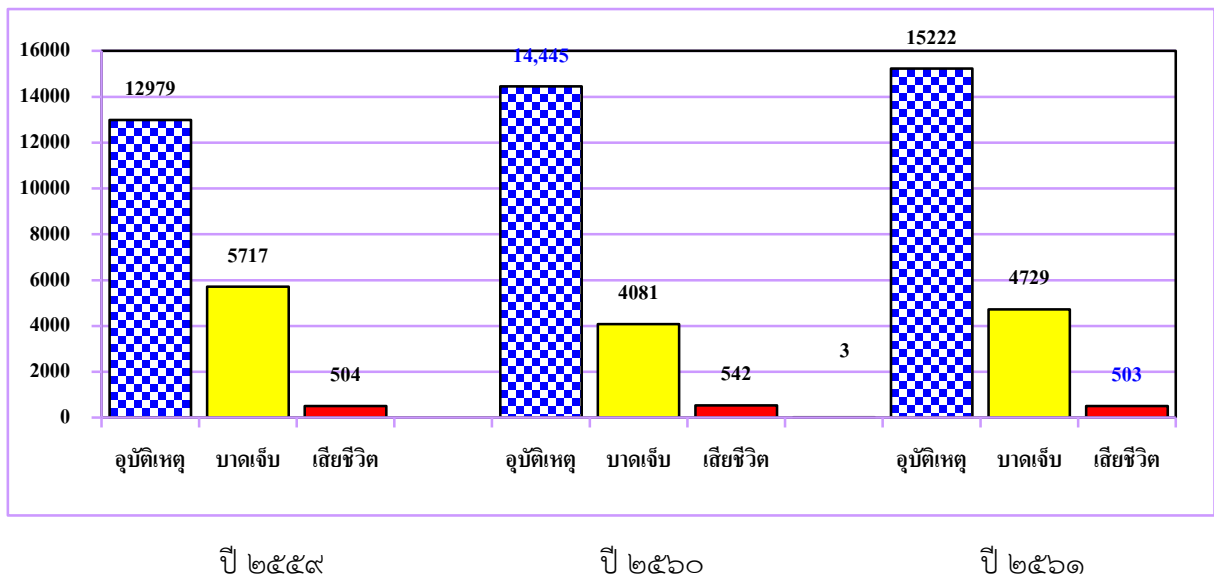
ห้วยบังยี่ อยู่ทางตอนใต้ของพื้นที่จังหวัด มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาภูพานทางทิศตะวันตกในเขตอำเภอหนองสูง แล้วไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านเขตอำเภอนิคมน้ำอ้อยไปทางทิศตะวันออกไปบรรจบแม่น้ำโขงในเขตอำเภอดอนตาล มีความยาวประมาณ ๑๔๕ กิโลเมตร

จากสภาพโดยทั่วไปของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ ข้างต้นเป็นพื้นฐานส่วนหนึ่งที่เกิดสาธารณภัยประเภทต่าง ๆ ขึ้นในพื้นที่ ซึ่งพื้นที่นี้เกิดสาธารณภัยขึ้นหลายประเภทอ้างอิงข้อมูลตามแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้แก่

(๑) ภัยจากการคมนาคม

ภัยจากการคมนาคม เป็นสาเหตุประการหนึ่งที่เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อม ในการจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เป็นสาเหตุของการเสียชีวิตที่สำคัญในลำดับต้น ๆ ของกลุ่มจังหวัด ซึ่งร้อยละ ๙๐ ของภัยจากการคมนาคม คือ อุบัติเหตุทางถนน โดยมีสาเหตุจากพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้รถใช้ถนน การทำผิดกฎจราจร และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับขี การไม่สวมหมวกนิรภัย อีกทั้งยานพาหนะสภาพถนน และสิ่งแวดลอมที่ไม่ปลอดภัย มีข้อมูลอุบัติเหตุมีผู้บาดเจ็บและมีผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน จังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

จังหวัด	ปี พ.ศ.	สถานที่เกิดเหตุ (อำเภอ)	จำนวนที่ เกิดเหตุ (ครั้ง)	ผู้บาดเจ็บ (คน)	ผู้เสียชีวิต (คน)
สกลนคร	๒๕๕๙	๑๘	๑๐,๑๙๙	๓,๐๑๑	๒๙๓
	๒๕๖๐	๑๘	๑๒,๕๐๐	๒,๑๒๖	๓๐๓
	๒๕๖๑	๑๘	๑๒,๖๒๐	๒,๒๓๖	๒๗๖
นครพนม	๒๕๕๙	๑๒	๕๙๖	๕๗๐	๑๑๗
	๒๕๖๐	๑๒	๙๔๙	๙๒๐	๑๔๔
	๒๕๖๑	๑๒	๑,๓๐๕	๑,๒๓๒	๑๓๒
มุกดาหาร	๒๕๕๙	๗	๒,๑๘๔	๒,๑๓๖	๙๔
	๒๕๖๐	๗	๙๙๖	๑,๐๓๕	๙๕
	๒๕๖๑	๗	๑,๒๙๗	๑,๓๒๔	๙๕

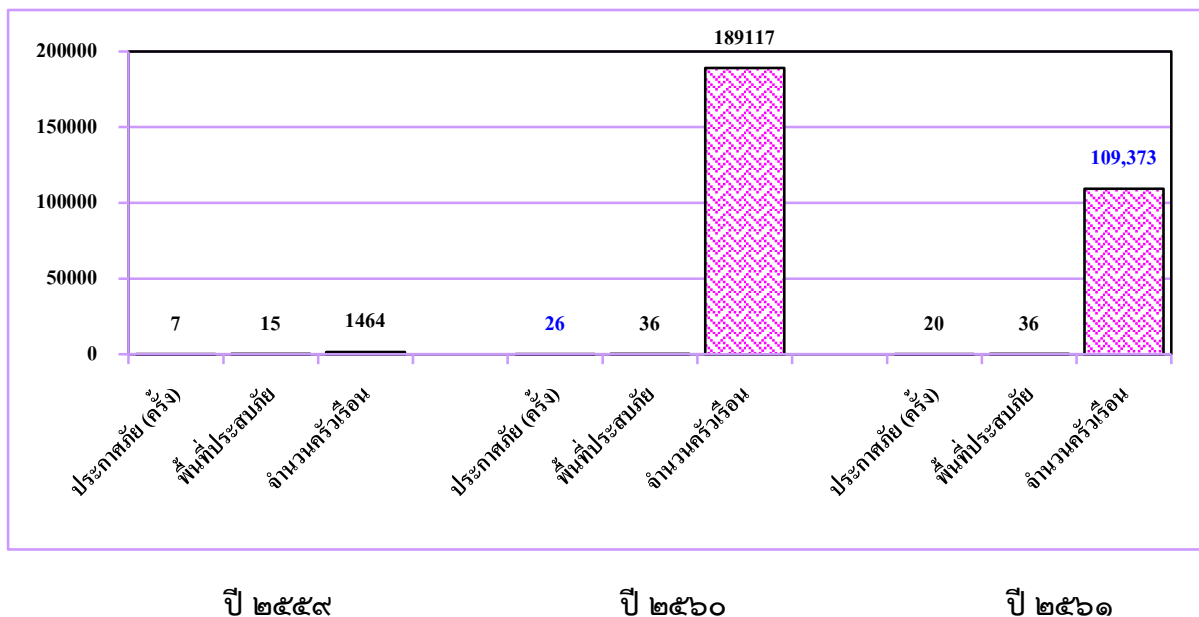

แผนภาพที่ ๓ - ๖ : ตารางและแผนภูมิแสดงสถิติสถานการณ์อุบัติเหตุที่เกิดจากการคมนาคม
พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑

(๒) อุทกภัย (Flood)

อุทกภัย เป็นสาธารณภัยที่เกิดจากฝนตกหนัก และฝนตกสะสมเป็นเวลานาน ทำให้เกิดน้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน น้ำท่วมขัง และน้ำล้นตลิ่ง ประชาชนได้รับความเดือดร้อน สิ่งสาธารณประโยชน์ และทรัพย์สินของประชาชนได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะในช่วงฤดูฝนของ แต่ละปี จะมีร่องความกดอากาศต่ำพาดผ่านพื้นที่จังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดใกล้เคียง ก่อให้เกิดอุทกภัยและอาจมีดินถล่มขึ้นในบางพื้นที่ ซึ่งถือเป็นปัญหาด้าน สาธารณภัยในพื้นที่ เมื่อเกิดฝนตกหนักหรือฝนตกสะสมเป็นเวลานาน โดยทั่วไปจะอยู่ในช่วงกลางเดือน พฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมของทุกปี ในช่วงนี้หลายพื้นที่จะมีฝนตกชุกและตกติดต่อกันเป็นเวลานาน จนอาจ เกิดน้ำไหลบ่ามาตามผิวดินมากกว่าปกติ ส่งผลให้น้ำปริมาณมากที่ไหลบ่าเข้าท่วม พื้นที่ทำการเกษตรและ ทรัพย์สินของประชาชน สาเหตุสำคัญจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ทั้งการตั้ง ชุมชน การก่อสร้างต่าง ๆ การทำการเกษตร การเผาป่า และการตัดไม้ทำลายป่า ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญ ที่ทำให้อุทกภัยทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยสรุปข้อมูลการเกิดอุทกภัยในจังหวัดพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

จังหวัด	ปี พ.ศ.	ประกาศภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	จำนวนครัวเรือน	พื้นที่เกษตร (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย (บาท)
สกลนคร	๒๕๕๙	๕	๕	๑,๓๒๙	๐	๐
	๒๕๖๐	๑๘	๑๘	๑๖๘,๗๑๒	๑๗,๕๘๓	๕๐๖,๑๖๓,๐๐๐.๐๐
	๒๕๖๑	๑๒	๑๘	๔๕,๗๙๗	๑๒๒,๕๔๕	๐
นครพนม	๒๕๕๙	๑	๙	๑๐๓	๒๖๔	๐
	๒๕๖๐	๑	๑๑	๖๔,๘๘๐	๑๘๔,๗๑๐	๐
	๒๕๖๑	๑	๑๑	๑๑,๖๓๖	๑๓๓,๕๕๓	๐
มุกดาหาร	๒๕๕๙	๑	๑	๓๒	๐	๒๐,๐๓๔.๐๐
	๒๕๖๐	๗	๗	๘,๗๖๙	๐	๕๙,๐๙๘,๒๕๗.๐๔
	๒๕๖๑	๗	๗	๕๑,๙๔๐	๐	๓๕,๖๕๖,๔๕๒.๖๐

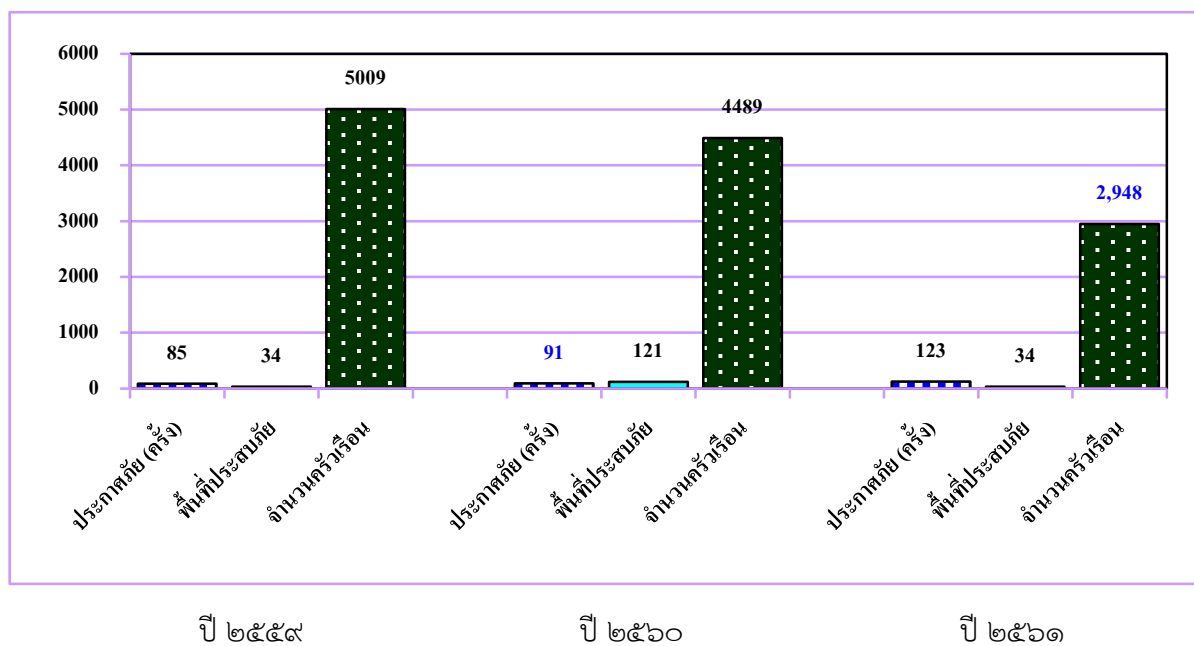

แผนภาพที่ ๓ - ๗ : ตารางและแผนภูมิแสดงสถิติสถานการณ์อุทกภัย พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑
(จำนวนครั้งประกาศภัย)

(๓) วาตภัย (Storm)

วาตภัย เป็นสาธารณภัยที่มีสาเหตุจากพายุลมแรง จนทำให้เกิดความเสียหายแก่อาคาร บ้านเรือน ต้นไม้ และสิ่งก่อสร้าง รวมถึงชีวิตของประชาชน โดยมีสาเหตุจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ คือ พายุฝนฟ้าคะนอง พายุฤดูร้อน และพายุหมุนเขตร้อน (ดีเปรสชัน ไชนัน และไต้ฝุ่น) โดยเฉพาะพายุหมุนเขตร้อนเป็นปัญหาด้านสาธารณภัยที่สำคัญอีกประเภทหนึ่ง ที่มีผลกระทบต่อพื้นที่กลุ่มจังหวัด เนื่องจากจังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร มีความเสี่ยงภัยและความอ่อนแอที่จะเกิดพายุหมุนเขตร้อน อยู่ในช่วงฤดูมรสุมกับฤดูร้อนเป็นระยะเวลาที่ดวงอาทิตย์ กำลังเคลื่อนผ่านเส้นศูนย์สูตรขึ้นไปยังซีกโลกเหนือ พื้นดินจะสะสมความร้อนไว้ ทำให้อากาศร้อน และมีพายุฝนฟ้าคะนอง จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง (บริเวณที่ศูนย์กลางของพายุเคลื่อนที่ผ่านจะได้รับผลกระทบมากที่สุด) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของพายุ ที่เคลื่อนตัวเข้าในพื้นที่ ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและความเสียหายทรัพย์สินได้ ที่ผ่านมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ มีข้อมูลการเกิดวาตภัย ดังนี้

จังหวัด	ปี พ.ศ.	ประกาศภัย (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	จำนวน ครัวเรือน	พื้นที่ เกษตร (ไร่)	ความเสียหายต่อ ชีวิต /ทรัพย์สิน
สกลนคร	๒๕๕๙	๑	๑๗	๒,๘๙๗	๔๙	เสียชีวิต ๒ ราย
	๒๕๖๐	๔๕	๑๔	๓,๗๕๑	๓,๗๕๒	บ้าน ๕๙ หลัง
	๒๕๖๑	๖๘	๑๗	๑,๓๓๔	๑,๕๓๓	เสียชีวิต ๑ ราย
นครพนม	๒๕๕๙	๖๐	๑๐	๑,๘๑๘	๐	๐
	๒๕๖๐	๔๐	๑๐	๕๕๙	๐	๐
	๒๕๖๑	๔๖	๑๑	๑,๓๘๖	๐	๐
มุกดาหาร	๒๕๕๙	๒๔	๗	๒๙๔	๐	๑๑๒,๕๔๕.๗๕
	๒๕๖๐	๖	๗	๑๗๙	๐	๓๔,๕๓๒.๘๙
	๒๕๖๑	๙	๖	๒๒๘	๐	๐

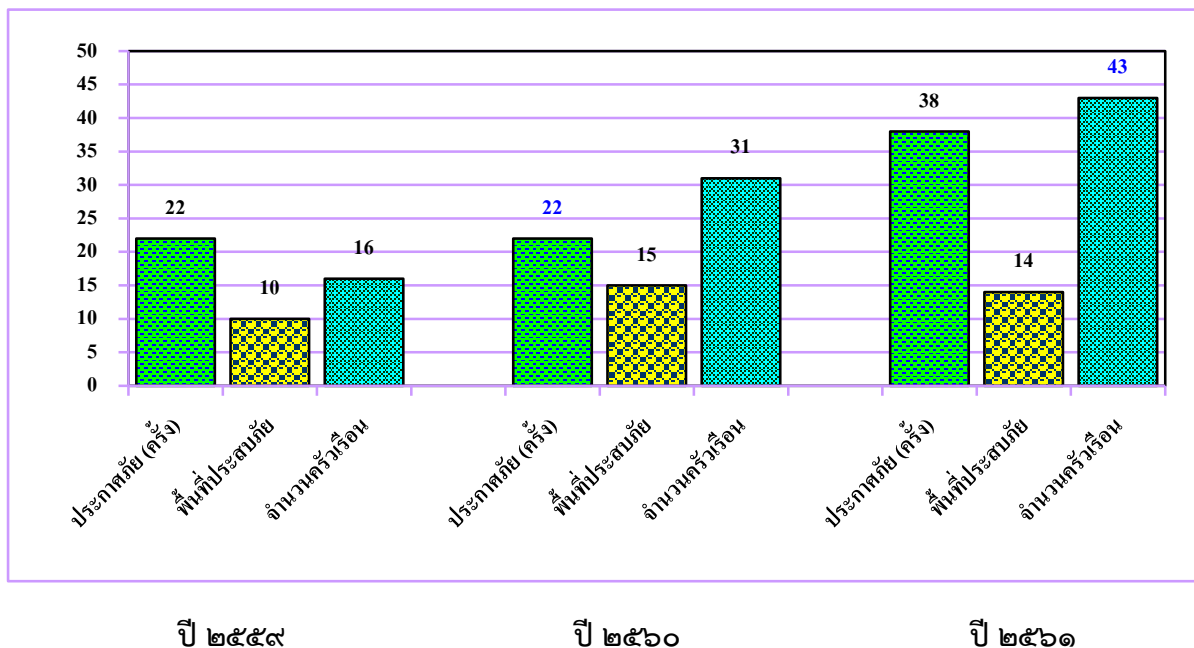

แผนภาพที่ ๓ - ๘ : ตารางและแผนภูมิแสดงสถิติสถานการณ์น้ำท่วมภัย พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑
(จำนวนครั้งที่ประกาศภัย)

(๔) อัคคีภัย (Fire)

อัคคีภัย เป็นสาธารณภัยประเภทหนึ่งที่เกิดจากไฟ ไฟเป็นพลังงานอย่างหนึ่งที่ทำให้ความร้อน โดยความร้อนของไฟที่ขาดการควบคุม ดูแล จะทำให้เกิดการติดต่อลูกกลมไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิงเกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง หากปล่อยเวลาของการลุกไหม้นานเกินไป จะทำให้เกิดการลุกลามมากยิ่งขึ้น สภาพของไฟจะรุนแรงมากขึ้น ถ้าการลุกไหม้มีเชื้อเพลิงหนุนหรือมีไอของเชื้อเพลิงถูกขับออกมามาก ความร้อนแรงก็จะมากยิ่งขึ้น สิ่งที่ทำให้เกิดอัคคีภัยได้ง่าย ได้แก่ เชื้อเพลิง สารเคมี หรือวัตถุใด ๆ ที่มีสถานะเป็นของแข็งของเหลว หรือก๊าซที่อยู่ในภาวะพร้อมจะเกิดการสันดาปจากการจุดติดใด ๆ หรือ จากการสันดาปเอง โดยมีความสูญเสียที่ผ่านมาในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ ดังนี้

จังหวัด	ปี พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดเหตุ (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	จำนวนครัวเรือน	ผู้ประสบภัย (คน)	มูลค่าความเสียหาย (บาท)
สกลนคร	๒๕๕๙	๑๓	๒	๒	๐	๐
	๒๕๖๐	๘	๕	๑๖	๐	๒,๔๔๔,๐๐๐
	๒๕๖๑	๑๖	๓	๓	๐	๓,๒๓๐,๖๒๕
นครพนม	๒๕๕๙	๖	๕	๑๒	๒๙	๐
	๒๕๖๐	๑๓	๙	๑๓	๓๑	๐
	๒๕๖๑	๒๐	๙	๓๖	๘๔	๐
มุกดาหาร	๒๕๕๙	๓	๓	๒	๐	๙๖,๙๔๐
	๒๕๖๐	๑	๑	๒	๐	๕๖,๕๑๐
	๒๕๖๑	๒	๒	๔	๐	๐

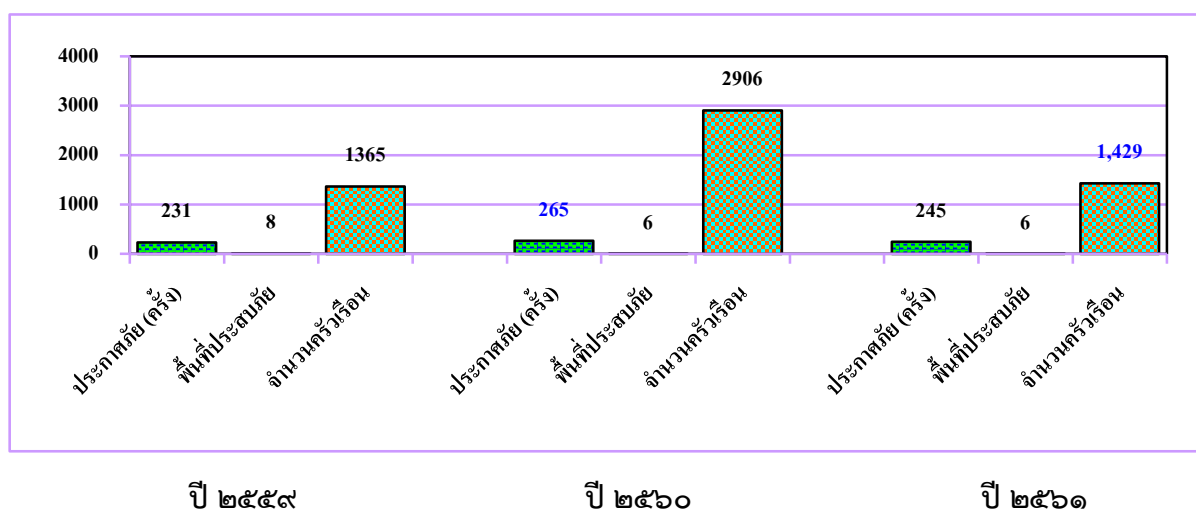

แผนภาพที่ ๓ - ๙ : ตารางและแผนภูมิแสดงสถิติสถานการณ์อัคคีภัย พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑
(จำนวนครั้งที่ประกาศภัย)

(๕) ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน (Forest Fire & Smoke)

ไฟป่า คือ ไฟที่เกิดขึ้นแล้วลุกลามไปได้โดยอิสระปราศจากการควบคุม เผาผลาญเชื้อเพลิงธรรมชาติในป่า ปัจจุบันระดับของการเกิดไฟป่าในประเทศไทยมีความรุนแรงมากจนกลายเป็นปัจจัยที่รบกวนความสมดุลของระบบนิเวศอย่างรุนแรง ส่งผลกระทบต่อพืช ดิน น้ำ สัตว์ และสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ รวมทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ตลอดจนเศรษฐกิจ สังคม และการท่องเที่ยว นอกจากนี้ ไฟปายังก่อให้เกิดวิกฤตมลพิษหมอกควันจนกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและ การดำรงชีวิตของประชาชนเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะในพื้นที่กลุ่มจังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร มักเกิดในช่วงระหว่างเดือนธันวาคม - เดือนพฤษภาคม เนื่องจากสภาพอากาศแห้งและอุณหภูมิเฉลี่ยโดยทั่วไปสูงขึ้น ทำให้ความชื้นที่สะสมอยู่ในบริเวณพื้นที่ป่าไม้ลดลง มีโอกาสเสี่ยงที่จะเกิดไฟป่าได้ ประกอบกับการกระทำของมนุษย์ไม่ว่าจะเกิดขึ้น โดยจงใจหรือความประมาทก็ตาม ได้ก่อให้เกิดปัญหาจากไฟป่า ส่งผลกระทบต่อสร้างความเสียหายต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีข้อมูลการเกิดไฟป่าและหมอกควัน ดังนี้

จังหวัด	ปี พ.ศ.	จำนวนครั้งที่เกิดเหตุ (ครั้ง)	พื้นที่ประสบภัย (อำเภอ)	พื้นที่การเกษตรเสียหาย (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย (บาท)
สกลนคร	๒๕๕๙	๑๖๐	๒	๘๖๔	๐
	๒๕๖๐	๑๘๙	๐	๒,๓๗๐	๐
	๒๕๖๑	๑๖๒	๐	๘๓๓	๐
นครพนม	๒๕๕๙	๐	๐	๐	ไม่ประกาศภัย
	๒๕๖๐	๐	๐	๐	ไม่ประกาศภัย
	๒๕๖๑	๐	๐	๐	ไม่ประกาศภัย
มุกดาหาร	๒๕๕๙	๗๑	๖	๕๐๑	๐
	๒๕๖๐	๗๖	๖	๕๓๖	๐
	๒๕๖๑	๘๓	๖	๕๙๖	๐

แผนภาพที่ ๓ - ๑๐ : ตารางและแผนภูมิแสดงสถิติสถานการณ์ภัยจากไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ (จำนวนครั้งที่ประกาศภัย)

(๖) ภัยแล้ง (Drought)

ภัยแล้ง เกิดขึ้นเนื่องจากน้ำ น้ำฝน น้ำใต้ดิน หรือน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ หรืออ่างเก็บน้ำ มีน้อยกว่าปกติในช่วงเวลาหนึ่ง โดยมีปริมาณน้อยกว่าที่พืช คน หรือสัตว์ต้องการ ซึ่งเป็นสภาวะการขาดแคลนน้ำอุปโภคและบริโภค รวมถึง น้ำเพื่อการเกษตรและอุตสาหกรรมในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานานจนก่อให้เกิดความเสียหาย และส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อชุมชน สังคม และระบบเศรษฐกิจโดยรวม และจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเป็นสาเหตุให้ฤดูฝนสั้นขึ้น ซึ่งหมายถึงว่าฤดูแล้งจะยาวนานขึ้น โดยลักษณะสภาพอากาศของกลุ่มจังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร ช่วงระหว่างเดือนธันวาคม - เดือนพฤษภาคม โดยทั่วไปจะเกิดความแห้งแล้งและมีอุณหภูมิเฉลี่ยสูงขึ้น โดยอุณหภูมิ จะขึ้นสูงสุดในเดือนเมษายน ซึ่งอาจจะมีอุณหภูมิสูงสุดถึง ๔๐-๔๓ องศาเซลเซียส เป็นผลให้มีอากาศร้อนอบอ้าวและร้อนจัดเกือบทุกพื้นที่ ประกอบกับมีปริมาณน้ำฝนที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่าปกติ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิโลกการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้พื้นที่กลุ่มจังหวัดประสบกับความแห้งแล้ง นับวันจะมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประชาชนขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อการเกษตรเป็นประจำทุกปี

จากข้อมูลในแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งรวบรวมข้อมูลจากจังหวัดในเขตพื้นที่นำวิเคราะห์แล้ว ปรากฏข้อมูลความเสี่ยงสาธารณสุขของกลุ่มจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในภาพรวมได้ ดังนี้

ประเภทของภัย	พื้นที่และระดับความเสี่ยง(จังหวัด)			ความล่อแหลม/ความประมาท ปัจจัยที่ควรให้ความสำคัญ	ศักยภาพ
	ระดับสูง	ระดับกลาง	ระดับต่ำ		
ภัยจากกรคนนามคและขนส่ง	สกลนคร	นครพนม มุกดาหาร		<ul style="list-style-type: none"> - เป็นเมืองใหญ่มีประชากรหนาแน่นมีวัฒนธรรมพื้นบ้าน มีแหล่งท่องเที่ยว มีสถาบันบันเทิง มีการพบปะสังสรรค์รวมตัวกัน โดยเฉพาะในช่วงเทศกาล - วิถีชีวิตของคนภาคอีสานมีการดื่มเหล้าในช่วงเทศกาลต่าง ๆ สูงมาก - การขาดซึ่งน้ำใจและวินัยในการใช้รถใช้ถนน - ประชาชนในพื้นที่เห็นการเกิดอุบัติเหตุทางถนนเป็นเรื่องของ เวิร์กรรม ไม่ใช่เกิดจากพฤติกรรมของคน จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน - การที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งไม่เห็นความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยในการใช้รถ ใช้ถนน ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือในการป้องกันและลดอุบัติเหตุฯ เท่าที่ควร - การขาดจำนวนปริมาณและคุณภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์ในการดำเนินงานตามกฎหมาย เช่น เครื่องตรวจวัดแอลกอฮอล์ เครื่องตรวจวัดระดับความเร็ว 	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักถึงความปลอดภัยจากการใช้รถใช้ถนน - เจ้าหน้าที่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด จริงจัง และต่อเนื่อง ไม่เลือกปฏิบัติ - มีเครือข่ายในการบูรณาการร่วมกันป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนระดับครอบครัว/ชุมชน/หมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ และจังหวัด - หมู่บ้าน/ชุมชน มีแผนในการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนอย่างเป็นระบบโดยที่ชุมชนร่วมกันคิดเอง ทำเอง เพื่อให้มีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง

ประเภทของภัย	พื้นที่และระดับความเสี่ยง(จังหวัด)			ความล่อแหลม/ความเปราะบาง ปัจจัยที่ควรให้ความสำคัญ	ศักยภาพ
	ระดับสูง	ระดับกลาง	ระดับต่ำ		
ภัยจากกรณาคมนาคมและขนส่ง	สกลนคร	นครพนม มุกดาหาร		<ul style="list-style-type: none"> - การขาดซึ่งเจ้าหน้าที่ และบุคลากร รวมถึงงบประมาณในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยทางถนนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง - เป็นเมืองใหญ่มีประชากรหนาแน่นมีวัฒนธรรมพื้นบ้าน มีแหล่งท่องเที่ยว มีสถานบันเทิง มีการพบปะสังสรรค์รวมตัวกัน โดยเฉพาะในช่วงเทศกาล - วิถีชีวิตของคนภาคอีสานมีการดื่มเหล้าในช่วงเทศกาลต่างๆสูงมาก - การขาดซึ่งน้ำใจและวินัยในการใช้รถและถนน - ประชาชนในพื้นที่เห็นการเกิดอุบัติเหตุทางถนนเป็นเรื่องของ เวนกรรม ไม่ใช่เกิดจากพฤติกรรมของคน จึงไม่ค่อยให้ความสำคัญในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน - การที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งไม่เห็นความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยในการใช้รถ ใช้ถนน ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือในการป้องกันและลดอุบัติเหตุฯ เท่าที่ควร - การขาดจำนวนปริมาณและคุณภาพของเครื่องมือและอุปกรณ์ในการดำเนินงานตามกฎหมาย เช่น เครื่องตรวจวัดแอลกอฮอล์ เครื่องตรวจวัดระดับความเร็ว - การขาดซึ่งเจ้าหน้าที่ และ บุคลากร รวมถึงงบประมาณในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยทางถนนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง 	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักถึงความปลอดภัยจากการใช้รถใช้ถนน - เจ้าหน้าที่ที่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด จริงจัง และต่อเนื่อง ไม่เลือกปฏิบัติ - มีเครือข่ายในการบูรณาการร่วมกัน ป้องกัน และ ลดอุบัติเหตุทางถนนระดับครอบครัว/ชุมชน/หมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ และจังหวัด - หมู่บ้าน/ชุมชน มีแผนในการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนอย่างเป็นระบบโดยที่ชุมชนร่วมกันคิดเอง ทำเอง เพื่อให้มีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง
อุทกภัยและดินถล่ม		สกลนคร นครพนม มุกดาหาร		<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีคันไม้เนื่องจากกรลึกลบตัดต้นไม้ อย่างผิดกฎหมาย - การเพาะปลูกในพื้นที่เป็นวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่ - พื้นที่เมืองอยู่ที่ราบลุ่มรอบๆ พื้นที่ราบสูง - มีระบบการระบายน้ำไม่ดี - การที่มีฝนตกหนักเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - การสูญเสียพื้นที่หน้าดิน - อยู่ในพื้นที่สูงชัน - ป่าไม้ถูกทำลาย 	<ul style="list-style-type: none"> - มีโครงการปลูกต้นไม้โดยให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก - จัดระเบียบการใช้ประโยชน์จากที่ดินและต้นไม้ - มีโครงการปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่เสี่ยงภัย
ภัยจากวาตภัยพายุหมุนเขตร้อน		สกลนคร นครพนม	มุกดาหาร	<ul style="list-style-type: none"> - สาเหตุการเกิดวาตภัยรุนแรงเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - สถานที่ตั้งของเมืองอยู่ในเขตพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดพายุ - ชุมชนตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ราบสูง ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตร - พื้นที่จังหวัดเป็นที่ราบสูง 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความร่วมมือ และ สนับสนุนอย่างเต็มที่ในการทำงานจากองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดทำแผนของรัฐบาล

ประเภทของภัย	พื้นที่และระดับความเสี่ยง(จังหวัด)			ความล่อแหลม/ความเปราะบาง ปัจจัยที่ควรให้ความสำคัญ	ศักยภาพ
	ระดับสูง	ระดับกลาง	ระดับต่ำ		
ภัยจากवादภัยพายุหมุนเขตร้อน		สกลนคร นครพนม	มุกดาหาร	<ul style="list-style-type: none"> - บ้านเรือนของประชาชนทำจากวัสดุที่มีน้ำหนักเบา - ประชาชนร้อยละ ๕๐ ของจังหวัดอาศัยอยู่บริเวณพื้นที่ราบสูง - ช่วงเวลาที่เกิดมรสุมเป็นเวลานานเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีแผนด้านการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยง
อัคคีภัย		สกลนคร มุกดาหาร	นครพนม	<ul style="list-style-type: none"> - มีการละเล่นประทัด ดอกไม้เพลิง โคมลอยในช่วงเทศกาลต่าง ๆ - การจุดไฟเผาขยะในบ้านเรือน - เครื่องมือ วัสดุ/อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ หมุดอายุการใช้งาน <p>ความประมาทของประชาชนในพื้นที่</p>	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักถึงความปลอดภัย - มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดจริงจังและต่อเนื่อง
ภัยจากไฟฟ้าและหมอกควัน		สกลนคร	นครพนม มุกดาหาร	<ul style="list-style-type: none"> - มีการเผาป่าในหน้าแล้งเพื่อหาของป่า - มีการเผาป่าในหน้าแล้งเพื่อล่าสัตว์ - มีการเผาวัชพืชต่าง ๆ เตรียมพื้นที่เพื่อการเพาะปลูกในหน้าฝน 	<ul style="list-style-type: none"> - มีโครงการสนับสนุนนำเอาวัชพืชต่าง ๆ มาทำเป็นปุ๋ยหมัก - ชุมชนในพื้นที่เสี่ยงใช้มาตรการทางสังคมลงโทษคนเผา เช่น การไม่คบหาและพูดคุยและให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
ภัยแล้ง		สกลนคร นครพนม มุกดาหาร		<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ที่เป็นที่ราบสูง - พื้นที่สูงมีภูเขา เป็นดินทราย - ไม่มีพื้นที่กักเก็บน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการ - มีแหล่งน้ำอุปโภคบริโภค จำนวนน้อย ไม่เพียงพอ - ทรัพยากรธรรมชาติ / ป่าไม้ถูกทำลาย - แหล่งกักเก็บน้ำเสื่อมโทรม / ตื้นเขิน - มีสิ่งปลูกสร้างโรงงานอุตสาหกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ในการกักเก็บน้ำในพื้นที่ห่างไกลมีแผนการจัดการน้ำ - โครงการขุดลอกคูคลอง - โครงการแก้มลิง - โครงการฝนหลวง - มีระเบียบ กฎหมาย เกี่ยวกับการบุกรุกป่า และที่สาธารณะ ฯลฯ

แผนภาพที่ ๓ - ๑๑ : ตารางแสดงพื้นที่และระดับความเสี่ยงภัยของกลุ่มจังหวัด

ภัย เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
คมนาคม	■			■								■
อุทกภัย						■	■	■	■	■		
ภัยแล้ง	■	■	■	■	■							
วาตภัย		■	■	■	■	■						
อัคคีภัย	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
ไฟป่า	■	■	■	■	■						■	■
ภัยหนาว	■	■									■	■

แผนภาพที่ ๓ - ๑๒ : แผนภูมิแสดงปฏิทินสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่กลุ่มจังหวัด

จากข้อมูลประวัติการเกิดสาธารณภัยที่ผ่านมาข้างต้นจะพบว่าในพื้นที่ของจังหวัดสกลนคร จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร เกิดภัย และสาธารณภัยขึ้นหลายประเภท ได้แก่ ภัยจากการคมนาคม อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ภัยจากไฟป่าและหมอกควัน และภัยแล้ง ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ความเสี่ยงสาธารณภัย ในภาพรวมในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทั้ง ๓ จังหวัด ข้างต้น ซึ่งเป็นพื้นที่เดียวกับพื้นที่ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ๒ แล้ว พบว่าพื้นที่ดังกล่าวมีความเสี่ยงจะเกิดภัยและสาธารณภัยหลายประเภท ได้แก่ ภัยจากการคมนาคมขนส่งมีความเสี่ยงที่จะเกิดในพื้นที่จังหวัดสกลนครในระดับสูง และมีความเสี่ยงที่จะเกิดในพื้นที่จังหวัดนครพนมและจังหวัดมุกดาหารในระดับกลาง อุทกภัยและดินถล่มมีความเสี่ยงที่จะเกิดในพื้นที่ทั้ง ๓ จังหวัด ในระดับกลาง ภัยจากวาตภัยและพายุหมุนเขตร้อน มีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นที่จังหวัดสกลนครและจังหวัดนครพนมระดับกลาง และมีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นที่จังหวัดมุกดาหารระดับต่ำ อัคคีภัยมีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นที่จังหวัดสกลนคร และจังหวัดมุกดาหารระดับกลาง และมีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นที่จังหวัดนครพนมระดับต่ำ ภัยจากไฟป่าและหมอกควันมีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นที่จังหวัดสกลนครระดับกลาง และมีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นที่จังหวัดนครพนมและจังหวัดมุกดาหารระดับต่ำ และภัยแล้งมีความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ทั้ง ๓ จังหวัด ในระดับกลาง จากข้อมูลข้างต้นที่ปรากฏชัดเจนว่ามีความเสี่ยงที่จะเกิดภัยหลายประเภทขึ้นในพื้นที่ทั้ง ๓ จังหวัดข้างต้น ดังนั้น องค์กรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ ทั้ง ๓ จังหวัด รวมทั้ง ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร จะต้องเตรียมการรับมือการเกิดสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งจะได้มีการพิจารณา ศึกษา และดำเนินการจัดการสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกันในหัวข้อต่อไป

เมื่อวิเคราะห์ปัญหาและรับทราบปัญหาข้างต้นแล้ว ผู้ขอรับการประเมินได้เสนอเรื่องให้ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร จัดประชุมคณะกรรมการบูรณาการพิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย ตามคำสั่ง ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร

ที่ ๖๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ ขึ้นในวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุม ธาตุคุณ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ซึ่งสาระสำคัญการประชุมสรุปได้ว่าเป็นการประชุมพิจารณา ทบทวน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย เพราะเนื่องจากสภาพปัญหาในปัจจุบันพบว่าภัยที่เกิดขึ้นมีความซับซ้อนและหลากหลายทั้งที่เกิดขึ้นทั่วโลกและประเทศไทย โดยหน่วยงานระดับนโยบายตั้งแต่ระดับระหว่างประเทศ มาจนถึงระดับรัฐไทย ต่างเห็นความสำคัญ ทั้งนี้จากสถิติการเกิดภัยของจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ระบุในแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉิน กลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่าในช่วงปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ เกิดภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกัน ได้แก่ ภัยจากการคมนาคมเกิดขึ้นทุกจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร อุทกภัย วาตภัย และอัคคีภัย เกิดทั้ง ๓ จังหวัดและทุกปี ซึ่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร จะต้องตื่นตัว และเตรียมความพร้อมรับมือกับภัย ที่หลากหลายนี้ โดยให้มีการเตรียมความพร้อมด้านคน ด้านเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านการ บริหารจัดการ จึงได้มีการพิจารณา ทบทวนแผนงาน โครงการ ตลอดจนแนวปฏิบัติต่าง ๆ ให้สามารถ ตอบสนองภัยที่อาจเกิดขึ้นหลายประเภทที่อาจซ้ำซ้อน หลากหลาย ในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกันได้ และต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ กระทรวงมหาดไทย และกรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยด้วย ที่ประชุมจึงมีมติว่า ให้ทบทวน และพิจารณาแนวทางการเตรียมคน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และการบริหารจัดการต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับภัยที่อาจเกิดขึ้นหลากหลายประเภทและ ซับซ้อนมากขึ้น โดยที่การเตรียมการด้านบุคลากรนั้นให้ดำเนินการตามมติที่ประชุมคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา และทบทวน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านการจัดการสาธารณภัย ศูนย์ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ตามคำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๖๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้ดำเนินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการจัดการสาธารณภัย ในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร แล้ว ด้านการบริหารงบประมาณ ให้ฝ่ายบริหารทั่วไป กลับไปพิจารณางบประมาณที่มีอยู่โดยพยายามให้มีเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และให้ศึกษาระเบียบกระทรวงการคลังเกี่ยวกับเงินอุดหนุนราชการไว้เพื่อ เตรียมพร้อมสำหรับการใช้งานและเบิกจ่ายที่สะดวก ถูกระเบียบ และรวดเร็วด้วย ด้านเครื่องจักรกลและ อุปกรณ์ ให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย เร่งดำเนินการซ่อมใหญ่ให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา และบริหาร จัดการเครื่องจักรกลให้เตรียมพร้อมช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้อย่างทั่วถึง และให้ส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการพิจารณาแผนสนับสนุน การปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ และแผนของจังหวัดที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้ขอรับการประเมินไปค้นคว้านโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตั้งแต่ระดับระหว่างประเทศที่ไทยมีพันธกรณี ระดับประเทศ ไปจนถึงระดับกระทรวงและระดับกรม แล้วนำมาวิเคราะห์ กำหนดเป็นแนวทางหรือมาตรการ ให้ทุกส่วน/ฝ่าย ดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายและแผนข้างต้น โดยมีเป้าหมาย คือ ผลในการแก้ไขปัญหา การรับมือกับภัยหลายประเภทได้ โดยให้ทุกส่วน/ฝ่าย ตลอดจนคณะกรรมการทุกคน ดำเนินการอื่นใด ตามอำนาจหน้าที่ในคำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๖๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่

ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัยด้วย โดยการดำเนินการด้านการจัดการสาธารณภัยทุกครั้ง ให้ทุกส่วน/ฝ่ายดำเนินการแต่ละด้านตามข้อเสนอของผู้ขอรับการประเมิน โดยให้อยู่ในการกำกับดูแลของผู้ขอรับการประเมิน โดยที่ประชุมได้มอบหมายให้ผู้ขอรับการประเมินซึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการชุดนี้ มีอำนาจในการอำนวยความสะดวก สั่งการ เข้าไปร่วมดำเนินการกับทุกส่วน/ฝ่าย รวมทั้งให้มีการปฏิบัติหรือดำเนินการอื่นใด ที่ส่งผลเป็นการแก้ไขปัญหาการรับมือกับภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน และให้เป็นไปตามข้อเสนอของผู้ขอรับการประเมินข้างต้น ทั้งนี้ หากมีเหตุสาธารณภัยใด หรือจะต้องมีการปฏิบัติใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการร้องขอ หรือสั่งการจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร หรือเป็นแนวคิดริเริ่มจะดำเนินการอย่างไร ขอให้ทุกส่วน/ฝ่าย หรือผู้ขอรับการประเมินพิจารณาสั่งการให้ดำเนินการหรือหากเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นก็ให้ผู้ขอรับการประเมินนำเสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เพื่อพิจารณาสั่งการ นอกจากนี้ขอให้ผู้ขอรับการประเมินในฐานะกรรมการและเลขานุการทำหน้าที่กำกับ ติดตาม อำนวยความสะดวก หรือปฏิบัติตามให้เป็นไปตามคำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๖๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย โดยการดำเนินการดังกล่าวข้างต้นให้เริ่มดำเนินการตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ทั้งนี้ ในการเตรียมการก่อนเกิดภัย และเมื่อเกิดภัยขึ้นไปจนถึงขั้นตอนของการฟื้นฟูหลังเกิดภัย ก็ให้ผู้ขอรับการประเมินเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยกลั่นกรอง การปฏิบัติของทุกส่วน/ฝ่าย ในทุกการปฏิบัติทุกกิจกรรมด้วยเช่นกัน

จากมติที่ประชุมคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย ข้างต้น ส่งผลให้มีการดำเนินการภายหลังจากการประชุมดังกล่าว อันเป็นการจัดการสาธารณภัยภายใต้ประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในระยะเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

๓.๒ การจัดการก่อนเกิดสาธารณภัย

ภายหลังจากประชุมคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย ผู้ขอรับการประเมินได้นำข้อมูลความเสี่ยงสาธารณภัยของจังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม มาพิจารณาประกอบกับสภาพการณ์ปัจจุบันแล้วพบว่าความเสี่ยงสาธารณภัยที่จะต้องพิจารณาดำเนินการป้องกันในระยะอันใกล้นี้ได้แก่ภัยแล้ง และอุทกภัย ผู้ขอรับการประเมินจึงได้ทำการศึกษา และเข้าไปมีบทบาทในการดำเนินการป้องกันภัยแล้ง และอุทกภัยของจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ดังนี้

๓.๒.๑ การเตรียมการป้องกันปัญหาภัยแล้ง

สืบเนื่องจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้มีหนังสือด่วนที่สุดที่ มท ๐๖๒๔ (บกปก.ช.)/ว๗ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๒ เรื่อง การเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งปี ๒๕๖๒ สั่งการไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้อำนวยการจังหวัด ทุกจังหวัด ให้เตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง โดยมีเนื้อหาของสาระของหนังสือฉบับดังกล่าวว่า กรมอุตุนิยมวิทยา ได้คาดหมายลักษณะอากาศของประเทศไทย ราย ๓ เดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม – มีนาคม ๒๕๖๒ ว่าปริมาณฝนรวมของประเทศไทย

ตอนบนจะต่ำกว่าค่าปกติในขณะที่ภาคใต้มีปริมาณฝนใกล้เคียงค่าปกติ โดยภาคเหนือและภาคกลาง มีปริมาณฝนรวมต่ำกว่าปกติ ร้อยละ ๒๐ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก รวมทั้งกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จะมีปริมาณฝนรวมต่ำกว่าปกติ ร้อยละ ๑๐ และคาดว่าจะเริ่มเข้าสู่ฤดูร้อนประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เป็นต้นไป กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติพิจารณาแล้ว เพื่อให้การเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปี ๒๕๖๒ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดทุกจังหวัด ซึ่งรวมถึงจังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ดำเนินการ ดังนี้

๑. การเตรียมความพร้อม

๑.๑ จัดตั้งคณะทำงานติดตามสถานการณ์ เพื่อทำหน้าที่ติดตามสภาพอากาศและการจัดการน้ำ โดยมีองค์ประกอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น หน่วยงานด้านอุตุวิทยามหาวิทยาลัย หน่วยงานด้านอุทกวิทยา (กรมทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมชลประทาน) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษาที่มีผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น เพื่อทำหน้าที่ติดตาม วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ตลอดจน เสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับใช้ในการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งในพื้นที่ได้อย่างทันท่วงที

๑.๒ ปรับปรุงแผนเผชิญเหตุภัยแล้งของจังหวัดให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และให้จัดประชุมกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอป.จ.) เพื่อให้ทุกหน่วยงานรับทราบแนวทางการปฏิบัติตามแผนเผชิญเหตุภัยแล้งของจังหวัด รวมถึงนำบทเรียนจากการปฏิบัติงานปัญหา อุปสรรคจากปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ ให้จัดส่งแผนเผชิญเหตุภัยแล้งของจังหวัด ให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางทราบ

๑.๓ มอบหมายส่วนราชการ หน่วยทหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จัดเตรียมกำลังคน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักรกลสาธารณภัย เช่น รถยนต์บรรทุกน้ำ เครื่องสูบน้ำ เป็นต้น ให้มีความพร้อมปฏิบัติงานตามแผนเผชิญเหตุ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง พร้อมทั้งประสานความร่วมมือกับภาคเอกชน องค์กรสาธารณกุศลที่มีศักยภาพ ประชาชนจิตอาสา มีส่วนร่วมในการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนจากภัยแล้ง

๑.๔ ให้อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สสำรวจ ซ่อมแซมแหล่งเก็บกักน้ำ และภาชนะเก็บน้ำกลางให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ และจัดทำแผนการแจกจ่ายน้ำในแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชน โดยให้ความสำคัญกับหมู่บ้าน/ชุมชนที่ไม่มีระบบประปาเป็นพิเศษ รวมถึงกำหนดจุดแจกจ่ายน้ำกลางเพื่อการอุปโภคบริโภคบริเวณสถานที่ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้

๑.๕ ตรวจสอบข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งด้านการเกษตร ตามแผนเตรียมความพร้อมเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยแล้งด้านการเกษตร ปี ๒๕๖๑/๖๒ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และบูรณาการหน่วยงานระดับพื้นที่ในการติดตาม เผื่อระวัง ตลอดจนเตรียมความพร้อม โดยการติดตั้งเครื่องจักรกลสาธารณภัยในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งไว้เป็นการล่วงหน้า สำหรับใช้แก้ไขปัญหาอย่างทันท่วงที พร้อมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนการจัดสรรน้ำ แผนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ในพื้นที่

๑.๖ สร้างการรับรู้ให้กับประชาชน ถึงมาตรการการบริหารจัดการน้ำของภาครัฐ ที่ประชาชนสามารถเข้าใจ และเข้าถึงได้ง่าย การรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประหยัดน้ำ เช่น การจัดหาภาชนะเก็บกักน้ำ การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และการเกษตรอย่างประหยัด ฤกษ์วิธี ถูกสุขลักษณะ

๒. เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสถานการณ์ภัยแล้งในพื้นที่ ให้ดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด พร้อมทั้งให้อำเภอ/องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอ/ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินท้องถิ่นขึ้น โดยให้ศูนย์ฯ ดังกล่าวเป็นศูนย์กลางในการบูรณาการการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งให้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ และแบ่งมอบหน้าที่การปฏิบัติให้เกิดความชัดเจนและเป็นไปตามระบบบัญชาการเหตุการณ์

๒.๒ การแจ้งเตือนสถานการณ์ในพื้นที่ โดยให้ความสำคัญในเรื่องการส่งข้อมูลการแจ้งเตือนภัยถึงประชาชนอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง และทั่วถึง โดยที่ประชาชนสามารถรับทราบข้อมูลการปฏิบัติงาน การดำเนินการของภาครัฐ ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ตลอดจนช่องทางการแจ้งข้อมูล การขอรับความช่วยเหลือ บรรเทาทุกข์ จากภาครัฐและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๓ ให้ฝ่ายปกครองร่วมกับฝ่ายทหารในพื้นที่ สอดส่อง ทำความเข้าใจ และให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน โดยเฉพาะกรณีการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร รมั้ดระวังอย่าให้เกิดปัญหาความขัดแย้งจากกรณีการแย่งชิงน้ำ หรือการนำประเด็นการขาดแคลนน้ำมาใช้จัดตั้งกลุ่มมวลชนเพื่อสร้างสถานการณ์ความขัดแย้ง

๒.๔ มอบหมายหน่วยงานที่มีศักยภาพในพื้นที่ ในการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน เช่น การแจกจ่ายน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค การสูบน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติไปยังแหล่งน้ำเพื่อการผลิตน้ำประปา แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร หรือขอรับการสนับสนุนเครื่องจักรกลสาธารณภัยจากศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต หน่วยทหาร หน่วยงานสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม กรมชลประทาน เป็นต้น

๒.๕ ประสานกรมฝนหลวงและการบินเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อจัดทำฝนหลวงในพื้นที่เมื่อสภาวะอากาศเอื้ออำนวย

๒.๖ เมื่อจังหวัดประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งของจังหวัด ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๕๖ แล้ว ให้เร่งสำรวจความเสียหาย และพิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งตามระเบียบหลักเกณฑ์ และแนวทางที่กำหนดอย่างเคร่งครัด โดยให้ดำเนินการอย่างรวดเร็ว ทั่วถึง และเป็นธรรม

๒.๗ ดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคระบาดที่มักเกิดในช่วงฤดูแล้ง เช่น อหิวาตกโรค โรคอุจจาระร่วง และโรคอาหารเป็นพิษ โดยจัดหน่วยแพทย์และสาธารณสุขเคลื่อนที่ เพื่อดูแลรักษาสุขภาพของประชาชน ตลอดจนสนับสนุนการจัดหาแหล่งน้ำสะอาดเพื่อการอุปโภคบริโภค และให้ความรู้ในการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม และถูกสุขอนามัยกับประชาชน

๒.๘ กำหนดแผนการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่พบบ่อยในช่วงฤดูแล้ง เช่น กรณีการลักขโมยเครื่องสูบน้ำ เครื่องมืออุปกรณ์ และผลผลิตทางการเกษตรของประชาชนผู้ประสบภัยแล้ง เป็นต้น เพื่อลดการซ้ำเติมปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

๓. การสรุปสถานการณ์ภัยแล้ง และการให้ความช่วยเหลือที่ได้ดำเนินการแล้วในด้านต่าง ๆ ให้สรุปรายงานลงในระบบศูนย์ปฏิบัติการข้อมูลสาธารณสุขด้านน้ำ ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทางเว็บไซต์ <http://nirapai.disaster.go.th> หัวข้อแบบรายงานภัยแล้ง/ฝนทิ้งช่วง ทุกวันจันทร์

เพื่อให้เป็นไปตามหนังสือสั่งการข้างต้น และเป็นการป้องกันภัยแล้ง จังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ได้ดำเนินการตามข้อสั่งการข้างต้นด้วยการปรับปรุงแผนเผชิญเหตุ

ของจังหวัด ซึ่งเนื้อหาสาระของแผนเผชิญเหตุของ ทั้ง ๓ จังหวัด ข้างต้นอย่างน้อยจะมีเนื้อหาสาระที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ ในส่วนแรกจะกล่าวถึงข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด ว่าจังหวัดมีพื้นที่เท่าใด มีลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และการแบ่งเขตการปกครองเป็นอย่างไร ตามด้วยข้อมูลพื้นที่การเกษตรว่ามีพื้นที่เท่าใด มีการเพาะปลูกพืชชนิดใดจำนวนเท่าใด มีการนำเสนอข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง กำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมรับมือและมาตรการดำเนินการ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของจังหวัด และตามหนังสือสั่งการ ของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยข้างต้น มีการจัดองค์กรดำเนินการตามระบบบัญชาการ เหตุการณ์ มีขั้นตอนการแจ้งเตือนภัย แนวทางการดำเนินการช่วงเผชิญเหตุโดยกำหนดหน้าที่ให้แต่ละบุคคล หรือองค์กรดำเนินการเพื่อระงับเหตุให้สิ้นสุดโดยเร็วและลดความสูญเสียให้มากที่สุด กำหนดมาตรการ ดำเนินการช่วงฟื้นฟู ภายหลังสถานการณ์ภัยแล้งบรรเทาลง มีการจัดทำและกำหนดผังการสื่อสารและ โทรคมนาคม และแนบข้อมูลที่สำคัญในการดำเนินการตามแผน เช่น ข้อมูลทรัพยากรเครื่องมือเครื่องจักรกล สาธารณภัย หมายเลขติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ และพื้นที่เสี่ยงประสบภัยแล้ง หลังจากนั้นแต่ละจังหวัด โดยสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จะมีหนังสือแจ้งแผนเผชิญเหตุภัยแล้งจังหวัด ปี ๒๕๖๒ พร้อมทั้งแจ้งข้อสั่งการของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถือปฏิบัติตามแผนซึ่งแต่ละจังหวัดได้ส่งแผนดังกล่าวให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เพื่อเตรียมการสนับสนุนเครื่องจักรอุปกรณ์ และบุคลากรในการจัดการภัยแล้งของแต่ละจังหวัดด้วย มีการนัด ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามแผนเผชิญเหตุและเตรียมการป้องกันภัยแล้งซึ่งการประชุม ดังกล่าวจังหวัดจะเชิญศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เข้าไปร่วมประชุมด้วย

ผู้ขอรับการประเมินได้พิจารณาแผนเผชิญเหตุภัยแล้งของทุกจังหวัด และได้พิจารณาการ เตรียมการป้องกันภัยแล้งของแต่ละจังหวัดแล้วเห็นว่าข้อมูลที่น่าสนใจของแต่ละจังหวัดที่ควรแก่การนำเสนอ ดังต่อไปนี้

จังหวัดสกลนคร มีข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งปี ๒๕๖๒ คือ พื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค จะเป็นพื้นที่แล้งซ้ำซาก ได้แก่ อำเภออากาศอำนวย อำเภอส่องดาว อำเภอเมืองสกลนคร อำเภอกุดบาก และอำเภอดงหลวง ส่วนพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดความแห้งแล้งในพื้นที่ทำการเกษตรในจังหวัดสกลนคร มีความเป็นไปได้ทั่วทุกพื้นที่ จะเกิดการขาดแคลนน้ำในการเกษตร เนื่องจากจังหวัดสกลนคร ส่วนมากจะมี อาชีพด้านการเกษตร และมีสถานที่ที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ คือ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ ซึ่งพระบรมวงศานุวงศ์ เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ในปี ๒๕๖๒ จังหวัดสกลนคร ได้ประมาณการพื้นที่ ประสบภัยแล้ง จำนวน ๘ อำเภอ ๔๐ ตำบล ๑๕๓ หมู่บ้าน ทั้งนี้ จังหวัดสกลนคร ได้มีคำสั่งกองอำนวยการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสกลนคร ที่ ๙๗๓/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์บัญชาการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งจังหวัดสกลนคร พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๒ จัดตั้งกอง อำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งจังหวัดสกลนคร พ.ศ. ๒๕๖๒ ขึ้น โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด สกลนคร เป็นผู้อำนวยการจังหวัด มีส่วนต่าง ๆ ได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการและที่ปรึกษา ทำหน้าที่ อำนวยการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งในพื้นที่จังหวัด เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติ รวมทั้งกำหนดแนวทางและการดำเนินการเพื่อ ลดความเสี่ยงจากภัยแล้ง การเตรียมความพร้อมรับมือภัยแล้ง ของศูนย์บัญชาการป้องกันและแก้ไขปัญหา ภัยแล้งจังหวัดสกลนคร รวมถึงให้การสนับสนุนการปฏิบัติแก่ฝ่ายต่าง ๆ ตลอดจนรวบรวมข้อมูล รายงานผลการ

ปฏิบัติให้หน่วยเหนือทราบ ซึ่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร โดยผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในคณะกรรมการและที่ปรึกษาด้วย นอกจากนี้ยังมีส่วนอื่น ๆ อีก ได้แก่ ศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม ส่วนป้องกันและปฏิบัติการและส่วนสนับสนุน ซึ่งมี ๓ ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายรับบริจาคและประสานการช่วยเหลือ ฝ่ายการพยาบาลและการให้ความช่วยเหลือ และฝ่ายฟื้นฟูบูรณะ นอกจากนี้ยังมีคำสั่งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสกลนคร เรื่อง แบ่งมอบพื้นที่ความรับผิดชอบการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งในพื้นที่จังหวัดสกลนคร ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๒ แบ่งพื้นที่ให้หน่วยงานต่าง ๆ ไปบริหารจัดการภัยแล้งในพื้นที่เสี่ยงออกเป็น ๔ พื้นที่ ได้แก่ พื้นที่แรก อำเภอเมืองสกลนคร อำเภอกุสุมาลย์ อำเภออากาศอำนวย และอำเภอพังโคน มีรองผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร (นายเมธี สุพรรณฝ่าย) เป็นประธานคณะทำงาน มีศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร โดยผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เป็นคณะทำงาน พื้นที่ที่ ๒ อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอส่องดาว อำเภอวาริชภูมิ และอำเภอกุดบาก โดยมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร (นายนพดล ไพฑูริย์) เป็นประธานคณะทำงาน พื้นที่ที่ ๓ อำเภอนิคมน้ำอูน อำเภอภูพาน อำเภอเต่างอย และอำเภอโพนนาแก้ว มีผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๒๙ เป็นประธานคณะทำงาน และพื้นที่ที่ ๔ อำเภอวานรนิวาส อำเภอดำตาล อำเภอบ้านม่วง และอำเภอเจริญศิลป์ มีรองผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร (นายสุริยะ วิริยะสวัสดิ์) เป็นประธานคณะทำงาน ต่อมาจังหวัดสกลนคร ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สน ๐๐๑๒๑/ว ๔๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๒ เน้นย้ำการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งด้วยการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฝ้าระวังสถานการณ์ภัยแล้งที่อาจเกิดขึ้น และอาจส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของประชาชนในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะกรณีการขาดแคลนน้ำ ทั้งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ทำการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งอย่างเป็นเอกภาพ กำชับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ดำเนินการตามแผนการแจกจ่ายน้ำในเขตรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแจกจ่ายน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ให้แจกจ่ายเข้าถึงประชาชนผู้ใช้น้ำให้ได้มากที่สุด ให้อำเภอตรวจตรวจสอบชุมชน/หมู่บ้าน ว่ามีหมู่บ้านใดที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ภัยแล้ง โดยแบ่งเป็นพื้นที่สีเหลือง (พื้นที่เฝ้าระวัง) และพื้นที่สีแดง (พื้นที่ต้องเข้าให้ความช่วยเหลือโดยทันที) ให้อำเภอสำรวจน้ำอุปโภคที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ภัยแล้ง และสำรวจข้อมูลว่าหากน้ำไม่เพียงพอจะมีแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาอย่างไร มีแหล่งน้ำต้นทุนจากที่ใด และให้สำรวจน้ำเพื่อการเกษตรว่ามีพื้นที่ใดคาดว่าจะได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง จะมีแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างไร ตลอดจนหาแหล่งน้ำต้นทุนว่าจะนำมาจากที่ใด และจังหวัดสกลนคร ได้มีการจัดประชุมเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้องประชุมสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสกลนคร เพื่อร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ แนวโน้ม ภัยแล้ง และติดตามการเตรียมการเผชิญเหตุปัญหาภัยแล้งของแต่ละหน่วยงาน และมีการประชุมติดตามสถานการณ์สาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดสกลนคร และโครงการ “พลังประชารัฐจังหวัดสกลนคร ร่วมใจสู้ภัยแล้ง” ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้องประชุมศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร โดยเชิญนายอำเภอพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม โดยมีเนื้อหาการประชุมเป็นการติดตามสถานการณ์ภัยแล้ง และหารือแนวทางการดำเนินการในการป้องกันภัยแล้ง ได้แก่ การสร้างฝาย ขุดลอกหนองน้ำ ด้วยการหารือการแก้ไขปัญหาพื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำด้วยการ

ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่มีศักยภาพ และบูรณาการเครื่องจักรกลจากหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมดำเนินการ

จังหวัดมุกดาหาร มีข้อมูลการเกิดภัยแล้งตามประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน (ภัยแล้ง) ซึ่งจังหวัดมุกดาหารประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินครั้งล่าสุดเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ พื้นที่ประสบภัยทั้งหมด ๗ อำเภอ ๔๘ ตำบล ๔๑๓ หมู่บ้าน ซึ่งเป็นพื้นที่เกิดการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ขาดแคลนน้ำประปา มี ๗ ตำบล ๔๘ หมู่บ้าน ๕,๖๑๙ ครัวเรือน ราษฎรได้รับผลกระทบ ๑๔,๘๐๗ ราย และในปี ๒๕๖๒ คาดการณ์ว่าจังหวัดมุกดาหารมีพื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค มี ๗ อำเภอ ๔๘ ตำบล ๔๑๓ หมู่บ้าน มีพื้นที่ที่มีโอกาสเกิดความแห้งแล้งในพื้นที่ทำการเกษตร ๗๐,๐๐๐ ไร่ ๖,๖๕๐ ราย ในการนี้จังหวัดมุกดาหารได้มีคำสั่งจังหวัดมุกดาหาร ที่ ๒๕๑๗/๒๕๖๒ เรื่อง จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ (ภัยแล้ง และสภาวะฝนทิ้งช่วง) ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จังหวัดมุกดาหาร ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒ มีการจัดแบ่งฝ่ายต่าง ๆ ในการเตรียมการแก้ไขปัญหาเพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่เกษตรกรและประชาชน ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ ฝ่ายสนับสนุนการปฏิบัติ ฝ่ายเตรียมการฟื้นฟูและให้การช่วยเหลือ ฝ่ายเฝ้าระวังและประชาสัมพันธ์ และฝ่ายรับบริจาค ซึ่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร โดยผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการอยู่ในฝ่ายอำนวยการ มีหน้าที่อำนวยการ เตรียมการ ควบคุม กำกับดูแล บูรณาการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ประสานงาน สั่งการ ติดตามผลการปฏิบัติของฝ่ายต่าง ๆ บริหารจัดการงานธุรการ งานการเงิน การเบิกจ่าย งานพัสดุ งานประชุม บริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ ข่าวกรอง วิเคราะห์สถานการณ์ รายงานผลทุกระยะ จัดกำลังสนับสนุน ประสานการตรวจเยี่ยม รับเรื่องราวร้องทุกข์ พร้อมทั้งให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้เกิดเอกภาพรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และให้คำปรึกษา แนะนำแก่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ และได้มีคำสั่งจังหวัดมุกดาหาร ที่ ๔๘๑/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานติดตามสถานการณ์ภัยแล้ง ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ทำหน้าที่ติดตามสภาพอากาศ และการจัดการน้ำ วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ ตลอดจนเสนอความเห็นต่อผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหารสำหรับใช้เตรียมความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งได้อย่างทันท่วงที มีการประชุมเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์และช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง ในวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๐๐ น. ณ ห้องประชุมแก่งกระเบา ชั้น ๓ ศาลากลางจังหวัดมุกดาหาร และได้มีการมอบหมายให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาภัยแล้งด้วยการให้อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำรวจ หรือเพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำเพื่อรองรับน้ำไว้ใช้ในช่วงประสบภาวะภัยแล้ง ในช่วงใกล้หมดฝน ให้อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำฝ่ายกระสอบทรายช่วงเดือนสิงหาคม - กันยายน เพื่อเพิ่มพื้นที่รองรับน้ำในช่วง ๒ เดือนนี้ ให้สำรวจและให้ความสำคัญกับการขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตรในบริเวณที่ประสบปัญหาภัยแล้งและฝนทิ้งช่วง การสูบน้ำเข้าพื้นที่ทางการเกษตรที่ปริมาณฝนยังไม่เพียงพอ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญและเร่งช่วยเหลือในเบื้องต้น หากมีความประสงค์จะขอรับการสนับสนุนเครื่องสูบน้ำให้ร้องขอจากโครงการชลประทานมุกดาหาร และองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหารผ่านทางศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด การเพาะปลูกในพื้นที่ลุ่มได้มอบหมายให้เกษตรกรอำเภอดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำนาข้าว ให้เพาะปลูกและเก็บเกี่ยวได้ตามแผนที่กำหนด พื้นที่เพาะปลูกในที่ดอน ให้ประสานดำเนินการสูบน้ำบรรเทาความเดือดร้อนให้เบื้องต้น และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพืชน้ำน้อย เช่น มันม่วง มันญี่ปุ่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น สำหรับพื้นที่เกษตรกรยังไม่

เพาะปลูกที่ได้ประเมินสถานการณ์ คาดว่าน้ำฝนอาจไม่เพียงพอ ให้อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สำรวจแหล่งน้ำ เพื่อเก็บน้ำไว้ในช่วงปลายฤดู รวมทั้งการพัฒนาแหล่งน้ำ เพิ่มความจุ จัดทำฝายชะลอน้ำ ฝายมีชีวิต และบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร หากมีสถานการณ์ในช่วงปลายฤดูให้สามารถแก้ไขปัญหาได้

จังหวัดนครพนม จากข้อมูล ๓ ปี ที่ผ่านมา ปรากฏพื้นที่เสี่ยงเกิดการขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค คือ พื้นที่เสี่ยงมาก ๘๘๕ หมู่บ้าน พื้นที่เสี่ยงปานกลาง ๑๓๔ หมู่บ้าน และพื้นที่เสี่ยงน้อย ๑๒๐ หมู่บ้าน พื้นที่เสี่ยงขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค จะเป็นพื้นที่แล้งซ้ำซาก ได้แก่ อำเภอท่าอุเทน อำเภอปลาปาก อำเภอนาแก และอำเภอเมืองนครพนมบางส่วน พื้นที่ที่มีโอกาสเกิดความแห้งแล้งในพื้นที่ทำเกษตรในจังหวัดนครพนม มีความเป็นไปได้ทั่วทุกพื้นที่ที่จะเกิดการขาดแคลนน้ำในการเกษตร เนื่องจากจังหวัดนครพนม ส่วนมากจะมีอาชีพด้านการเกษตร สำหรับปี ๒๕๖๒ ได้ประมาณการพื้นที่ประสบภัยและความเสียหายที่จะเกิดขึ้น โดยพื้นที่ความเสียหายน่าจะอยู่ราว ๆ ๓ อำเภอ ๒๘ ตำบล ๒๘๗ หมู่บ้าน ความเสียหายที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดนครพนม ส่วนใหญ่จะเป็นนาข้าว ๑๐,๔๕๐ ไร่ ส่วนสถานที่ที่ต้องดูแลเป็นพิเศษ ได้แก่ พื้นที่ติดลุ่มน้ำสงคราม ลุ่มน้ำทวย ในการเตรียมการรับมือปัญหาภัยแล้งดังกล่าว จังหวัดนครพนม ได้มีคำสั่ง ที่ ๓๗๓/๒๕๖๒ เรื่อง จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดนครพนม ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ภัยแล้งจังหวัดนครพนมขึ้น โดยมีคณะกรรมการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม เป็น ผู้อำนวยการ และมีคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ คณะทำงานติดตามสถานการณ์ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายฟื้นฟูบูรณะ ฝ่ายแจ้งเตือนประชาสัมพันธ์ ฝ่ายรับบริจาค ฝ่ายรักษาพยาบาล และฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย ได้มีหนังสือสั่งการของจังหวัดนครพนม ที่ นพ ๐๐๒๑/ว๔๙๑๖ ลงวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๒ เรื่อง การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปี ๒๕๖๒ สั่งการให้ทุกอำเภอเฝ้าระวังสถานการณ์ภัยแล้งที่อาจเกิดขึ้น โดยเฉพาะกรณีการขาดแคลนน้ำทั้งน้ำอุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งฝ่ายพลเรือน และหน่วยทหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งอย่างเป็นเอกภาพ กำชับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ดำเนินการตามแผนการแจกจ่ายน้ำในเขตรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง โดยให้แจกจ่ายเข้าถึงประชาชนผู้ใช้น้ำให้มากที่สุด และกำชับฝ่ายปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ให้สร้างการรับรู้ และทำความเข้าใจถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาภัยแล้งให้กับประชาชนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนอย่างต่อเนื่องอย่าให้เกิดเงื่อนไขในการสร้างความขัดแย้งกรณีการขาดแคลนน้ำโดยเด็ดขาด นอกจากนี้ยังได้มีหนังสือ ที่ นพ ๐๐๒๑/ว ๑๐๘๓๐ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ สั่งการเน้นย้ำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสภาวะอากาศ และการบริหารจัดการน้ำอย่างใกล้ชิดทั้งกรมอุตุนิยมวิทยา สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ (สสน.) กรมชลประทาน ตลอดจนหน่วยทหารในพื้นที่ เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจกับประชาชนถึงสถานการณ์น้ำ การรณรงค์ใช้น้ำอย่างประหยัด ตลอดจนให้ทราบถึงความห่วงใยของรัฐบาล และการบูรณาการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ และให้สำรวจและจำแนกพื้นที่เสี่ยงภัยของแต่ละพื้นที่ให้ชัดเจน ทั้งพื้นที่เสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร โดยให้การประสานส่วนภูมิภาค ประปาหมู่บ้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตรวจสอบแหล่งน้ำดิบต้นทุน หากพบว่าจุดใดเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำ ไม่สามารถผลิตและดำเนินการแจกจ่ายน้ำให้แก่ประชาชนได้ ให้บริหารจัดการเครื่องจักรกลสาธารณภัยจากส่วนต่าง ๆ เพื่อจัดให้มีรถบรรทุกน้ำ เครื่องสูบน้ำ เครื่องสูบน้ำส่งระยะไกล เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำดิบในการผลิตน้ำประปาให้เพียงพอ และแจกจ่ายน้ำอุปโภคบริโภคให้แก่ประชาชน และประชาชนเก็บกักน้ำกลางประจำหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังได้แจ้ง

เดือนประชาชนด้านการเพาะปลูก ให้ทราบถึงสถานการณ์ภัยแล้งอันเนื่องมาจากปีนี้พื้นที่จังหวัดนครพนม มีปริมาณฝนน้อยกว่าเกณฑ์เฉลี่ยปกติประมาณร้อยละ ๕ - ๑๐ และน้อยกว่าปี ๒๕๖๑ ร้อยละ ๓ ซึ่งกรณีดังกล่าวจะส่งผลต่อการขาดแคลนน้ำในลำน้ำต่าง ๆ อย่างรุนแรง และขอให้พื้นที่เพาะปลูกซึ่งใช้น้ำจากแหล่งน้ำต่าง ๆ ทั้งในและนอกเขตชลประทาน ใช้น้ำอย่างระมัดระวัง ใช้น้ำอย่างประหยัด เลื่อนการเพาะปลูกให้เหมาะสมกับปริมาณฝนที่ตกเพื่อลดความเสี่ยงของการปลูกข้าวนาปี และการใช้น้ำเพื่อการเกษตรและการอุปโภคบริโภค จนกว่าจะเข้าสู่สภาวะปกติ อย่างไรก็ตามในพื้นที่จังหวัดนครพนม ได้มีบริษัท เอสซีจี ซีเมนต์ จำกัด จัดทำโครงการ “เฉลิมราชย์ราชา จิตอาสาบรรเทาภัยแล้ง” ด้วยการร่วมกับกองทัพบก จัดการวางส่งมอบถังเก็บน้ำขนาด ๒,๐๐๐ ลิตร ให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครพนม จำนวน ๑๐ ชุมชน ๆ ละ ๕ ใบ รวม ๕๐ ใบ โดยให้จังหวัดนครพนมเป็นผู้คัดเลือกชุมชนที่มีความเสี่ยงขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค จำนวน ๑๐ ชุมชน ส่งให้ บริษัท เอสซีจี ซีเมนต์ จำกัด โดยได้มีพิธีส่งมอบและปล่อยขบวนรถบรรทุกถังเก็บน้ำให้ประชาชนในพื้นที่ ๑๐ ชุมชน ใน ๑๐ อำเภอ ของจังหวัดนครพนม ในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๐๐ น. ณ บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดนครพนม (หลังใหม่)

๓.๒.๒ การเตรียมการป้องกันปัญหาอุทกภัย

สืบเนื่องจากกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ มท ๐๖๒๔ (บกปก.ช.)/ว ๑๙ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เรื่อง การเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย และดินถล่ม ปี ๒๕๖๒ สั่งการไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้อำนวยการจังหวัด ทุกจังหวัด ให้เตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย และดินถล่ม โดยมีเนื้อหาสาระของหนังสือฉบับดังกล่าวว่า กรมอุตุนิยมวิทยา ได้คาดหมายลักษณะอากาศช่วงฤดูฝนของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๒ ว่าฤดูฝนปีนี้จะเริ่มต้นประมาณปลายสัปดาห์ที่ ๓ ของเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ เป็นต้นไป โดยในช่วงเดือนสิงหาคมและกันยายน จะมีฝนตกชุกหนาแน่นและมีโอกาสสูงที่จะมีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านประเทศไทยตอนบน ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวมักก่อให้เกิดสถานการณ์อุทกภัยและดินถล่ม ส่งผลต่ออันตรายแก่ชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ

เพื่อให้การเตรียมความพร้อมป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย และดินถล่ม ปี ๒๕๖๒ ตลอดช่วงฤดูฝนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปก.จ.) ทุกจังหวัดซึ่งรวมทั้งจังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ดำเนินการตามแนวทาง หรือมาตรการ ดังนี้

๑. การเตรียมความพร้อม

๑.๑ ตรวจสอบพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย พร้อมทั้งมอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ในการแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในพื้นที่เขตชุมชน เส้นทางคมนาคมสายหลัก ที่มักเกิดปัญหาน้ำท่วมขังเมื่อฝนตกหนัก เช่น การขุดลอกท่อระบายน้ำ การทำความสะอาดร่องน้ำ เพื่อกำจัดสิ่งกีดขวางออกจากทางระบายน้ำ และสามารถรองรับน้ำฝนที่ตกลงมาได้

๑.๒ เพิ่มประสิทธิภาพ คู คลอง แหล่งน้ำต่าง ๆ ในการใช้เป็นพื้นที่รองรับน้ำ และช่วยระบายน้ำ โดยการกำจัดวัชพืช ขยะ ตลอดจนสิ่งกีดขวางทางน้ำอื่น เพื่อให้สามารถรับน้ำฝน และน้ำจากท่อระบายน้ำ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทั้งนี้ จังหวัดที่มีพื้นที่เชื่อมต่อกับกรุงเทพมหานคร ให้ประสานการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างเป็นระบบ

๑.๓ ตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงของอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก พร้อมทั้งประสานหน่วยงานของกรมชลประทาน หรือหน่วยงานทางวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญร่วมตรวจสอบ และหากพบความผิดปกติให้เร่งปรับปรุงแก้ไขโดยทันที

๑.๔ ปรับปรุงแผนการเผชิญเหตุอุทกภัยและดินถล่มของจังหวัดให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยนำบทเรียนจากการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรคจากปีที่ผ่านมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแผนเผชิญเหตุดังกล่าว ทั้งนี้ ให้จัดส่งแผนเผชิญเหตุอุทกภัยและดินถล่มของจังหวัดให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง ภายในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒

๑.๕ เตรียมความพร้อมบุคลากร เครื่องจักรกลสาธารณภัย ให้มีความพร้อมในการเผชิญเหตุตลอด ๒๔ ชั่วโมง และให้พิจารณาติดตั้งเครื่องสูบน้ำ เจ้าหน้าที่ประจำจุดเสี่ยงเพื่อเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาตลอดฤดูฝน พร้อมทั้งสร้างการรับรู้กับประชาชน ให้เข้าใจถึงการดำเนินการของภาครัฐ ตลอดจนสร้างความตระหนักในการเตรียมความพร้อมรับมือสถานการณ์อุทกภัยในช่วงฤดูฝน

๒. การเผชิญเหตุเมื่อเกิดอุทกภัย

๒.๑ เมื่อเกิด หรือคาดว่าจะเกิดสถานการณ์อุทกภัย ดินถล่มในพื้นที่ ให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ระดับจังหวัด อำเภอ และศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดระบบบัญชาการเหตุการณ์ และใช้เป็นศูนย์ควบคุมสั่งการ และอำนวยการหลัก สำหรับการระดมสรรพกำลังและประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือน ฝ่ายทหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรสาธารณกุศล ตลอดจนภาคีเครือข่ายด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

๒.๒ จัดตั้งระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง และระบบสื่อสารสำรอง ร่วมกับฝ่ายทหารในพื้นที่ เพื่อบูรณาการการปฏิบัติตลอดจนแจ้งเตือนสถานการณ์ และสื่อสารข้อมูลการแจ้งเตือนภัยถึงประชาชนในพื้นที่อย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง และทั่วถึง ผ่านทุกช่องทาง ทั้งวิทยุกระจายเสียง หอกระจายข่าว สถานีโทรทัศน์ ท้องถิ่น สื่อสังคมออนไลน์ ฯลฯ โดยสื่อสารวิธีการขั้นตอนการปฏิบัติตนให้ปลอดภัย การดำเนินงานของภาครัฐ ตลอดจนช่องทางการขอรับความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์จากภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๓ เมื่อเกิดฝนตกหนักในพื้นที่ ให้มอบหมายฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนอาสาสมัคร เฝ้าระวัง และร่วมกันกำจัดสิ่งกีดขวางทางน้ำที่ไหลมาติดตามคอสะพาน ฝ่าย เป็นต้น พร้อมทั้งสั่งใช้เครื่องจักรกลของหน่วยงานฝ่ายพลเรือน ทหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเร่งระบายน้ำและเปิดทางน้ำในพื้นที่ที่มีน้ำท่วมขัง หรือพื้นที่ลุ่มต่ำ เพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชน

๒.๔ กรณีบ้านเรือนประชาชนได้รับความเสียหาย ให้บูรณาการทุกหน่วยงานในการจัดทีมช่างในพื้นที่เป็นทีมประชารัฐ ทั้งหน่วยทหาร ตำรวจ วิทยาลัยอาชีวศึกษา และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) และประชาชนจิตอาสา เพื่อเร่งซ่อมแซมบ้านเรือนของประชาชน

๒.๕ ในกรณีเส้นทางคมนาคมได้รับความเสียหาย ให้จัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกการจราจร และเร่งซ่อมแซมเส้นทางที่ชำรุด/ถูกตัดขาด เพื่อให้ประชาชนใช้สัญจรได้โดยเร็ว พร้อมทั้งจัดยานพาหนะสำหรับบริการประชาชนในพื้นที่

๒.๖ จัดชุดปฏิบัติการเข้าให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านการดำรงชีพ เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำดื่ม การรักษาพยาบาล ความช่วยเหลือด้านสุขภาวะ ที่พักพิง อุปกรณ์ยังชีพ โดยอย่าให้เกิดความซ้ำซ้อนการปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน สำหรับประชาชนที่ไม่ได้อพยพออกจากพื้นที่

ให้สนับสนุนนุญยังชีพครอบครัวเรือนตามวงรอบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติ โดยเร็ว

๒.๗ หากสถานการณ์ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง ให้ผู้อำนวยการจังหวัดกำหนดตัวบุคคลหรือหน่วยงานที่เหมาะสมรับผิดชอบภารกิจในแต่ละเขตพื้นที่ที่ประสบภัย พร้อมทั้งกำหนดสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน เพื่อช่วยควบคุม กำกับการปฏิบัติในภารกิจที่สำคัญ พร้อมทั้งประสานการสนับสนุนกำลังพล อุปกรณ์ ยานพาหนะจากหน่วยทหารในพื้นที่ เพื่อเร่งให้ความช่วยเหลือประชาชนตามแผนการเผชิญเหตุ อุทกภัย

๒.๘ เมื่อจังหวัดประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้จังหวัดให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และ/หรือเมื่อจังหวัดประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติมแล้ว ให้เร่งสำรวจความเสียหาย และพิจารณาการให้ความช่วยเหลือตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และแนวทางที่กำหนดโดยเคร่งครัด อย่างรวดเร็ว และทั่วถึง

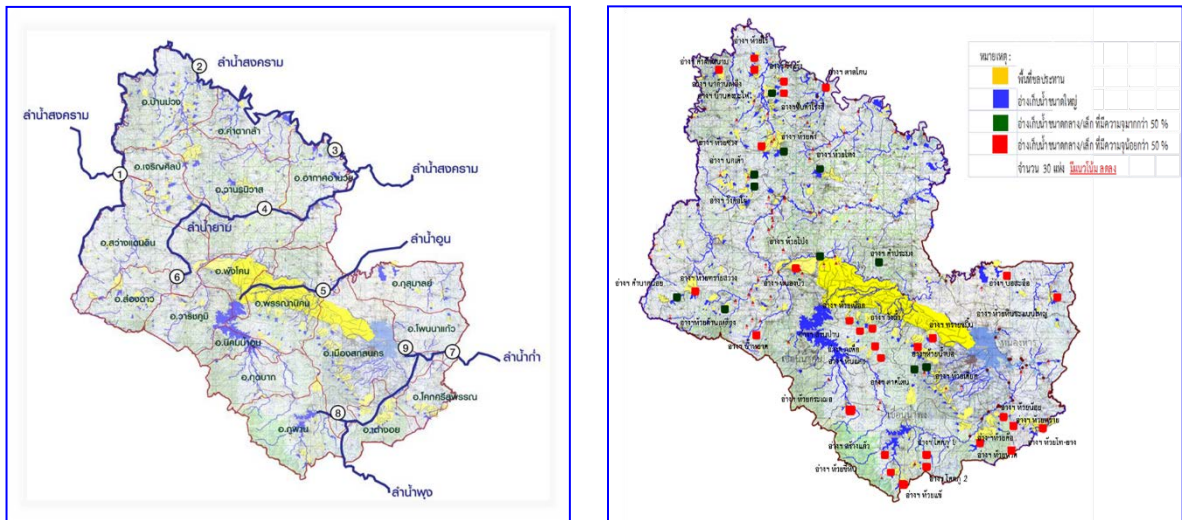
๒.๙ ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัด รายงานสถานการณ์อุทกภัย และดินถล่มที่เกิดขึ้นไปยังกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) โดยทันที ตลอดจนรายงานความคืบหน้าเป็นระยะจนกว่าสถานการณ์จะยุติ

เพื่อให้เป็นไปตามหนังสือสั่งการข้างต้น และเป็นการป้องกันอุทกภัย และดินถล่ม จังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ได้ดำเนินการตามข้อสั่งการข้างต้นด้วยการปรับปรุงแผนเผชิญเหตุของจังหวัด ซึ่งเนื้อหาสาระของแผนเผชิญเหตุของทั้ง ๓ จังหวัด ข้างต้นอย่างน้อยจะมีเนื้อหาสาระที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ ในส่วนแรกจะกล่าวถึงสถานการณ์โดยทั่วไปของจังหวัด ประวัติการเกิดอุทกภัยครั้งที่ผ่านมา พื้นที่ที่มีความเสี่ยง ความเปราะบาง องค์กรที่จะต้องปฏิบัติในการเผชิญเหตุอุทกภัย และดินถล่ม กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ แนวทางการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ซึ่งในระดับจังหวัดจะมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ มีการตั้งศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม มีเจ้าหน้าที่ประสานงานทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงานภายนอก มีส่วนปฏิบัติการทำการเผชิญเหตุช่วยเหลือประชาชน ส่วนอำนาจการทำหน้าที่เฝ้าระวังแจ้งเตือนภัย วางแผน และวิเคราะห์สถานการณ์ และส่วนสนับสนุนช่วยเหลือด้านการรับบริจาค การสื่อสาร สนับสนุนพลังงานด้านต่าง ๆ และทำการฟื้นฟูหลังเกิดสาธารณภัย ในการควบคุมสถานการณ์ในภาวะฉุกเฉิน ใน ๒๔ ชั่วโมงแรกจะเป็นการปฏิบัติการค้นหา มีมีการกำหนดเขตพื้นที่ประสบภัย มีการสนธิกำลังหน่วยกู้ชีพกู้ภัย และหน่วยที่มีศักยภาพเข้าปฏิบัติงาน มีการสั่งการให้เครื่องจักร เครื่องมือที่จำเป็น เช่น รถไฟฟ้าส่องสว่าง รถยก รถแทรกเตอร์ รถตัก เครื่องมือตัด รถกู้ภัยขนาดใหญ่ เครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่ เรือท้องแบน เข้าปฏิบัติการในพื้นที่ประสบภัย มีการอพยพประชาชนและสัตว์เลี้ยง และจัดระเบียบสถานที่อพยพ พื้นที่ใดวิกฤตจะประสานเฮลิคอปเตอร์จากหน่วยงานต่าง ๆ เข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเร่งด่วน ระดมกำลังแพทย์ในการรักษาผู้บาดเจ็บ กรณีโครงสร้างพื้นฐานเสียหายให้เร่งดำเนินการซ่อมแซมให้ได้โดยเร็ว จัดเตรียมเครื่องอุปโภคบริโภค เครื่องยังชีพที่จำเป็นให้แก่ประชาชน ต่อมาการปฏิบัติการในระยะ ๑ - ๒ วัน จะเน้นการค้นหาผู้รอดชีวิตและทรัพย์สิน จัดตั้งบ้านพักชั่วคราว จัดการศพ สำรวจความต้องการของผู้ประสบภัยเบื้องต้น เพื่อกำหนดมาตรการความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการส่งกำลังบำรุงด้านเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน จัดส่งปัจจัย ๔ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตให้แก่ผู้ประสบภัย ตรวจสอบเส้นทางคมนาคม

ที่เสียหาย รักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ประสบอุทกภัย ต่อมาการปฏิบัติการค้นหาในระยะ ๒ - ๓ วัน เน้นการค้นหาผู้รอดชีวิต สืบหาญาติ จัดการศพ การสงเคราะห์เบื้องต้น เงินชดเชย การค้นหาทรัพย์สิน จัดหน่วย บริการประกันสังคม และรับเรื่องร่ำร้องทุกข์ ต่อมาเป็นการปฏิบัติการค้นหาหลังระยะเวลา ๓ วันขึ้นไปเน้น การติดตามช่วยเหลือผู้รอดชีวิต ติดตามทรัพย์สิน และดูแลเรื่องการสับเปลี่ยนกำลังพลไม่ให้เมื่อยล้าเกินไป การจัดการในการอพยพ กำหนดแนวทางรายงานขอมูลข่าวสารว่า ให้รายงานผลการปฏิบัติของหน่วยปฏิบัติ ให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ มีการสรุปสถานการณ์ภัยให้ผู้บัญชาการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ทราบทุกระยะ และรายงานสรุปสถานการณ์ภัยไปยังผู้บัญชาการกลางหรืออธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เมื่อสถานการณ์รุนแรงขึ้น เกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ขึ้น ให้ผู้บัญชาการจังหวัดร้องขอการสนับสนุนการ ปฏิบัติจากผู้บัญชาการกลางหรืออธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเข้าควบคุมสถานการณ์ โดยเร็ว เมื่อมีการยกระดับสาธารณภัย เป็นระดับ ๓ หรือระดับ ๔ ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดจะแปร สภาพเป็นศูนย์บัญชาการส่วนหน้าจังหวัด และมีการโอนการบังคับบัญชาไปจากผู้บัญชาการจังหวัดไปขึ้นกับ รองผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติ แล้วแต่กรณี ส่วนการปฏิบัติภายหลังเกิดภัย จะเป็นการช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ประสบภัย โดยแจ้งให้อำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตรวจสอบข้อมูลผู้ประสบภัยและความเสียหาย เพื่อให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ และส่งผู้ประสบภัยกลับภูมิลำเนา ให้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหาย ไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู ทำการรักษาพยาบาลให้ผู้ประสบภัยกลับมาดำรงชีวิตได้ตามปกติ ตลอดจนป้องกัน ฝ้าระวัง และควบคุมโรค ระบาดทั้งคนและสัตว์ จ่ายค่าชดเชยและช่วยเหลือผู้ประสบภัย และรายงานข่าวและประชาสัมพันธ์ ให้ข่าวสารต่อสาธารณะ ทำการฟื้นฟูผู้ประสบภัย มีโครงการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย จัดหาอาชีพ และฝึกสอนอาชีพ สสำรวจความเสียหายของระบบสาธารณูปโภคและสิ่งสาธารณประโยชน์ แล้วซ่อมแซมให้ใช้ งานได้ดังเดิม ทำความสะอาดบ้านเรือน ขนย้ายขยะมูลฝอย ปรับสภาพภูมิทัศน์ และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และมลภาวะเป็นพิษ จัดระบบการสื่อสารในภาวะฉุกเฉินให้ชัดเจนทั้งระบบสื่อสารหลักและระบบสื่อสารรอง และการสื่อสารสำรอง ซึ่งแผนเผชิญเหตุอุทกภัย และดินถล่มดังกล่าว เป็นการดำเนินการตามแผนการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของจังหวัด และตาม หนังสือสั่งการของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยข้างต้น โดยมีการจัดทำและกำหนดผังการ สื่อสารและโทรคมนาคม และแนบข้อมูลที่สำคัญในการดำเนินการตามแผน เช่น ข้อมูลทรัพยากรเครื่องมือ เครื่องจักรกลสาธารณภัย หมายเลขติดต่อหน่วยงานต่าง ๆ และพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วม หลังจากนั้นแต่ ละจังหวัดโดยสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดจะมีหนังสือแจ้งแผนเผชิญเหตุภัยแล้งจังหวัด ปี ๒๕๖๒ พร้อมทั้งแจ้งข้อสั่งการของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ไปให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติตามแผนซึ่งแต่ละจังหวัดได้ส่งแผนดังกล่าวให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เพื่อเตรียมการสนับสนุนเครื่องจักรอุปกรณ์และบุคลากรในการจัดการอุทกภัย และดินถล่มของ แต่ละจังหวัดด้วย มีการนัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามแผนเผชิญเหตุและเตรียมการ ป้องกันอุทกภัยและดินถล่ม ซึ่งการประชุมดังกล่าวจังหวัดจะเชิญศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เข้าไปร่วมประชุมด้วย

ผู้ขอรับการประเมินได้พิจารณาแผนเผชิญเหตุอุทกภัย และดินถล่มของทุกจังหวัด และได้พิจารณาการเตรียมการป้องกันอุทกภัย และดินถล่มของแต่ละจังหวัดแล้วเห็นว่ามีความน่าสนใจของแต่ละจังหวัดที่ควรแก่การนำเสนอ ดังต่อไปนี้

จังหวัดสกลนคร มีข้อมูลพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย ปี ๒๕๖๒ ได้แก่ บริเวณพื้นที่ที่ติดกับลำน้ำสำคัญของจังหวัด ประกอบด้วย ลำน้ำสงคราม ลำน้ำยาม ลำน้ำอูน ลำน้ำพุงและลำน้ำก่ำ และบริเวณพื้นที่ที่ติดกับเขื่อนน้ำอูน เขื่อนน้ำพุง อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และบริเวณรอบหนองหารตลอดจนพื้นที่ในเขตชลประทาน ตามแผนที่แสดงลำน้ำและสถานที่เก็บกักน้ำของจังหวัดสกลนคร และตารางแสดงพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยของจังหวัดสกลนคร พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่แสดงดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๓ - ๑๓ : แผนที่แสดงลำน้ำและสถานที่เก็บกักน้ำของจังหวัดสกลนคร

พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยของจังหวัดสกลนคร พ.ศ. ๒๕๖๒

ลำดับ	อำเภอ	ตำบล
๑	เมืองสกลนคร	ต.ธาตุเชิงชุม ต.พังขว้าง ต.ขมิ้น ต.ท่าแร่ ต.ฮางโฮง ต.จั่วด่อน ต.เชียงเครือ ต.ม่วงลาย ต.เหล่าปอแดง ต. ดงชน ต.ม่วงลาย ต.หนองลาด
๒	ภูพาน	ต.กกปลาซิว
๓	นิคมน้ำอูน	ต.หนองปลิง ต.หนองบัว
๔	คำตากล้า	ต.นาแต่ ต.หนองบัวสิม ต.คำตากล้า ต.แพด
๕	กุสุมาลย์	ต.อุ่มจาน ต.นาเพียง
๖	เต่างอย	ต.เต่างอย
๗	พรรณานิคม	ต.นาโน ต.พอกน้อย ต.ข้างมิ่ง ต.บัวสว่าง ต.ไร่ ต.เชิงชุม ต.บะฮี
๘	วานรนิวาส	ต.หนองสนม ต.เตือศรีคันไชย ต.ศรีวิชัย ต.นาซอ
๙	อากาศอำนวย	ต.โพนแพง ต.อากาศ ต.สามัคคีพัฒนา ต.ฉพนงาม ต.ท่าก้อน ต.วาใหญ่
๑๐	สว่างแดนดิน	ต.สว่างแดนดิน ต.บ้านด้าย ต.บงใต้ ต.บงเหนือ ต.ค้อใต้ ต.ตาลโกล ต.ตาลเ็น่ง ต.ธาตุทอง ต.ทรายมูล
๑๑	โพนนาแก้ว	ต.เขื่องสือ ต.นาแก้ว ต.นาตงวัฒนา ต.บ้านแป้น
๑๒	โคกศรีสุพรรณ	ต.ดำนม่วงคำ ต.แมदनาท่ม
๑๓	บ้านม่วง	ต.บ่อแก้ว ต.โนนสะอาด
๑๔	วาริชภูมิ	ต.ปลาไหล ต.วาริชภูมิ
๑๕	พังโคน	ต.ม่วงไข่ ต.ไฮหย่อง ต.แร่
๑๖	เจริญศิลป์	ต.หนองแปน ต.โคกศิลา

แผนภาพที่ ๓ - ๑๔ : ตารางแสดงพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยของจังหวัดสกลนคร พ.ศ. ๒๕๖๒

นอกจากนี้จังหวัดสกลนคร ได้มีคำสั่งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสกลนคร ที่ ๑๖๗๕/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดสกลนคร พ.ศ. ๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เพื่อเตรียมการรับมือปัญหาอุทกภัย วาตภัย และดินถล่ม ทั้งนี้ จังหวัดสกลนคร ได้จัดประชุมติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๒ เวลา ๐๙.๓๐ น. ณ ห้องประชุมภุริทัตโต ศาลากลางจังหวัดสกลนคร ซึ่งที่ประชุมมีมติกำชับให้หน่วยงานต่าง ๆ เตรียมการรับมืออุทกภัยที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่ และให้เร่งรัดดำเนินการก่อสร้างสะพานข้ามลำน้ำก่ำ บ้านโคกก่อง - บึงศาลา ที่มีการวางท่อลอดสี่เหลี่ยมขวางทางน้ำในลำน้ำก่ำ ให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว และได้มีการประชุมเตรียมการรับมืออุทกภัยอีกครั้งในวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้องประชุมสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสกลนคร มีการแบ่งพื้นที่การบริหารจัดการ และการให้ความช่วยเหลือประชาชน และตรวจสอบความพร้อมของหน่วยงานต่าง ๆ ในการเตรียมการเพื่อป้องกันอุทกภัย น้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน และดินถล่ม และได้มีการประชุมอีกครั้งในวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๐๐ น. ณ ห้องประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นการปรึกษาหารือ

แนวทางในการบริหารจัดการน้ำร่วมกัน จนต่อมามีการออกคำสั่งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสกลนคร ที่ ๓๐๐๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ ทำการจัดแบ่งพื้นที่หรือโซนนิ่งให้หน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบเตรียมความพร้อม แสวงความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนกำลังพล เครื่องมือ เครื่องจักรกล วางแผน ป้องกัน เฝ้าระวังเหตุ และช่วยเหลือประชาชนหากประสบสาธารณภัยจากพายุดังกล่าว โดยจัดแบ่งพื้นที่ทั้งจังหวัดออกเป็น ๔ โซน ๆ ละหลายอำเภอรวมกัน และให้มีหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ร่วมเป็นคณะกรรมการรับผิดชอบโซน ได้แก่ โซนที่ ๑ รับผิดชอบพื้นที่อำเภอโคกศรีสุพรรณ อำเภอโพนนาแก้ว และเทศบาลนครสกลนคร โดยกำหนดให้จัดตั้งศูนย์ประสานการปฏิบัติ ณ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วย รองผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร (นายพดล ไพฑูรย์) เป็น ประธานคณะกรรมการ ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เป็น รองประธานคณะกรรมการ ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๓ เป็น คณะทำงาน นายอำเภอโคกศรีสุพรรณ และนายอำเภอโพนนาแก้ว เป็น คณะทำงาน ผู้อำนวยการแขวงทางหลวงชนบท สกลนคร เป็น คณะทำงาน และหัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสกลนคร เป็น คณะทำงานและเลขานุการ โซนที่ ๒ รับผิดชอบพื้นที่อำเภอพรรณานิคม และอำเภออากาศอำนวย ให้จัดตั้งศูนย์ประสานการปฏิบัติ ณ ที่ว่าการอำเภออากาศอำนวย มีรองผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร (นายเมธี สุพรรณฝ่าย) เป็น ประธานคณะกรรมการ โซนที่ ๓ รับผิดชอบพื้นที่อำเภอคำตาก้า และอำเภอบ้านม่วง ให้จัดตั้งศูนย์ประสานการปฏิบัติ ณ ที่ว่าการอำเภอคำตาก้า มีรองผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร (นายปรีชา ทองคำ) เป็น ประธานคณะกรรมการ และโซนที่ ๔ รับผิดชอบพื้นที่อำเภอสว่างแดนดิน และอำเภอวานรนิวาส ให้จัดตั้งศูนย์ประสานการปฏิบัติ ณ ที่ว่าการอำเภอสว่างแดนดิน มี ปลัดจังหวัดสกลนคร เป็น ประธานคณะกรรมการ ส่วนพื้นที่ชั้นในของจังหวัดสกลนครก็จัดแบ่งพื้นที่ให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมกันเป็นชุดเผชิญเหตุทำหน้าที่อำนาจการปฏิบัติงานป้องกัน ระวัง และบรรเทาภัยจากอุทกภัย วาตภัยและดินถล่ม สนับสนุนกำลังพล เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เครื่องอุปโภคบริโภคที่มีอยู่ในสังกัดทันทีที่ได้รับการร้องขอ เป็นศูนย์กลางในการติดต่อประสานงาน แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาลูกข่ายน้ำลดและฟื้นฟูสิ่งสาธารณประโยชน์ที่เสียหาย โดยจัดแบ่งพื้นที่รับผิดชอบชั้นในเป็น ๖ โซน และ ๑ พื้นที่พิเศษ (โรงพยาบาลศูนย์สกลนคร) โดยศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าชุดเผชิญเหตุดูแลในโซนที่ ๑ ภายใต้การกำกับของรองผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร (นายพดล ไพฑูรย์) เป็นผู้กำกับพื้นที่ โดยมีเทศบาลนครสกลนคร ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด เขต ๓ (สกลนคร) หน่วยป้องกันและปราบปรามประมงน้ำจืดเขื่อนน้ำอูน ชุดกู้ภัยอุทก เป็นชุดเผชิญเหตุร่วม และมีเจ้าหน้าที่เทศบาลสกลนคร ที่ได้รับมอบหมายเป็นเลขานุการ โดยโซนที่ ๑ รับผิดชอบพื้นที่ชุมชนหลังเทศบาลธาตุชุม บิ๊กซีสกลนคร ถนนสุขเกษม และตลาดสด ซึ่งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดสกลนคร ได้กำหนดพื้นที่รับผิดชอบจังหวัดสกลนครชั้นในปี ๒๕๖๒ นี้ ตามแนวทางคำสั่งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดสกลนคร เรื่อง แบ่งมอบพื้นที่ความรับผิดชอบการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ตามแผนเผชิญเหตุอุทกภัย วาตภัย และดินถล่ม จังหวัดสกลนคร ปี ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ด้านการแจ้งเตือนภัย ประชาชนบริเวณรอบหนองหาร จังหวัดสกลนครได้มอบหมายให้ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด เขต ๓ (สกลนคร) รับผิดชอบแจ้งเตือนระดับน้ำในหนองหาร ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อแจ้งเตือนประชาชนในพื้นที่ ซึ่งมีระดับการแจ้งเตือนภัย ๕ ระดับ ได้แก่ สีเขียว ระดับเก็บกักน้ำหนองหาร ๑๕๖.๗๕๐ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง หมายถึง สถานการณ์อยู่ในสภาวะปกติ ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารเป็นประจำ สีน้ำเงิน

ระดับเก็บกักน้ำหนองหาร ๑๕๗.๐๐๐ เมตร จากระดับทะเลปานกลาง หมายถึง สถานการณ์อยู่ในสภาวะเฝ้าระวัง ให้ติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างใกล้ชิดทุก ๆ ๒๔ ชั่วโมง สีเหลือง ระดับเก็บกักน้ำหนองหาร ๑๕๗.๐๐๐ เมตร จากระดับทะเลปานกลาง หมายถึง สถานการณ์อยู่ในสภาวะเสี่ยงอันตราย มีแนวโน้มที่สถานการณ์จะรุนแรงมากขึ้น ให้จัดเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ และปฏิบัติตามคำแนะนำ สีส้ม ระดับเก็บกักน้ำหนองหาร ๑๕๘.๐๐๐ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง หมายถึง สถานการณ์อยู่ในสภาวะเสี่ยงอันตรายสูง เจ้าหน้าที่กำลังควบคุมสถานการณ์ ให้อพยพไปยังสถานที่ปลอดภัย และปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนด และสีแดง ระดับเก็บกักน้ำหนองหาร ๑๕๘.๓๐๐ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง หมายถึงสถานการณ์อยู่ในสภาวะอันตรายสูงสุด ให้อาศัยอยู่ในสถานที่ปลอดภัยและปฏิบัติตามข้อสั่งการ

จังหวัดมุกดาหาร มีพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย และดินถล่ม ได้แก่ พื้นที่การเกษตรที่เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำตามขอบลำห้วยบังอี่ ลำห้วยมุก ลำห้วยบางทราย ลำห้วยชะโนด และลำห้วยแซ่ พื้นที่การเกษตรอาจได้รับความเสียหาย พื้นที่นาข้าวในเขตพื้นที่ทุ่งรับน้ำหรือที่ต้ำน้ำท่วมขังเป็นประจำประมาณ ๘,๕๐๐ ไร่ ด้านพืชไร่ เช่น อ้อย ข้าวโพด มันสำปะหลัง อยู่ในเขตพื้นที่ทุ่งรับน้ำหรือที่ต้ำน้ำท่วมขังเป็นประจำ ๑,๐๐๐ ไร่ ด้านการประมง มีบ่อปลา จำนวน ๗๗๕ บ่อ พื้นที่อำเภอเมืองมุกดาหาร ตำบลมุกดาหาร หมู่ที่ ๑,๕ ตำบลดงเย็น หมู่ที่ ๑,๘,๑๒,๑๔ ตำบลกุดแซ่ หมู่ที่ ๑,๔ ตำบลคำป่าหลาย หมู่ที่ ๑,๔,๖,๗,๑๑,๑๔ ตำบลนาโสก หมู่ที่ ๑,๒ ตำบลดงมอน หมู่ที่ ๘ ตำบลบ้านโคก หมู่ที่ ๒,๕,๖,๑๐,๑๑ ตำบลโพธิ์ทราย หมู่ที่ ๑,๒,๔,๕,๖,๘,๙,๑๔,๑๕ อำเภอดงหลวง ตำบลดงหลวง หมู่ที่ ๔ ตำบลหนองบัวหมู่ที่ ๑,๓,๔,๕,๖,๗,๘ ตำบลหนองแคน หมู่ที่ ๒,๓,๕ ตำบลชะโนดน้อย หมู่ที่ ๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘,๙ อำเภอนิคมคำสร้อย ตำบลกกแดง หมู่ที่ ๑,๔ ตำบลนาออก หมู่ที่ ๗,๑๒ ตำบลหนองแวง หมู่ที่ ๙,๑๐ และพื้นที่ชุมชน หรือพื้นที่เศรษฐกิจ เสี่ยงต่อการเกิดภาวะน้ำท่วมขัง/น้ำหลาก ๒ แห่ง ประกอบด้วย บริเวณร่องน้ำขนาดเล็ก และที่ราบเชิงเขา ซึ่งเป็นร่องน้ำขนาดเล็กตัดผ่านถนนสาย อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ มักเกิดน้ำท่วมถนนช่วงต่ำเป็นช่วง ๆ สูงประมาณ ๕๐ เซนติเมตร บริเวณบ้านนาหลัก บ้านโพธิ์สว่าง บ้านพังแดง ตำบลกกตม อำเภอดงหลวง ปัจจุบันได้รับการแก้ไขโดย แขวงทางหลวงมุกดาหาร ได้ยกระดับถนนสูงขึ้นหลังน้ำท่วมปี ๒๕๕๔ ส่วนปี ๒๕๖๐ มีระดับน้ำท่วมสูง ๑.๕๐ - ๒.๕๐ เมตร เนื่องจากมีปริมาณฝนมากกว่าปกติ จากพายุเซินกา ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมบ้านเรือนราษฎร ถนนถูกตัดขาด การสื่อสารล่ม ไฟฟ้าขัดข้อง และพื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหาย ส่วนในเขตชุมชนเทศบาลเมืองและชานเมืองที่เคยได้รับผลกระทบจากน้ำโขงเอ่อล้นตลิ่ง ได้แก่ ชุมชนแก้วกินรี จำนวน ๕๘๒๐ ครัวเรือน รวม ๑๓๕๐ คน ชุมชนแก้วมุกดา จำนวน ๑๙๘ ครัวเรือน รวม ๑๐๒๓ คนและชุมชนพัฒนาศรีมงคล จำนวน ๔๒๖ ครัวเรือน รวม ๘๐๐ คน

จังหวัดมุกดาหาร ได้มีคำสั่งจังหวัดมุกดาหาร ที่ ๒๐๘๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อุทกภัย วาตภัย และดินถล่มจังหวัดมุกดาหาร ปี ๒๕๖๒ ขึ้น โดยให้มีฝ่ายต่าง ๆ ตามระบบบัญชาการเหตุการณ์ เหตุการณ์ ประกอบด้วย คณะที่ปรึกษาซึ่งกำหนดให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร โดยผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ๗ สกลนคร เป็นกรรมการในฝ่ายนี้ด้วย มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะ คำแนะนำ ข้อมูลทางวิชาการ การสังเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ และเทคนิคการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สาธารณภัยที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังให้มีฝ่ายต่าง ๆ อีก ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์ข้อมูลประชาสัมพันธ์ร่วม คณะกรรมการศูนย์ประสานการปฏิบัติ คณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการส่วนปฏิบัติการ และคณะกรรมการส่วนสนับสนุน มีหน้าที่หลัก ๆ ตามที่กำหนดในแผนเผชิญเหตุที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น และได้มีคำสั่งจังหวัดมุกดาหาร ที่ ๒๙๓๖/๒๕๖๒

ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร เป็น ประธาน และมีผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดมุกดาหาร เป็น คณะทำงานและเลขานุการ ซึ่งมีหน้าที่หนึ่งในการประสานจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาภาวะ น้ำแล้ง แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ทั้งนี้ ก่อนที่พายุไซร่อนโพดุลและคาจิกิจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมุกดาหาร ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มห ๐๐๒๑/๓ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ สั่งการ ให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการสำรวจตรวจสอบพื้นที่ช่องทางจราจร ไหล่ทางของถนนและแนวเขตทาง ตลอดถึงทางระบายน้ำ ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ที่มีสภาพเป็นเส้นทางการ ไหลของน้ำให้สามารถระบายสู่เส้นทางน้ำหลักได้ หากมีวัชพืชหรือสิ่งกีดขวางทางน้ำอื่นใด ให้ดำเนินการกำจัด สิ่งกีดขวางทางน้ำออกให้สามารถระบายได้ เพื่อเพิ่มความสามารถในการระบายน้ำ ทำการตรวจสอบอุปกรณ์ สูบส่งน้ำให้มีความพร้อม กรณีเกิดภาวะฝนตกหนักในพื้นที่ให้ดำเนินการติดตั้งอุปกรณ์ดังกล่าวเพื่อเร่งรัดการ ระบายน้ำ พร้อมจัดชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็ว เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยให้บูรณาการ ดำเนินการร่วมกัน

จังหวัดนครพนม มีข้อมูลว่าสถานการณ์อุทกภัยและดินถล่มของจังหวัดนครพนมมักเกิด ในฤดูฝนในช่วงเดือนพฤษภาคม - กันยายนของทุกปี เนื่องจากหลายพื้นที่จะมีฝนตกชุกและตกติดต่อกันเป็น เวลานาน จนเกิดน้ำไหลบ่ามาตามผิวดินมากกว่าปกติ น้ำปริมาณมากที่ไหลบ่าเข้าท่วมพื้นที่ต่าง ๆ หรือชุมชน ที่ไม่มีระบบระบายน้ำที่สมบูรณ์ และทำความเสียหายแก่พื้นที่ทำการเกษตรและทรัพย์สินของประชาชน ดังนั้น เมื่อเกิดฝนตกหนักเป็นเวลานาน ๆ ในแต่ละครั้ง มักเป็นปัญหาทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน หรือดินโคลน ถล่มตามมา และมีน้ำท่วมขัง ทำความเสียหายแก่พื้นที่เพาะปลูกและทรัพย์สินต่าง ๆ ของประชาชนในพื้นที่ เสี่ยงภัยเสมอ นับวันสถานการณ์ภัยจากอุทกภัย และดินถล่ม มีความถี่ และมีความรุนแรงมากขึ้น และใน ปี ๒๕๖๒ จังหวัดนครพนม ได้วิเคราะห์แล้วพบว่าพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัยตามตาราง ดังต่อไปนี้

พื้นที่เสี่ยงอุทกภัยจังหวัดนครพนม

พื้นที่เสี่ยงภัย				จำนวน	
อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ประชากร (คน)	ครัวเรือน (หลัง)
เมือง	อาจสามารถ	๑	สำราญ	๑	๒๖๕
		๓	สำราญใต้	๕๓๐	๑๐๖
		๑๑	ห้อม	๖๓๖	๑๒๕
	ขามเฒ่า	๑	ขามเฒ่า	๑,๑๕๐	๒๔๑
		๒	ขามเฒ่า	๕๗๓	๑๒๙
		๓	กุดข้าวปุ้น	๗๒๗	๒๖๗
		๔	นาโตน	๖๐๖	๑๔๗
	บ้านกลาง	๑	บ้านนาหาด	๗๔๔	๑๖๔
		๒	บ้านนาหาด	๒,๒๐๙	๓๒๐
		๓	บ้านกลาง	๑,๘๘๗	๓๙๑
		๔	บ้านกลาง	๗๔๕	๑๓๗
		๗	กลางน้อย	๕๒๖	๑๑๖
	ท่าค้อ	๑	หนองจันทร์	๑,๓๒๔	๓๒๔
		๒	เมืองเก่า	๕๑๕	๑๒๕
		๓	ท่าค้อ	๑,๕๑๓	๓๒๑
		๔	ท่าค้อใต้	๖๗๒	๑๓๓
		๕	หนองเขา	๓๘๘	๘๔
		๖	ท่าค้อ	๖๗๗	๑๔๕
	ดงขวาง	๑	โพนทา	๒๒๓	๖๖
		๔	บัว	๖๓๑	๑๔๑
		๖	บึงหล่ม	๓๖๕	๗๕
ปลาปาก	ปลาปาก	๑	ปลาปาก	๒,๗๒๐	๗๒๘
		๒	ปลาปาก	๙๙๔	๑๗๙
		๑๓	ปากหุ้ง	๔๗๖	๙๓
	หนองฮี	๖	กุงโพน	๒๑๕	๔๓
		๑๐	กุงใหม่	๑๗๙	๙๖
	กุดตาก็	๑	นางาม	๘๔๐	๑๔๘

พื้นที่เสี่ยงภัย				จำนวน			
อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ประชากร (คน)	ครัวเรือน (คน)		
ปลาปาก	กุดาไ้	๕	กุดาไ้	๑,๐๐๘	๑๕๙		
		๑	โคกสว่าง	๓๕๑	๘๖		
			๕	นาสินवल	๘๐๐	๑๖๘	
	นามะเขือ	๑	นามะเขือ	๙๓๙	๘๙๑		
		๒	นามะเขือ	๕๙๖	๙๖		
			๕	หนองแสง	๙๓๘	๗๕	
	หนองเทาใหญ่	หนองเทาใหญ่	๑	หนองเทาใหญ่	๔๒๑	๙๔	
			๒	หนองเทาน้อย	๔๔๙	๙๔	
				๓	นาเชือกน้อย	๖๕๖	๑๒๕
				๔	นาเชือกใหญ่	๔๑๑	๙๓
ท่าอุเทน	ท่าอุเทน	๓	ท่าอุเทน	๑,๒๙๐	๒๖๓		
		๖	น้อยหัวบึง	๓๐๓	๗๕		
	โนนตาล	๑	กลาง	๔๕๒	๑๖๕		
			๑๐	คำฮาด	๔๗๘	๑๐๙	
			๑๑	น้อยทวย	๒๘๘	๗๘	
	ไชยบุรี	ตาลปากน้ำ	๒	ตาลปากน้ำ	๔๘๔	๑๐๘	
			๑๐	ดอนตู	๔๖๕	๑๐๖	
			๑๑	ตาลปากน้ำ	๔๓๒	๘๔	
		พะทาย	๘	นาข่าท่า	๓๘๘	๑๒๘	
	บ้านแพง	บ้านแพง	๗	ดอนแพง	๕๘๖	๑๓๓	
๙			ท่าลาด	๕๗๖	๑๔๗		
๑๔			ท่าลาดทุ่ง	๒๙๕	๘๐		
ไผ่ล้อม		๒	โพธิ์ไทร	๒๕๒	๘๑		
		๖	โพธิ์ทอง	๑๙๘	๕๖		
โพนทอง		โพนทอง	๑	โพนทอง	๔๕๑	๑๒๓	
			๒	นาดีหัวภู	๒๙๗	๗๔	
				๓	โคกพะพาย	๒๓๗	๖๔
				๔	ม่วงชี	๔๒๔	๑๑๕
				๕	ดอนสะผาง	๗๑๕	๑๔๐
		๘	โพนทอง	๕๒๑	๑๑๑		

พื้นที่เลี้ยงกบ				จำนวน	
อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ประชากร (คน)	ครัวเรือน (คน)
บ้านแพง	นางิ้ว	๑	นางิ้วเหนือ	๘๐๑	๑๐๐
		๒	นางิ้ว	๓๕๐	๗๓
		๓	นางิ้วใต้	๕๙๗	๑๓๖
		๔	พีชผล	๒๓๗	๖๗
		๕	พีชมงคล	๕๗๒	๖๔
		๗	แพงโคก	๓๒๖	๘๘
		๘	นาเรียง	๓๕๖	๙๓
		๙	ทุ่งเจริญ	๔๘๑	๑๑๐
		๑๐	นางิ้วทุ่ง	๔๓๐	๗๔
		๑๑	ร่วมโพธิ์ทอง	๖๔๙	๘๓
		นาเข		๑	นาเขเหนือ
๒	ปากห้วยม่วง			๒๒๒	๕๙
๓	นาเขท่า			๓๘๗	๘๓
๔	นาเขน้อย			๕๕๔	๘๑
๕	โคกสายทอง			๓๐๒	๖๙
๖	นาเขทุ่ง			๒๔๐	๗๘
ธาตุพนม	ธาตุพนม	๑	ธาตุพนม	๑,๒๔๑	๓๒๗
		๒	ธาตุพนมเหนือ	๙๘๙	๒๑๔
		๔	โพธิ์ทอง	๕๐๓	๑๑๕
		๙	ดอนกลางทุ่ง	๕๒๒	๑๑๗
		๑๑	ธาตุพนมใต้	๑,๕๖๕	๓๖๐
		๑๒	ดงคราม	๕๐๒	๑๓๗
		๑๔	ธาตุพนมกลาง	๖๓๑	๑๖๕
	นาถ่อน	๓	นาถ่อนท่า	๕๓๘	๑๐๕
		๑๓	นาถ่อนใต้	๔๐๒	๗๙
	แสนพัน	๓	หม้ายหย่อน	๙๙๕	๑๙๙
		๔	แสนพันท่า	๖๒๕	๑๕๗
		๕	แสนพันเหนือ	๓๖๒	๘๒
	ดอนนางหงส์	๑	นาแก	๖๑๒	๑๒๔
		๗	ดอนนางหงส์ท่า	๕๐๘	๑๒๑

พื้นที่เลี้ยงกบ				จำนวน		
อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ประชากร (คน)	ครัวเรือน (คน)	
ธาตุพนม	ดอนนางหงส์	๙	หนองเบ็ญ	๗๔๘	๑๔๗	
		๑	น้ำก่ำกลาง	๘๖๙	๑๗๒	
			๒	แก่งโพธิ์	๖๖๐	๑๔๗
			๓	น้ำก่ำใต้	๑,๕๔๓	๒๗๖
			๕	นาคำ	๖๖๔	๑๓๔
			๗	ทรายมูล	๖๐๒	๑๓๖
			๘	คำผักแพว	๕๖๑	๑๐๔
			๑๐	น้ำก่ำเหนือ	๘๒๘	๑๘๑
			๑๓	น้ำก่ำเจริญ	๖๓๒	๑๒๙
			๑๗	น้ำก่ำน้อย	๗๔๐	๑๔๙
			๑๘	น้ำก่ำใหม่พัฒนา	๕๗๗	๑๑๕
		นาหนาด	๑	ขอนแก่น	๓๕๙	๘๑
			๙	โพนทอง	๕๑๐	๑๐๑
		๑๐	ขอนแก่นใหม่	๔๓๗	๑๐๐	
ธาตุพนมเหนือ		๑	หัวบึงท่าเหนือ	๗๒๒	๑๓๘	
		๒	ธาตุพนมสามัคคี	๒๗๘	๘๗	
		๔	หัวบึงท่า	๗๒๗	๑๕๒	
		๖	หนองหอยท่า	๒๘	๘	
		๘	ดอนแดง	๕๔๔	๑๑๔	
		เรณูนคร	ท่าลาด	๑	ท่าลาด	๒๘๖
๔	ท่าลาด			๒๖๙	๑๔๖	
๕	วังยาง			๑๘๓	๙๒	
๖	สร้างเม็ก			๒๙๓	๑๔๒	
			๗	หนองแต้	๒๖๘	๑๕๘
นาขาม			๓	ดอนขาว	๑๖๙	๘๗
			๕	นางามใต้	๒๔๑	๑๒๗
		๖	ยอดโพธิ์	๑๘๗	๙๔	
		๗	หนองแต้	๒๖๘	๑๕๘	
นาแก	พิมาน	๒	ปากบั้ง	๗๐๐	๑๖๒	
	พุ่มแก	๕	นางเลิศ	๕๔๖	๑๓๖	

พื้นที่เสี่ยงภัย				จำนวน		
อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ประชากร (คน)	ครัวเรือน (คน)	
ศรีสงคราม	ศรีสงคราม	๑	ปากอูน	๙๕๓	๒๗๔	
		๔	ปากอูน	๑,๓๐๘	๓๐๕	
		สามผง	๒	แค	๗๗๖	๑๘๒
			๔	ปากยาม	๖๗๘	๑๖๓
	ท่าบ่อสงคราม		๑	ดอนสมอ	๘๕๒	๑๘๑
			๒	ดอนมะจ่าง	๔๗๐	๙๗
			๓	ดอนแดง	๕๕๔	๑๗๒
			๔	ท่าบ่อ	๘๔๓	๑๘๓
			๕	นาเพียง	๗๓๔	๑๔๗
			๖	ท่าบ่อ	๗๔๒	๑๕๗
	บ้านข่า		๗	ดอนสมอ	๔๒๕	๘๖
			๑	ข่า	๗๑๔	๑๗๐
๒			ข่า	๗๔๐	๑๗๔	
๓			ขามเปียใหญ่	๖๑๐	๑๑๖	
๔			ขามเปียน้อย	๓๘๓	๘๕	
๕			ดอนมงคล	๒๙๗	๗๖	
๖			ดงหนองบัว	๓๖๐	๘๘	
๗			นาหนองยาว	๒๙๖	๗๒	
๘			นาโขง	๒๔๘	๖๔	
๙			ข่า	๕๘๓	๑๘๖	
๑๐			ข่า	๖๙๑	๑๔๐	
๑๑			ขามเปียใหญ่	๗๒๔	๑๑๓	
๑๒	ข่า	๗๙๔	๑๘๙			
๑๓	ขามเปียน้อย	๓๗๒	๘๕			
หาดแพง		๑	หาดแพง	๕๑๗	๑๐๘	
		๒	คำไฮ	๔๖๔	๑๒๒	
		๓	เสียว	๓๘๗	๑๑๘	
		๔	อ้วน	๕๑๘	๑๑๖	
		๕	หาดแพง	๙๘๘	๒๑๙	
		๖	เสียวสงคราม	๓๒๐	๘๘	

พื้นที่เสี่ยงภัย				จำนวน		
อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ประชากร (คน)	ครัวเรือน (คน)	
ศรีสงคราม	หาดแพง	๗	อ้วน	๕๔๓	๑๐๒	
		๘	คำไฮ	๒๘๙	๘๑	
		บ้านเอื้อง	๑	เอื้อง	๗๔๗	๑๗๓
			๒	ก่อ	๔๒๗	๑๐๗
			๓	นาดี	๖๕๑	๑๔๒
			๔	หนองฝื่อ	๑,๐๘๗	๒๑๙
			๗	เซียงเซา	๔๒๙	๙๗
			๘	นาจาน	๓๘๕	๑๐๙
			๑๐	เซียงเซา	๔๖๔	๑๒๘
			๑๓	ก่อ	๕๑๐	๑๓๕
			๑๕	เซียงเซา	๔๐๖	๑๓๓
		โพนสว่าง	๑	นาโพธิ์	๙๘๐	๑๔๗
			๕	หนองนกทา	๓๒๙	๗๙
			๖	นาโพธิ์	๙๘๐	๑๒๗
			๘	ท่า	๕๕๘	๖๗
		๙	นาโพธิ์ใต้	๕๙๔	๑๑๗	
		๑๐	นาโพธิ์ทอง	๗๙๖	๑๑๒	
	นาคำ	๑	โพนงาม	๖๔๒	๑๓๐	
		๓	อุ่มไผ่	๓๕๔	๑๒๘	
		๔	เหล่า	๕๐๔	๑๑๐	
		๕	นาคำ	๔๕๖	๑๑๔	
		๖	โพนก่อ	๔๖๘	๑๒๗	
		๑๐	โพนงาม	๘๕๔	๑๔๕	
		๑๑	นาคำ	๖๒๒	๑๔๘	
		๑๔	เหล่า	๕๑๓	๑๑๕	
		๑๕	คำสะอาด	๒๓๕	๖๓	
		นาเตี๋ย	๑	นาเตี๋ย	๖๗๖	๑๗๑
	๒		นาชุม	๖๔๘	๑๕๒	
	๓		อีอูต	๘๑๙	๑๘๐	
	๔		นาโอ	๕๐๑	๑๒๙	

พื้นที่เสี่ยงภัย				จำนวน		
อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ประชากร (คน)	ครัวเรือน (คน)	
ศรีสงคราม	นาเตี๋ย	๕	นาอินทร์	๘๘๘	๑๘๑	
		๖	นาคอย	๔๕๙	๑๐๓	
		๙	นาเตี๋ย	๗๗๖	๒๐๕	
		๑๐	อีอุต	๕๑๕	๑๑๗	
		๑๑	นาชุม	๔๙๑	๑๑๖	
		๑๒	นาชุม	๕๑๕	๑๑๗	
นาหว้า	นาหว้า	๘	ตาลใหญ่	๖๒๓	๑๔๔	
		๙	ตาลใหญ่	๑,๒๑๐	๒๑๙	
		๑๐	หนองบัว	๘๐๑	๑๗๒	
		๑๑	อุนยางคำ	๖๓๙	๑๑๑	
		๑๒	อุนยางคำ	๖๒๐	๑๒๗	
		๑๓	อุนยางคำ	๔๖๕	๑๐๐	
	นางัว		๓	อุนนา	๗๘๕	๑๘๒
			๔	นากระเทียม	๒๐๙	๔๗
			๙	โนนกง	๒๖๔	๔๔
			๑๑	อุนนา	๖๔๗	๑๓๗
			๑๒	โนนสะอาด	๒๒๒	๕๐
			๑๓	โนนสะอาด	๒๒๒	๕๐
บ้านเสี้ยว		๑	หนองโอง	๓๒๓	๗๒	
		๒	ดอนพระท่าย	๗๖๕	๑๕๒	
		๓	บ้านเสี้ยว	๘๐๒	๑๕๘	
		๔	ดอนแดง	๘๒๔	๑๗๒	
		๕	ดอนแดง	๘๘๕	๑๗๖	
		๖	บ้านเสี้ยว	๙๑๖	๑๘๕	
		๗	โคกสะอาด	๗๔๗	๑๕๘	
		๘	โคกสะอาด	๘๙๑	๑๙๑	
		๙	โคกสะอาด	๘๙๑	๑๙๑	
		๑๐	โคกสะอาด	๘๙๑	๑๙๑	
นาคุณใหญ่		๑	บ้านม่วง	๑,๐๒๐	๑๘๓	
		๒	นาคุณใหญ่	๑,๐๔๖	๑๘๐	
		๓	นาคุณทุ่ง	๖๓๓	๑๑๓	
		๔	นาคุณน้อย	๑,๗๐๐	๒๕๔	
		๕	หนองหัวงัว	๓๐๖	๕๙	
		๖	นาคุณน้อย	๖๗๒	๑๓๑	

พื้นที่เลี้ยงกบ				จำนวน			
อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ประชากร (คน)	ครัวเรือน (คน)		
นาหว้า	เหล่าพัฒนา	๑	ดอนศาลา	๑,๔๕๒	๒๔๓		
		๒	ดอนปอ	๘๔๑	๑๘๑		
		๓	นาน้อย	๖๓๔	๑๒๗		
		๔	นาน้อย	๑,๑๔๐	๒๔๓		
		๕	เหล่าพัฒนา	๕๓๐	๑๑๔		
		๖	หนองดุด	๗๔๗	๘๑		
		๗	ดอนปอ	๑,๐๖๗	๑๙๑		
		๘	หนองดุด	๙๗๐	๒๑๖		
		๙	เหล่าพัฒนา	๗๙๐	๑๓๘		
		๑๐	ท่าคำไฮ	๒๕๐	๖๑		
	ท่าเรือ	๑	ท่าเรือ	๑,๐๗๕	๑๗๖		
		๒	ท่าเรือ	๑,๔๑๒	๒๔๔		
		๓	นาซ่อม	๘๑๒	๑๒๘		
		๕	ปะหว่า	๕๓๖	๑๒๒		
		๗	ปะหว่า	๖๘๘	๑๔๓		
		โพนสวรรค์	โพนสวรรค์	๒	เสาเล้าใหญ่	๖๙๐	๑๘๓
				๓	เสาเล้าน้อย	๔๕๓	๑๕๐
๕	โพธิ์ศรี			๑,๐๕๒	๒๓๖		
๙	ท่าเรือ			๓๖๔	๘๗		
๑๐	เสาเล้าเหนือ			๕๙๕	๑๙๓		
๑๑	โพนสวรรค์			๑๑,๘๓๖	๑๗๔		
๑๒	โพธิ์ศรี			๓๐๗	๙๑		
๑๓	เสาเล้าทุ่ง			๔๒๐	๑๔๓		
	นาหัวบ่อ	๑	โพนเพ็ก	๕๖๘	๑๐๓		
		๒	นาล้อม	๖๒๖	๑๓๐		
		๓	นาหัวบ่อ	๙๕๕	๒๐๘		
		๗	หนองบัวแดง	๑,๐๐๔	๒๑๗		
		๘	เจริญศิลป์	๔๕๖	๙๕		
	นาขมื่น	๒	ดอนยาง	๒๙๕	๖๔		
		๓	ขมื่น	๕๗๖	๑๑๖		

พื้นที่เสี่ยงภัย				จำนวน			
อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ประชากร (คน)	ครัวเรือน (คน)		
โพนสวรรค์	นาขมื่น	๗	ทุ่งน้อย	๗๘๓	๑๗๔		
		๑๔	ดอนสวรรค์	๒๕๕	๔๓		
		บ้านค้อ	๑	บ้านค้อ	๗๓๖	๑๖๑	
			๙	หนองท่ม	๕๓๓	๑๓๕	
			๑๕	ค้อพัฒนา	๖๗๓	๑๒๗	
		โพนจาน	๗	ทรายคำ	๔๙๙	๑๑๑	
			๘	หนองท่ม	๗๗๕	๒๒๕	
	นาทม	นาทม	๑	บ้านนาทม	๒,๖๗๐	๕๕๒	
			๒	บ้านดอนแดง	๙๗๓	๑๘๖	
			๔	นาทม	๔๙๒	๑๑๖	
๙			บ้านท่าพันโฮง	๖๖๙	๑๒๘		
๑๐			บ้านนาทม	๗๓๑	๑๔๔		
๑๑			นาทม	๖๙๕	๑๖๑		
๑๔			ท่าพันโฮง	๓๓๗	๗๕		
			หนองชน	๒	คำแม่นาง	๑,๒๐๕	๒๔๑
				๔	บ้านสามแยก	๗๐๗	๑๔๙
				๕	บ้านนาดี	๘๕๕	๑๘๖
				๖	นาดีใต้	๙๒๗	๒๓๗
			ดอนเตย	๑	บ้านดอนเตย	๑,๔๗๕	๒๙๕
				๒	ดอนเตย	๗๕๓	๑๓๐
	๓	บ้านดอนแฮด		๕๐๒	๑๐๙		
	๔	บ้านหมุ่มน		๔๔๑	๘๑		
	๕	หมุ่มน		๕๒๙	๑๖๘		
		๗	บ้านดอนหลวง	๔๗๕	๑๑๗		
วังยาง	วังยาง	๔	นาขาม	๑๒๐	๔๔		
		๕	หัวภูธร	๑๘	๖		
		๖	สามแยก	๙๐	๑๐		
		๗	นางามใต้	๑๒๒	๓๐		
		ยอดขาด	๑	ยอดขาด	๑๐๐	๓๗	
			๒	ยอดขาด	๙๐	๓๓	

พื้นที่เสี่ยงภัย				จำนวน	
อำเภอ	ตำบล	หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ประชากร (คน)	ครัวเรือน (คน)
วังยาง	ยอดขาด	๓	หนองแคน	๑๒๐	๔๐
		๔	หนองบึง	๑๑๐	๓๙
		๕	นาคอย	๘๕	๓๒
		๖	ฝักชะเยา	๙๐	๓๔
		๗	โนนแดง	๓๐	๑๒
๑๒	๕๖	๒๗๓	๒๗๓	๑๘๐,๘๕๖	๓๘,๒๖๓

แผนภาพที่ ๓ - ๑๕ : ตารางแสดงพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยจังหวัดนครพนม

เพื่อเป็นการเตรียมการลดความเสี่ยงจากอุทกภัย และดินถล่ม จังหวัดนครพนม ได้มีคำสั่งที่ ๑๑๖๐/๒๕๖๒ เรื่อง จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดนครพนม ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดนครพนมเพื่อเตรียมการจัดการสาธารณภัยประเภทอุทกภัย และดินถล่มขึ้น โดยมีฝ่ายต่าง ๆ ประกอบด้วย ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายฟื้นฟูบูรณะ ฝ่ายแจ้งเตือนประชาสัมพันธ์ ฝ่ายรับบริจาค ฝ่ายรักษาพยาบาล และฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย และได้มีหนังสือจังหวัดนครพนมที่ นพ ๐๐๒๑/ว ๙๙๘๓ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๒ แจ้งคำสั่งดังกล่าวให้ผู้ได้รับแต่งตั้งทราบ และนัดประชุมคณะกรรมการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อุทกภัย และดินถล่ม จังหวัดนครพนม ในวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้องประชุมพระธาตุนคร ศาลากลางจังหวัดนครพนม (หลังใหม่) ซึ่งที่ประชุมได้เห็นชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแผนเผชิญเหตุอุทกภัย และดินถล่ม และหนังสือสั่งการที่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติสั่งการข้างต้น และเน้นย้ำให้จัดเตรียมกำลังเจ้าหน้าที่ เครื่องจักรกลสาธารณภัย ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ และพื้นที่ปลอดภัยสำหรับรองรับประชาชน ให้มีความพร้อมตลอด ๒๔ ชั่วโมง จัดระบบสื่อสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐ หน่วยทหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชนเครือข่ายด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้มีความพร้อม และทดสอบระบบสื่อสารที่กำหนด โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีกักตุนปัญหาอุปสรรคในการสื่อสาร และให้ประสานความร่วมมือจากภาคเอกชนในการร่วมหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหากเกิดกรณีฉุกเฉินขึ้น ให้เฝ้าระวังพื้นที่ชุมชน พื้นที่สำคัญทางเศรษฐกิจ ตลอดจนสถานที่สำคัญต่าง ๆ โดยจัดเจ้าหน้าที่เครื่องจักรกลสาธารณภัย เช่น เครื่องสูบน้ำ เรือท้องแบน ประจําการไว้เป็นการล่วงหน้า หากเกิดสถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่ ให้ฝ่ายปกครอง หน่วยทหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เร่งดำเนินการให้ความช่วยเหลือด้านการดำรงชีพแก่ประชาชน พร้อมทั้งเชิญชวนจิตอาสา มีส่วนร่วมกับภาครัฐตามทักษะความถนัดในการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัย การระบายน้ำ และการพร่องน้ำออกจากแหล่งน้ำต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัย ให้ใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ในมิติต่าง ๆ จากหน่วยงานทางวิชาการ และหน่วยงานด้านการบริหารน้ำ ประกอบการพิจารณาดำเนินการ และเน้นย้ำให้สื่อสารสร้างความเข้าใจกับประชาชนถึงการดำเนินการของรัฐด้วย นอกจากนี้ จังหวัดนครพนม ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ นพ ๐๐๒๑/ว ๑๐๘๒๙ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒ เรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย และดินถล่ม สั่งการเรื่องการเตรียมความพร้อมป้องกัน

ปัญหาอุทกภัย และดินถล่มเพิ่มเติม ให้ติดตามสภาวะอากาศ สถานการณ์น้ำท่า และน้ำในอ่างเก็บน้ำ เพื่อวิเคราะห์และประเมินแนวโน้มการเกิดสาธารณภัย หากประเมินแล้วเห็นว่าแนวโน้มเกิดสาธารณภัย ให้ดำเนินการตามแผนและข้อสั่งการที่สั่งการไปแล้วอย่างเคร่งครัด เมื่อคาดว่าจะเกิดอุทกภัย ดินถล่มในพื้นที่ ให้แจ้งเตือนภัยประชาชนผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้ทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนสามารถเตรียมตัว ลดผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สิน และให้เตรียมจุดปลอดภัย และจัดระบบภายในศูนย์พักพิง เพื่อให้ประชาชนได้หลบภัยอย่างทันท่วงที เมื่อเกิดสถานการณ์อุทกภัย และดินถล่มในพื้นที่ให้เร่งดำเนินการกู้ภัย พร้อมทั้งบรรเทาความเดือดร้อนให้ประชาชนทันที ตรวจสอบพื้นที่ประสบภัยให้ครอบคลุม ประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานตามแผนเผชิญเหตุเพื่อบูรณาการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านดำรงชีพ และให้ประชาชนจิตอาสา มีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือประชาชนร่วมกับภาครัฐ และให้ระมัดระวังอย่าให้เกิดกรณีร้องเรียนเนื่องจากไม่ได้รับความเป็นธรรมอย่างเด็ดขาด

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง ได้มีโทรสารด่วนที่สุด ที่ มท ๐๖๑๐ (กปกก)/ว ๑๖๐ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ แจ้งให้จังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งจังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ว่าได้ติดตามสภาวะอากาศและพิจารณาปัจจัยเสี่ยงเชิงพื้นที่จากข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงตรวจสอบสภาพอากาศกับกรมอุตุนิยมวิทยา พบว่า พายุโซนร้อน “โพดุล” มีแนวโน้มเคลื่อนผ่านเกาะไหหลำลงสู่อ่าวตังเกี๋ย และจะเคลื่อนขึ้นฝั่งประเทศเวียดนามตอนบน ในวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ โดยมีผลกระทบต่อลักษณะอากาศของประเทศไทย ในช่วงวันที่ ๒๙ สิงหาคม - ๑ กันยายน ๒๕๖๒ ส่งผลให้ประเทศไทยมีฝนเพิ่มขึ้น และมีฝนตกหนักถึงหนักมากกับมีลมแรงบางแห่งบริเวณภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ฝั่งตะวันตก ประกอบกับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมทะเลอันดามันและอ่าวไทยจะมีกำลังแรง ทำให้ภาคตะวันออกและภาคใต้มีฝนเพิ่มขึ้นและมีฝนตกหนักบางพื้นที่ ส่วนคลื่นลมบริเวณทะเลอันดามันและอ่าวไทยตอนบนมีกำลังแรงโดยมีคลื่นสูง ๒ - ๓ เมตร และบริเวณที่มีฝนฟ้าคะนอง คลื่นสูงมากกว่า ๓ เมตร จึงได้แจ้งจังหวัดและศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต รวมถึงศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ซึ่งเป็นพื้นที่เสี่ยงภัย ให้เตรียมพร้อมรับมือสถานการณ์ภัยในช่วงดังกล่าว โดยจัดเจ้าหน้าที่ติดตามสภาพอากาศ ปริมาณฝน ระดับน้ำ และแนวโน้มสถานการณ์ภัยอย่างใกล้ชิดตลอด ๒๔ ชั่วโมง พร้อมจัดเตรียมชุดเคลื่อนที่เร็ว เครื่องมืออุปกรณ์ประจำพื้นที่เสี่ยงให้พร้อมปฏิบัติการเผชิญเหตุและช่วยเหลือผู้ประสบภัย พร้อมแจ้งเตือนประชาชนระวังอันตรายจากฝนฟ้าคะนอง ฝนตกหนัก ฝนตกสะสม โดยเฉพาะพื้นที่ลาดเชิงเขาและพื้นที่ลุ่มต่ำ อาจได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมขัง และดินถล่ม และปฏิบัติตามประกาศเตือนภัยอย่างเคร่งครัด สำหรับประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากสถานการณ์ภัย สามารถติดต่อได้ทาง สายด่วนนิรภัย ๑๙๙๔ ตลอด ๒๔ ชั่วโมง เพื่อประสานให้การช่วยเหลือโดยด่วนต่อไป และเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๒ กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง มีโทรสารด่วนที่สุด ที่ มท ๐๖๑๐ (กปกก)/ว ๑๖๗ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๒ แจ้งให้จังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งจังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม และศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เตรียมรับมือกับพายุโซนร้อนคากิ ซึ่งมีผลกระทบต่อประเทศไทยในช่วงวันที่ ๒ - ๓ กันยายน ๒๕๖๒ โดยกำหนดแนวทางการรับมือกับพายุดังกล่าวคล้ายคลึงกับแนวทางการรับมือพายุโซนร้อนโพดุล ซึ่งทั้ง ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ได้แจ้งเป็นโทรสารในราชการในนามกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดไปยังทุกอำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เตรียมการรับมือ

สถานการณ์อุทกภัย วาตภัย และดินถล่ม ตามแนวทางที่กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางแจ้ง รวมทั้งให้ดำเนินการตามที่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติสั่งการ และดำเนินการตามแผนเผชิญเหตุอุทกภัย และดินถล่มของจังหวัดที่ได้แจ้งให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการไปแล้ว

๓.๒.๓ บทบาทของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ด้านการจัดการก่อนเกิดสาธารณภัย

ผู้ขอรับการประเมินพิจารณาจากแผนเผชิญเหตุทั้งภัยแล้งและแผนเผชิญเหตุอุทกภัย ดินถล่มของทั้ง ๓ จังหวัดแล้ว แม้ว่าแต่ละจังหวัดจะมีรายละเอียดการนำเสนอข้อมูล และรายละเอียดของข้อมูลที่แตกต่างกันออกไป แต่เนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่เสี่ยงภัย และวิธีการจัดการสาธารณภัยแต่ละประเภท ทุกจังหวัดต่างมีครบถ้วน เพื่อให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนการจัดการสาธารณภัยของทั้ง ๓ จังหวัด สามารถสนับสนุนทรัพยากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แก่จังหวัดต่าง ๆ ได้อย่างเรียบร้อยและเกิดประโยชน์สูงสุด ผ่านแผนเผชิญเหตุสาธารณภัยประเภทต่าง ๆ ของทั้ง ๓ จังหวัด จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้ขอรับการประเมินจะต้องทำ คือ การประสานแผนภัยประเภทต่าง ๆ ของทั้ง ๓ จังหวัด ข้างต้นให้มีความสอดคล้องและเอื้ออำนวยต่อการสนับสนุนทรัพยากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้อย่างตรงจุด

ด้วยเหตุที่ลักษณะแผนการจัดการของแต่ละภัยมีความแตกต่างกัน และลักษณะรายละเอียดของแผนของแต่ละจังหวัดมีการนำเสนอในรูปแบบที่แตกต่างกัน จึงถือเป็นความยุ่งยากซับซ้อนของงานประสานแผนเพื่อจะให้แผนทั้งหมดมีความสอดคล้องกัน และเมื่อรวมพื้นที่ดำเนินการทั้งจังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม รวมแล้ว ๓ จังหวัด กินพื้นที่กว้างและประชากรจำนวนมาก การประสานแผนของทั้ง ๓ จังหวัด เพื่อนำไปสู่การปฏิบัตินั้นย่อมส่งผลกระทบต่อประชาชนและพื้นที่ในวงกว้าง ซึ่งต่อไปนี้จะขอแนะนำเสนอการแนวทางการปฏิบัติก่อนเกิดภัยหลายประเภทของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร

(๑) การประสานแผนของจังหวัดผ่านแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

แผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เป็นการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับกลุ่มจังหวัด และสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของจังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เพื่อให้สามารถร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาสาธารณภัย ตั้งแต่ ก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อนำไปพิจารณาเพื่อประสานกับแผนเผชิญเหตุภัยแล้ง และแผนเผชิญเหตุอุทกภัยและดินถล่มของแต่ละจังหวัดแล้วจะพบว่ามีความสอดคล้องกัน ตั้งแต่การวิเคราะห์ความเสี่ยงภัย ที่แผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ระบุว่าทั้ง ๓ จังหวัด ต่างมีความเสี่ยงที่จะเกิดภัยแล้ง และอุทกภัยในระดับปานกลาง โดยที่อุทกภัยมีความเสี่ยงในเดือนมิถุนายน - ตุลาคม ของทุกปี แต่ภัยแล้ง แผนสนับสนุน

การปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ระบุช่วงเวลาเสี่ยงคือเดือนมกราคม – พฤษภาคม ของทุกปี แต่จากข้อเท็จจริงปรากฏว่าในช่วงที่ผู้ขอรับการประเมินไปดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ ยังปรากฏว่าในบางพื้นที่ขาดแคลนน้ำทำให้พืชทางการเกษตรเสียหาย สิ่งนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า ภัยประเภทต่าง ๆ อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามห้วงเวลาที่คาดการณ์กันไว้ จึงจำเป็นต้อง อย่างยิ่งที่หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องรับมือกับสาธารณภัยหลายประเภทที่อาจเกิดในเวลาเดียวกันหรือในเวลา ใกล้เคียงกันในพื้นที่เดียวกัน ในขณะที่แผนเผชิญเหตุภัยแล้ง และอุทกภัยของทั้ง ๓ จังหวัด ได้กำหนด มาตรการในการลดความเสี่ยงอันเป็นการป้องกันการเกิดภัยแล้งและสาธารณภัย ในแผนสนับสนุน การปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร บทที่ ๒ ยุทธศาสตร์การจัดการความเสี่ยงจาก สาธารณภัย และแหล่งงบประมาณ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย กลยุทธ์ การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย มีแผนงานเพื่อให้เป็นไปตามกลยุทธ์ดังกล่าว คือ ตามแผนกำหนดให้ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เตรียมการเพื่อสนับสนุนด้านเครื่องจักรกล เครื่องมือ และงบประมาณ การเตรียมพร้อมบุคลากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้มีโครงการเพื่อป้องกัน และลดผลกระทบจากภัยที่มีประสิทธิภาพ เช่น การขุดลอกคูคลอง เป็นต้น ซึ่งศูนย์ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ดำเนินการตามแผนดังกล่าวแล้ว โดยจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในบทที่ ๓ หลักการจัดการสาธารณภัยกลุ่มจังหวัด ที่กำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ควบคุม กำกับ ติดตาม เร่งรัดการ ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมาย และมาตรฐานที่กำหนด และสนับสนุนหน่วยงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ สนับสนุนให้คำปรึกษาแนะนำ การบริหารจัดการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ตลอดจนดำเนินการช่วยเหลือ สนับสนุนทรัพยากรในทุกด้าน กับจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร หรือพื้นที่อื่นที่ประสบสาธารณภัยตามที่ได้รับคำร้องขอ หรือคำสั่งการของผู้บังคับบัญชา ระดับเหนือขึ้นไป โดยให้การสนับสนุนจังหวัดทั้งก่อน ขณะ และหลังเกิดสาธารณภัย หากมีการดำเนินการ ตามแนวทางนี้ จะเป็นแผนที่สอดคล้องกับแผนเผชิญเหตุภัยแล้ง และแผนอุทกภัย ดินถล่มของจังหวัด ที่วาง บทบาทให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร มีหน้าที่ให้คำปรึกษา และให้การสนับสนุน การจัดการสาธารณภัยของจังหวัด นอกจากนี้ ในบทที่ ๕ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน กำหนดไว้ว่า เมื่อเกิด หรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัด ให้จัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์/ศูนย์สนับสนุน การปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัดให้สอดคล้องกับระดับความรุนแรงของสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เพื่อเป็น ศูนย์กลางในการเตรียมความพร้อมสนับสนุนทรัพยากร และระดมสรรพกำลังให้แก่จังหวัดหรือหน่วยงาน ต่าง ๆ ในพื้นที่รับผิดชอบหรือตามผู้บังคับบัญชาสั่งการ เพื่อจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้น อำนวยการประสาน การปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือน ฝ่ายทหาร จิตอาสาพระราชทาน ๙๐๔ วปร. ระเบียบปฏิบัติ ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรสาธารณกุศล ในการควบคุมสถานการณ์ในพื้นที่เกิดเหตุ ได้อย่างมีเอกภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง

ดังนั้น จึงถือได้ว่าเมื่อมีการนำแผนเผชิญเหตุภัยแล้ง และแผนเผชิญเหตุอุทกภัย ดินถล่ม ของทั้ง ๓ จังหวัด เข้ามาวิเคราะห์และประสานกับแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร แล้วพบว่าส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกัน สามารถปฏิบัติได้อย่างราบรื่นเมื่อมีเหตุสาธารณภัยเกิดขึ้น แต่ผู้ขอรับการประเมินพิจารณาแล้วเห็นว่าภัยประเภทต่าง ๆ อาจไม่เกิดขึ้นตามห้วงเวลาที่มีการคาดการณ์ กันไว้แล้ว และอาจมีสาธารณภัยหลายประเภทเกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกันได้ การจะ พิจารณาแต่แก้ไขปัญหาสาธารณภัยเดียวในพื้นที่เดียวกัน โดยไม่นำการป้องกันและสาธารณภัยประเภทอื่น ๆ เข้ามาร่วมพิจารณาด้วย อาจเป็นสิ่งที่ล้าสมัยไป ผู้ขอรับการประเมินจึงได้แจ้งให้ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์ และการจัดการของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ไปให้คำแนะนำปรึกษาแก่สำนักงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่รับผิดชอบทั้ง ๓ จังหวัด ให้พิจารณาดำเนินมาตรการเตรียมรับมือ กับสาธารณภัยหลายประเภทในช่วงเวลาเดียวกันและในพื้นที่เดียวกันด้วย ทั้งการจัดสรรคน จัดสรรบุคลากร และการบริหารจัดการสาธารณภัย ซึ่งในส่วนของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ผู้ขอรับการประเมินได้ให้แนวทางในการเตรียมการได้แก่ การเตรียมการเรื่องคนให้นำเจ้าหน้าที่และเครือข่าย ที่ผ่านการฝึกธงภัยประเภทต่าง ๆ มาจัดเตรียมจัดชุดเตรียมการช่วยเหลือ โดยแบ่งแยกเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถธงภัยได้หลายประเภท และผู้มีความรู้ความสามารถเผชิญภัยเฉพาะด้านไว้ เมื่อเกิดเหตุ ก็สามารถเรียกใช้ได้ทันทีซึ่งรายละเอียดการเตรียมบุคลากรได้กล่าวโดยละเอียดแล้วในผลงานเรื่องที่ ๑ และได้เตรียมการและให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่จังหวัดเพื่อรองรับมาตรการจัดการสาธารณภัยหลาย ประเภทในเวลาเดียวกันและพื้นที่เดียวกัน ดังจะได้กล่าวต่อไป

(๒) การเตรียมความพร้อมเครื่องมืออุปกรณ์จัดการสาธารณภัย

ผู้ขอรับการประเมินพิจารณาแล้วเห็นว่า ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร มีจุดเด่นและเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปถึงการมีบทบาทในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย นั่นคือการมี เครื่องมืออุปกรณ์ด้านสาธารณภัยที่ทันสมัยทำการสนับสนุนงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประเภทต่าง ๆ ได้ ประกอบกับศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เคยประสบปัญหา ถูกโจมตีทางสื่อสังคมออนไลน์ โดยถูกกล่าวหาว่าไม่นำเรื่องซึ่งเป็นเครื่องมืออุปกรณ์ด้านสาธารณภัยอย่างหนึ่ง ไปช่วยเหลือชาวบ้านที่ประสบปัญหาอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสกลนครเมื่อปี ๒๕๖๐ ดังนั้น การบริหาร เครื่องมืออุปกรณ์ หรือเครื่องจักรกลสาธารณภัยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของการบริหารจัดการ สาธารณภัยในบริบทของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พบข้อมูลว่า ปัจจุบันมีเครื่องจักรกล ยานพาหนะ และครุภัณฑ์สนาม เครื่องมี อุปกรณ์กู้ภัย ที่มีอยู่ในความครอบครองของศูนย์ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร มีทั้งสิ้น ๗๕๙ หน่วย โดยแยกเป็นประเภทได้ ดังนี้

- รถกู้ภัยเคลื่อนที่เร็ว รถกู้ภัยเอนกประสงค์ (ขนาดกลาง/ใหญ่) จำนวน ๑๒ คัน
- รถบรรทุกขนาดเล็ก รถตรวจการณ์ รถตู้ รถจักรยานยนต์ จำนวน ๓๕ คัน
- รถบรรทุกขนาดใหญ่ รถบรรทุกน้ำ/น้ำมัน/เท้าย รถสูบน้ำ จำนวน ๒๖ คัน
- รถบริการน้ำมันหล่อลื่น รถติดปั้นจั่น รถเอนกประสงค์ รถลากจูง จำนวน ๖๘ คัน
- รถแทรกเตอร์ รถตัก รถขุด รถเกี่ยดิน รถบด จำนวน ๓๑ คัน
- รถไฟฟ้า รถดับเพลิง รถพ่วง/หางลาก อื่น ๆ จำนวน ๘๓ คัน
- เรือท้องแบน/เรือยาง/เรือแอร์โบ๊ท/ยานไฮเออร์คราฟ จำนวน ๑๒๑ ลำ

- เครื่องยนต์เรือ หางยาว/หางสั้น/เครื่องสูบน้ำ จำนวน ๑๖๔ เครื่อง
 - เครื่องปั่นไฟแบบเคลื่อนที่/ติดตั้งประจำรถ จำนวน ๓๓ เครื่อง
 - วิทยุสื่อสาร/อุปกรณ์ทวนสัญญาณ/เครื่องดูคววน จำนวน ๖๒ เครื่อง
 - เครื่องมือ/อุปกรณ์อื่น ๆ จำนวน ๑๒๔ หน่วย
- รวมมีจำนวนทั้งสิ้น ๗๕๙ หน่วย

โดยที่เครื่องจักรกล ยานพาหนะ และครุภัณฑ์สนาม อันเป็นเครื่องมืออุปกรณ์กู้ภัย สามารถแบ่งเป็น ๒ ประเภทการใช้งานใหญ่ ๆ ได้ ๒ ประเภท คือ เครื่องมืออุปกรณ์ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการภัยหลายประเภทได้ เช่น รถบรรทุกเครื่องสูบน้ำระยะไกล สามารถใช้ในการจัดการภัยแล้ง และอุทกภัย ได้รณปฏิบัติการณ์เคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย ที่สามารถใช้ขนย้ายผู้ประสบภัยได้เกือบทุกภัย และอีกประเภทหนึ่งคือ เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้จัดการสาธารณภัยเฉพาะประเภท เช่น รถปฏิบัติการณ์กู้ภัยสารเคมีและวัตถุอันตราย ใช้ในการกู้ภัยสารเคมีโดยเฉพาะ เรือใช้กู้ภัยทางน้ำ เป็นต้น ส่วนการวางแผนบริหารจัดการและการเตรียมความพร้อมเครื่องมืออุปกรณ์รับสถานการณ์สาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ดำเนินการเพื่อเตรียมพร้อมเครื่องมืออุปกรณ์ในการใช้ปฏิบัติภารกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้เป็นไปตามกรอบแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ และแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ฉบับปรับปรุงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ตลอดจนแผนงานโครงการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของจังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม โดยวางแผนการใช้เครื่องจักรกลและอุปกรณ์กู้ภัยเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานตามภารกิจในพื้นที่ให้ทันต่อสาธารณภัยหลายประเภทที่อาจเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันในพื้นที่ในเขตความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เช่น อุทกภัย วาตภัย ภัยแล้ง อัคคีภัย ไฟป่า หมอกควัน และสารเคมีวัตถุอันตราย เป็นต้น รวมถึงการใช้เครื่องมือและเครื่องจักรกลเชิงป้องกันในภาวะปกติ เพื่อช่วยเหลือประชาชนและพัฒนาสิ่งสาธารณะประโยชน์ เช่น การขุดลอกคู คลอง ขุดสระน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งหรือลดผลกระทบจากน้ำท่วม เป็นต้น โดยได้มีการจัดทำฐานข้อมูลด้านเครื่องจักรกล ยานพาหนะและอุปกรณ์กู้ภัย เพื่อนำมาใช้ในการบริหารเครื่องจักรกล ยานพาหนะและอุปกรณ์กู้ภัย ทั้งในด้านวางแผนการใช้งาน ด้านการซ่อมบำรุงรักษา และการจัดหาทดแทน ให้การปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ดังนี้

๑) การจัดระบบหมวดหมู่เครื่องจักรกล นอกจากจะมีการจำแนกเครื่องจักรกลตามหน้าที่การทำงาน โดยศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้จัดระบบหมวดหมู่เครื่องจักรกล ยานพาหนะ และอุปกรณ์กู้ภัย แบ่งเป็นหมวดหมู่ ตามหน้าที่การทำงาน เพื่อให้สะดวกต่อการวางแผนการใช้งานและการซ่อมบำรุงรักษา จำนวน ๑๓ ระบบ และ ๑ บำรุงรักษา ได้แก่ ระบบเครื่องยนต์ ระบบหล่อเย็น ระบบหล่อลื่น ระบบเชื้อเพลิง ระบบไฮดรอลิก ระบบไฟฟ้า ระบบบังคับเลี้ยว ระบบเบรก ระบบส่งกำลัง ระบบคลัทช์/ทอร์คคอนเวอร์เตอร์ ระบบห้องเกียร์/ทรานมิตชั่น ระบบเพลลาขับ/เพลลากลาง ระบบเฟืองท้าย/เฟืองขับ/ไฟนอลไดรฟ์ ระบบเครื่องล่าง/ยาง ระบบโช้ตะขาบ/ใบมีด/อุปกรณ์ ระบบเกจ/หน้าปัด ระบบตัวถัง และเบ็ดเตล็ด และการบำรุงรักษาแล้ว เพื่อเป็นการตอบสนองต่อการใช้งานหลากหลายภัยในพื้นที่เดียวกัน และในเวลาใกล้เคียงกัน ผู้ขอรับการประเมินได้แจ้งให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัยและจำแนกเครื่องจักรและ

จัดเก็บเครื่องจักรกลออกเป็นหมวดหมู่โดยแยกเครื่องจักรกลที่สามารถใช้ได้กับหลายภัย และเครื่องจักรกลเฉพาะภัย เพื่อให้สะดวกต่อการส่งใช้งานในแต่ละภัยด้วย

๒) การจัดทำแผนงานการซ่อมเครื่องจักรกลและยานพาหนะ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้วางแผนระบบการซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องจักรกล ยานพาหนะและอุปกรณ์กู้ภัยของหน่วยงาน เพื่อสามารถใช้งานได้โดยมีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า ได้วางแผนงานและกำหนดเป้าหมายแบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ แผนงานการซ่อมปกติ และแผนการซ่อมปรับปรุงสภาพหรือซ่อมใหญ่ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการวางแผนการซ่อม มีปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณา รวม ๓ ปัจจัย คือ ปัจจัยแรก เป็นการกำหนดวัน เวลาซ่อมไว้ล่วงหน้า พิจารณาว่່าชิ้นส่วนใดในแต่ละระบบจะมีอายุการใช้งานนานเท่าใด สามารถประเมินคาดการณ์ได้จากมาตรฐานการซ่อม ใน ๒ ประเภทคือ คาดการณ์หรือดำเนินการซ่อมตามคู่มือที่บริษัทผู้ผลิตเป็นผู้กำหนด และซ่อมตามค่าเฉลี่ย หรือค่ามาตรฐานในอดีต จากการเก็บรวบรวมค่ามาตรฐานเฉลี่ยไว้มากกว่า ๓๐ ปี และตรวจสอบข้อมูลมิเตอร์สุดท้าย และค่าเฉลี่ยมิเตอร์ใช้งานในแต่ละเดือน จากรายงานการใช้งานเครื่องจักรกลที่พนักงานขับเครื่องจักรกลรายงานประจำสัปดาห์ เพื่อนำมาคำนวณหาวันเวลาที่คาดการณ์ว่า มิเตอร์ที่จะต้องเข้าซ่อมในครั้งต่อไปรวมถึงวันเวลาที่เข้าซ่อมแต่ละระบบครั้งสุดท้าย ประการที่ ๒ กำหนดระยะเวลาในการซ่อมเครื่องจักรกลในแต่ละระบบ/การซ่อมแต่ละระบบ/หัวข้อมาตรฐานของศูนย์ได้มีการบันทึกฐานข้อมูลแยกตาม ประเภท ยี่ห้อ รุ่น ขนาดแรงม้า ของเครื่องจักรกล โดยแยกเป็นการซ่อมใหญ่ เป็นการซ่อมเปลี่ยนอะไหล่ทั้งหมด เช่น เปลี่ยนซิลยางกันรั่ว ผ้าเบรก ลูกปืน สปริงที่ล้าหมดอายุ เป็นต้น และการซ่อมย่อย ซึ่งเป็นการซ่อมเปลี่ยนอะไหล่ที่หมดอายุทั่วไปเมื่อใช้งาน เช่น ซิลยางกันรั่ว การอัดเปลี่ยนจารบีลูกปืน ชัดทำความสะอาดผ้าเบรก ล้างสปริง เป็นต้น และประการที่ ๓ ค่าใช้จ่ายในการซ่อม เป็นการคำนวณค่าใช้จ่ายของเครื่องจักรแต่ละระบบ โดยแยกตามการซ่อมใหญ่และซ่อมย่อย และราคามาตรฐานที่คาดการณ์จะมีขึ้นลงตามราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศ เป็นการคาดการณ์รายปีไม่ขึ้นลงตามน้ำมันเชื้อเพลิงในแต่ละวัน ก็จะนำค่าเฉลี่ยน้ำมันเชื้อเพลิงเป็นตัวกำหนดราคาอะไหล่ในแต่ละช่วงเวลาได้ใกล้เคียง การซ่อมบำรุงรักษาเครื่องจักรกลมีแนวคิดที่เป็นที่นิยมใช้กัน คือ เป็นการซ่อมบำรุงรักษาเชิงป้องกัน (Preventive Maintenance : PM) การบำรุงรักษา ตามวาระหรือระยะเวลาการใช้งานที่กำหนด เพื่อรักษาสภาพการทำงานของเครื่องจักรกลและยานพาหนะให้เหมาะสมก่อนที่จะมีการชำรุดเสียหาย โดยใช้ประสบการณ์ของฝ่ายบำรุงรักษาหรือ ปฏิบัติตามคู่มือการใช้งานของเครื่องจักรนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม การชำรุดของเครื่องจักรกลโดยไม่คาดคิดก็อาจเกิดขึ้นได้ โดยรูปแบบการชำรุดของเครื่องจักรกลอาจมีการกระจายไม่สม่ำเสมอ ยากต่อการวางแผนการบำรุงรักษาที่เหมาะสม หรือในบางกรณีถึงแม้ได้ปฏิบัติตามแผนงานแล้ว แต่ก็มีโอกาสที่จะเกิดการชำรุดเสียหายก็ได้ จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการซ่อมบำรุงรักษาเชิงป้องกัน เพื่อให้สามารถรักษาสภาพและมีความพร้อมในการใช้งานของเครื่องจักรได้อย่างเต็มศักยภาพ มีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าหรือลดค่าใช้จ่าย รวมถึง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการใช้งานเครื่องจักรและยานพาหนะ เพราะหากดำเนินการเฉพาะการซ่อมแบบการซ่อมบำรุงรักษาเมื่อเสีย (Breakdown Maintenance : BM) การชำรุดเสียหายของเครื่องจักรกลอาจต้องใช้เวลาในการจัดหาอะไหล่ เครื่องจักรกลต้องหยุดการทำงานนาน หากรายการอะไหล่ต้องสั่งซื้อจากหน่วยงานเอกชนนอกพื้นที่ หรือเป็นอะไหล่หายาก จะต้องใช้เวลาสั่งซื้อหรือบางรายการจำเป็นต้องสั่งจากต่างประเทศยิ่งต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้น ทำให้เครื่องจักรกลต้องหยุดไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ส่งผลเสียหายต่อการปฏิบัติงาน

ตามภารกิจด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเฉพาะการจัดการในภาวะฉุกเฉินซึ่งจะต้องรีบเข้าเผชิญเหตุเพื่อการช่วยเหลือฉุกเฉินหรือระงับเหตุไม่ให้เกิดสาธารณภัยลุกลามเกิดความเสียหายเป็นวงกว้าง

๓) การจัดทำแผนการซ่อมปรับปรุงสภาพเครื่องจักรกล การซ่อมปรับปรุงสภาพเครื่องจักรกล หรือการซ่อมใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อซ่อมแซมเครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีความจำเป็นในการใช้งานปัจจุบัน ให้มีขีดความสามารถในการใช้งานได้ประมาณร้อยละ ๘๐ ของเครื่องจักรกลใหม่ และยืดอายุการใช้งานออกไปอีก ๓ - ๕ ปี ซึ่งเป็นการช่วยประหยัดงบประมาณจัดซื้อใหม่ทดแทน โดยศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ยึดถือหลักเกณฑ์และแนวทางการพิจารณาการซ่อมปรับปรุงสภาพเครื่องจักรกลตามหลักเกณฑ์ คือ การนำเครื่องจักรกลเข้าซ่อมปรับปรุงสภาพต้องมืองค์ประกอบ ได้แก่ มีความจำเป็นใช้งาน ซ่อมแล้วมีความคุ้มค่าในการปฏิบัติงาน สามารถจัดหาอะไหล่และอุปกรณ์ในการซ่อมได้ไม่ยาก มีอายุการใช้งาน ๗ ปี ขึ้นไปหรือกรณีที่เคยผ่านการซ่อมใหญ่มาแล้ว หากต้องการซ่อมใหญ่ก็ต้องผ่านการใช้งานมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปี ไม่จอดซำรุดมานานติดต่อกันหลายปี แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการซ่อมปรับปรุงสภาพ ประกอบด้วย จัดทำแผนการซ่อมปรับปรุงสภาพเครื่องจักรกลฯ แต่ละรายการโดยการบันทึกในโปรแกรมระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลเครื่องจักรกลด้านสาธารณภัยตามแบบฟอร์ม สป.๑ ดำเนินการด้วยวิธีซ่อมเอง และการซ่อมต้องได้ตามมาตรฐานตามหลักวิชาการวิศวกรรมเครื่องกล การจัดหาอะไหล่ในการซ่อมต้องเป็นไปตามมาตรฐานผู้ผลิต และตรงตามหมายเลข (Part Number) รายงานผลการซ่อมปรับปรุงสภาพเครื่องจักรกลฯ (ซ่อมใหญ่) โดยการบันทึกในโปรแกรมระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลเครื่องจักรกลด้านสาธารณภัย ให้เป็นปัจจุบัน จนกว่าจะดำเนินการซ่อมแล้วเสร็จ มีภาพถ่ายเพื่อใช้ประกอบการรายงานและตรวจสอบ ได้แก่ ภาพถ่ายก่อนซ่อมและหลังซ่อมเสร็จ ภาพถ่ายการซ่อมที่สำคัญทุกขั้นตอน เช่น การซ่อมเครื่องยนต์ เกียร์ เฟืองท้าย ปัมป์ ไฮดรอลิค ระบบควบคุม (Control) ฯลฯ และชิ้นส่วนภายในที่มองไม่เห็นเมื่อประกอบแล้วเสร็จ และภาพถ่ายอะไหล่เก่าและอะไหล่ใหม่ที่เปลี่ยนหรือซ่อมทุกรายการ จัดเก็บวัสดุอะไหล่เก่าที่สำคัญและมีราคาค่อนข้างสูงพร้อมทำบัญชีรายละเอียดส่งคืนวัสดุอะไหล่เก่าตามแบบ (วก.๔ - ๔) หลังจากนั้นให้พิจารณาดำเนินการจำหน่ายบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการพัสดุ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและทดสอบคุณภาพ การซ่อมปรับปรุงสภาพเครื่องจักรกล (ซ่อมใหญ่) หลังซ่อมแล้วเสร็จ หลังจากผ่านการตรวจสอบและทดสอบคุณภาพจากคณะกรรมการการตรวจสอบและทดสอบคุณภาพแล้ว ให้หน่วยงานประเมินสถานะและแก้ไขข้อมูลสภาพเครื่องจักรกลให้เป็นปัจจุบัน ลงในโปรแกรมระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลเครื่องจักรกลด้านสาธารณภัย ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้รับงบประมาณทำการซ่อมปรับปรุงสภาพเครื่องจักรกล (ซ่อมใหญ่) จำนวน ๑๓ คัน รวมวงเงินงบประมาณจำนวน ๖,๙๖๘,๐๐๐ บาท โดยแยกเป็นเครื่องจักรกล ยานพาหนะของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร จำนวน ๑๒ คัน/เครื่อง และของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดนครพนม จำนวน ๑ คัน ประกอบด้วย รถผลิตน้ำดื่ม รหัส ศสน ๐๕ - ๒๖ รถยนต์กู้ภัยเอนกประสงค์ (ขนาดกลาง) รหัส นพ ๒๖ - ๐๑ เครื่องสูบน้ำขนาดท่อส่ง ๑๒ นิ้ว รหัส ศสน ๒๕ - ๐๙ รถบรรทุกขนาดใหญ่ ขนาด ๖ ตัน ๖ ล้อ รหัส ศสน ๐๓ - ๐๖ รถบรรทุกขนาดเล็ก ขับเคลื่อน ๔ ล้อ รหัส ศสน ๐๒ - ๓๙ รถชุดตัดไฮดรอลิค รหัส ศสน ๓๕ - ๐๔ รถแทรกเตอร์ตีนตะขาบ ขนาดกลาง รหัส ศสน ๑๑ - ๐๒ รถบดดินแกะขับเคลื่อนด้วยตนเอง รหัส ศสน ๒๐ - ๐๑ รถบรรทุกขนาดใหญ่ ขนาด ๑๒ ตัน ๑๐ ล้อ ติดตั้งปั้นจั่น รหัส ๐๗ - ๐๗ เครื่องอัดอากาศแบบติดตั้งบนรถบรรทุก รหัส ศสน ๕๐ - ๑๔ รถบรรทุกน้ำขนาด ๖,๐๐๐ ลิตร รหัส ศสน ๐๕ - ๑๔

รถหัวลาก รหัส ศสน ๐๙ - ๐๔ และหางลากจูง บรรทุกเครื่องจักรกล ศสน ๓๐ - ๒๑ ซึ่งขั้นตอนการทำงานหลัก ๆ ของการซ่อมใหญ่ ประกอบด้วย การถอดรื้อ การจัดหาอะไหล่ การประกอบ การซ่อมสี และการตรวจสอบ ซึ่ง ณ วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๒ ความก้าวหน้าการซ่อมใหญ่คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๙๒ ซึ่งผู้ขอรับการประเมินก็ได้ให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย เร่งรัดดำเนินการซ่อมใหญ่ให้แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพราะเมื่อมีการคาดการณ์ว่าจะเกิดภัยหลายประเภทขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร จึงเร่งรัดให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัยทำการซ่อมเครื่องจักรกลสาธารณภัยให้สามารถใช้งานได้โดยเร็ว เพื่อให้มีเครื่องจักรกลพร้อมสำหรับการรับมือกับภัยหลายประเภทที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในเวลาเดียวกันได้

๔) แผนการบำรุงรักษาเครื่องจักรกลของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร แบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก เป็นการบำรุงรักษาตามกำหนดระยะเวลา โดยมีช่วงบำรุงรักษา ๒ อย่าง ได้แก่ การบำรุงรักษาเมื่อมีเตอริ์ใช้งานถึงกำหนดตามมาตรฐานของบริษัทผู้ผลิต และการบำรุงรักษาเมื่อ หากพ้นระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งต้องเข้ารับการบำรุงรักษาในรอบต่อไปทันที และประเภทที่ ๒ เป็นการบำรุงรักษาโดยการอุ่นเครื่อง เป็นการบำรุงรักษาเฉพาะการเปลี่ยนถ่ายน้ำมันหล่อลื่น และการตรวจเช็คสภาพเพื่อยืดอายุการใช้งานของเครื่องจักรกล เนื่องจากน้ำมันหล่อลื่นเมื่อใช้งานไประยะหนึ่ง สารประกอบในสารหล่อลื่นจะเสื่อมสภาพ ทำให้การทำหน้าที่ต่าง ๆ ด้อยประสิทธิภาพลงไป หากปล่อยไว้ไม่มีการเปลี่ยนน้ำมันหล่อลื่นใหม่ขึ้นส่วนต่าง ๆ ก็จะทำให้เกิดการชำรุดสึกหรอก่อนเวลาอันควร อีกทั้งการหล่อลื่นขึ้นส่วนส่วนใหญ่จะใช้กรองเป็นส่วนที่ทำให้ น้ำมันหล่อลื่นเกิดความสะอาด การบำรุงรักษาเครื่องจักรกลตามระยะเวลานั้น จึงต้องมีการเปลี่ยนไส้กรองน้ำมันหล่อลื่นตามกำหนดปฏิทินของบริษัทผู้ผลิตด้วยเช่นกัน ซึ่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ดำเนินการตามระบบมาตรฐานคือ กำหนดช่วงระยะทางใช้งานหรือช่วงมีเตอริ์เครื่องจักรกลอย่างน้อยที่ต้องเข้าดำเนินการบำรุงรักษาแบ่งเป็น ๔ ชนิด คือ ชนิดแรกเป็นการบำรุงรักษาทุกช่วงชั่วโมงใช้งาน โดยที่มิเตอร์การทำงานที่ใช้ในเครื่องจักรกลประเภทเดินทวนน้อย เครื่องจักรกลงานก่อสร้าง เครื่องจักรกลที่ติดตั้งประจำที่ ชนิดที่ ๒ บำรุงรักษาทุกช่วงระยะทาง ซึ่งมีทั้งแบบหน่วยเป็นกิโลเมตร และหน่วยเป็นไมล์ ชนิดที่ ๓ บำรุงรักษาประจำช่วงเวลา ใช้กับเครื่องจักรกลที่ทำงานน้อยใช้งานน้อยไม่มีการเคลื่อนที่ เช่น บั๊มน้ำบางรุ่นที่มีขนาดเล็ก เครื่องปั้นไฟขนาดเล็กมักใช้ระยะเวลาตามปฏิทินเป็นตัวกำหนดเช่น ทุก ๔ เดือน ทุก ๖ เดือน ทุก ๘ เดือน เป็นต้น และชนิดที่ ๔ ไม่มีการบำรุงรักษา เครื่องจักรกลบางประเภทไม่มีน้ำมันหล่อลื่น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเครื่องมืออุปกรณ์ทางด้านช่าง ทั้งนี้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้มอบหมายให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านเครื่องจักรกลเป็นผู้จัดทำ “แผนการบำรุงรักษาเครื่องจักรกล (วก.๒ - ๑)” ล่วงหน้าในแต่ละเดือน โดยจัดทำแผนร่วมเครื่องจักรกลทุกคันทุกโครงการ เมื่อแผนการบำรุงรักษาเครื่องจักรกลได้รับความเห็นชอบแล้ว จะส่งสำเนาแจ้งผู้รับผิดชอบ แต่ละโครงการทราบเพื่อใช้ประกอบการควบคุมและติดตามการบำรุงรักษาเครื่องจักรกลที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละโครงการ ทั้งนี้ มีการติดตามและการควบคุมการบำรุงรักษา ดำเนินการโดยนำข้อมูลชั่วโมงหรือระยะทางที่ใช้งานในแต่ละวันตามสมุดรายงานผลการปฏิบัติงานประจำวัน (วก.๑ - ๓) มาบันทึกลงในตารางควบคุมการบำรุงรักษาเป็นประจำวันอย่างสม่ำเสมอและต้องตรวจสอบว่ากำหนดบำรุงรักษาเครื่องจักรกลอย่างสม่ำเสมอ และต้องดำเนินการให้ถูกต้องครบถ้วนตามรายละเอียดและวิธีการที่บริษัทผู้ผลิตกำหนดขึ้นโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบต้องมีหนังสือคู่มือการบำรุงรักษาเครื่องจักรกลแต่ละประเภท/ยี่ห้อ เพื่อใช้ประกอบการบำรุงรักษา

ให้ครบถ้วน เมื่อดำเนินการบำรุงรักษาแล้วเสร็จ ให้รวบรวมข้อมูลการบำรุงรักษา ทั้งหมดส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำมาจัดเป็นรายงาน “สรุปการบำรุงรักษาเครื่องจักรกล (วก.๒ - ๓)” ส่งให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยจัดทำข้อมูลฐานข้อมูลตามโปรแกรมเครื่องจักรกลสาธารณภัย

เมื่อมีการคาดการณ์ว่าจะเกิดภัยหลายประเภทขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ผู้ขอรับการประเมินได้กำกับดูแล และแนะนำให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัยเร่งดำเนินการตามแผนบำรุงรักษาเครื่องจักรกล โดยให้ตรวจสอบความพร้อมใช้งานของเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการระงับสาธารณภัย โดยเน้นที่อุปกรณ์ที่ใช้ในการรับมือกับปัญหาภัยแล้ง ปัญหาอุทกภัย และวาตภัย ซึ่งส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัยก็ได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ขอรับการประเมิน ในทันทีแล้วบันทึกผลการบำรุงรักษาและตรวจสอบลงในรายงานการตรวจสอบครุภัณฑ์ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ซึ่งภาพรวมการตรวจสอบ ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ พบว่า เครื่องมืออุปกรณ์ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพใช้งานได้ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ชำรุดเสียหาย เช่น เรื่อยนต์ เครื่องยนต์เรือ และเรือท้องแบนจำนวนหนึ่งชำรุด ยังไม่สามารถซ่อมใช้งานได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร มีเครื่องมืออุปกรณ์พร้อมสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกันและในเวลาเดียวกันได้

๕) การจัดทำแผนปฏิบัติงานด้านวิศวกรรมเครื่องกล เป็นการบริหารจัดการด้านเครื่องจักรกลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถให้การสนับสนุนช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบปัญหาสาธารณภัยได้อย่างทันท่วงที รวมถึงทราบขีดความสามารถของเครื่องจักรกลแต่ละชนิด ตลอดจนประมาณการค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องล่วงหน้า เช่น ระยะเวลาการใช้งานและซ่อม ค่าใช้จ่ายในการทำงาน การซ่อมและการบำรุงรักษา ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ตลอดจนชั่วโมงการทำงาน การซ่อมการบำรุงรักษาและชั่วโมงขีดความสามารถ เป็นต้น จึงได้จัดทำแผนและกรปฏิบัติงานด้านวิศวกรรมเครื่องกล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพเครื่องจักรกลและลักษณะการใช้งานในปัจจุบัน เพื่อให้หน่วยงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางประกอบการวางแผนการปฏิบัติงาน และการบริหารงานด้านงบประมาณ

(๓) การจัดสรรทรัพยากรกู้ภัยให้จังหวัดต่าง ๆ รับผิดชอบการก่อนเกิดภัย

เมื่อได้คาดการณ์ตามข้อมูลความเสี่ยงสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร แล้วว่าอาจเกิดสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน เมื่อเกิดสาธารณภัยหลายประเภทขึ้นมาในพื้นที่จริง กำลังคนในการขนย้ายและจัดการเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อาจไม่ทันต่อเวลาในการรับมือกับสาธารณภัยในพื้นที่ห่างไกลศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ผู้ขอรับการประเมินจึงได้กำกับดูแล และอำนวยความสะดวกให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัยประสานกับสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม นำทรัพยากรกู้ภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ไปเตรียมพร้อมในพื้นที่ของทั้ง ๒ จังหวัดข้างต้น โดยมอบหมายให้จังหวัดบริหารจัดการทรัพยากร ดังกล่าว โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ นี้ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้นำเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้หลายประเภท ไปเตรียมการให้ความช่วยเหลือและประจำ ทั้ง ๒ จังหวัดข้างต้น ดังนี้

จังหวัดมุกดาหาร โดยสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมุกดาหารเป็นผู้ดูแลรักษาและบริหารจัดการ ประกอบด้วย รถบรรทุกขนาดใหญ่ ๖ คัน ๖ ล้อ จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกน้ำ ขนาด ๖,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกขนาด ๑๒ ตัน ติดตั้งปั้นจั่น จำนวน ๑ คัน เรือท้องแบน จำนวน ๘ ลำ เรือพลาสติกขนาดเล็ก จำนวน ๒๐ ลำ เครื่องยนต์เรือชนิดทางสั้น จำนวน ๓ เครื่อง และเลื่อยยนต์ จำนวน ๑ เครื่อง

จังหวัดนครพนม โดยสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดนครพนมเป็นผู้ดูแลรักษาและบริหารจัดการ ประกอบด้วย รถบรรทุกขนาดใหญ่ ๖ คัน ๖ ล้อ จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกขนาด ๖,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกขนาด ๑๒ ตัน ติดตั้งปั้นจั่น จำนวน ๑ คัน เรือท้องแบน จำนวน ๒ ลำ และเรือพลาสติกขนาดเล็ก จำนวน ๑๕ ลำ

(๔) การขุดลอกคลองเพื่อการลดความเสี่ยงสาธารณภัย

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้เป็นหน่วยดำเนินโครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณประโยชน์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหากล้งและอุทกภัย ๒ โครงการ ได้แก่ โครงการแรกเป็นโครงการฟื้นฟูบูรณะแหล่งน้ำเดิมเพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากกล้งและอุทกภัย เป็นเงินงบประมาณของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ แต่ได้มีการกันเงินไว้เบิกเหลือในปี และได้ดำเนินโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วยการขุดลอกหนองแหวน รหัสโครงการ มท. ๐๙๐๗๕ บ้านหนองบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านโคก อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ใช้งบประมาณ ๕๔๕,๐๐๐ บาท ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๒ และได้ส่งมอบการบำรุงรักษาสิ่งสาธารณประโยชน์ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้แก่องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านโคกไปดูแล ตั้งแต่วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๒ และโครงการที่ ๒ เป็นงบประมาณจากโครงการบริหารจัดการน้ำเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ดำเนินโครงการขุดลอกลำห้วยโค้ง (ตอนล่าง) รหัสโครงการ มท. ๐๙๐๖๑ บ้านแก้ง หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านแก้ง อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร งบประมาณค่าก่อสร้าง ๖๒๙,๐๐๐ บาท โครงการได้ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ และได้ส่งมอบการบำรุงรักษาสิ่งสาธารณประโยชน์ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้แก่เทศบาลตำบลบ้านแก้งไปดูแล โดยศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ส่งหนังสือส่งมอบไปตั้งแต่วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๒

ผู้ขอรับการประเมินพิจารณาแล้วเห็นว่าการดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่ดี เนื่องจากเป็นการลดความเสี่ยงช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหากล้งและอุทกภัยในพื้นที่ดำเนินโครงการได้แต่ในปัจจุบันสภาพอากาศมีแนวโน้มจะเกิดทั้งกล้งและอุทกภัยในเวลาใกล้เคียงกันในพื้นที่เดียวกัน ผู้ขอรับการประเมินจึงได้แจ้งให้ ผู้อำนวยการส่วนป้องกันและปฏิบัติการอำนาจการให้มีการส่งมอบโครงการที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ดำเนินการไปให้เจ้าของพื้นที่ดูแลรักษาโดยเร็ว เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติหากเกิดอุทกภัยขึ้นมาแล้วทำให้สิ่งสาธารณประโยชน์ดังกล่าวได้รับความเสียหาย

(๕) การเตรียมการด้านงบประมาณก่อนเกิดสาธารณภัย

ผู้ขอรับการประเมินได้ตรวจสอบระบบงบประมาณของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร แล้วพบว่างบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้รับงบประมาณทั้งสิ้น ๒๐,๙๓๐,๕๓๔ บาท ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ใช้งบประมาณไปแล้ว ๑๙,๘๑๓,๐๕๐.๐๘ บาท คงเหลืองบประมาณ ๑,๑๑๗,๔๘๓.๙๒ บาท โดยแยกเป็น ๑) งบดำเนินงาน

ได้รับ ๖,๓๑๔,๐๙๔ บาท ใช้ไปแล้ว ๕,๒๔๑,๕๒๒.๐๘ บาท คงเหลือ ๑,๐๗๒,๕๗๑.๙๒ บาท ๒) งบรายจ่ายอื่น ได้รับ ๗๘๖,๕๔๐ บาท ใช้ไปแล้ว ๗๘๑,๒๐๑ บาท คงเหลือ ๕,๓๓๙ บาท และ ๓) งบลงทุน ได้รับ ๑๓,๘๒๙,๙๐๐ บาท ใช้ไปแล้ว ๑๓,๗๙๐,๓๒๗ บาท คงเหลือ ๓๙,๕๗๓ บาท ซึ่งผู้ขอรับการประเมินเห็นว่า งบดำเนินงานที่สามารถนำไปเป็นค้ำประกันเชื่อเพลิงปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย คงเหลือน้อย หากเกิดสาธารณภัยใหญ่ในพื้นที่ในห้วงเวลาหลังจากนี้ก่อนสิ้นปีงบประมาณ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร จะขาดแคลนงบประมาณที่ใช้ในการนำเครื่องจักรอุปกรณ์และบุคลากร ออกไปช่วยเหลือประชาชน ผู้ขอรับการประเมินจึงได้ดำเนินการใน ๒ แนวทาง คือ แนวทางแรก ได้มอบหมายให้หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ไปประสานงานกับส่วนกลาง เพื่อของบดำเนินงานเพิ่มเติมในช่วงปลายปีงบประมาณนี้ ซึ่งหัวหน้าฝ่ายบริหารได้แจ้งให้ทราบในเบื้องต้นว่ากรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะจัดสรรงบดำเนินงานให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เพิ่มเติมอีกจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งต่อมารกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้โอนจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร แล้วเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๒ จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท และเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๒ เป็นเงิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท รวมเป็น ๓๐๐,๐๐๐ บาท และแนวทางที่ ๒ ผู้ขอรับการประเมินได้มอบหมายให้ผู้อำนวยการส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย และหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป มอบหมายเจ้าหน้าที่ในสังกัดให้ศึกษาแนวทางและหลักเกณฑ์การใช้งบประมาณตาม ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นระเบียบใหม่ ประกาศราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เป็นต้นไป โดยที่ระเบียบใหม่นี้มีหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินที่แตกต่างไปจาก ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เช่น แก้ไขระยะเวลาการส่งใบสำคัญและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจ่ายเงิน กรณีส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ได้รับการสนับสนุนหรือ ได้รับโอนเงินอุดหนุนราชการหรือหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงกลาโหม หรือสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมายังส่วนราชการเจ้าของเงิน สำนักงานปลัดกระทรวง กลาโหม หรือกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แล้วแต่กรณี จากต้องดำเนินการ “ภายใน ๓๐ วัน ทำการนับแต่วันที่ได้รับเงิน” เป็น “๔๕ วันทำการ นับแต่วันที่ได้รับเงิน” และแก้ไข ระยะเวลาดำเนินการโดยรวมแล้วจะต้องเสร็จสิ้น จาก “ภายใน ๖๐ วันทำการ” เป็น “ภายใน ๗๕ วันทำการ” รวมทั้งกำหนดข้อความตอนท้ายเพื่อให้ เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคลัง จังหวัดในเรื่องของการตรวจสอบ การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการของจังหวัด กำหนดให้การจัดหา การตรวจรับ และการบริหารพัสดุ เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ซึ่งหมายถึง พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎกระทรวงกำหนดกรณีการจัดซื้อ จัดจ้างพัสดุโดยวิธีเฉพาะเจาะจง พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งกำหนดให้การจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย พิบัติกรณีฉุกเฉิน เป็นกรณีการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุโดยวิธีเฉพาะเจาะจง เป็นต้น ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและ เจ้าหน้าที่ด้านการเงินมีความจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีความเข้าใจ เพื่อให้การใช้และการเบิกจ่ายงบประมาณ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่มักเกิดขึ้นกัน เช่น ผู้ปฏิบัติงานไปทำงานจริง แต่ไม่สามารถเบิกจ่ายได้ ไม่สามารถเบิกค้ำประกันเชื่อเพลิงได้ทั้งที่ขอเท็จจริง ใช้น้ำมันเติมเครื่องจักร เพื่อปฏิบัติงานช่วยเหลือประชาชนไปแล้ว เป็นต้น

๓.๓ บทบาทของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการรับมือกับภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกัน และในเวลาใกล้เคียงกัน

เมื่อได้มีการดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภัยเพื่อรองรับการเกิดภัยหลายประเภทในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในหัวข้อก่อนหน้านี้แล้ว ในหัวข้อนี้ ผู้ขอรับการประเมินจะนำเสนอการดำเนินการของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่มีบทบาทรับมือกับเหตุการณ์ภัยแล้ง อุทกภัย และวาตภัย ที่เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ การจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์รับมือภัยหลายประเภท และการสื่อสารกับส่วนกลางหรือหน่วยงานอื่น

เมื่อศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้รับแจ้งจากจังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ว่าได้มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ภัยแล้ง และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อุทกภัย และดินถล่มแล้ว ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ก็ได้ตั้งศูนย์สนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนครขึ้น ซึ่งเป็นไปตาม บทที่ ๕ การจัดการในภาวะฉุกเฉินของแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ซึ่งมีผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เป็นผู้อำนวยการสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร โดยมีผู้ขอรับการประเมินเป็นผู้ช่วยของผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทำหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของส่วนต่าง ๆ ซึ่งศูนย์สนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเตรียมความพร้อมสนับสนุนทรัพยากร และระดมสรรพกำลังเพื่อจัดการภัยหลายประเภทที่จะเกิดขึ้นนับตั้งแต่ภัยแล้ง อุทกภัย และวาตภัย เป็นต้น ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือน ฝ่ายทหาร จิตอาสาพระราชทาน ๙๐๔ วปร. ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรสาธารณกุศล ในการควบคุมสถานการณ์ในพื้นที่เกิดสาธารณภัยได้อย่างมีเอกภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางการประสานการปฏิบัติระหว่างกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางกับกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดอีกด้วย ซึ่งใช้ห้องประชุมธาดุดุมเป็นสถานที่ตั้งศูนย์ มีผู้อำนวยการส่วนทุกส่วนและหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปเป็นองค์ประกอบคณะทำงานของศูนย์ดังกล่าว ได้ให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ชุดเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ฉุกเฉินตลอด ๒๔ ชั่วโมงของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ซึ่งปฏิบัติหน้าที่วันละ ๒ - ๔ คน รวมผู้ควบคุมการปฏิบัติงานอีก ๑ คน รวมเป็น ๓ - ๕ คน เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์สนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร มีการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ และประชุมในระบอบวิดิทัศน์ทางไกลร่วมกับกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง และกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แห่งชาติอย่างสม่ำเสมอเพื่อรายงานสถานการณ์ผลการปฏิบัติและรับมอบนโยบายการปฏิบัติงาน ซึ่งมีการประชุมทุกวันจันทร์และวันพุธ เวลา ๑๐.๐๐ น. ในเวลาที่เกิดสาธารณภัยที่มีผลกระทบในวงกว้าง และอาจเชิญสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบเข้าร่วมประชุมด้วยตามความเหมาะสม

ผู้ขอรับการประเมินได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ให้เป็นประธานในส่วนของศูนย์สนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ประชุมในระบบวิดีโอทัศน์ทางไกลร่วมกับส่วนกลาง

๓.๓.๒ การรับมือกับภัยแล้ง

ในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นฤดูฝนเกิดฝนทิ้งช่วง/ฝนแล้ง ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ทำให้พื้นที่การเกษตรขาดน้ำ ได้รับความเสียหาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอำเภอในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้เข้าให้

ความช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนในพื้นที่รับผิดชอบของตนอย่างเต็มกำลัง ส่วนพื้นที่ที่เกิดรุนแรงที่สุดคือ ตำบลกุดบาก ตำบลกุดไฮ และตำบลนาม่อง อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ซึ่งนาข้าวแห้งตายเนื่องจากขาดน้ำจำนวนมาก เกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอำเภอจะแก้ไขปัญหาได้เพียงลำพัง จังหวัดสกลนคร จึงได้มีหนังสือ ที่ สน ๐๐๒๑/๑๙๗๗๖ ลงวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เครื่องสูบน้ำ และวัสดุอุปกรณ์ พร้อมเจ้าหน้าที่ ร้องขอรับการสนับสนุนเครื่องสูบน้ำ และวัสดุอุปกรณ์ พร้อมเจ้าหน้าที่ มาয়งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ให้ไปสูบน้ำช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎร โดยขอให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ประสานงบประมาณค่าน้ำมันเชื้อเพลิงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔ แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลตำบลกุดบาก เทศบาลตำบลกุดไฮ เทศบาลตำบลกุดแฮด และเทศบาลตำบลนาม่อง

ผู้ขอรับการประเมิน พิจารณาแล้วเห็นว่าประชาชนได้รับความเดือดร้อนจริง และได้สอบถามส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัยแล้วได้ข้อมูลว่า ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร มีเครื่องจักรกลพร้อมให้การสนับสนุนตามคำขอได้ จึงได้เสนอขออนุมัติผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร นำเครื่องจักรกล เครื่องมืออุปกรณ์ดังต่อไปนี้ เข้าไปทำภารกิจสูบน้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์เข้าไปยังพื้นที่การเกษตรของราษฎรพื้นที่ตำบลกุดไฮ อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ได้แก่ รถบรรทุกเครื่องสูบน้ำระยะไกล เครื่องสูบน้ำระยะไกล เครื่องสูบน้ำ ๑๔ นิ้ว รถบรรทุกติดเครน รถบรรทุกขนาดเล็ก และรถบรรทุกเรือยนต์กู้ภัย อย่างละ ๑ ชุด โดยได้ทำการประมาณการค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานดังกล่าวประกอบด้วยค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าที่ปัก และค่าเบี่ยงเส้นทางไปราชการของเจ้าหน้าที่ให้เทศบาลตำบลกุดไฮสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการดังกล่าว โดยมีรายละเอียดการดำเนินงาน คือ วันที่ ๘ - ๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ ได้นำเครื่องสูบน้ำระยะไกล ไปติดตั้งสูบน้ำที่บ้านกุดไฮ หมู่ที่ ๖ และติดตั้งเครื่องสูบน้ำขนาด ๑๔ นิ้ว หมู่ที่ ๓ ตำบลกุดไฮ อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร โดยสูบน้ำจากบึงสามขา เข้าลำห้วยทราย เพื่อช่วยเหลือราษฎรเนื่องจากที่นาขาดแคลนน้ำ นาข้าวกำลังจะได้รับความเสียหาย แล้วให้ราษฎรใช้เครื่องสูบน้ำส่วนตัวสูบน้ำจากลำห้วยแล้งและลำห้วยสามขาเข้าที่นาของตนเอง ต่อมาวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ ได้ติดตั้งเครื่องสูบน้ำระยะไกลสูบน้ำจากบึงอะคะเข้าลำห้วยแล้ง ทำให้ระดับน้ำในลำห้วยแล้งสูงขึ้น ๐.๘๐ ม. ตลอดระยะลำห้วย ๒,๐๐๐ ม. โดยได้ย้ายปลายสายสูบน้ำขึ้นด้านเหนือของลำห้วย ให้อยู่เหนือฝายกั้นน้ำ และยังคงให้เครื่องสูบน้ำขนาด ๑๔ นิ้ว สูบน้ำจากบึงสามขาเข้าลำห้วยทราย ทำให้ระดับน้ำในลำห้วยทรายสูงขึ้น ๐.๖๐ ม. ตลอดระยะ ๒,๐๐๐ ม. แต่ระดับน้ำในห้วยสามขาลดลง ๐.๘๐ ม. ทำให้มีผลกระทบที่นาด้านปลายบึงจ่อม บ้านค้อน้อยราษฎรที่มีที่นาบริเวณลำห้วยแล้ง และลำห้วยทรายได้เร่งสูบน้ำเข้าที่นาตลอดลำห้วย และในวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ สูบน้ำอย่างต่อเนื่องเป็นวันที่ ๔ ทำให้ ระดับน้ำในลำห้วยแล้งสูงขึ้น ๐.๙๐ ม. ตลอดระยะลำห้วย ๒,๕๐๐ ม. และจากบึงสามขาเข้าลำห้วยทราย ระดับน้ำในลำห้วยทรายสูงขึ้น ๐.๖๐ ม. ตลอดระยะ ๒,๐๐๐ ม. ราษฎรที่มีที่นาบริเวณลำห้วยแล้ง และลำห้วยทรายได้เร่งสูบน้ำเข้าที่นาตลอดลำห้วย และปักคานาทดแทนข้าวที่ได้รับความเสียหายจากที่นาขาดแคลนน้ำ ซึ่งผลจากการสูบน้ำดังกล่าวทำให้ราษฎรในพื้นที่ที่ได้รับการช่วยเหลือมีน้ำทำการเกษตรทดแทนพืชทางการเกษตรที่เสียหายไป แต่การดำเนินการดังกล่าวมีความยุ่งยากซับซ้อนอย่างมาก กล่าวคือ เมื่อเกิดภาวะภัยแล้ง ทรัพยากรน้ำย่อมมีจำกัด การสูบน้ำจากแห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งแม้จะทำให้ราษฎรพื้นที่ปลายน้ำมีน้ำใช้ แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อราษฎรพื้นที่ต้นน้ำที่สูบน้ำสูญเสียไป ทำให้เสียผลประโยชน์จากการ ถูกแย่งใช้น้ำ หากไม่มีการบริหารจัดการที่ดีจะทำให้เกิดการแย่งใช้น้ำและเป็นความ

ขัดแย้งระหว่างชุมชนในที่สุด จึงเป็นความยุ่งยากซับซ้อนในการปฏิบัติงาน ซึ่งกรณีดังกล่าวผู้ขอรับการประเมินได้อำนวยความสะดวกให้เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการสูบน้ำ เชิญชาวบ้านทั้ง ๒ ฝ่าย และผู้นำชุมชนตลอดจนเทศบาลตำบลกุดโง้งซึ่งเป็นเจ้าของโครงการหารือร่วมกันว่าจะสูบน้ำออกจากห้วยสามขาอีกเท่าใด จนได้ข้อตกลงว่าจะสูบน้ำจากห้วยสามขา จนถึงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๒ เพื่อรักษาสมดุลและปริมาณน้ำของลำห้วยสามขา และลำห้วยแล้ง ให้มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการใช้ประโยชน์และจากผลดังกล่าวไม่ได้ทำให้ชาวบ้านกลุ่มผลประโยชน์ทั้งสองฝ่ายเกิดความขัดแย้งกันอย่างรุนแรงแต่อย่างใด

ผู้ขอรับการประเมินเข้าร่วมและกำกับดูแลการนำเครื่องจักรกลสาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ไปสูบน้ำเพื่อแก้ไขปัญหากล้วยแล้งในพื้นที่ตำบลกุดโง้ง อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ระหว่างวันที่ ๘ - ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๒

ผู้ขอรับการประเมินเข้าร่วมและกำกับดูแลการนำเครื่องจักรกลสาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ไปสูบน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งในพื้นที่ตำบลกุดไผ่ อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ระหว่างวันที่ ๘ - ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๒

ในเวลาใกล้เคียงกันศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๖ ขอนแก่น ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ มท ๐๖๑๗/๑๓๑๓ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ และหนังสือกองมาตรการป้องกันสาธารณภัยด่วนที่สุด ที่ มท ๐๖๐๘/๑๙๙๔ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ แจ้งว่าอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สั่งการให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร สนับสนุนรถบรรทุกทุกติดตั้งเครื่องสูบน้ำระยะไกลพร้อมเจ้าหน้าที่ และเครื่องจักรกลสาธารณภัย ไปช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนที่ประสบปัญหาภัยแล้ง ขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค ในเขตพื้นที่ตำบลพระลับ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ตามที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๖ ขอนแก่น ร้องขอผู้ขอรับการประเมินพิจารณาตรวจสอบทรัพยากรกู้ภัย ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร แล้วสามารถให้การสนับสนุนได้ตามข้อสั่งการจึงได้เสนอให้ผู้อำนวยการศูนย์พิจารณาอนุมัติให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัยนำรถบรรทุกติดตั้งเครื่องสูบน้ำระยะไกล จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกขนาดเล็กแบบที่นั่งตอนเดียว จำนวน ๑ คัน และรถเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยพร้อมอุปกรณ์ จำนวน ๑ คัน พร้อมเจ้าหน้าที่ ๔ คน ไปทำการสูบน้ำจากลำน้ำพองเข้าไปยังหนองผือ เพื่อใช้ผลิตน้ำประปา ระยะทางสูบน้ำส่ง ๑.๕ กิโลเมตร มีแผนดำเนินการระหว่างวันที่ ๒๓ สิงหาคม - ๒ กันยายน ๒๕๖๒ ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการมีน้ำประปาใช้จำนวน ๑,๒๕๐ ครัวเรือน ๑๒,๔๕๐ คน

๓.๓.๓ การรับมือกับอุทกภัย

ตามที่ได้นำเสนอไปหัวข้อก่อนหน้านี้แล้วว่าในช่วงต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๖๒ ถึงช่วงปลายเดือนเดียวกันนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่าพื้นที่รับผิชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และพื้นที่ใกล้เคียงยังมีสถานการณ์ภัยแล้งจนศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ต้องนำเครื่องมืออุปกรณ์ออกไปสนับสนุนการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง แต่ในเดือนเดียวกันนี้ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ มีฝนตกหนักและเกิดอุทกภัยในพื้นที่อำเภอนารวินาส จังหวัดสกลนคร และช่วงเวลาปลายเดือนสิงหาคม ๒๕๖๒ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง กลับมีโทรสารด่วนที่สุดที่ มท ๐๖๑๐ (กปภก)/ว ๑๖๐ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ แจ้งให้จังหวัดต่าง ๆ รวมทั้งจังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม เตรียมความพร้อมรับมือพายุโซนร้อน “โพดุล” ซึ่งมีแนวโน้มเคลื่อนผ่านเกาะไหหลำลงสู่อ่าวตังเกี๋ย และจะเคลื่อนขึ้นฝั่งประเทศเวียดนามตอนบน ในวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ โดยมีผลกระทบต่อลักษณะอากาศของประเทศไทย ในช่วงวันที่ ๒๙ สิงหาคม - ๑ กันยายน ๒๕๖๒

จากข้อเท็จจริงข้างต้นจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันสาธารณภัยประเภทต่าง ๆ แม้จะเป็นสาธารณภัยที่ตรงกันข้ามกัน ก็อาจเกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน กล่าวคือช่วงปลายเดือนสิงหาคม ๒๕๖๒ พื้นที่จังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม รวมทั้งจังหวัดใกล้เคียง เกิดเหตุสถานการณ์ภัยแล้ง และต่อมาในเวลาเดียวกันพื้นที่เดียวกันนี้กลับมีการแจ้งเตือนพายุอันอาจส่งผลกระทบต่อเกิดอุทกภัย ซึ่งเหตุการณ์ในเวลาต่อมาที่เกิดขึ้นจริง โดยในพื้นที่เดียวกันนี้กลับประสบสถานการณ์อุทกภัยในเวลาเดียวกัน ได้แก่ การเกิดอุทกภัยขึ้นในพื้นที่จังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม ตั้งแต่วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ และต่อมาในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร สนับสนุนรถสูบน้ำแก้ไขปัญหาก็เกิดอุทกภัยเช่นกัน นั้นหมายความว่าในห้วงสัปดาห์เดียวกันพื้นที่เดียวกันนี้เกิดสาธารณภัยขึ้นหลายประเภทด้วยกัน คือ ภัยแล้ง และอุทกภัย จึงอาจกล่าวได้ว่า ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร กำลังให้การช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากภัยแล้งอยู่ดี ๆ ก็เกิดอุทกภัยในพื้นที่เดียวกันนี้ในทันที หากไม่มีการบริหารจัดการวางแผนการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่ดี อาจก็ให้เกิดปัญหาการแบ่งใช้กำลังคนและอุปกรณ์ได้

กรณีข้างต้นเป็นความยุ่งยากซับซ้อนของการปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลกระทบในวงกว้าง นั่นคือ การจัดสรรและบริหารจัดการทรัพยากรเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในขณะที่เกิดสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกันและในเวลาเดียวกันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถช่วยเหลือประชาชนได้อย่างเต็มที่ และป้องกันไม่ให้เกิดการโจมตีการปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทางสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งผู้ขอรับการประเมินได้ใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์อย่างสูงในการอำนาจการให้มีการจัดสรรทรัพยากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ซึ่งจะได้อธิบายในรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) การสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์กู้ภัยพร้อมบุคลากรเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัย

เมื่อพื้นที่รับผิชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้เกิดอุทกภัยในหลายพื้นที่ของทุกจังหวัดตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ จนสถานการณ์เริ่มคลี่คลายในวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ เนื่องจากอุทกภัยที่เกิดขึ้นยังเป็นสาธารณภัยระดับ ๒ ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ แต่ละจังหวัด ได้ร่วมกับอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน อาสาสมัคร จิตอาสา และภาคประชาสังคม เข้าให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในทุกพื้นที่

โดยเฉพาะในเขตอำเภอ นายอำเภอซึ่งเป็นผู้อำนวยการอำเภอตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มีอำนาจตามกฎหมายที่จะซึ่งใช้บุคลากร และทรัพยากร ของฝ่ายพลเรือนจากหน่วยงานใด ๆ ในพื้นที่อำเภอ ซึ่งเปรียบเสมือน Sheriff ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ของสหรัฐอเมริกา ที่กฎหมายให้อำนาจหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีเกิดภัยพิบัติใหญ่ ตามที่ผู้ขอรับการประเมินได้ศึกษาและเผยแพร่ผลการศึกษาในบทความ เรื่อง Sheriff ในอเมริกา เปรียบได้กับ “นายอำเภอไทย” หรือ “ตำรวจไทย” กันแน่? ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารเทศาภิบาล ปีที่ ๑๑๑ ฉบับที่ ๕ เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๙ ซึ่งได้นำเสนอแล้วใน บทที่ ๒ สำหรับบทบาทของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการสนับสนุนพื้นที่ต่าง ๆ ผู้ขอรับการประเมินได้อำนวยการให้ผู้อำนวยการส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย และผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการ ประสานกับหัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบทั้ง ๓ จังหวัด ว่าประสงค์จะให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ให้การสนับสนุนทรัพยากรใด ที่ใดบ้าง เมื่อผู้อำนวยการส่วนทั้ง ๒ ส่วน ได้รายงานผลการประสานงานว่าแต่ละจังหวัดประสงค์จะร้องขอทรัพยากรใด ณ จุดใดบ้าง ผู้ขอรับการประเมินก็รายงานไปยังผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เพื่ออนุมัติให้นำทรัพยากรไปให้การสนับสนุนจังหวัดต่าง ๆ ตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ เป็นต้นไป จนกระทั่งสิ้นสุดภารกิจ ทั้งนี้ ผู้ขอรับการประเมินได้มีบทบาทในการไปตรวจสอบและกำกับดูแลการขนส่งทรัพยากร และการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ที่ประสบอุทกภัยอีกด้วย

วันที่ ๓๐ สิงหาคม - ๖ กันยายน ๒๕๖๒ ผู้ขอรับการประเมินพร้อมด้วยผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และเจ้าหน้าที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ไปตรวจพื้นที่อำนวยการ สนับสนุนเครื่องจักรกลสาธารณภัย และเข้าช่วยเหลือประชาชนที่ประสบอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม

วันที่ ๓๐ สิงหาคม - ๖ กันยายน ๒๕๖๒ ผู้ขอรับการประเมินพร้อมด้วยผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และเจ้าหน้าที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ไปตรวจพื้นที่อำนาจการ สนับสนุนเครื่องจักรกลสาธารณภัย และเข้าช่วยเหลือประชาชนที่ประสบอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม

ความยุ่งยากซับซ้อนของงานนี้จึงอยู่ที่การใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของผู้ขอรับการประเมินในการอำนวยความสะดวก บริหารจัดการ การจัดสรรทรัพยากร เครื่องมืออุปกรณ์ และบุคลากร ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด ออกไปช่วยเหลือประชาชนซึ่งต่างก็ได้รับความเดือดร้อนจากอุทกภัยในหลายพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด และต้องดำเนินการโดยละเอียดเพื่อไม่ให้ตกเป็นเป้าโจมตีทางสื่อสังคมออนไลน์ ดังที่เคยถูกโจมตีมาแล้ว เมื่อครั้งเกิดอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสกลนครเมื่อ ปี ๒๕๖๐ และเมื่อมีการบริหารจัดการแจกจ่ายทรัพยากร เข้าช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ ๓ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม จึงทำให้ทรัพยากรเหล่านี้สามารถช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ทั้ง ๓ จังหวัด อันถือได้ว่ากรณีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้างทั้ง ๓ จังหวัด ข้างต้น ซึ่งมีรายละเอียดการสนับสนุนพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

พื้นที่จังหวัดสกลนคร ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ให้การสนับสนุนทรัพยากร ได้แก่ เขตพื้นที่เทศบาลตำบลวานรนิวาส หมู่บ้านวานร คุ้มศาลหลักเมือง และบ้านปลาหลาย ตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร เริ่มปฏิบัติงานเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ สนับสนุนรถตรวจการณ์ จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกขนาดเล็กขับเคลื่อน ๔ ล้อ แบบสองตอน จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกลากเรือพร้อมอุปกรณ์ จำนวน ๑ คัน เรือยนต์กู้ภัย จำนวน ๒ ลำ เรือพลาสติก จำนวน ๑๐ ลำ ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน ๑๐ คน พร้อมทั้งสนับสนุนเจ้าหน้าที่พร้อมเครื่องจักรกล ยานพาหนะ ขนย้ายช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวม ๒ หมู่บ้าน นอกจากนี้ ยังได้มอบเรือขนาดเล็ก ๑๐ ลำ ให้ยืมใช้ในชุมชน จนกว่าสถานการณ์จะยุติ เขตพื้นที่ตำบลซำก่าย บ้านซำก่าย และบ้านโนนน้อย ตำบลซำก่าย อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร เริ่มปฏิบัติงานเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม - ๖ กันยายน ๒๕๖๒ โดยศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ให้การสนับสนุน รถตรวจการณ์ จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกขนาดเล็กขับเคลื่อน ๔ ล้อ แบบสองตอน จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกลากเรือพร้อมอุปกรณ์ จำนวน ๑ คัน เรือยนต์กู้ภัย จำนวน ๒ ลำ เรือพลาสติก จำนวน ๒๖ ลำ รถเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยพร้อมอุปกรณ์ จำนวน ๑ คัน ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน ๑๕ คน สนับสนุนเจ้าหน้าที่พร้อมเครื่องจักรกล ยานพาหนะ ขนย้ายช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวม ๒ หมู่บ้าน พร้อมมอบเรือขนาดเล็ก จำนวน ๖ ลำ ให้ยืมใช้ในชุมชนจนกว่าสถานการณ์จะยุติ เขตพื้นที่เขตเทศบาลนครสกลนคร บริเวณคูหมากเสื่อและหนองสนม ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ให้การสนับสนุนระหว่างวันที่ ๒๙ สิงหาคม - ๖ กันยายน ๒๕๖๒ ได้แก่ เครื่องสูบน้ำ ขนาด ๘ นิ้ว จำนวน ๑ เครื่อง รถบรรทุกติดตั้งเครื่องสูบน้ำระยะไกล จำนวน ๒ คัน รถบรรทุกติดตั้งเครื่องสูบน้ำท่วม/ซิง จำนวน ๒ คัน และผู้ปฏิบัติงาน จำนวน ๘ คน และเขตพื้นที่เทศบาลตำบลจันทอน องค์การบริหารส่วนตำบลโคกก่อ และเทศบาลตำบลหนองลาด อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ให้การสนับสนุนระหว่างวันที่ ๒๙ สิงหาคม - ๖ กันยายน ๒๕๖๒ ได้แก่ เรือท้องแบน จำนวน ๖ ลำเรือขนาดเล็ก จำนวน ๔ ลำ

พื้นที่จังหวัดมุกดาหาร ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ให้การสนับสนุนทรัพยากรเพิ่มเติมจากที่ได้นำทรัพยากรไปมอบไว้ในพื้นที่ก่อนหน้านี้แล้ว ได้แก่ เขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพังแดง บ้านพังแดง บ้านดิว บ้านนาหลัก และบ้านโคกสว่าง ตำบลพังแดง อำเภอดงหลวง จังหวัดมุกดาหาร เริ่มปฏิบัติงานเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม - ๖ กันยายน ๒๕๖๒ ได้แก่ รถตรวจการณ์ จำนวน ๒ คัน รถบรรทุกขนาดเล็กขับเคลื่อน ๔ ล้อ แบบสองตอน จำนวน ๑ คัน รถเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยพร้อมอุปกรณ์ จำนวน ๑ คัน เรือท้องแบน จำนวน ๘ ลำ เครื่องยนต์เรือ (หางสั้น) จำนวน ๓ เครื่อง เครื่องยนต์เรือ (หางยาว) จำนวน ๓ เครื่อง ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน ๑๘ คน โดยสนับสนุนผู้ปฏิบัติงานพร้อมเครื่องจักรกล

ยานพาหนะขนย้ายช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวม ๔ หมู่บ้าน พร้อมมอบเรือท้องแบน ๘ ลำ ให้ยืมใช้ในชุมชน จนกว่าสถานการณ์จะยุติ เขตพื้นที่ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร ปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๓๑ สิงหาคม - ๖ กันยายน ๒๕๖๒ ได้แก่ รถบรรทุกขนาดเล็กขับเคลื่อน ๔ ล้อ แบบสองตอน จำนวน ๑ คัน เรือขนาดเล็ก (พลาสติก) จำนวน ๓๐ ลำ ผู้ปฏิบัติงาน จำนวน ๔ คน พื้นที่บ้านโพนสว่าง ตำบลเหล่าหมี อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑ - ๘ กันยายน ๒๕๖๒ ได้แก่ รถตรวจการณ์ จำนวน ๒ คัน รถผลิตน้ำดื่ม จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกน้ำ ๖,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๒ คัน รถบรรทุกขนาดเล็กขับเคลื่อน ๔ ล้อ แบบสองตอน จำนวน ๑ คัน รถเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยพร้อมอุปกรณ์ จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกลากเรือยนต์กู้ภัย จำนวน ๑ คัน เรือท้องแบน จำนวน ๔ ลำ และผู้ปฏิบัติงาน จำนวน ๑๘ คน พื้นที่บ้านป่าพะยอม ตำบลเหล่าหมี อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ปฏิบัติงานระหว่างวันที่ ๑ - ๕ กันยายน ๒๕๖๒ ได้แก่ รถตรวจการณ์จำนวน ๓ คัน รถบรรทุกขนาดเล็ก จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกขนาดใหญ่ ๖ ตัน ๖ ล้อ จำนวน ๑ คัน รถปฏิบัติการเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัย จำนวน ๓ คัน รถบรรทุกน้ำ ขนาด ๖,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑ คัน รถผลิตน้ำดื่ม จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกเทท้าย ขนาด ๑๒ ตัน ๑๐ ล้อ จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกขนาด ๑๒ ตัน ติดตั้งปั้นจั่น จำนวน ๑ คัน รถหัวลากพร้อมหางลากจูง จำนวน ๒ คัน รถบรรทุกลากเรือยนต์กู้ภัย จำนวน ๓ คัน รถไฟฟ้าส่องสว่างพร้อมเสาสูง จำนวน ๑ คัน สะพานเบลิยี่ (Bailey Bridge) จำนวน ๑ สะพาน และผู้ปฏิบัติงาน จำนวน ๒๘ คน

ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้จัดสรรทรัพยากรกู้ภัยให้กับ ๓ จังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ ระหว่างวันที่ ๒๔ สิงหาคม - ๖ กันยายน ๒๕๖๒

ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้จัดสรรทรัพยากรกู้ภัยให้กับ ๓ จังหวัด ในพื้นที่
รับผิดชอบ เพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ ระหว่างวันที่ ๒๔ สิงหาคม – ๖ กันยายน ๒๕๖๒

ส่วนจังหวัดนครพนม ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ไม่ได้ให้การ
สนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์แก่จังหวัดนครพนม นอกเหนือจากที่ได้นำทรัพยากรไปมอบไว้ให้ในพื้นที่ก่อนหน้า
นี้แล้ว จึงสามารถนำเครื่องมืออุปกรณ์ดังกล่าวไปช่วยเหลือประชาชนได้อย่างทันท่วงที

เมื่อเกิดอุทกภัยขึ้นทำให้น้ำมีจำนวนมากเกินความจำเป็น ผู้ขอรับการประเมินในฐานะ
ตัวแทนศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร จึงได้แนะนำให้สำนักงานป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยทั้ง ๓ จังหวัด พิจารณาน้ำที่เกินความจำเป็นในเวลานี้ไปเก็บกักไว้ในเวลาที่ขาดแคลนน้ำ
ต่อมาจังหวัดสกลนคร ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สน ๐๒๑/๒๑๔๑๗ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๒ ขอรับการ
สนับสนุนรถสูบน้ำระยะไกล พร้อมเจ้าหน้าที่ไปสูบน้ำที่มาจำนวนมากเข้าไว้ในแก้มลิง หนองบึงเต้
บ้านลาดคือ หมู่ที่ ๓ ตำบลด่านม่วงคำ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ผู้ขอรับการประเมินจึงได้
อำนาจการให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย ขออนุมัติผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗
สกลนคร นำเครื่องมืออุปกรณ์สูบน้ำออกไปปฏิบัติหน้าที่ซึ่งผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
เขต ๗ สกลนคร อนุมัติให้ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร นำรถบรรทุก
ติดตั้งเครื่องสูบน้ำระยะไกล ไปสูบน้ำจากลำน้ำก่ำเข้าไปเก็บไว้ในหนองบึงเต้ในวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๒

จากที่กล่าวในหัวข้อก่อนหน้านี้นี้ว่าศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร
ได้นำรถบรรทุกติดตั้งเครื่องสูบน้ำระยะไกล จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกขนาดเล็กแบบที่นั่งตอนเดียว จำนวน
๑ คัน และรถเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยพร้อมอุปกรณ์ จำนวน ๑ คัน พร้อมเจ้าหน้าที่ ๔ คน ไปทำการสูบน้ำ
จากลำน้ำพองเข้าไปยังหนองผือ เพื่อใช้ผลิตน้ำประปา ระยะทางสูบน้ำ ๑.๕ กิโลเมตร โดยดำเนินการระหว่าง

วันที่ ๒๓ สิงหาคม - ๑๒ กันยายน ๒๕๖๒ นั้นในระหว่างดำเนินการแก้ไขปัญหากล่าว เกิดพายุโพดุล ทำให้เกิดฝนตกหนักในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นจากที่เป็นจังหวัดประสบปัญหาภัยแล้ง เป็นประสบอุทกภัยทันที ทรัพยากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ไปปฏิบัติหน้าที่แก้ไขปัญหาภัยแล้งที่จังหวัดขอนแก่น ได้ถูกร้องขอให้ช่วยปฏิบัติหน้าที่แก้ไขปัญหายุทกภัยในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น แทน ซึ่งผู้ขอรับการประเมินก็ได้เสนอความเห็นให้ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เห็นชอบให้เจ้าหน้าที่ชุดแก้ไขปัญหาภัยแล้งที่จังหวัดขอนแก่น นำรถบรรทุกติดตั้งเครื่องสูบน้ำระยะไกล จำนวน ๑ คัน ไปช่วยสูบน้ำซึ่งออกจากบริเวณบ้านเรือนราษฎรในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่วันที่ ๑๓ - ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒

ต่อมามวลน้ำไปไหลไปยังจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้น้ำท่วมในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี อย่างหนัก กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้ประกาศยกระดับอุทกภัยจังหวัดอุบลราชธานี จากสาธารณภัยระดับ ๒ เป็นสาธารณภัยระดับ ๓ และกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้สั่งการให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร นำทรัพยากรกู้ภัยไปช่วยปฏิบัติหน้าที่ที่จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ขอรับการประเมินจึงได้กำกับและอำนวยการให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย พร้อมเจ้าหน้าที่ จำนวน ๕ คน นำรถบรรทุกขนาดเล็กขับเคลื่อน ๔ ล้อ ๒ หัวลาก พร้อมหางลากจูง จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกเทท้าย ขนาด ๑๒ ตัน ๑๐ ล้อ จำนวน ๒ คัน รถชุดตัดไฮดรอลิค จำนวน ๑ คัน และเครื่องสูบน้ำ ไปปฏิบัติหน้าที่ที่จังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่วันที่ ๑๔ กันยายน - ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ โดยรับมอบภารกิจให้จัดทำธนาคารน้ำใต้ดิน ณ วัดป่าดงใหญ่วังอ้อ ตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน ๔ บ่อ และที่วัดบูรพา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จำนวน ๖ บ่อ ขนย้ายกระสอบทรายในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี สูบน้ำเพื่อลดระดับน้ำท่วมซึ่งบริเวณคันบ่อบำบัดตำบลรินขำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี และทำความสะอาดบ้านเรือนประชาชน ถนนวัด และสิ่งสาธารณประโยชน์ชุมชนบึงมั่ง ในเขตเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี จนจบภารกิจ

วันที่ ๑๔ กันยายน - ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้นำทรัพยากรกู้ภัย พร้อมเจ้าหน้าที่ไปช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ตามคำสั่งของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ

(๒) การสนับสนุนสะพานเบลีย์

จากอิทธิพลพายุโพดุลทำให้เกิดอุทกภัยพื้นที่ทั้ง ๓ จังหวัด ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร สร้างความเสียหายทางชีวิตและทรัพย์สินทั้งของประชาชนและของรัฐจำนวนมาก ในจำนวนนี้มีถนนขาดหลายสาย กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมุกดาหาร มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๐๒๑/๖๑๑๗ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ ถึงศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ขอรับการสนับสนุนสะพานเบลีย์จากศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เพื่อไปตัดตั้งบนทางหลวงชนบทสาย มท. ๓๐๑๖ เส้นทางสายด้านดงมัน - บ้านนาโพธิ์ ช่วงบ้านนายอ - บ้านป่าพยอม บริเวณบ้านป่าพยอม ตำบลเหล่าหมี อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ที่ถูกน้ำพัดตัดขาด ผู้ขอรับการประเมินได้ตรวจสอบจากบัญชีทรัพยากรแล้วพบว่า มีสะพานเบลีย์ใช้งานได้ จำนวน ๑ ชุด จึงได้อำนาจการและกำกับดูแลให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัยเสนอขออนุมัติผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ให้นำชุดสะพานเบลีย์ไปติดตั้งตามสถานที่ที่ได้รับการร้องขอ จนได้รับอนุมัติ เนื่องจากการติดตั้งสะพานเบลีย์ ซึ่งมีน้ำหนักมาก มีอุปกรณ์หลายชิ้น หากไม่มีการวางแผนการติดตั้งที่จะเกิดความยากลำบากในการทำงาน ผู้ขอรับการประเมินจึงวางแผนร่วมกับส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย ด้วยการทำคู่มือการเคลื่อนย้ายและติดตั้งสะพานเบลีย์ มาศึกษา วางแผนการขนย้าย วิธีการขนย้าย ยานพาหนะที่ใช้ในการขนย้าย วางแผนนำเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบสะพาน จนกระทั่งได้เริ่มทำการขนย้ายสะพานโดยรถบรรทุกออกจากศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๒ เมื่อสะพานไปถึงสถานที่ติดตั้ง หลังจากนั้นผู้ขอรับการประเมินได้อำนาจการ และกำกับดูแลให้มีการประกอบสะพานตามคู่มือจนแล้วเสร็จและสามารถใช้งานสะพานได้ในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๒

เมื่อติดตั้งสะพานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ขอรับการประเมินเห็นว่า แม้สะพานจะถูกติดตั้งอย่างเรียบร้อยและมีสภาพมั่นคงแข็งแรง แต่คุณสมบัติมาตรฐานของสะพานมีข้อจำกัดด้านการรับน้ำหนักและความกว้างของสะพานซึ่งแคบกว่าความกว้างถนนที่ไปติดตั้ง หากไม่มีการจัดทำป้ายเตือนแล้วมีคนฝ่าฝืนบรรทุกน้ำหนักเกินจนทำให้สะพานอันเป็นทรัพย์สินของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนครเสียหายก็ได้ อีกทั้งหากมีผู้ได้รับความเสียหายจากการบรรทุกบนสะพานจนสะพานถล่มลงมา โดยที่ยังไม่มีป้ายเตือน ผู้เสียหายหรือทางญาติอาจฟ้องร้องให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนครรับผิดชอบทางอาญา และชดใช้ค่าเสียหายได้ ผู้ขอรับการประเมินจึงได้ให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัยทำหนังสือส่งมอบสะพานเบลีย์ให้จังหวัดมุกดาหารไปดูแลรักษา โดยขอให้จังหวัดมุกดาหารมอบให้แขวงทางหลวงชนบทจังหวัดมุกดาหาร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ดูแลรักษา โดยผู้ขอรับการประเมินมีบทบาทในการช่วยร่างหนังสือส่งมอบการดูแลสะพานให้จังหวัดมุกดาหาร และรายงานอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อโปรดทราบ โดยเนื้อหาของหนังสือเป็นการส่งมอบการดูแลสะพานให้จังหวัดมุกดาหารรับผิดชอบดูแลต่อตามหนังสือศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ มท ๐๖๑๘/๒๐๓๒ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๒ สิ่งนี้จะทำให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร พ้นจากความผิดและความรับผิดชอบ และการจัดให้มีป้ายเตือนข้อจำกัดของสะพานให้เห็นเด่นชัดอยู่ตลอดเวลา นอกจากจะเป็นการลดความเสี่ยงด้วยการเตือนแล้ว ยังทำให้แขวงทางหลวงชนบทจังหวัดมุกดาหาร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลุดพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบได้ หากผู้ใช้ถนนได้รับความเสียหายทางชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินจากสะพานเบลีย์ดังกล่าว เพราะถือว่าได้มีการแจ้งให้ทราบแล้ว ทั้งนี้ ผู้ขอรับการประเมิน

ได้กำกับดูแลให้มีการเสนอหนังสือการรายงานการส่งมอบการดูแลสะพานไปยังจังหวัด ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทราบ ตามหนังสือ ที่ มท ๐๖๑๘/๒๐๓๓ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๒ เพื่อให้อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้รับทราบด้วย และต่อมาจังหวัดมุกดาหาร ก็ได้มีหนังสือแจ้งให้นายอำเภอดอนตาล เพื่อให้ นายอำเภอดอนตาล แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปดูแลสะพานเบลี้อย่างสม่ำเสมอ และแจ้งแขวงทางหลวงชนบทมุกดาหาร เพื่อทราบติดตั้งป้ายเตือนแล้ว ตามหนังสือจังหวัดมุกดาหาร ที่ มท ๐๐๒๑/๑๑๗๑๑,๑๑๗๑๒ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๖๒ เรื่อง การดูแลรักษาทรัพย์สินและอำนวยความสะดวกสะพานเบลี้อย่างสม่ำเสมอ

กิจกรรมติดตั้งสะพานเบลี้อย่างมีความยุ่งยากและซับซ้อนมากหลายประเด็นด้วยกัน ประเด็นแรกคือ ความยุ่งยากซับซ้อนของกลไกของสะพานเบลี้อย่างมาก และน้ำหนักของสะพานที่เป็นโลหะยากต่อการประกอบและขนย้าย ผู้ขอรับการประเมินจึงได้กำกับดูแลให้มีการวางแผนการขนส่งและการประกอบสะพานอย่างใกล้ชิด จนนำไปสู่การประกอบสะพานเบลี้อย่างสำเร็จ ประเด็นที่ ๒ การออกหนังสือส่งมอบสะพานไปให้จังหวัดมุกดาหาร เป็นผู้ดูแลสะพานทั้ง ๆ ที่ทรัพย์สินยังคงเป็นของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ผู้ขอรับการประเมินจึงใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ต่าง ๆ แสดงเหตุผลในหนังสือส่งมอบสะพานให้จังหวัดมุกดาหาร รับไปดูแลว่าเป็นการติดตั้งสะพานตามคำขอที่เกิดจากความต้องการของจังหวัดมุกดาหารเอง และที่ตั้งของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ห่างไกลจากสถานที่ติดตั้งสะพาน ทำให้มีข้อจำกัดในการดูแลรักษา นอกจากนี้ ผู้ขอรับการประเมินได้ใช้ความรู้ความสามารถทางด้านกฎหมายชั้นสูง ในการให้ข้อเสนอแนะในการร่างหนังสือมอบให้จังหวัดมุกดาหาร ดูแลรักษาสะพานที่มีเนื้อความทำให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร หลุดพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบอย่างสิ้นเชิง หากผู้ใช้ถนนเข้ามาฟ้องร้องว่าตนได้รับความเสียหายในร่างกายและทรัพย์สินและประสงค์จะให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน จะดำเนินคดีอาญาตามแต่กรณี

การติดตั้งสะพานเบลีย์ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร บนทางหลวงชนบทสาย มท. ๓๐๑๖ เส้นทางสายด้านดงมัน - บ้านนาโพธิ์ ช่วงบ้านนายอ - บ้านป่าพยอม บริเวณบ้านป่าพยอม ตำบลเหล่าหมี อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ระหว่างวันที่ ๒ - ๘ กันยายน ๒๕๖๒

การติดตั้งป้ายเตือนสะพานเบลีย์ บนทางหลวงชนบทสาย มท. ๓๐๑๖ เส้นทางสายด้านดงมัน - บ้านนาโพธิ์ ช่วงบ้านนายอ - บ้านป่าพยอม บริเวณบ้านป่าพยอม ตำบลเหล่าหมี อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

(๓) การขออนุมัติยกเว้นระเบียบการนำเรือมาผลักดันน้ำในแม่น้ำท่าและการจัดหาถุงจัมโบ้

ขณะเกิดอุทกภัยในพื้นที่รับผิดชอบของทั้ง ๓ จังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดสกลนคร ได้หารือมายังศูนย์สนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ว่าน้ำได้ทะลักออกจากลำน้ำท่าท่วมบ้านเรือนและพื้นที่การเกษตรของอำเภอเมืองสกลนคร อำเภอโพนนาแก้ว และอำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร เนื่องจากลำน้ำท่ามีลักษณะทางธรรมชาติตื้นเขินจำนวนมาก ทำให้การระบายน้ำลงสู่แม่น้ำโขงช้า จังหวัดสกลนคร มีความประสงค์จะขอเรือผลักดันน้ำจากกองทัพเรือมาเร่งผลักดันน้ำท่า และจะใช้ถุงจัมโบ้ (Bigbag) เสริมผนังลำน้ำท่าเพื่อป้องกันไม่ให้น้ำทะลักท่วมบ้านเรือนประชาชน แต่ติดขัดปัญหาที่การให้กองทัพเรือนำเครื่องมืออุปกรณ์มาช่วยในพื้นที่ กองทัพเรือถือเป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘ กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมมีวงเงินอุดหนุนราชการ ๕๐ ล้านบาท และให้อำนาจปลัดกระทรวงกลาโหมมีอำนาจจัดสรรเงินวงเงินดังกล่าว แก่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหมตามความจำเป็นและเหมาะสม กรณีดังกล่าว ได้สร้างภาระให้กองทัพเรือจะต้องไปใช้เงินในอำนาจของปลัดกระทรวงกลาโหม เกิดความยุ่งยากทางธุรการทั้งที่กองทัพเรือเป็นผู้ถูกร้องขอให้มาช่วย และกรณีการจัดหาถุงจัมโบ้เป็นการดำเนินการด้านการบรรเทาสาธารณภัย ตามข้อ ๕.๕ ของหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวไม่ได้ให้อำนาจในการจัดหาถุงจัมโบ้ไว้ กรณีนี้เป็นความยุ่งยากซับซ้อนในการปฏิบัติงานเพราะไม่สามารถดำเนินการช่วยเหลือประชาชนได้ เพราะติดขัดที่ระเบียบ ผู้ขอรับการประเมินจึงได้ใช้ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ให้ข้อเสนอแนะสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสกลนคร ให้ทำเรื่องขอยกเว้นการดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ และหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ไปยังกระทรวงการคลัง โดยผู้ขอรับการประเมินมีบทบาทให้คำปรึกษาแนะแนวทางในการจัดทำหนังสือขอยกเว้นระเบียบไปยังกระทรวงการคลัง โดยจังหวัดสกลนคร ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สน ๐๐๒๑/๒๒๓๙๕ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ เรื่อง ขออนุมัติยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ และขออนุมัติปฏิบัตินอกเหนือหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการในพื้นที่จังหวัดสกลนคร ถึงกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อส่งเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณาอนุมัติยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘ โดยให้ส่วนราชการที่มีวงเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินในสังกัดกระทรวงกลาโหม สามารถใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการในอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครได้ และขออนุมัติปฏิบัตินอกเหนือหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ด้านบรรเทาสาธารณภัย เป็นค่าวัสดุ อุปกรณ์ ถุงจัมโบ้ เพื่อเสริมผนังกั้นน้ำเลียบลำน้ำท่าในการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน

ต่อมากรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๖๐๕/๘๑๘๙ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ เรื่อง ขออนุมัติยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ และขออนุมัติปฏิบัตินอกเหนือหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ด้านบรรเทาสาธารณภัย

กรณีอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสกลนคร ถึงจังหวัดสกลนคร แจ้งว่ากรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้เสนอเรื่องให้จังหวัดสกลนคร ขอยกเว้นระเบียบและขอปฏิบัตินอกเหนือหลักเกณฑ์ทั้ง ๒ กรณีไปยังกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังแล้ว ต่อมาได้รับแจ้งจากกรมบัญชีกลางว่า เพื่อให้การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าแก่ผู้ประสบภัยในพื้นที่จังหวัดสกลนคร กรณีจำเป็นเร่งด่วนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ทัวถึงและทันต่อเหตุการณ์ จึงอนุมัติให้จังหวัดสกลนคร ยกเว้นการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงกลาโหมสามารถใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการในอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดได้ และอนุมัติให้จังหวัดสกลนคร ปฏิบัตินอกเหนือหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๕.๕ ด้านบรรเทาสาธารณภัย เป็นค่าวัสดุ อุปกรณ์ (ถุงจัมโบ้ Bigbag) ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ เป็นต้นไป จากผลดังกล่าวได้เกิดประโยชน์ต่อการช่วยเหลือประชาชนในวงกว้าง กล่าวคือ จังหวัดสกลนคร มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ สน ๐๐๒๑/๒๒๒๔๕ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๒ ถึงศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพเรือ ขอสนับสนุนเรือผลักดันน้ำ เพื่อนำมาผลักดันน้ำในลำน้ำก่ำ พื้นที่จังหวัดสกลนคร ต่อมาศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพเรือ มีหนังสือ ด่วน ที่ กท ๐๕๓๗.๗/๑๐๙ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ ได้สนับสนุนเรือผลักดันน้ำ จำนวน ๑๖ ลำ พร้อมกำลังพล เครื่องมือ ยุทโธปกรณ์ และยานพาหนะในการผลักดันน้ำ โดยจัดส่งเรือผลักดันน้ำพร้อมเจ้าหน้าที่ประจำเรือไปทำการผลักดันน้ำก่ำในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสกลนคร อำเภอโพนนาแก้ว และอำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร โดยปฏิบัติหน้าที่ระหว่างวันที่ ๗ - ๒๐ กันยายน ๒๕๖๒ โดยกองทัพเรือขอสนับสนุนน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเรือผลักดันน้ำที่ใช้ตามจริง ซึ่งมีอัตราความสิ้นเปลือง จำนวน ๑๘ ลิตร ต่อเครื่องต่อชั่วโมง ซึ่งเรือแต่ละลำสามารถผลักดันน้ำได้ ๑๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน หากคำนวณการทำงานที่วันละ ๒๐ ชั่วโมง จากการปฏิบัติดังกล่าว ทำให้น้ำจากลำน้ำก่ำระบายลงสู่แม่น้ำโขงได้เร็วขึ้น ทำให้ประชาชนในพื้นที่บริเวณโดยรอบลำน้ำก่ำในพื้นที่จังหวัดสกลนครได้รับประโยชน์เป็นวงกว้าง

นอกจากนี้ในวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒ จังหวัดสกลนคร ได้จัดหาถุงจัมโบ้จำนวน ๕๐๐ ใบ ไปปิดกั้นผนังลำน้ำก่ำในพื้นที่อำเภอโพนนาแก้ว จังหวัดสกลนคร เพื่อเพิ่มความสูงคันกันน้ำไม่ให้น้ำจากลำน้ำก่ำ ไหลไปป่าไปท่วมบ้านเรือนราษฎรบริเวณริมลำน้ำก่ำ ซึ่งกรณีดังกล่าวทำให้ราษฎรบริเวณริมลำน้ำก่ำพื้นที่อำเภอโพนนาแก้ว จังหวัดสกลนคร ได้รับประโยชน์เป็นบริเวณกว้าง

เรือผลักดันน้ำจากกองทัพเรือ ทำการผลักดันน้ำในลำน้ำท่า พื้นที่จังหวัดสกลนคร ระหว่างวันที่ ๗ - ๒๐ กันยายน ๒๕๖๒

๓.๓.๔ การรับมือกับวาตภัย

ช่วงปลายเดือนสิงหาคม - ต้นเดือนกันยายน ๒๕๕๒ ได้เกิดสาธารณภัยหลายประเภทขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้แก่ ภัยแล้ง และต่อมาเกิดอุทกภัย ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากพายุหมุนเขตร้อน และในช่วงเกิดพายุหมุนเขตร้อน นอกจากจะส่งผลให้เกิดอุทกภัยในพื้นที่แล้ว ยังส่งผลให้เกิดลมพายุพัดจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของราษฎร เช่น ช่วงวันที่ ๒๘ - ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๒ เกิดวาตภัยและมีผลกระทบในพื้นที่ ๔ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสกลนคร อำเภอเจริญศิลป์ อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอกุสุมาลย์ อำเภอส่องดาว อำเภอเต่างอย และอำเภอโพนนาแก้ว รวมจำนวน ๒๑ ตำบล ๔๙ หมู่บ้าน ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ๒๓๔ ครัวเรือน ๗๕๒ คน บ้านพักอาศัยเสียหาย ๒๓๔ หลัง ยุงข้าวเสียหาย ๔ หลัง และคอกสัตว์เสียหาย ๑ แห่ง ส่วนจังหวัดนครพนม ได้เกิดวาตภัยในวันที่ ๒ - ๔ กันยายน ๒๕๖๒ ในพื้นที่ ๓ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครพนม อำเภอธาตุพนม และอำเภอนาแก รวมจำนวน ๑๘ ตำบล ๓๒ หมู่บ้าน บ้านเรือนราษฎรได้รับผลกระทบ ๖๕ หลังคาเรือน โรงเรียนได้รับความเสียหาย ๕ แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเสียหาย ๑ แห่ง คอกสัตว์เสียหาย ๑ แห่ง และศาลาที่พักริมทางได้รับความเสียหาย ๑ หลัง

ผู้ขอรับการประเมิน ได้ตรวจสอบบัญชีเครื่องจักรกลทั้งที่อยู่ในศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และที่ใช้งานช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่แก้ไขปัญหาภัยแล้ง และช่วยเหลือประชาชนจากอุทกภัยอยู่แล้ว และผลจากการวางแผนและดำเนินการเตรียมพร้อมเครื่องจักรกลที่เป็นระบบก่อนหน้านี้ ทำให้พบว่าสามารถจัดสรรทรัพยากรด้านเครื่องมือ และบุคลากรไปช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับ

ความเดือดร้อนจากวาตภัยในเวลาเดียวกันได้ จึงได้อำนวยกาฯ กำกับดูแลให้มีการเสนอขออนุมัติผู้อำนาฯ การศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกนศร นำเครื่องมือพร้อมเจ้าหน้าที่ไปให้การช่วยเหลือประชาชน โดยชุดช่วยเหลือด้านวาตภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกนศร ได้ไปปฏิบัติการตัดกิ่งไม้ที่ถูกพายุพัดล้มทับตามบ้านเรือนราษฎร และเส้นทางคมนาคม ให้ราษฎรสามารถสัญจรไปมาได้ และให้ราษฎรสามารถเข้าไปอาศัยอยู่ในบ้านเรือนได้

การตัดต้นไม้ข้างต้น มีความยุ่งยากซับซ้อนเนื่องจากต้นไม้บางประเภทเป็นไม้หวงห้าม กฎหมายห้ามไม่ให้ตัดหากไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน การปฏิบัติกรณีดังกล่าวจึงมีความยุ่งยากซับซ้อนในแง่ความชอบด้วยกฎหมายในการปฏิบัติ ผู้ขอรับการประเมินได้ใช้ความรู้ความสามารถศึกษาแนวทางการดำเนินการกรณีดังกล่าวมาแล้ว และได้เคยเผยแพร่ผลการศึกษาในบทความ เรื่อง นายอำเภอกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งตีพิมพ์ในนิตยสารเทศาภิบาลปีที่ ๑๑๒ ฉบับที่ ๖ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๐ ซึ่งได้นำเสนอแล้วใน บทที่ ๒ ซึ่งมีเนื้อหาว่า การตัดไม้หวงห้ามที่โค่นล้มทับบ้านเรือนราษฎร ว่าในทางกฎหมายสามารถดำเนินการได้โดยไม่ได้ขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เพราะเป็นการปฏิบัติเพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงรักษาตาม มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยผู้กระทำการได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๔๓ ของพระราชบัญญัติเดียวกันนี้ ผู้ขอรับการประเมิน จึงได้แจ้งข้อกฎหมายดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่ชุดช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากวาตภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกนศร ให้มีความมั่นใจในการปฏิบัติของตน ว่าการตัดไม้ให้ออกจากบ้านเรือนราษฎร และให้ผู้คนสามารถสัญจรได้อย่างปกติ จึงเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๒ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกนศร ได้นำเครื่องมือและอุปกรณ์ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ตัดไม้ที่โค่นล้มทับบ้านเรือนประชาชนในพื้นที่บ้านกกส้มโฮง หมู่ที่ ๔ ตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมืองสกนศร จังหวัดสกนศร

๓.๔ บทบาทของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการหลังเกิดสาธารณภัย

เมื่อสาธารณภัยได้ผ่านพ้นไปก็จะเป็นการดำเนินการหลังเกิดภัย เช่น การให้การช่วยเหลือ การฟื้นฟูสภาพ การจ่ายค่าชดเชย เป็นต้น ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินการโดยจังหวัดโดยคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติจังหวัด หรือ ก.ช.ภ.จ. และคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอำเภอ หรือ ก.ช.ภ.อ. ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การช่วยเหลือ โดยใช้เครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งนั่นคือ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ในการนี้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง ได้มีนโยบายให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตต่าง ๆ เป็นพี่เลี้ยงและช่วยสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ด้วยการช่วยรวบรวมข้อมูลการเกิดภัยและการช่วยเหลือต่าง ๆ ของจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รายงานให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลางทราบ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ และรายงานผู้บังคับบัญชาระดับสูงต่อไป ด้านภัยแล้ง และวาตภัยในพื้นที่รับผิดชอบทั้ง ๓ จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นการแก้ไขปัญหาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอำเภอในพื้นที่ ทำการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้ประชาชนได้ โดยไม่ได้ต้องการใช้เงินอุดหนุนราชการ โดยเฉพาะภัยแล้งไม่มีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินกรณีภัยแล้งแต่อย่างใด เมื่อไม่มีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินกรณีภัยแล้งแล้ว ความจำเป็นต้องได้ข้อมูลในการเตรียมการของงบประมาณช่วยเหลือประชาชนจึงไม่มี แต่ในที่นี้จะขอเสนอข้อมูลการจัดการหลังเกิดสาธารณภัยประเภทอุทกภัย เป็นส่วนใหญ่ซึ่งกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเน้นหนัก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๓.๔.๑ การสำรวจความเสียหาย

โดยหลักแล้วเมื่อสาธารณภัยได้ผ่านพ้นไปผู้มีหน้าที่ตามกฎหมายในการสำรวจความเสียหาย ได้แก่ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่รับผิดชอบ ซึ่งได้แก่ผู้อำนวยการจังหวัดซึ่ง หมายถึง ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการอำเภอซึ่ง หมายถึง นายอำเภอ และผู้อำนวยการท้องถิ่นซึ่ง หมายถึง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีหน้าที่ตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ให้ผู้อำนวยการเขตพื้นที่รับผิดชอบสำรวจความเสียหายจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัยและทรัพย์สินที่เสียหายไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งออกหนังสือรับรองให้ผู้ประสบภัยไว้เป็นหลักฐานในการรับการสงเคราะห์และฟื้นฟู ประกอบกับหากสาธารณภัยใดมีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๒ (๑) ของระเบียบนี้กำหนดให้ ก.ช.ภ.อ. ทำหน้าที่สำรวจความเสียหายจากภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินที่เกิดขึ้นในอำเภอหรือกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี และความต้องการรับความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ของผู้ประสบภัยพิบัติโดยจัดทำบัญชีเป็นประเภทไว้ เพื่อให้การช่วยเหลือเยียวยาตามหลักเกณฑ์แห่งระเบียบนี้ หรือเป็นข้อมูลในการรับการช่วยเหลือจากส่วนงานอื่นทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาค ประชาสังคมต่อไป อาจกล่าวได้ว่าโดยหลักแล้วในขั้นของการสำรวจความเสียหาย ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร มีบทบาทน้อยในการปฏิบัติ แต่ในคราวเกิดอุทกภัยในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในช่วงเดือนสิงหาคม - ตุลาคม ๒๕๖๒ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้มอบนโยบายผ่านการประชุมวิดิทัศน์ทางไกล มอบหมายให้ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เป็นพี่เลี้ยงสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด ในการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลความเสียหายจากอุทกภัย เพื่อกองป้องกันและบรรเทา

สาธารณสุข จะได้นำข้อมูลไปรวบรวมเพื่อขอรับการช่วยเหลือจากรัฐบาลตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ที่อนุมัติในหลักการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย วาตภัย น้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่ม คริวเรือนละ ๕,๐๐๐ บาท โดยมีเนื้อหาว่า คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการให้กระทรวงมหาดไทยใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ที่กระทรวงการคลังอนุมัติให้ขยายระยะเวลาเบิกจ่ายเงินกันได้ถึงวันทำการสุดท้ายของเดือนกันยายน ๒๕๖๒ จำนวน ๒,๐๙๒,๔๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเงินช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัย คริวเรือนละ ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๔๑๘,๔๘๐ คริวเรือน ตามข้อมูลคริวเรือนผู้ประสบภัยเบื้องต้นซึ่งเป็นจำนวนคริวเรือนจากการสำรวจเบื้องต้น ใน ๒๙ จังหวัด ที่อยู่ในพื้นที่ได้ประกาศเขตพื้นที่ประสบสาธารณภัยหรือประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน โดยให้ธนาคารออมสินเป็นหน่วยรับงบประมาณ ให้เบิกจ่ายในงบรายจ่ายอื่น ลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป รวมทั้งให้สามารถถัวจ่ายข้ามจังหวัดได้ และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยดำเนินการ ซึ่งกรณีดังกล่าวรัฐบาลได้เล็งเห็นว่าในเวลาเดียวกันได้เกิดสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกันและในเวลาเดียวกัน ได้แก่ อุทกภัย วาตภัย น้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่ม จึงกำหนดให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในหลายประเภทไปในคราวเดียวกัน

ผู้ขอรับการประเมิน ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ไปให้คำแนะนำแก่สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ซึ่งผู้ขอรับการประเมินได้แนะนำให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดดำเนินการ โดยขอให้เร่งรัดให้ทุกอำเภอสำรวจข้อมูลให้ได้โดยเร็ว เพื่อรัฐบาลจะสามารถเยียวยาได้ทันท่วงที และขอให้กำชับผู้สำรวจทำการสำรวจตามข้อเท็จจริงและการจะส่งรายชื่อเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินเยียวยาจะต้องขอหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ได้แก่ ๑) น้ำต้องท่วมถึงบ้านพักอาศัยโดยฉับพลันและทรัพย์สินได้รับความเสียหาย ๒) บ้านพักอาศัยถูกน้ำท่วมซึ่งติดต่อกันไม่ต่ำกว่า ๗ วัน จนทรัพย์สินได้รับความเสียหาย หรือ ๓) บ้านพักอาศัยได้รับความเสียหายจากน้ำป่าไหลหลากหรือดินถล่ม ซึ่งผู้ขอรับการประเมินได้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและติดตามจนกระทั่งทุกจังหวัดได้ข้อมูลคริวเรือนได้รับความเสียหายตามหลักเกณฑ์นี้ แล้วนำข้อมูลเข้าขอความเห็นชอบจาก ก.ช.ภ.จ. แล้วส่งให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ครบแล้วทั้ง ๓ จังหวัด โดยมีข้อมูล ณ วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๒ ดังนี้ ๑) จังหวัดสกลนคร จำนวน ๒๒๗ คริวเรือน ประกอบด้วย อำเภอเมืองสกลนคร ๑๓๒ คริวเรือน อำเภอโพนนาแก้ว ๘๕ หลัง อำเภอสว่างแดนดิน ๒ หลัง และอำเภอเต่างอย ๘ หลัง ๒) จังหวัดมุกดาหาร ๗๙๓ คริวเรือน ประกอบด้วย อำเภอเมืองมุกดาหาร ๕๙๓ คริวเรือน อำเภอดำงาย ๓ คริวเรือน อำเภอดอนตาล ๖ คริวเรือน อำเภอหว้านใหญ่ ๒๘ คริวเรือน อำเภอหนองสูง ๓ คริวเรือน และอำเภอนิคมน้ำอ้อม ๑๖๐ คริวเรือน และ ๓) จังหวัดนครพนม จำนวน ๑๐๗ คริวเรือน ประกอบด้วย อำเภอธาตุพนม ๕๐ คริวเรือน อำเภอเรณูนคร ๒๙ คริวเรือน อำเภอนาแก ๑๓ คริวเรือน และ อำเภอเมืองนครพนม ๑๕ คริวเรือน

ซึ่งการจัดเก็บข้อมูลจากการสำรวจความเสียหายมีความยุ่งยากซับซ้อนในการปฏิบัติงาน คือ การวินิจฉัยว่าคริวเรือนใดเข้าองค์ประกอบที่จะได้รับเงิน ๕,๐๐๐ บาท และการสำรวจดังกล่าวเป็นการสำรวจภายหลังเกิดภัยแล้วข้อเท็จจริงบางอย่างไม่อาจทราบได้จากวัตถุพยานได้ เช่น ผู้สำรวจไม่อาจทราบได้ว่าบ้านหลังดังกล่าวน้ำท่วมเกิน ๗ วัน ติดต่อกัน บางครั้งต้องอาศัยสอบถามจากผู้ปกครองท้องที่

หรือผู้เห็นเหตุการณ์และพยานหลักฐานอื่นประกอบกัน เป็นต้น ซึ่งผู้ขอรับการประเมินได้ให้คำปรึกษาแก่สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เพื่อให้คำแนะนำแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการสำรวจว่าขอให้สำรวจด้วยความเป็นธรรมและให้ได้ความจริง เพราะหากมีการหลอกล้อกันทั้งที่ข้อเท็จจริงเดียวกัน จะมีการร้องเรียน และการแสวงหาข้อเท็จจริงที่ไม่อาจเห็นเป็นประจักษ์ ณ วันสำรวจ ให้บันทึกปากคำเจ้าของบ้าน ผู้ปกครองท้องที่ หรือผู้ที่น่าเชื่อถือประกอบ และให้แสวงหาพยานหลักฐานอื่นประกอบด้วย เช่น ภาพถ่าย ร่องรอยความเสียหาย เป็นต้น จนทั้ง ๓ จังหวัด นำแนวทางของผู้ขอรับการประเมินไปแจ้งให้ผู้สำรวจใช้เป็นหลักในการปฏิบัติจะมีผลกระทบในการสำรวจความเสียหายเป็นวงกว้างในพื้นที่จังหวัด สกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม จนกระทั่งการสำรวจข้อมูลของทั้ง ๓ จังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๓.๔.๒ การให้ความช่วยเหลือ การเยียวยา และการฟื้นฟูสิ่งสาธารณประโยชน์ที่ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย

เมื่อสาธารณภัยได้ผ่านพ้นไปแล้วการดำเนินการในขั้นตอนต่อไปที่ระบุไว้ในแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และแผนระดับต่ำลงมากำหนดไว้ นั่นคือการช่วยเหลือ การเยียวยา และการฟื้นฟูสิ่งสาธารณประโยชน์ที่ได้รับความเสียหาย ซึ่งมีการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ จำนวนมาก ตั้งแต่การให้ปัจจัยสี่ การบริจาค การทำความสะอาด การซ่อมแซมสิ่งสาธารณประโยชน์ให้ดีกว่าเดิม เป็นต้น หากจะนำเสนอทั้งหมดจะเป็นการเกินความจำเป็นในการศึกษา ซึ่งการศึกษาผลงานฉบับนี้จะขอกล่าวถึงการช่วยเหลือ เยียวยา และการฟื้นฟูสิ่งสาธารณประโยชน์ที่ได้รับความเสียหาย ที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เข้าไปเกี่ยวข้อง ดังนี้

(๑) การแจกถุงยังชีพและบริการน้ำดื่ม

เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดอุทกภัยขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๖๐๕/๖๗๗๒ ลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๒ และหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๖๐๔ (พจ)/ว ๓๗๓๓ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๒ แจ้งให้การสนับสนุนถุงยังชีพ จำนวน ๑,๐๐๐ ชุด แจกจ่ายให้แก่ผู้ประสบภัยในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และขวดน้ำพลาสติกใสสำหรับบรรจุน้ำดื่ม ขนาด ๕๐๐ มิลลิลิตร จำนวน ๑๐,๐๐๐ ขวด ซึ่งผู้ขอรับการประเมินได้กำกับดูแลให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย ขออนุมัติผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ใช้ขวดน้ำพลาสติกผลิตน้ำดื่มช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่บ้านป่าพะยอม ตำบลเหล่าหมี อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร โดยผลิตน้ำดื่มแจกจ่ายผู้ประสบภัยและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ดังกล่าวระหว่างวันที่ ๑ - ๕ กันยายน ๒๕๖๒ ส่วนถุงยังชีพนั้นผู้ขอรับการประเมินได้รับการประสานจากเจ้าหน้าที่กองช่วยเหลือผู้ประสบภัย ว่าถุงยังชีพจะมาถึงศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๒ ผู้ขอรับการประเมินได้เสนอขออนุมัติผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร พิจารณาอนุมัติให้นำไปมอบให้พื้นที่ที่ยังไม่เคยได้รับถุงยังชีพเลย ซึ่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้นำถุงยังชีพของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไปมอบให้จังหวัดสกลนคร นำไปแจกจ่ายให้ผู้ประสบภัย จำนวน ๖๐๐ ชุด และมอบให้จังหวัดนครพนม นำไปแจกจ่ายให้ผู้ประสบภัย จำนวน ๔๐๐ ชุด โดยในส่วนของจังหวัดสกลนครได้แจกจ่ายให้ราษฎรตำบลนาตงวัฒนา โดยมอบที่วัดศรีมงคล บ้านนาตงใหญ่ ตำบลนาตงวัฒนา อำเภอโพธิ์นาแก้ว

จังหวัดสกลนคร และมอบให้ราษฎรเขตเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง โดยมอบที่หอประชุมเทศบาล ตำบลเหล่าปอแดง ตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ทั้ง ๒ จุด ได้มอบในวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๒

ประเด็นเรื่องถุงยังชีพของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีประเด็นที่ยุ่งยากซับซ้อน คือ เนื่องจากพื้นที่จังหวัดสกลนคร เป็นพื้นที่อ่อนไหวต่อการโจมตีถึงความจริงใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย จากที่เคยถูกโจมตีมาแล้วเมื่อน้ำท่วมจังหวัดสกลนคร ปี ๒๕๖๐ ดังนั้น จึงมีความเปราะบางที่จะถูกโจมตี อีกครั้งหากดำเนินการเรื่องใดแล้วเป็นประเด็นทำให้ประชาชนไม่เข้าใจ เมื่อผู้ขอรับการประเมินเห็นถุงยังชีพ ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วมีลักษณะถุงเล็กกว่า ภาชนะบรรจุถุงยังชีพไม่แข็งแรงเท่าถุง ยังชีพของหน่วยงานอื่นที่นำมาแจกจ่ายช่วยเหลือประชาชน เช่น ถุงยังชีพของไทยทีวีสีช่อง ๓ สภาอากาศไทย เป็นต้น ซึ่งถุงใหญ่กว่าถุงยังชีพของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมาก ซึ่งสาเหตุที่ถุงยังชีพของ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีขนาดเล็กเนื่องจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ถือปฏิบัติตาม หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ด้านการ ดำรงชีพ ข้อ ๕.๑.๒ ที่กำหนดให้ค่าถุงยังชีพชุดละเพียงไม่เกิน ๕๕๐ บาท ผู้ขอรับการประเมินพิจารณาแล้ว เห็นว่า หากมีการแจกจ่ายตามธรรมชาติแล้ว มีโอกาสเสี่ยงสูงมากที่จะถูกโจมตีว่ากรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย แจกถุงยังชีพเล็กกว่าหน่วยงานอื่น ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกกล่าวหาว่ามีการถูกกล่าวหาว่าทุจริตก็อาจ เป็นได้ ผู้ขอรับการประเมินได้ประสานไปยังสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสกลนคร ได้ข้อมูลว่ามูลนิธิประชาชนุเคราะห์จะนำถุงพระราชทานมาแจกจ่ายให้ราษฎรในพื้นที่จังหวัดสกลนครอีก ซึ่งถุงพระราชทานมีปัจจัยในการดำรงชีวิตมากกว่า และขนาดถุงใหญ่และดูถาวรกว่าถุงยังชีพของกรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร กล่าวสร้างความเข้าใจกับราษฎรที่มารับถุงยังชีพของกรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ว่าเป็นการให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้นก่อน หลังจากนั้นถุงพระราชทานของมูลนิธิ ราชประชานุเคราะห์จะตามมามอบให้ในเร็ววันนี้ ซึ่งราษฎรที่มารับถุงยังชีพของกรมป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยเข้าใจ และไม่มีกรณีโจมตีทางสื่อมวลชนหรือทางสื่อสังคมออนไลน์แต่อย่างใด

การชี้แจงทำความเข้าใจให้ราษฎรก่อนการมอบถุงยังชีพของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ราษฎรพื้นที่ตำบลนาตงวัฒนา โดยมอบที่วัดศรีมงคล บ้านนาตงใหญ่ ตำบลนาตงวัฒนา อำเภอโพธิ์นาแก้ว จังหวัดสกลนคร และมอบให้ราษฎรเขตเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง โดยมอบที่หอประชุมเทศบาลตำบลเหล่าปอแดง ตำบลเหล่าปอแดง อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ซึ่งทั้ง ๒ แห่ง ได้มอบในวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๖๒

(๒) การบริหารงบประมาณ

ในส่วนของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ใช้งบประมาณในการจัดการสาธารณภัยหลัก ๆ อยู่ ๓ แห่ง ได้แก่ งบปกติของส่วนราชการ และงบประมาณจากระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ และเงินจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการอื่น โดยมีรายละเอียดการใช้งบประมาณ ดังนี้

งบประมาณส่วนแรกที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย คือ งบปกติในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้รับงบประมาณทั้งจากที่ได้รับแต่เดิม และที่ได้รับมาเพิ่มเติมในช่วงปลายปีงบประมาณ รวมทั้งสิ้น ๒๑,๓๑๐,๒๑๔ บาท โดยแบ่งเป็น งบดำเนินงาน ๖,๖๙๘,๗๗๔ บาท งบรายจ่ายอื่น ๗๘๑,๕๔๐ บาท และงบลงทุน ๑๓,๘๒๙,๙๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๒๑,๓๑๐,๒๑๔ บาท ผู้ขอรับการประเมินได้กำกับดูแลให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องใช้เงินงบประมาณเพื่อการจัดการสาธารณภัยให้เกิดประโยชน์สูงสุด การดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยประเภทภัยแล้ง อุทกภัย และวาตภัย ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ส่วนหนึ่งใช้งบประมาณจากงบดำเนินงานที่ได้รับ และที่ได้รับการจัดสรรจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อันเป็นผลมาจากการอำนวยความสะดวกให้มีการประสานขอเพิ่มเติมไปยังกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของผู้ขอรับการประเมิน โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้รับจัดสรรงบดำเนินงานเพิ่มเติมจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๒ ครั้ง คือ วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๒ ได้รับจัดสรรจำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท และวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๒ ได้รับจัดสรร จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท ซึ่งผู้ขอรับการประเมินได้กำกับดูแลให้ส่วนงานในสังกัดศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร

ใช้เงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพิ่มเติม ใช้ในการปฏิบัติงานช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง อุทกภัย และวาตภัย ที่เกิดขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ และเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ใช้จ่ายงบประมาณไปทั้งสิ้น ๒๑,๓๐๙,๘๖๙.๓๔ บาท คงเหลือ ๓๔๔.๖๖ บาท

งบประมาณส่วนที่ ๒ ที่ใช้ดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง มาจากการอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร นำเครื่องมือและอุปกรณ์ไปปฏิบัติหน้าที่ ช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเอง เช่น เทศบาลตำบลกุดไฮ ได้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำแก้ไขปัญหาภัยแล้งช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่เทศบาลตำบลกุดไฮ อำเภอ กุดบาก จังหวัดสกลนคร จำนวนรวมทั้งสิ้น ๑๓๕,๙๗๘ บาท โดยแบ่งเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ๙๙,๘๕๘ บาท ค่าซ่อมบำรุง ๒๑,๗๒๐ บาท และค่าเบี้ยเลี้ยง/ที่พัก ๑๔,๔๐๐ บาท และเทศบาลตำบลพระลับ อำเภอเมือง ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำแก้ไขปัญหาภัยแล้งและอุทกภัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น จำนวนรวมทั้งสิ้น ๕๒,๑๔๐ บาท โดยแบ่งเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ๓๑,๗๔๐ บาท และค่าเบี้ยเลี้ยง/ที่พัก ๒๐,๔๐๐ บาท เป็นต้น

งบประมาณส่วนที่ ๓ ที่ใช้ดำเนินการแก้ไขปัญหาอุทกภัย และวาตภัย คือ เงินทรองราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ในคราวเกิดอุทกภัยในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และพื้นที่ใกล้เคียงเมื่อปลายเดือนสิงหาคม – ตุลาคม ๒๕๖๒ มีการประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินอุทกภัย ทั้ง ๓ จังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และพื้นที่ใกล้เคียง ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนกลาง ได้ใช้เงินทรองราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ในอำนาจของอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ดังนี้

๑) ใช้จ่ายเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าใช้จ่ายในการดำเนินทางไปราชการ ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่ อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอดอนตาล อำเภอดงหลวง และอำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร ระหว่างวันที่ ๓ - ๘ กันยายน ๒๕๖๒ เป็นเงิน จำนวน ๒๔๓,๕๕๔ บาท

๒) ใช้จ่ายเป็นค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าใช้จ่ายในการดำเนินทางไปราชการ ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ระหว่างวันที่ ๑๔ - ๒๓ กันยายน ๒๕๖๒ วันที่ ๓๐ กันยายน - ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๒ และวันที่ ๑๐ - ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒ รวมเป็นเงิน จำนวน ๗๓๗,๙๙๕ บาท

รวมแล้วศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ใช้เงินทรองราชการตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมทั้งสิ้น ๙๘๑,๕๔๙ บาท

กรณีการใช้เงินทรองราชการนี้มีความยุ่งยากซับซ้อนในการดำเนินงาน คือ ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กำหนดไว้ในข้อ ๓๔ ว่า การจัดหาพัสดุ การตรวจรับพัสดุ และการบริหารพัสดุ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ส่วนราชการถือปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ดังนั้น จึงส่งผลให้การดำเนินการจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องจักรกลสาธารณภัยที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่

ที่ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีระเบียบปฏิบัติให้ถูกต้องที่รัดกุม แต่การมีระเบียบที่รัดกุมนี้ โดยทั่วไปมักสวนทางกับการปฏิบัติในการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย ที่ต้องใช้ความรวดเร็วต้องออกปฏิบัติหน้าที่ทันที หากเน้นช้าจะทำให้เกิดความเสียหายที่อาจเกิดจากการช่วยเหลือไม่ทันท่วงที แต่การดำเนินการที่ต้องแข่งกับเวลาเช่นนี้ อาจทำให้ดำเนินการไม่ครบขั้นตอนกฎหมายด้านพัสดุและด้านการเงิน เมื่อดำเนินการไม่ครบขั้นตอนแล้วปัญหาที่ต้องตามมา คือ การไม่สามารถเบิกเงินได้ การเบิกเงินไปแล้วจะต้องคืนเงินเมื่อหน่วยตรวจสอบตรวจพบความไม่ชอบด้วยกฎหมาย บางครั้งหนักถึงขั้นเป็นความผิดทางวินัย และเป็นความผิดทางอาญารัฐประมุขติมิชอบด้วย ดังนั้น ผู้ขอรับการประเมินจึงกำชับให้หน่วยปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน และผู้ปฏิบัติด้านการเบิกจ่าย ด้านพัสดุ และด้านการเงินประสานงานกันให้ดี และเตรียมพร้อมดำเนินการเพื่อให้ขั้นตอนด้านการเงินและพัสดุถูกต้องทั้งหมด ผู้ขอรับการประเมินจึงอำนวยความสะดวกและกำกับดูแลให้เจ้าหน้าที่การเงินของฝ่ายบริหารทั่วไป ประสานกับผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการ และผู้อำนวยการส่วนสนับสนุนทรัพยากร กู้ภัย ทำเรื่องขอยืมเงินไปดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ยืมเงินไปปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยจังหวัดอุบลราชธานี ๓ สัญญาดำเนินการตามกฎหมายพัสดุ จะต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Procurement หรือ e-GP) กล่าวคือ เจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุจะต้องลง e-GP ในการจัดหาพัสดุทุกครั้ง มิฉะนั้นจะไม่สามารถทำการเบิกจ่ายได้ แต่กรณีการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอดอนตาล อำเภอดงหลวง และอำเภอนิคมน้ำอ้อย จังหวัดมุกดาหาร ระหว่างวันที่ ๓ - ๘ กันยายน ๒๕๖๒ เนื่องจากเป็นความเร่งด่วน ได้มีการไปปฏิบัติหน้าที่และจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงโดยไม่ได้ดำเนินการในระบบ e-GP ทำให้โดยหลักแล้วการปฏิบัติงานในคราวดังกล่าว จะไม่สามารถเบิกค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการปฏิบัติงานได้ จำนวน ๘๗,๔๑๔ บาท

ผู้ขอรับการประเมินได้ใช้ความรู้ความสามารถศึกษาระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการพัสดุเพื่อแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้ปฏิบัติงานกรณีข้างต้นแล้ว ได้พบทางออกว่าการจัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงในการปฏิบัติงานจำนวน ๘๗,๔๑๔ บาท ซึ่งไม่ถึง ๑๐,๐๐๐ ลิตร ถือเป็นกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดหมายไว้ก่อนและไม่อาจดำเนินการตามปกติได้ทัน เข้าชื่อยกเว้นตามข้อ ๗๙ วรรคสอง ของระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่ให้อำนาจเจ้าหน้าที่หรือผู้รับผิดชอบการปฏิบัติดังกล่าว สามารถดำเนินการไปก่อนแล้วรีบรายงานขอความเห็นชอบต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ และเมื่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐซึ่งในที่นี้หมายถึงผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากอธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ถือว่ารายงานดังกล่าวเป็นหลักฐานการตรวจรับโดยอนุโลม และกรณีนี้เป็นการจัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิงไม่ถึง ๑๐,๐๐๐ ลิตร และไม่มีลักษณะเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นการจัดซื้อจัดจ้างที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องดำเนินการในระบบ e-GP ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๔๐๕.๔/ว ๓๒๒ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างผ่านระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Procurement : e-GP) ผู้ขอรับการประเมินจึงได้แนะนำเจ้าหน้าที่ดำเนินการเบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่จังหวัด

มุกดาหารข้างต้น จนศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร สามารถแก้ไขปัญหาและสามารถเบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อการดังกล่าวได้สำเร็จ

(๓) การแก้ไขปัญหาโครงการขุดลอกลำห้วยที่ถูกน้ำพัดเสียหาย

ตามทีศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้รับงบประมาณให้ดำเนินการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ด้วยการขุดลอกลำห้วยโค้ง (ตอนล่าง) บ้านแก้ง หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านแก้ง อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร และศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ว่าจ้างผู้รับจ้างให้ดำเนินการจนแล้วเสร็จและได้ส่งมอบสิ่งสาธารณประโยชน์ดังกล่าว มอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบแล้วรักษาแล้ว นั้น สำนักงานเทศบาลตำบลบ้านแก้ง มีหนังสือ ที่ มท ๗๕๕๐๓/๓๐๔ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๒ เรื่อง รายงานผลกระทบจากพายุติเปรสชั่น “โพดุล” แจ้งให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทราบว่า จากอิทธิพลของพายุโพดุล เกิดน้ำป่าไหลหลากกัดเซาะคันฝายลำห้วยโค้งที่ดำเนินการโดยศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ขาดและได้รับความเสียหายทำให้พื้นที่การเกษตรบริเวณดังกล่าวได้รับความเสียหาย เทศบาลตำบลบ้านแก้ง ได้แจ้งความเสียหายให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เร่งดำเนินการซ่อมแซมแก้ไขปัญหาดังกล่าวตามสัญญาว่าด้วยเรื่องรับประกันผลงาน ซึ่งส่วนป้องกันและปฏิบัติการนำเรื่องดังกล่าวมาปรึกษาผู้ขอรับการประเมินว่าควรจะทำอย่างไร

ผู้ขอรับการประเมินจึงขอเรื่องเดิมมาดูและขอคู่สัญญาจ้างโครงการดังกล่าว พบว่าสัญญาระหว่างศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร กับ ห้างหุ้นส่วนจำกัดศักดิ์นาแซงธุรกิจ สัญญาเลขที่ ศสน ๐๔/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒ ข้อ ๘ ที่กำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของงานจ้าง ว่าเมื่องานแล้วเสร็จบริบูรณ์ และผู้ว่าจ้างได้รับมอบงานจากผู้รับจ้างหรือจากผู้รับจ้างรายใหม่ ในกรณีที่มีการบอกเลิกสัญญาตามข้อ ๗ หากมีเหตุชำรุดบกพร่องหรือเสียหายเกิดขึ้นจากการจ้างนี้ภายในกำหนด ๑ ปี นับถัดจากวันที่ได้รับมอบงานดังกล่าว ซึ่งความชำรุดบกพร่องหรือเสียหายนั้นเกิดจากความบกพร่องของผู้รับจ้างอันเกิดจากการใช้วัสดุที่ไม่ถูกต้องหรือทำไว้ไม่เรียบร้อย หรือทำไม่ถูกต้องตามมาตรฐานแห่งหลักวิชา ผู้รับจ้างจะต้องรีบทำการแก้ไขให้เป็นที่เรียบร้อยโดยไม่ชักช้า โดยผู้ว่าจ้างไม่ต้องออกเงินใด ๆ ในการนี้ทั้งสิ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้ขอรับการประเมินจึงได้มอบหมายให้ส่วนป้องกันและปฏิบัติการออกไปตรวจสอบพื้นที่เกิดเหตุเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงว่า ความเสียหายเกิดจากธรรมชาติหรือความบกพร่องของผู้รับจ้าง และได้จัดให้มีการทำหนังสือจากศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ มท ๐๖๑๘/๒๓๗๐ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๒ ถึงห้างหุ้นส่วนจำกัดศักดิ์นาแซงธุรกิจ ขอให้ทำการปรับปรุงแก้ไขซ่อมงานโครงการดังกล่าวที่เสียหาย ให้กลับมาสมบูรณ์ดังเดิม ต่อมาในวันเดียวกันนี้ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศักดิ์นาแซงธุรกิจ ได้มีหนังสือตอบกลับมายังศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ระบุว่า ไม่สามารถซ่อมแซมโครงการดังกล่าวได้ เนื่องจากกรณีดังกล่าวความเสียหายเกิดจากธรรมชาติ ไม่ใช่ความบกพร่องของผู้รับจ้างจึงไม่เข้ากรณีตามข้อ ๘ ของสัญญาข้างต้น ประกอบกับส่วนป้องกันและปฏิบัติการได้มีหนังสือรายงานการตรวจสอบพื้นที่ พบว่าความเสียหายเกิดจากธรรมชาติจริง ไม่ได้เกิดจากความบกพร่องของผู้รับจ้างแต่อย่างใด ผู้ขอรับการประเมินจึงได้จัดให้มีการทำหนังสือแจ้งให้เทศบาลตำบลบ้านแก้งและอำเภอดอนตาล ทราบว่ากรณีดังกล่าวไม่อาจเอาผิดกับผู้รับจ้างให้มารับผิดชอบในความเสียหายได้ เพราะเป็นความเสียหายที่เกิดจากธรรมชาติ เป็นสาธารณภัยที่จังหวัดมุกดาหารประกาศให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ

เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยขอให้เทศบาลตำบลบ้านแก้งประสานอำเภอ
ดอนตาล เพื่อสำรวจความเสียหายและพิจารณานำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของ ก.ช.ภ.อ.ดอนตาล
เพื่อดำเนินการเยียวยาความเสียหายตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือ
ผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือตามระเบียบกฎหมายอื่นต่อไป ทั้งนี้ตามหนังสือศูนย์ป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๖๑๘/๒๓๗๑,๒๓๗๒ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม
๒๕๖๒ เรื่อง การดำเนินโครงการชุดลอกลำห้วยโค้ง (ตอนล่าง) รหัสโครงการ มท. ๐๙๐๖๑

ความยุ่งยากซับซ้อนของงานดังกล่าวจึงอยู่ที่ ผู้ขอรับการประเมินต้องใช้ความรู้
ความสามารถ และประสบการณ์ ตรวจสอบสัญญาจ้างระหว่างศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗
สกลนคร กับผู้รับจ้างและวินิจฉัยหน้าที่ความรับผิดชอบตามสัญญา ตรวจสอบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น
และพิจารณาเข้ากับระเบียบกฎหมาย และกำหนดแนวทางในการดำเนินการและแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ได้เข้าใจและถือปฏิบัติ เพราะหากเกิดความผิดพลาด ดำเนินการไม่เหมาะสมอาจถูกผู้รับจ้างฟ้องร้องว่าเรียก
ให้ดำเนินการชดใช้ความเสียหายโดยมิชอบ และอาจทำให้เทศบาลตำบลบ้านแก้ง ไม่ยอมนำเรื่องความ
เดือดร้อนของประชาชนกรณีดังกล่าว เข้าสู่การช่วยเหลือของ ก.ช.ภ.อ.ดอนตาล และอาจทำให้เทศบาล
ตำบลบ้านแก้งมองว่าศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ปิดความรับผิดชอบ ซึ่งแท้จริง
แล้วไม่เป็นความจริงแต่อย่างใด และจากการดำเนินการภายใต้การอำนวยการของผู้ขอรับการประเมินกรณี
ดังกล่าว ทำให้เรื่องดังกล่าวไม่เกิดปัญหาตามที่กังวลแต่อย่างใด ซึ่งเทศบาลตำบลบ้านแก้งรับเอาโครงการ
ดังกล่าวที่ได้รับความเสียหายไปทำการแก้ไขต่อไปแล้ว

บทที่ ๔

บทวิเคราะห์การจัดการสาธารณภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกัน และในเวลาใกล้เคียงกัน

จากเนื้อหาที่ทำเสนอในบทที่ ๒ เป็นการนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี ระเบียบกฎหมาย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ภัยพิบัติหรือสาธารณภัย การจัดการสาธารณภัย และแนวนโยบายในการจัดการสาธารณภัยในปัจจุบัน ทั้งในระดับระหว่างประเทศและนโยบายของประเทศไทย และต่อมาในบทที่ ๓ เป็นการนำเสนอแนวทางปฏิบัติในการจัดการสาธารณภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน โดยเน้นที่บทบาทการดำเนินการของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในบทที่ ๔ นี้ จะเป็นการนำเสนอการวิเคราะห์ว่าการปฏิบัติในประเด็นใด เป็นไปตามแนวคิด ทฤษฎีหรือนโยบายการจัดการสาธารณภัยใด จึงขอนำเสนอในรายละเอียด ดังนี้

๔.๑ การวิเคราะห์สภาพปัญหา

จากกรณีที่ผู้ขอรับการประเมินในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการบูรณาการพิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย ตามคำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๖๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาในหัวข้อ ๓.๑.๒ (๒) ของบทที่ ๓ ที่พบว่าในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้แก่ จังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม เกิดสาธารณภัยขึ้นหลายประเภท ได้แก่ ภัยจากการคมนาคม อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ภัยจากไฟฟ้าและหมอกควัน และภัยแล้ง ซึ่งมีความเสี่ยงที่จะเกิดสาธารณภัยหลายประเภทขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน เช่น อุทกภัย วาตภัย และภัยแล้ง เป็นต้น กรณีดังกล่าวถือเป็นความเสี่ยงที่จะเกิดภัยหลายประเภท (Multiple Hazards) ที่กล่าวไว้ในหัวข้อ ๒.๑.๒ ของบทที่ ๒ โดยเฉพาะภัยแล้ง และอุทกภัย เป็นตัวอย่างของภัยหลายประเภทที่สามารถแบ่งแยกตามประเภทลักษณะการเกิดได้ คือ การเกิดภัยแล้งมักเกิดแบบค่อย ๆ เกิดขึ้น หรือ Slow Onset Disasters ส่วนอุทกภัยประเภทน้ำท่วมฉับพลันเป็นภัยที่อุบัติขึ้นในเวลารวดเร็ว หรือ Rapid Onset Disasters ซึ่งจะได้มีการวิเคราะห์แนวทางการรับมือกับภัยหรือสาธารณภัยหลายประเภทดังกล่าวเหล่านี้ต่อไป ซึ่งการคาดการณ์ว่าจะเกิดภัยใด ๆ ขึ้นในอนาคตแล้วหาทางหรือมาตรการรับมือกับภัยนั้น เป็นไปตามหลักการที่ ๒ ของแนวคิดการจัดการสาธารณภัยของ FEMA ของสหรัฐอเมริกาตามข้อ ๒.๒.๑ ในบทที่ ๒

๔.๒ วิเคราะห์การจัดการก่อนเกิดภัย

๔.๒.๑ การเตรียมการก่อนเกิดภัยของจังหวัด

การเตรียมการก่อนเกิดสาธารณภัยประเภทภัยแล้ง และอุทกภัย ที่ได้นำเสนอมาในบทที่ ๓ ซึ่งจากการพิจารณาของผู้ขอรับการประเมินพิจารณาแล้วเห็นว่ามีข้อกำหนดมาตรการที่สามารถช่วยลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยได้ นั้น เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี ระเบียบกฎหมาย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในบทที่ ๒ ตามประเด็น ดังต่อไปนี้

(๑) แนวทางที่จังหวัดต่าง ๆ ตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ เตรียมรับมือกับสาธารณภัยทั้งภัยแล้ง และอุทกภัย มีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการศูนย์โดยกำหนดให้มีการบูรณาการจากส่วนราชการ และภาคส่วนอื่นเข้ามาเป็นคณะทำงานส่วนต่าง ๆ ในศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ เช่น ส่วนอำนวยการ ส่วนปฏิบัติการ และส่วนสนับสนุน เป็นต้น และมีการเรียกส่วนราชการต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของ ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์มาประชุมปรึกษาหารือเพื่อเตรียมรับมือกับสาธารณภัยที่คาดว่าจะเกิดขึ้น กรณีนี้ถือ ว่าเป็นการนำแนวคิดการจัดการสาธารณภัยที่เป็นบูรณาการทุกหน่วยงานให้มีเอกภาพ ตามหลักการที่ ๒ และหลักการที่ ๔ ของหลักการจัดการสาธารณภัยของ FEMA ตามข้อ ๒.๒.๑ ของบทที่ ๒ โดยการเตรียม ความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยลักษณะนี้เป็นการจัดการสาธารณภัยเชิงรุกหรือมองไปข้างหน้า ไม่ใช่การ ตั้งรับ (Progressive) ตามหลักการที่ ๒ และการให้ผู้ว่าราชการจังหวัดผู้ซึ่งเป็น Emergency Manager บูรณาการหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาร่วมปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นการจัดการ สาธารณภัยแบบบูรณาการทุกหน่วยงานให้มีเอกภาพ (Integrated) โดยมีการบูรณาการหน่วยงานทุกระดับ และภาคส่วนต่าง ๆ ให้เกิดเอกภาพในการดำเนินงานด้านการจัดการสาธารณภัย ซึ่งเป็นหลักการเดียวกันกับ ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System : ICS) ตามข้อ ๒.๒.๒ ของบทที่ ๒ ที่มีหลักการ จัดองค์กรโดยตั้งเป็นศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ (Emergency Operation Center : EOC) ให้มีผู้บัญชาการ เหตุการณ์ หรือ Incident Commander ทำการบัญชาการเหตุการณ์และมีการจัดแบ่งเป็นส่วนต่าง ๆ ในศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ เช่น ส่วนปฏิบัติการ ส่วนสนับสนุน เป็นต้น โดยที่ระบบบัญชาการเหตุการณ์ ที่ประกอบด้วยส่วนราชการต่าง ๆ และภาคส่วนอื่นเข้ามาร่วมในศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ จะมีสายการบังคับ บัญชาที่มีเอกภาพการบังคับบัญชา (Unity of Command) เพื่อให้ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละ ประเภทประสบผลสำเร็จ เกิดความเสียหายในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนน้อยที่สุด

การกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ทำหน้าที่ บัญชาการเหตุการณ์สาธารณภัยนี้เป็นอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามที่นำเสนอในข้อ ๒.๒.๔ ของบทที่ ๒ ที่บัญญัติให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อำนวยการจังหวัด มีอำนาจหน้าที่สั่งการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ เช่น สั่งข้าราชการ ฝ่ายพลเรือน พนักงานส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เจ้าพนักงาน อาสาสมัคร และบุคคลใด ๆ ในเขตจังหวัด เพื่อปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สั่งใช้อาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ทั้งของ หน่วยงานของรัฐและเอกชน ที่อยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สั่งใช้เครื่องมือสื่อสาร สั่งห้ามเข้าหรือ ออกจากพื้นที่ อาคารหรือสถานที่ที่กำหนด มีอำนาจสั่งให้เจ้าพนักงานตัดแปลง ทำลายหรือเคลื่อนย้าย สิ่งก่อสร้าง วัสดุ หรือทรัพย์สินของบุคคลใดที่เป็นอุปสรรคแก่การบำบัดปัดป้องภัยอันตรายได้ เป็นต้น กรณีนี้ จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่กำหนดบทบาทและหน้าที่ของ ผู้ว่าราชการนั้น สอดคล้องและเชื่อมโยงกับแนวคิดระบบบัญชาการเหตุการณ์อย่างเป็นเนื้อเดียวกัน ที่กำหนดให้มีผู้บัญชาการเหตุการณ์ หรือ Incident Commander มีอำนาจสั่งการส่วนต่าง ๆ ที่มาปฏิบัติ หน้าที่ได้ นอกจากนี้กรณีดังกล่าวยังสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่กำหนดให้มีการตั้งกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ว่าราชการจังหวัด

แนวทางการตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์และการแบ่งหน้าที่การดำเนินงานออกเป็น ส่วน ๆ ข้างต้น ยังถือเป็นการต่อยอดและแก้ไข งานวิจัยสรุปบทเรียนของพันเอกถุษา ประสาทแก้ว ที่ศึกษาการปฏิบัติงานของศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก เมื่อครั้งที่ประเทศไทยต้องประสบกับสถานการณ์มหาอุทกภัยช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ระบุว่า การปฏิบัติงานครั้งดังกล่าวมีการมอบหมายและรับมอบภารกิจที่ไม่ชัดเจน เช่น การช่วยเหลือในพื้นที่จะต้องทำอะไรบ้าง ไม่มีเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นให้ข้อมูลว่าในพื้นที่เป็นอย่างไร และต้องการความช่วยเหลืออย่างไรบ้าง และยังคงมีความต้องการจากประชาชน ในพื้นที่ที่ต้องการให้กองทัพบกเข้าไปช่วยเหลือเป็นจำนวนมาก และข้อมูลที่ได้รับไม่ครบถ้วนทำให้เกิดความยากลำบากในการเตรียมกำลังพล และยุทธโธปกรณ์ ขาดผู้ประสานงานจากส่วนราชการอื่น ๆ เนื่องจากหน่วยงานของทหารต้องการทราบข้อมูลสภาพพื้นที่ หรือเส้นทางน้ำ รวมทั้งอุปสรรคต่าง ๆ ในพื้นที่นั้น ๆ จึงเป็นที่มาของการตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์สาธารณภัย ทั้งภัยแล้งและอุทกภัยของแต่ละจังหวัด โดยให้มีผู้แทนจากกองทัพบกในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ทุกจังหวัดและทุกสาธารณภัย เช่น ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ภัยแล้งของจังหวัดสกลนคร ปี ๒๕๖๒ จังหวัดสกลนคร แต่งตั้งให้ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๒๙ และรองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดสกลนคร เป็นที่ปรึกษา ของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ และศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อุทกภัย วาตภัย และดินถล่มจังหวัดมุกดาหาร ปี ๒๕๖๒ จังหวัดมุกดาหาร แต่งตั้งให้ผู้แทนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดมุกดาหาร เป็นคณะกรรมการศูนย์ประสานการปฏิบัติ และแต่งตั้งให้รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดมุกดาหาร (ฝ่ายทหาร) เป็นกรรมการในส่วนสนับสนุน ของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ด้วย ซึ่งจะช่วยให้ปัญหาความไม่ชัดเจนของภารกิจ และการไม่ทราบข้อมูลต่าง ๆ ในพื้นที่ของฝ่ายทหารหมดไป เช่นเดียวกับการศึกษาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิดา กมลเวช ซึ่งทำการศึกษาวิจัยและพบปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการทำงานบนความสับสนในเรื่องการบริหารจัดการสถานการณ์อุทกภัยของประเทศไทยในปี พ.ศ.๒๕๕๔ ที่มีความสับสนในการบริหารจัดการสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ว่าในบางพื้นที่นั้น การบริหารจัดการสถานการณ์ยังอยู่ภายใต้การบัญชาการหรือการอำนวยการของผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้บัญชาการจังหวัดตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ในขณะที่บางพื้นที่อย่าง กรุงเทพมหานคร ศูนย์ปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (ศปภ.) ในฐานะศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินระดับชาติ ทำให้เกิดความสับสนในทางปฏิบัติ จากปัญหาดังกล่าวก็ได้รับการแก้ไขในเวลาต่อมา ดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ของทั้ง ๓ จังหวัด และทั้ง ๒ สาธารณภัยที่กล่าวมาในบทที่ ๓ มีการจัดตั้งที่ชัดเจน โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการจังหวัดหรือเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ มีการแบ่งส่วนปฏิบัติและกำหนดหน้าที่ให้ส่วนต่าง ๆ ปฏิบัติอย่างชัดเจน ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยประเภทภัยแล้ง และสาธารณภัย มีประสิทธิภาพ สามารถประสานการปฏิบัติระหว่างส่วนต่าง ๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ได้เป็นอย่างดี ซึ่งงานวิจัยทั้ง ๒ ชิ้นนี้ ผู้ขอรับการประเมินได้นำเสนอในรายละเอียดแล้วในข้อ ๒.๔ ของบทที่ ๒

(๒) การที่จังหวัดต่าง ๆ สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยแต่ละประเภท เช่น การวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยต่าง ๆ ทั้งภัยแล้ง ด้วยการจัดตั้งคณะทำงานขึ้นมาติดตามสถานการณ์ ปรับปรุงแผนเผชิญเหตุ ให้ส่วนต่าง ๆ เตรียมความพร้อมด้านกำลังคน และวัสดุอุปกรณ์เครื่องจักรกลสาธารณภัยพร้อมปฏิบัติงาน ๒๔ ชั่วโมง ทำการสำรวจและซ่อมแซมแหล่งเก็บกักน้ำ สำรวจข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งแล้วบูรณาการหน่วยงานเฝ้าระวัง เตรียมพร้อม ติดตั้งเครื่องสูบน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้ง

ไว้เป็นการล่วงหน้า การแบ่งพื้นที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการภัยแล้ง ให้เพิ่มพื้นที่เก็บกักน้ำ ให้จัดทำฝ่าย
 กระสอบทรายเก็บกักน้ำ สำรวจและขุดเจาะบ่อบาดาล รณรงค์ให้ใช้น้ำอย่างประหยัด จัดทำแผนการแจก
 จ่ายน้ำ เตือนเกษตรกรให้เลื่อนเวลาการเพาะปลูกให้เหมาะสมกับสภาวะอากาศ ด้านการเตรียมการป้องกัน
 ปัญหาอุทกภัย ได้มีการเพิ่มประสิทธิภาพการรับน้ำของคุณ คลอง แหล่งน้ำต่าง ๆ กำจัดวัชพืช ขยะ ตลอดจนสิ่ง
 กีดขวางทางน้ำอื่น ตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรงของอ่างเก็บน้ำ ปรับปรุงแผนเผชิญเหตุอุทกภัยและดินถล่ม
 ให้เหมาะสม การจัดตั้งระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง และระบบสื่อสารสำรอง การเร่งรัดการก่อสร้าง
 สิ่งก่อสร้างที่ขัดขวางลำน้ำให้แล้วเสร็จก่อนเวลาน้ำหลาก การจัดแบ่งพื้นที่หรือโซนนิ่งในการเฝ้าระวังและ
 บริหารจัดการอุทกภัย การกำหนดระดับการแจ้งเตือนภัยระดับน้ำในหนองหารออกเป็นสีเขียว สีน้ำเงิน
 สีเหลือง สีส้ม และสีแดง และให้ความหมายพร้อมกำหนดวิธีปฏิบัติตัวของประชาชนในแต่ละระดับ เพื่อเป็น
 สัญลักษณ์ให้ประชาชนได้ทราบแนวทางปฏิบัติตนเองในแต่ละสถานการณ์ การสำรวจตรวจสอบเส้นทาง
 จราจร ไหล่ทางของถนน แนวเขตทาง ตลอดจนทางระบายน้ำ และกำจัดวัชพืชที่ขวางทางระบายน้ำและทาง
 ไหลของน้ำออก ตรวจสอบอุปกรณ์สูบน้ำให้ใช้งานได้ จัดชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็วเพื่อเตรียมพร้อมเผชิญเหตุ
 อุทกภัย กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย และหากมีการปฏิบัติ
 เป็นไปตามที่กำหนดข้างต้น จะสามารถป้องกันการเกิดสาธารณภัยได้ และหากเกิดสาธารณภัยขึ้น จะสามารถ
 ลดความเสียหายในชีวิตและทรัพย์สินได้ ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่สอดคล้องกับนโยบายด้านการป้องกันและ
 บรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ ดังนี้ สอดคล้องกับเป้าหมายที่ ๑ ของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ
 (The Millennium Development Goals หรือ MDGs) ของกรอบวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ
 ที่มีเป้าหมายว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ จะสามารถสร้างภูมิต้านทานและลดการเปิดรับและความเปราะบางต่อเหตุ
 รุนแรงที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศ และภัยพิบัติทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ให้กับผู้ที่ยากจนและอยู่ใน
 สถานการณ์เปราะบางได้ ซึ่งเหตุรุนแรงที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศนี้ให้หมายความถึงสาธารณภัยที่เกิดจาก
 ธรรมชาติอย่างภัยแล้ง และอุทกภัยด้วย สอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานเช่นใดเพื่อการลดความเสี่ยงจาก
 ภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๓ ที่มีเป้าหมายเพื่อป้องกัน และลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ มุ่งลดความล่อแหลม
 ความเปราะบางและเสริมสร้างศักยภาพของประเทศในการพร้อมรับ ปรับตัว และฟื้นกลับเร็ว ถือเป็น
 เสริมสร้างศักยภาพในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติหรือสาธารณภัย ด้วยการกำหนดแผนงาน
 แนวทางการปฏิบัติงานทั้งภายในจังหวัดเอง และระหว่างส่วนราชการจังหวัดกับส่วนราชการอื่น ๆ และการ
 ประสานงานระหว่างส่วนต่าง ๆ เป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการบริหารจัดการและจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
 เพื่อดำเนินมาตรการป้องกัน ลดผลกระทบ เตรียมความพร้อม เผชิญเหตุ ฟื้นฟู และบูรณะ

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ ในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความ
 มั่นคง ที่เน้นการพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ
 เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติ และการบริหารจัดการให้มีความพร้อมเผชิญกับภาวะ
 ไม่ปกติ และถือเป็นการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้อง
 กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและลดผลกระทบทั้งในเชิง
 โครงสร้าง เช่น การตรวจสอบความมั่นคงของอ่างเก็บน้ำ การเปิดทางน้ำ และที่ไม่ใช่โครงสร้าง เช่น การมี
 ระดับการแจ้งเตือน และจัดทำแผนการแจกจ่ายน้ำ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศยุทธศาสตร์ที่ ๔ การเติบโตที่เป็นมิตร
 กับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ ๒ ที่เป็นการบริหารจัดการการสร้างความมั่นคงด้านน้ำ

เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ และลดจำนวนประชาชนที่ประสบปัญหาจากการขาดแคลนน้ำ ควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำทั้งภาคการผลิตและการบริโภค ป้องกันและลดความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้ง และเป้าหมายที่ ๕ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติความสูญเสีย ในชีวิตและทรัพย์สินที่เกิดจากสาธารณภัยลดลง โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่มีความสำคัญสูง และสามารถผลักดันสู่การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ เพื่อให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุดและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดย บูรณาการการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเข้าสู่กระบวนการวางแผนใน ระดับจังหวัด และระดับชุมชนท้องถิ่น พัฒนาระบบการจัดการภัยพิบัติในภาวะฉุกเฉิน พัฒนาระบบการเตือนภัยให้มีความแม่นยำ น่าเชื่อถือและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ให้เป็นทิศทางและแนวทางหลักในการเผชิญกับภาวะไม่ปกติและจัดการความเสี่ยงอย่างบูรณาการจากการเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบ โดยดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ ๑ ด้านการจัดให้มีแผนเผชิญเหตุภัยแล้งและอุทกภัยให้พร้อมเผชิญกับภาวะไม่ปกติ และจัดการความเสี่ยงอย่างบูรณาการ กำหนดเรื่องการลดความเสี่ยง การป้องกันและลดผลกระทบการตอบสนอง การฟื้นฟูและเยียวยา ทั้งยังสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ ๒ ที่มีการพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการแจ้งเตือน เฝ้าระวัง ทางน้ำ (หนองหาร) โดยมีการจัดระบบการแจ้งเตือนเฝ้าระวังของคนในชุมชนในพื้นที่รอบหนองหาร สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ ที่กำหนดให้กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมีหน้าที่กำหนดแนวทางและการดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย การเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัย

สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในขั้นตอนที่ ๑ การเตรียมการป้องกันสาธารณภัย โดยมีแนวคิดว่าการเตรียมการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้โดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เนื่องจากสาธารณภัยเป็นเรื่องของทุกคน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดแนวทางให้ดำเนินการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกันทุกภาคส่วนของประเทศ มีแนวคิดในการปฏิบัติการเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เพื่อให้เข้าใจความเสี่ยงจากสาธารณภัย เสริมสร้างศักยภาพในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ลงทุนด้านการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพื่อให้มีภูมิคุ้มกัน ในการพร้อมรับมือและฟื้นคืนกลับได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งพัฒนาศักยภาพเพื่อเตรียมพร้อมในการเผชิญเหตุสาธารณภัยอย่างมีประสิทธิภาพ และการฟื้นฟูสภาพและซ่อมสร้างให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิมในช่วงการฟื้นฟู สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเพิ่มศักยภาพพัฒนาสภาพแวดล้อมสู่ออนาคต ใน เป้าหมาย “ชุมชนปลอดภัย” เป้าประสงค์ ข้อ ๒.๒ ประชาชนมีศักยภาพรับมือภัยพิบัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย จำนวนเครื่องจักรกล ยานพาหนะ อุปกรณ์ และนวัตกรรม ที่ได้รับการพัฒนาให้ได้มาตรฐานพร้อมรับมือกับสาธารณภัย ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยตระหนักถึงความปลอดภัยและมีความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ภัยในระดับพื้นที่ ร้อยละของประชาชนที่มีระบบการป้องกัน การเตือนภัย และมีเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีมาตรฐาน ทำให้เกิดความปลอดภัยจากสาธารณภัย มีการอนุรักษ์ฟื้นฟูและการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรและจำนวนพื้นที่รับประโยชน์ เน้นการขุดสระน้ำในไร่นาและปริมาณน้ำ เพิ่มจำนวนปริมาณน้ำต้นทุนในอ่าง เพิ่มจำนวนปริมาณกักเก็บน้ำ เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ ต้องการให้พื้นที่และมูลค่าความเสียหายจากอุทกภัยและภัยแล้งมีแนวโน้มลดลง ระบบพยากรณ์ และเตือนภัย ล่วงหน้าสำหรับ ภาคเกษตร

และการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติในพื้นที่เสี่ยงภัย สัดส่วนของพื้นที่เสี่ยงภัย ที่ได้รับการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวัง ภัยธรรมชาติ โดยมีกลยุทธ์ในการดำเนินการ คือ บูรณาการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัยระหว่างหน่วยงาน และเครือข่ายต่าง ๆ ด้วยการเตรียมพร้อมของชาติ ตั้งแต่ในภาวะปกติ โดยมีการประสาน สอดคล้อง บูรณาการและส่งเสริมกันอย่างมีเอกภาพ และพัฒนาระบบและโครงสร้าง พื้นฐานด้านจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติเพื่อความต่อเนื่องของการพัฒนา สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : เพิ่มศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยการช่วยเหลือ สงเคราะห์ และฟื้นฟูให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานตามหลักสากล ยุทธศาสตร์ที่ ๒ บูรณาการด้านการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานและเครือข่ายทุกภาคส่วนทั้งในและต่างประเทศให้มีความเป็นเอกภาพ โดยเฉพาะการจัดตั้งระบบสื่อสารหลัก ระบบสื่อสารรอง และระบบสื่อสารสำรองนี้ถือเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศเกี่ยวกับระบบเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชน และโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในกิจกรรมที่ ๒ คือ การปฏิรูประบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และประโยชน์สาธารณะ

(๓) การที่ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ทั้ง ๓ จังหวัด ใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ในมิติต่าง ๆ จากหน่วยงานทางวิชาการ และหน่วยงานด้านการบริหารน้ำ ประกอบการพิจารณาดำเนินการบริหารจัดการสาธารณภัยต่าง ๆ ทั้งภัยแล้ง และสาธารณภัย นั้น เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ที่เน้นให้ใช้สารสนเทศและการสื่อสาร การพัฒนาเครื่องมือการจัดการน้ำ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์สารสนเทศกับนานาชาติด้วย และสอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศเกี่ยวกับระบบเครื่องมือด้านการสื่อสารมวลชนและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในกิจกรรมที่ ๒ ที่ให้มีการปฏิรูประบบและเครื่องมือด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมเพื่อสนับสนุนภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและประโยชน์สาธารณะ

(๔) การที่จังหวัดนครพนมร่วมกับบริษัท เอสซีจี ซีเมนต์ จำกัด จัดทำโครงการ “เฉลิมราชย์ราชา จิตอาสาบรรเทาภัยแล้ง” ด้วยการร่วมกับกองทัพภาคที่ ๓ ระบายน้ำส่งมอบถังเก็บน้ำขนาด ๒,๐๐๐ ลิตร ให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครพนม จำนวน ๑๐ ชุมชน ๆ ละ ๕ ใบ รวม ๕๐ ใบ โดยให้จังหวัดนครพนม เป็นผู้คัดเลือกชุมชนที่มีความเสี่ยงขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค จำนวน ๑๐ ชุมชน ส่งให้ บริษัท เอสซีจี ซีเมนต์ จำกัด โดยได้มีพิธีส่งมอบและปล่อยขบวนรถบรรทุกถังเก็บน้ำให้ประชาชนในพื้นที่ ๑๐ ชุมชน ใน ๑๐ อำเภอ ของจังหวัดนครพนม ในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๐๐ น. ณ บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดนครพนม (หลังใหม่) ถือเป็นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) กลยุทธ์ที่ ๕ ที่ส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนให้หน่วยงานรัฐ เอกชนและทุกภาคส่วนสนธิกำลังระหว่างหน่วยงานตั้งแต่ในภาวะปกติ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ประเด็นยุทธศาสตร์ ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ที่เน้นการประสานความร่วมมือที่หลากหลาย การพัฒนาเทคโนโลยีหรือเครื่องมือในการสนับสนุนให้เกิด การบูรณาการในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนาระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ ภาคประชาชน และภาคส่วนอื่นในสังคม โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีเป้าหมายที่ชัดเจน และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเพิ่มศักยภาพพัฒนาสภาพแวดล้อม

สู่อุบัติภัยด้านบูรณาการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัยระหว่างหน่วยงาน และเครือข่ายต่าง ๆ ซึ่งบริษัท เอสซีจี ซีเมนต์ จำกัด ถือเป็นเครือข่ายของรัฐอย่างหนึ่งในด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งการมอบถังเก็บน้ำป้องกันการขาดแคลนนํานี้ถือเป็นการเตรียมพร้อมของชาติ ตั้งแต่ในภาวะปกติ ซึ่งมีการประสาน สอดคล้อง บูรณาการและส่งเสริมกันระหว่างจังหวัดนครพนม กองทัพบก ซึ่งเป็นภาครัฐและบริษัท เอสซีจี ซีเมนต์ จำกัด ซึ่งเป็นภาคเอกชนอย่างมีเอกภาพ

๔.๒.๒ การเตรียมการก่อนเกิดภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร

(๑) การที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้นำเอาแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ประสานเข้ากับแผนเผชิญเหตุภัยแล้งในข้อ ๓.๒.๓ (๑) ของบทที่ ๓ เป็นเรื่องของการนำแผนแต่ละระดับมาเทียบกันเพื่อเชื่อมโยงให้เกิดความราบรื่นในการดำเนินงาน ถือเป็นบูรณาการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยระหว่างหน่วยงานและเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีความเป็นเอกภาพ ซึ่งเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ที่นำเสนอในหัวข้อ ๒.๓.๑๐ ของบทที่ ๒ ซึ่งการบูรณาการแผนงานระหว่างหน่วยงานดังกล่าว ทำให้การดำเนินงานและการประสานงานระหว่างศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร กับสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดทั้ง ๓ จังหวัด และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

(๒) เมื่อได้มีการพิจารณาปฏิทินสาธารณภัยในพื้นที่กลุ่มจังหวัดของแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในข้อ ๓.๑.๒ (๒) ของบทที่ ๒ แล้วพบว่าเหตุการณ์ภัยแล้งที่กำลังเกิดขึ้นไม่เป็นไปตามกำหนดช่วงระยะเวลาที่คาดการณ์ไว้ในปฏิทินดังกล่าว กล่าวคือในขณะที่ผู้ขอรับการประเมินไปรับตำแหน่งรักษาการผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ซึ่งขณะนั้นพื้นที่จังหวัดในเขตรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร หลายพื้นที่เกิดภาวะขาดแคลนนํ้าพิชผลทางการเกษตรแห้งตาย แต่ในปฏิทินภัยระบุงว่าภัยแล้งในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงเกิดในเดือนมกราคม - พฤษภาคม อย่างไรก็ตามศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ก็ปรับตัวตามสถานการณ์และเตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งนอกช่วงเวลาคาดการณ์ตามแผนเช่นกัน กรณีดังกล่าวถือเป็นการดำเนินการตามแนวคิดการจัดการสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพตามข้อ ๒.๒.๓ ในบทที่ ๒ ในมิติด้านการเปิดกว้างทางวัฒนธรรม (Cultural Openness) ด้วยความเต็มใจที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในที่นี้หมายถึงการยอมรับความเปลี่ยนแปลงที่ว่าภัยแล้งไม่ได้เกิดช่วงเวลาที่คาดการณ์ไว้ เมื่อเกิดช่วงเวลาอื่นก็พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงด้วยการเตรียมรับมือภัยแล้งในช่วงเวลาอื่นได้อย่างเต็มที่

(๓) การที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ดำเนินการเตรียมพร้อมเครื่องมือและอุปกรณ์สาธารณภัย ด้วยการจัดหมวดหมู่เครื่องจักรกลให้เหมาะสมกับการเรียกใช้งานแต่ละประเภทภัยและเตรียมพร้อมออกใช้งานเมื่อเกิดภัยหลายประเภทในเวลาใกล้เคียงกัน จัดทำแผนงานและดำเนินการซ่อมเครื่องจักรกลและยานพาหนะด้วยการซ่อมบำรุงรักษาเชิงป้องกัน ให้เครื่องมือและอุปกรณ์พร้อมใช้งานเสมอ จัดทำแผนและซ่อมปรับปรุงสภาพเครื่องจักรกล หรือการซ่อมใหญ่ เป็นการดำเนินการเตรียมความพร้อมเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแนวทางสอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานเช่นใดเพื่อการลดความเสี่ยง

จากภัยพิบัติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๗๓ ด้วยการลงทุนของรัฐในการป้องกันและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ โดยมาตรการไม่ใช่เชิงโครงสร้างเพื่อรองรับกับภัยหลายประเภท (Multiple Hazards) หรือสาธารณภัยที่ซับซ้อน (Complex Disasters) ที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทั้งยังเป็นการดำเนินการที่เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ คือมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction : DRR) ด้วยการเตรียมพร้อมเครื่องมืออุปกรณ์ให้พร้อมรับมือกับสาธารณภัยเสมอ ทั้งยังเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ที่เน้นให้เสริมสร้างขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ ซึ่งการเตรียมความพร้อมเครื่องมืออุปกรณ์สาธารณภัยถือเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติอย่างหนึ่ง

(๔) การที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้จัดสรรทรัพยากรกู้ภัยให้จังหวัดต่าง ๆ รับผิดชอบก่อนเกิดภัย ด้วยการมอบทรัพยากรเครื่องมืออุปกรณ์ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนม นำไปเตรียมพร้อมในพื้นที่ โดยมอบหมายให้จังหวัดบริหารจัดการทรัพยากรดังกล่าว นอกจากจะถือว่าการดำเนินการเตรียมความพร้อมเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแนวทางสอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานเช่นใดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๗๓ ด้วยการลงทุนของรัฐในการป้องกันและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยมาตรการไม่ใช่เชิงโครงสร้างเพื่อรองรับกับภัยหลายประเภท (Multiple Hazards) หรือสาธารณภัยที่ซับซ้อน (Complex Disasters) ที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทั้งยังเป็นการดำเนินการที่เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ คือมุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction : DRR) ด้วยการเตรียมพร้อมเครื่องมืออุปกรณ์ให้พร้อมรับมือกับสาธารณภัยเสมอแล้ว ยังเป็นการบริหารจัดการเครื่องจักรกลสาธารณภัยเพื่อแก้ไขปัญหาการส่งเครื่องมืออุปกรณ์ไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยไม่เป็นที่ไปตามความคาดหวังของประชาชน อันเป็นการแก้ไขไม่มีการโจมตีทางสื่อสังคมออนไลน์ว่าศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ไม่นำเรือไปช่วยชาวบ้านเหมือนที่เคยถูกโจมตีมาแล้วเมื่อคราวเกิดอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสกลนครเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ทั้งยังเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับหลักการจัดการสาธารณภัยของ FEMA หลักการที่ ๑ ที่ให้หลักไว้ว่าการจัดการสาธารณภัยต้องครอบคลุมครบถ้วน ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นการเตรียมความพร้อมเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่อรับมือกับสาธารณภัย และหากพิจารณากรณีดังกล่าวในมิติของระบบบัญชาการเหตุการณ์ ถือเป็นการมอบทรัพยากรด้านเครื่องมือไปให้ศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดนำไปจัดการแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Resource Management) โดยแต่ละจังหวัดจะนำทรัพยากรที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ไปเพิ่มในบัญชีทรัพยากรของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดและแสดงสถานะของทรัพยากรดังกล่าวเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บังคับบัญชาประกอบการตัดสินใจต่อไป อย่างไรก็ตาม กรณีนี้ยังเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ที่เน้นให้เสริมสร้างขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติ ซึ่งการจัดสรรเครื่องมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไปเตรียมพร้อมในพื้นที่เพื่อให้สะดวกในการเรียกใช้งาน ถือเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการเตรียมความพร้อมและการรับมือภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง

(๕) การที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ดำเนินโครงการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหากล้วยแล้งและอุทกภัย ๒ โครงการ ได้แก่ โครงการขุดลอกหนองแหวน รหัสโครงการ มท. ๐๙๐๗๕ บ้านหนองบัว หมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านโคก อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร และโครงการขุดลอกลำห้วยไค้ง (ตอนล่าง) รหัสโครงการ มท. ๐๙๐๖๑ บ้านแก้ง หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านแก้ง อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร นั้น ถือเป็นการดำเนินการเตรียมความพร้อมเพื่อลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยตามแนวทางสอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานเซนไตเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๓ ด้วยการลงทุนของรัฐในการป้องกันและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยมาตรการไม่ใช่เชิงโครงสร้างเพื่อรองรับกับภัยหลายประเภท (Multiple Hazards) หรือสาธารณภัยที่ซับซ้อน (Complex Disasters) ที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทั้งยังเป็นการดำเนินการที่เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในยุทธศาสตร์ที่ ๑ คือ มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk Reduction : DRR) ด้วยการขุดลอกแหล่งน้ำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหากล้วยแล้งและอุทกภัย

(๖) การเตรียมการศึกษาแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้งบประมาณในเวลาเกิดสาธารณภัย โดยศึกษา ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และกฎกระทรวงกำหนดกรณีการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุโดยวิธีเฉพาะเจาะจง พ.ศ. ๒๕๖๑ เพื่อเตรียมพร้อมในการปฏิบัติเมื่อเกิดสาธารณภัย เป็นการเตรียมการรับมือกับสาธารณภัยประเภทที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งเมื่อมีการศึกษาและเตรียมพร้อมแล้วทำให้การเบิกจ่ายเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทำให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความราบรื่น ซึ่งอาจถือได้ว่ากรณีดังกล่าวถือเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนางองค์กรและบุคลากรไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง และสามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงได้ เพราะการศึกษาระเบียบอย่างถ่องแท้ และปฏิบัติได้ถูกต้องจะถือเป็นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ให้มีศักยภาพรองรับกับความเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในที่นี้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงระเบียบกฎหมาย และระบบการจัดหาพัสดุและการเบิกจ่ายเงิน นอกจากนี้ การดำเนินการด้านการเงิน เป็น ๑ ในปัจจัย ๔ ของการบริหารแบบ ๔Ms ด้านการจัดการสาธารณภัยตามผลการศึกษาของผู้ขอรับการประเมิน ที่นำเสนอในบทความทางวิชาการ เรื่อง นายอำเภอกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารเทศาภิบาล ปีที่ ๑๑๒ ฉบับที่ ๖ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๐ ซึ่งได้นำเสนอบทความนี้โดยสรุปในบทที่ ๒ และได้แนบรายละเอียดบทความนี้ในภาคผนวกของผลงานฉบับนี้ไว้ด้วย

๔.๓ วิเคราะห์การรับมือกับภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน

(๑) เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ตั้งศูนย์สนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนครขึ้น มีผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เป็นผู้อำนวยการศูนย์

สนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร โดยมีผู้ขอรับการประเมินเป็นผู้ช่วยของผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทำหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานของส่วนต่าง ๆ ศูนย์นี้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเตรียมความพร้อมสนับสนุนทรัพยากร และระดมสรรพกำลังเพื่อจัดการภัยหลายประเภทที่จะเกิดขึ้น ทำหน้าที่อำนวยการประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งฝ่ายพลเรือน ฝ่ายทหาร จิตอาสาพระราชทาน ๙๐๔ วปร. ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรสาธารณกุศล ในการควบคุมสถานการณ์ในพื้นที่เกิดสาธารณภัย ได้อย่างมีเอกภาพ รวดเร็ว และทั่วถึง และเป็นศูนย์กลางการประสานการปฏิบัติระหว่างกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง กับกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

การจัดตั้งศูนย์สนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร นอกจากจะเป็นการจัดตั้งตามแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งยึดหลักการและแนวทางมาจากแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ทำหน้าที่เชื่อมโยงการปฏิบัติงานระหว่างกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) กองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) และกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (บกปภ.จ.) ถือเป็นดำเนินการภายใต้กลยุทธ์ การสร้างมาตรการการจัดการในภาวะฉุกเฉิน ใช้แนวทางปฏิบัติการจัดการเมื่อเกิดสาธารณภัยตามบทที่ ๕ ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ทำหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่กำหนดให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ๑ - ๑๒ มีอำนาจหน้าที่อำนวยการปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยและพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยขนาดใหญ่ สนับสนุนและปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และช่วยเหลือผู้ประสบภัยและฟื้นฟูสภาพพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัย ตลอดจนให้ความรู้และคำแนะนำ ตลอดจนติดตามและประเมินผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ศูนย์สนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนครขึ้น ยังเป็นการจัดตั้งขึ้นและดำเนินการตามแนวคิดระบบบัญชาการเหตุการณ์ โดยมีการวางแผนเผชิญเหตุไว้ (Incident Action Planning) ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีการจัดการทรัพยากรแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Resource Management) ด้วยการจัดให้มีการแสดงสถานะของทรัพยากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร แบบเบ็ดเสร็จ ณ ปัจจุบัน ไม่ว่าจะ เป็นสถานะของบุคลากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และเครือข่ายที่พร้อมช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐในการใช้เครื่องมือปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หรือจะเป็นสถานะของเครื่องมืออุปกรณ์ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทั้งที่อยู่ในความครอบครองและที่ให้หน่วยงานอื่นนำไปเตรียมพร้อม ณ พื้นที่ โดยแสดงสถานะว่า อุปกรณ์ใดถูกใช้งานอยู่หรือปฏิบัติงานอยู่ (Assigned Resources) อุปกรณ์ใดพร้อมปฏิบัติงาน (Available Resources) อุปกรณ์ใดเสียและอยู่ระหว่างซ่อมบำรุงหรือไม่พร้อมปฏิบัติงาน (Out of Service Resources) และมีการจัดส่งการเคลื่อนกองกำลังเพื่อเข้าปฏิบัติหน้าที่ (Dispatch/Deployment) ด้วยการจัดระบบการส่งทรัพยากรไปปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ จะดำเนินการได้ก็ต่อเมื่อได้รับการร้องขอหรือสั่งการจากกรมป้องกันและ

บรรเทาสาธารณภัย หรือได้รับอนุมัติจากผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร หรือผู้ได้รับมอบหมายเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อเตรียมพร้อมในการรับมือกับสาธารณภัยหลายประเภทที่อาจเกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน

ในการจัดตั้งศูนย์สนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในขณะที่เกิดสาธารณภัยไม่ว่าจะเป็นภัยแล้ง หรืออุทกภัย ได้มีการประชุมทางไกลผ่านวิดีโอทัศน์ร่วมกับกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง และกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เป็นประจำทุกวันจันทร์และวันพุธ เวลา ๑๐.๐๐ น. ในยามที่เกิดสถานการณ์สาธารณภัย ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ที่เน้นให้ใช้ระบบสารสนเทศ และการสื่อสาร การพัฒนาเครื่องมือการจัดการในการปฏิบัติงาน

(๒) การที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร นำเครื่องสูบน้ำเข้าไปดำเนินการสูบน้ำจากแหล่งน้ำลงไปในพื้นที่การเกษตร ในพื้นที่ตำบลกุดไห อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ตามการร้องขอของนายอำเภอกุดบาก ผ่านจังหวัดสกลนคร ตามข้อ ๓.๓.๒ ในบทที่ ๓ ถือเป็นกรนำทรัพยากรไปสนับสนุนการแก้ไขปัญหาภัยแล้งในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการทรัพยากรแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Resource Management) ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ตามระบบบัญชาการเหตุการณ์ด้วยการจัดทรัพยากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่มีสถานะพร้อมปฏิบัติงาน (Available Resources) พร้อมเจ้าหน้าที่ เข้าไปช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากภัยแล้ง เป็นการจัดการในภาวะฉุกเฉินตามบทที่ ๕ ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่เริ่มแรกหากเกิดสาธารณภัยขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินก่อน หากสาธารณภัยเกิดหลายพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเกินขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอในฐานะผู้อำนวยการอำเภอ เป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ ควบคุมสั่งการ กรณีดังกล่าวนายอำเภอในฐานะผู้อำนวยการอำเภอได้บัญชาการเหตุการณ์ภัยแล้งในเขตพื้นที่อำเภอกุดบาก ด้วยการขอรับการสนับสนุนศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เข้าไปสูบน้ำจากแหล่งน้ำเข้าพื้นที่การเกษตรของเกษตรกร และประสานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือ เทศบาลตำบลกุดไห เป็นผู้รับผิดชอบงบประมาณ กรณีดังกล่าวศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่นำเครื่องมือเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ จะเข้าไปเป็นฝ่ายปฏิบัติการของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์อำเภอกุดบาก หรือศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดสกลนคร ตามระบบบัญชาการเหตุการณ์ นอกจากนี้การที่นายอำเภอในฐานะผู้อำนวยการอำเภอ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่เป็นผู้ประสานงานหน่วยงานความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นที่เข้าไปปฏิบัติหน้าที่เข้าให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ และเป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายที่จะสั่งใช้บุคลากร และทรัพยากร ของฝ่ายพลเรือนจากหน่วยงานใด ๆ ในพื้นที่อำเภอ ซึ่งเปรียบเสมือน Sheriff ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ของสหรัฐอเมริกา ที่กฎหมายให้อำนาจหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีเกิดภัยพิบัติใหญ่ ตามที่ผู้ขอรับการประเมินได้ศึกษาและเผยแพร่ผลการศึกษาในบทความ เรื่อง Sheriff ในอเมริกา เปรียบได้กับ “นายอำเภอไทย” หรือ “ตำรวจไทย” กันแน่? ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารเทศาภิบาล ปีที่ ๑๑๑ ฉบับที่ ๕ เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๙ ซึ่งได้นำเสนอแล้วในบทที่ ๒

(๓) เมื่อเกิดอุทกภัยขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและพื้นที่ใกล้เคียง ในช่วงเดือนสิงหาคม - กันยายน ๒๕๖๒ จังหวัด ได้ร่วมกับอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน อาสาสมัคร จิตอาสา และภาคประชาสังคม เข้าให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยในทุกพื้นที่ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งนำแนวคิดระบบบัญชาการเหตุการณ์มาใช้ โดยมอบหมายให้ส่วนงานต่าง ๆ ดำเนินการช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งในระดับจังหวัดจะมีกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.) ทำหน้าที่อำนวยการ ควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการจังหวัด ซึ่งสถานการณ์ที่ควบคุมโดยผู้ว่าราชการจังหวัดนี้ เป็นภัย ขนาดกลาง (ระดับ ๒) ตามตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยเฉพาะ ในเขตอำเภอ นายอำเภอซึ่งเป็นผู้อำนวยการอำเภอตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มีอำนาจตามกฎหมายที่จะซึ่งใช้บุคลากร และทรัพยากร ของฝ่ายพลเรือนจากหน่วยงานใด ๆ ในพื้นที่อำเภอ ซึ่งเปรียบเสมือน Sheriff ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ของสหรัฐอเมริกา ที่กฎหมายให้อำนาจหน้าที่ เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีเกิดภัยพิบัติใหญ่ ตามที่ผู้ขอรับการประเมินได้ศึกษา และเผยแพร่ผลการศึกษาในบทความ เรื่อง Sheriff ในอเมริกา เปรียบได้กับ “นายอำเภอไทย” หรือ “ตำรวจไทย” กันแน่ ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารเทศาภิบาล ปีที่ ๑๑๑ ฉบับที่ ๕ เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๙ ซึ่งได้นำเสนอแล้วใน บทที่ ๒

ในส่วนของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ระดมทรัพยากรทั้งหมด ได้แก่บุคลากร เครื่องมือ เครื่องมืออุปกรณ์ สนับสนุนจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทั้งเครื่องมืออุปกรณ์ที่เอาไปประจำพื้นที่ไว้ก่อนหน้านั้นและเครื่องมืออุปกรณ์ที่ส่งไปสนับสนุนเพิ่มเติมถือเป็นการนำทรัพยากรไปสนับสนุนการแก้ไขปัญหาภัยแล้งในเขตพื้นที่รับผิดชอบ เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการทรัพยากรแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Resource Management) ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ตามระบบบัญชาการเหตุการณ์ด้วยการจัดทรัพยากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่มีสถานะพร้อมปฏิบัติงาน (Available Resources) พร้อมเจ้าหน้าที่ เข้าไปช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากอุทกภัย เป็นการจัดการในภาวะฉุกเฉินตามบทที่ ๕ ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ นอกจากนี้ การปรับตัวของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการเครื่องมืออุปกรณ์ให้พร้อมในการเผชิญเหตุภัยพิบัติมากขึ้นด้วยการนำอุปกรณ์บางส่วนไปเตรียมพร้อมในพื้นที่ และเตรียมพร้อมอุปกรณ์จัดระบบเครื่องมือ อุปกรณ์ และให้การสนับสนุนจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง จนสามารถให้การสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์แก่จังหวัดในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่มีกระแสการโจมตีศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทางสื่อสังคมออนไลน์และตามสื่อต่าง ๆ แต่อย่างใด ถือเป็นการเรียนรู้บทเรียนในอดีต มาพัฒนาความพร้อมในการเผชิญเหตุภัยพิบัติ รับมือต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นการช่วยพัฒนา ศักยภาพให้พร้อมสำหรับการเผชิญเหตุ อันเป็นพันธกิจ ๑ ใน ๔ พันธกิจหลักกรอบการดำเนินงานเซนได เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๓

(๔) ในขณะที่เกิดอุทกภัย มวลน้ำมีปริมาณเกินความจำเป็น ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร นำรถบรรทุกติดตั้งเครื่องสูบน้ำระยะไกล ไปสูบน้ำจากลำน้ำเก่าเข้าไปเก็บไว้ในหนองบึงเตี้ยเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามขาดแคลนน้ำ เป็นกิจกรรมทำให้เกิดความสมดุลน้ำในพื้นที่ ถือเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ที่มุ่งเน้นมุ่งเน้นพัฒนา ระบบจัดการน้ำทั้งระบบ เพื่อให้เกิดความมั่นคง เพิ่มผลิตผลในเรื่องการจัดการและการใช้น้ำทุกภาคส่วน สามารถนำปริมาณน้ำส่วนเกินในเวลาน้ำหลากมาเก็บไว้ใช้ในสถานการณ์ขาดแคลนน้ำได้

(๕) การที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้นำรถบรรทุกติดตั้งเครื่องสูบน้ำระยะไกล จำนวน ๑ คัน รถบรรทุกขนาดเล็กแบบที่นั่งตอนเดียว จำนวน ๑ คัน และรถเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยพร้อมอุปกรณ์ จำนวน ๑ คัน พร้อมเจ้าหน้าที่ ๔ คน ไปทำการสูบน้ำจากลำน้ำพองเข้าไปยังหนองผือ เพื่อใช้ผลิตน้ำประปา ระยะทางสูบล่ง ๑.๕ กิโลเมตร โดยดำเนินการระหว่างวันที่ ๒๓ สิงหาคม – ๑๒ กันยายน ๒๕๖๒ นั้นในระหว่างดำเนินการแก้ไขปัญหากล้งดังกล่าว เกิดพายุโหมพัด ทำให้เกิดฝนตกหนักในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นจากที่เป็นจังหวัดประสบปัญหาภัยแล้ง เป็นประสบอุทกภัยทันที ทรัพยากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ไปปฏิบัติหน้าที่แก้ไขปัญหากล้งที่จังหวัดขอนแก่น ได้ถูกร้องขอให้ช่วยปฏิบัติหน้าที่แก้ไขปัญหากล้งในพื้นที่จังหวัดขอนแก่นแทน ซึ่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้สั่งการปรับเปลี่ยนภารกิจให้ชุดแก้ไขปัญหากล้งที่จังหวัดขอนแก่น นำรถบรรทุกติดตั้งเครื่องสูบน้ำระยะไกล จำนวน ๑ คัน ไปช่วยสูบน้ำข้างออกจากบริเวณบ้านเรือนราษฎรในเขตเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ตั้งแต่วันที่ ๑๓ – ๑๗ กันยายน ๒๕๖๒ นั้น กรณีดังกล่าวเป็นตัวอย่งที่ชัดเจนของการเกิดสาธารณภัยในพื้นที่เดียวกันในเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งการที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ปรับเปลี่ยนหน้าที่ของเจ้าหน้าที่พร้อมเครื่องมืออุปกรณ์จากช่วยเหลือประชาชนจากภัยแล้งเป็นช่วยเหลือประชาชนจากอุทกภัย เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรแบบเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔ ที่ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ในช่วง ๕ ปี แรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศ ให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายที่ ๑๓ ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น เป้าหมาย คือ เสริมภูมิต้านทานและขีดความสามารถในการปรับตัวต่ออันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับภูมิอากาศในทุกประเทศ ตามแนวคิดเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ ซึ่งการปรับเปลี่ยนภารกิจต่าง ๆ เป็นการใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด

(๖) การที่มวลน้ำได้ไหลไปยังจังหวัดอุบลราชธานี ทำให้น้ำท่วมในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีอย่างหนัก กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้ประกาศยกระดับอุทกภัยจังหวัดอุบลราชธานีจากสาธารณภัยระดับ ๒ เป็นสาธารณภัยระดับ ๓ เป็นการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ที่มองแล้วว่าอุทกภัยดังกล่าว เกิดในพื้นที่หลายจังหวัดซึ่งรวมถึงจังหวัดที่ใกล้เคียงด้วย อุทกภัยมีความซับซ้อนขึ้น เกินขีดความสามารถของจังหวัดที่จะดำเนินการได้ เมื่อเป็นสาธารณภัยระดับ ๓ แล้วผู้ควบคุมสั่งการคือผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้สั่งการให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร นำทรัพยากรกู้ภัยไปรายงานตัวและช่วยปฏิบัติหน้าที่ที่จังหวัดอุบลราชธานี การสั่งการดังกล่าวนอกจากจะเป็นการระดมทรัพยากรจากส่วนต่าง ๆ ตามแนวทางระบบ

บัญชาการเหตุการณ์ และตามบทที่ ๕ ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่กำหนดให้กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เป็นศูนย์กลางในการระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรเพื่อการจัดการจัดการสาธารณภัย และประสานการปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ แล้ว การสั่งใช้บุคลากรและเครื่องมือเครื่องใช้ดังกล่าว ยังถือเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะเป็นการดำเนินการตามมาตรา ๑๓ ของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งบทบัญญัตินี้บัญญัติให้มีอำนาจควบคุมและกำกับกรป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทั่วราชอาณาจักรให้เป็นไปตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และมีอำนาจบังคับบัญชาและสั่งการผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ เจ้าพนักงาน และอาสาสมัครได้ทั่วราชอาณาจักร

(๗) การที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้นำสะพานเบลีย์ไปติดตั้ง ณ จุดถนนขาดเสียหายเนื่องจากอุทกภัยบนทางหลวงชนบทสาย มห. ๓๐๑๖ เส้นทางสาย ด้านดงมัน - บ้านนาโพธิ์ ช่วงบ้านนายอ - บ้านป่าพยอม บริเวณบ้านป่าพยอม ตำบลเหล่าหมี อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมาจากการร้องขอของจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นการกำกับ ควบคุมพื้นที่ (Area Command) ของศูนย์บัญชาการเหตุการณ์จังหวัดมุกดาหาร ที่พิจารณาร้องขอการจัดสรรการปรับเปลี่ยน และการเคลื่อนย้ายทรัพยากร ที่ได้รับการสนับสนุนจากส่วนกลางไปยังพื้นที่ประสบภัยที่มีความจำเป็น และถือเป็นการนำเครื่องจักรเครื่องมือเข้าไปรับมือกับสาธารณภัย ตามบทที่ ๕ ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพราะเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าด้านการคมนาคมให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ทั้งยังเป็นการช่วยและสนับสนุนงาน สปจ.๑ ส่วนงานคมนาคม ด้วยการจัดให้มีเส้นทางสำรอง ดัดแปลงแก้ไขระบบคมนาคม ให้สามารถใช้งานได้เมื่อเกิดสาธารณภัย และเมื่อสะพานดังกล่าวประกอบแล้วเสร็จ นอกจากจะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาคมนาคมในขณะเกิดสาธารณภัยแล้ว ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ยังคงสภาพสะพานเบลีย์นี้ให้ประชาชนใช้สัญจรไปมา หลังจากเหตุอุทกภัยได้กลับเข้าสู่ภาวะปกติแล้ว กรณีนี้ถือว่าการให้การช่วยเหลือประชาชนและเป็นการฟื้นฟูระบบการคมนาคมให้ใช้งานได้ดั้งเดิม นอกจากนี้การติดตั้งป้ายเตือนน้ำหนักร และเตือนผู้ใช้สะพานในการสัญจรอยู่ตลอดเวลา เป็นการป้องกันไม่ให้เกิดอุบัติเหตุทางถนนในบริเวณดังกล่าว อันถือเป็นการลดความเสี่ยงภัยอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับกรอบการดำเนินงานเช่นใดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๗๓ ที่มีเป้าหมายเพื่อป้องกัน และลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ มุ่งลดความล่าช้า ความเปราะบางและเสริมสร้างศักยภาพของประเทศในการพร้อมรับ ปรับตัว และฟื้นกลับเร็ว ถือเป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยทางการคมนาคมอีกด้วย กรณีดังกล่าวสะพานเบลีย์ถือเป็นเครื่องมืออุปกรณ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาธารณภัยอย่างหนึ่ง กรณีนี้จึงถือเป็นการบริหารการแจกจ่ายทรัพยากรอย่างหนึ่งที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการทรัพยากรแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Resource Management) ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ตามระบบบัญชาการเหตุการณ์ด้วยการจัดทรัพยากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่มีสถานะพร้อมปฏิบัติงาน (Available Resources) พร้อมเจ้าหน้าที่ เข้าไปช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากอุทกภัยโดยเร็ว และการมอบหมายให้แขวงทางหลวงชนบทจังหวัดมุกดาหาร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ดูแลรักษาสะพานเบลีย์ขณะใช้งาน

(๘) การที่จังหวัดสกลนครขออนุมัติยกเว้นระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

จังหวัดสกลนครเป็นหน่วยเบิกจ่ายค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการนำเรือผลักดันน้ำจากกองทัพเรือมาผลักดันน้ำในแม่น้ำท่าแขกแทนกระทรวงกลาโหม และขอปฏิบัตินอกเหนือหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสกลนคร สามารถจัดหาถุงดำมาใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ และต่อมากระทรวงการคลัง โดยกรมบัญชีกลางได้อนุมัติยกเว้นระเบียบ และอนุมัติให้ปฏิบัตินอกเหนือหลักเกณฑ์เฉพาะกรณีดังกล่าวได้ กรณีดังกล่าวเป็นการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และลดความเสี่ยงสาธารณภัยโดยไม่ใช้โครงสร้างตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ ในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและลดผลกระทบที่ไม่ใช้โครงสร้าง อันส่งผลให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากขึ้น ไม่ต้องเกิดความยุ่งยากและติดขัดปัญหาระเบียบการเบิกจ่ายที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ทั้งยังส่งผลให้มีการเร่งระบายน้ำจากลำน้ำท่าแขกไปสู่แม่น้ำโขงได้เร็วขึ้น สามารถลดความเสี่ยงที่มวลน้ำจะไหลท่วมบ้านเรือนและพื้นที่การเกษตรของราษฎรในพื้นที่จังหวัดสกลนคร และพื้นที่ใกล้เคียงได้ เป็นการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ อันเป็นปัจจัยหนึ่งของทฤษฎีการจัดการ ๔Ms ด้านการจัดการสาธารณภัย ตามผลการศึกษาของผู้ขอรับการประเมิน ที่นำเสนอในบทความทางวิชาการ เรื่อง นายอำเภอกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารเทศบาล ปีที่ ๑๑๒ ฉบับที่ ๖ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๐ ซึ่งได้นำเสนอบทความนี้โดยสรุปในบทที่ ๒ และได้แนบรายละเอียดบทความนี้ในภาคผนวกของผลงานฉบับนี้ไว้ด้วย ทั้งยังถือเป็นการพัฒนาระบบกลไกการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของประเทศไทยขณะเกิดภัยซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจที่ ๑ ของแผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๖๔

(๙) ในเวลาเดียวกันกับที่เกิดอุทกภัยในหลายพื้นที่ที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เนื่องจากพายุหมุนเขตร้อน และพายุหมุนเขตร้อนดังกล่าวยังส่งผลให้เกิดลมพายุพัดจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของราษฎรในหลายพื้นที่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร กรณีนี้อาจถือได้ว่าเป็นการเกิดสาธารณภัยหลายประเภท (Multiple Hazards) จนมีลักษณะเป็นสาธารณภัยที่ซับซ้อน (Complex Disasters) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ความเสียหายอย่างกว้างขวาง ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร จึงได้นำเครื่องมืออุปกรณ์และบุคลากรที่เตรียมพร้อมรับมือกับภัยหลายประเภทอยู่แล้วเข้าให้การช่วยเหลือ ด้วยการตัดต้นไม้ที่ทับบ้านเรือนราษฎรและเส้นทางคมนาคมของราษฎรให้พ้นไป กรณีนี้ถือเป็นการจัดการทรัพยากรแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Resource Management) ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ตามระบบบัญชาการเหตุการณ์ด้วยการจัดทรัพยากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่มีสถานะพร้อมปฏิบัติงาน (Available Resources) พร้อมเจ้าหน้าที่ เข้าไปช่วยเหลือประชาชนให้พ้นจากความทุกข์ร้อนจากวาตภัย เป็นการจัดการในภาวะฉุกเฉินตามบทที่ ๕ ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ นอกจากนี้ การปรับตัวของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการเครื่องมืออุปกรณ์ให้พร้อมในการเผชิญเหตุภัยพิบัติหลายประเภทมากขึ้นด้วยการจัดหมวดหมู่เครื่องมืออุปกรณ์ที่เหมาะสมให้การสนับสนุนจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ไม่มีกระแสการโจมตีศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทางสื่อสังคมออนไลน์และตามสื่อต่าง ๆ แต่อย่างใด ถือเป็นการเรียนรู้บทเรียนในอดีต มาพัฒนาความพร้อมในการเผชิญเหตุภัยพิบัติ รับมือต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นการช่วยพัฒนาศักยภาพให้พร้อมสำหรับการเผชิญเหตุ

อันเป็นพันธกิจ ๑ ใน ๔ พันธกิจหลักกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๓ นอกจากนี้การตัดต้นไม้บางประเภทที่โคนลุ่มที่บ้านเรือนราษฎรและตัดขวางทางสัญจร เป็นไม้หวงห้าม กฎหมายห้ามไม่ให้ตัดหากไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน แต่กรณีดังกล่าวสามารถตัดได้โดยไม่ต้องรอกการอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้เพราะเป็นการปฏิบัติเพื่อบำบัดบดป้องภัยอันตรายตาม มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยผู้กระทำการได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๔๓ ของพระราชบัญญัติเดียวกันนี้ โดยอ้างอิงผลการศึกษาในบทความ เรื่อง นายอำเภอกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งตีพิมพ์ในนิตยสารเทศาภิบาลปีที่ ๑๑๒ ฉบับที่ ๖ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๐ ซึ่งได้นำเสนอแล้วใน บทที่ ๒

(๑๐) จากข้อเท็จจริงที่นำเสนอในบทที่ ๓ ในภาพรวมจะเห็นว่าในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้เกิดภัยแล้งเกิดภาวะขาดแคลนน้ำขึ้นและในเวลาใกล้เคียงต่อเนื่องกันไม่ถึง ๒ สัปดาห์ ในพื้นที่เดียวกันนั้นก็เกิดอุทกภัยเกิดภาวะมีน้ำมากเกินความจำเป็นขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็เกิดวาตภัยสร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินของราษฎรในพื้นที่เดียวกันอีก ซึ่งถือว่าเป็นการเกิดภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกันและช่วงเวลาเดียวกัน ถือได้ว่าเป็นการเกิดสาธารณภัยหลายประเภท (Multiple Hazards) จนมีลักษณะเป็นสาธารณภัยที่ซับซ้อน (Complex Disasters) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ความเสียหายอย่างกว้างขวาง ซึ่งผู้ขอรับการประเมินได้คาดการณ์ไว้ก่อนแล้วว่าอาจเกิดเหตุการณ์เหล่านี้ขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เนื่องจากได้พิจารณาความเสี่ยงจากสาธารณภัยจากแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ประกอบกับแผนเผชิญเหตุสาธารณภัยแต่ละประเภทของแต่ละจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร แล้วเห็นว่ามีความเสี่ยงที่จะเกิดสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกันและในเวลาเดียวกันได้ จึงได้เตรียมการจัดการเครื่องมืออุปกรณ์ บุคลากร และตั้งศูนย์สนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัดของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เพื่อรับมือกับภัยหลายประเภทขึ้นจนสามารถรับมือกับภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร สามารถตอบสนองการร้องขอของแต่ละจังหวัดได้ ในขณะเดียวกันเครื่องมืออุปกรณ์และเจ้าหน้าที่บางส่วนของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้รับคำสั่งจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไปช่วยเหลือประชาชนด้านภัยแล้งด้วยการสูบน้ำจากแหล่งน้ำดิบไปทำน้ำประปาที่จังหวัดขอนแก่น และในเวลาต่อมาต่อเนื่องกันพื้นที่เดียวกันนี้กลับเกิดอุทกภัยเช่นกัน ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร จึงสั่งการให้เจ้าหน้าที่พร้อมเครื่องมืออุปกรณ์ที่ปฏิบัติหน้าที่ช่วยภัยแล้งที่จังหวัดขอนแก่น ปรับเปลี่ยนหน้าที่เป็นช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยทันที ซึ่งกรณีนี้เป็นความยืดหยุ่นและการเตรียมพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ตามที่ได้นำเสนอมาแล้วนั้น จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเป็นการตอกย้ำได้อย่างชัดเจนว่ามีสาธารณภัยหลายประเภทเกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกันในหลายพื้นที่ ซึ่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และจังหวัดทั้ง ๓ จังหวัด ในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร

ได้รับมือสาธารณสุขหลายประเภทเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี และไม่มีภารกิจการทำงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร แต่อย่างใด

๔.๔ วิเคราะห์การจัดการหลังเกิดสาธารณภัย

(๑) การที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เป็นพี่เลี้ยงและช่วยเหลือสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบทั้ง ๓ แห่ง ในการสำรวจความเสียหายจากสาธารณภัย เพื่อให้ได้ข้อมูลความเสียหายให้หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือ เป็นการดำเนินการของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดในขั้นตอนของการฟื้นฟู ตามบทที่ ๖ ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยใช้แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสียหายและความต้องการช่วยเหลือ (Damage and Needs Assessment : DANA) ตามที่ได้นำเสนอในบทที่ ๒ ข้อ ๒.๓.๗ การที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เข้าไปช่วยเหลือสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำเสนอกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้การรวบรวมข้อมูลเป็นไปด้วยความรวดเร็วมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เพิ่มศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย การช่วยเหลือสงเคราะห์ และฟื้นฟูให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานตามหลักสากล และสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร การปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขั้นที่ ๓ การฟื้นฟูสภาพหลังสาธารณภัยต้องมีการประเมินสาธารณภัยที่เกิดขึ้น ได้แก่ ความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน สภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย การสูญเสียพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ที่สำคัญในพื้นที่ประสบภัย ต้นทุนของสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงจากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเมื่อเทียบกับสภาพปกติ ระบบสาธารณสุขที่ถูกละเลย การเยียวยาจากผลกระทบทั้งหมดที่เกิดขึ้นให้กลับคืนสู่สภาพเดิม

(๒) การที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ประสานขออุ้งยังชีพไปยังกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และต่อมารกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ส่งมอบอุ้งยังชีพให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ส่งมอบอุ้งยังชีพดังกล่าวให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด นำไปมอบให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากอุทกภัย เป็นการดำเนินการของกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดในขั้นตอนของการฟื้นฟู ตามบทที่ ๖ ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยใช้แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสียหายและความต้องการช่วยเหลือ (Damage and Needs Assessment : DANA) ว่าแต่ละพื้นที่มีความต้องการรับความช่วยเหลือด้านใด ซึ่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้สำรวจตรวจสอบแล้วพบว่า การที่บ้านเรือนราษฎรถูกน้ำท่วมเป็นเวลาหลายวันผู้ได้รับผลกระทบจะต้องขาดปัจจัยด้านอาหารเพื่อดำรงชีวิต จึงได้แจ้งความต้องการไปยังหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้วย จนกระทั่งได้อุ้งยังชีพอันเป็นสิ่งตอบสนองความต้องการของผู้ได้รับผลกระทบและนำไปมอบให้ผู้ได้รับผลกระทบต่อไป ทั้งยังสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เพิ่มศักยภาพการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยการช่วยเหลือสงเคราะห์ และฟื้นฟูให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานตามหลักสากล

(๓) การที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร นำรถผลิตน้ำดื่มพร้อมด้วยขวดน้ำพลาสติกขนาด ๕๐๐ มิลลิลิตร ไปผลิตน้ำดื่มช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่บ้านป่าพะยอม ตำบลเหล่าหมี อำเภอดอนตาล จังหวัดนครพนม นอกจากจะเป็นการจัดการทรัพยากรแบบเบ็ดเสร็จ (Comprehensive Resource Management) ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ตามระบบบัญชาการเหตุการณ์ด้วยการจัดการทรัพยากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่มีสถานะพร้อมปฏิบัติงาน (Available Resources) พร้อมเจ้าหน้าที่ เข้าไปช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยแล้ว กรณีดังกล่าวเป็นผลมาจากการสำรวจความต้องการช่วยเหลือ (Damage and Needs Assessment : DANA) ว่าแต่ละพื้นที่มีความต้องการรับความช่วยเหลือด้านใด ซึ่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ร่วมกับจังหวัดมุกดาหาร ได้สำรวจตรวจสอบแล้วพบว่า การที่บ้านเรือนราษฎรถูกน้ำท่วมเป็นเวลาหลายวัน ผู้ได้รับผลกระทบจะต้องขาดน้ำซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสูงสุด จังหวัดมุกดาหาร จึงได้ร้องขอรถผลิตน้ำดื่มไปช่วยผลิตน้ำดื่มให้ผู้ขาดแคลนน้ำจากผลกระทบจากอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร ทั้งยังเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ ๖ ของกรอบวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ ที่สร้างหลักประกันว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๗๓ จะมีการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน (Clean water and Sanitation)

(๔) ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ใช้งบประมาณในการจัดการสาธารณภัยหลัก ๆ อยู่ ๓ แห่ง ได้แก่ งบประมาณของส่วนราชการ และงบประมาณจากระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ และเงินจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการอื่น ซึ่งงบประมาณถือเป็นปัจจัยการบริหารจัดการที่สำคัญปัจจัยหนึ่งของทฤษฎีการจัดการ ๔Ms ด้านการจัดการสาธารณภัย ตามผลการศึกษาของผู้อำนวยการประเมิน ที่นำเสนอในบทความทางวิชาการ เรื่อง นายอำเภอกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารเทศาภิบาล ปีที่ ๑๑๒ ฉบับที่ ๖ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๐ ซึ่งได้นำเสนอบทความนี้โดยสรุปในบทที่ ๒ และได้แนบรายละเอียดบทความนี้ในภาคผนวกของผลงานฉบับนี้ไว้ด้วย ความสำคัญของงานด้านการงบประมาณไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่าการช่วยเหลือประชาชน เพราะการดำเนินการทุกอย่างต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นสำคัญ ซึ่งแนวคิดระบบบัญชาการเหตุการณ์ก็ได้จัดให้มีส่วนการงบประมาณเป็นส่วนหนึ่งในส่วนสนับสนุนในศูนย์บัญชาการเหตุการณ์ ซึ่งแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ก็ได้้นำแนวคิดระบบบัญชาการเหตุการณ์นี้มาปรับใช้เช่นกัน จากผลการปฏิบัติของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการรับมือสาธารณภัยประเภทภัยแล้ง อุทกภัย และวาตภัย ทั้งที่ได้รับการร้องขอจากจังหวัด และเป็นการสั่งการของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีงบประมาณที่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ไม่ได้เกิดภาวะขาดแคลนงบประมาณในการช่วยเหลือประชาชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่อย่างใด เนื่องจากได้มีการวางแผนการใช้งบประมาณ มีการศึกษาระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการเบิกจ่ายงบประมาณว่าทำอย่างไรถึงจะเบิกจ่ายเงินงบประมาณได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว ถือเป็น การปรับตัวและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ด้านการเบิกจ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาการองค์กรและบุคลากรไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง และสามารถรองรับความเปลี่ยนแปลงได้ เพราะการศึกษาระเบียบอย่างถ่องแท้และปฏิบัติได้ถูกต้องจะเป็น

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ให้มีศักยภาพรองรับกับความเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในที่นี้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงระเบียบกฎหมาย และระบบงบประมาณ

(๕) กรณีเทศบาลตำบลบ้านแก้ง ได้สำรวจความเสียหายของทรัพย์สินอันเนื่องมาจากเหตุอุทกภัยในพื้นที่แล้วสำรวจพบว่าโครงการขุดลอกลำห้วยโค้ง (ตอนล่าง) บ้านแก้ง หมู่ที่ ๑ ตำบลบ้านแก้ง อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้รับความเสียหาย นั้น ถือเป็น การดำเนินการอย่างหนึ่งในขั้นตอนหลังเกิดภัย เป็นการสำรวจความต้องการช่วยเหลือ (Damage and Needs Assessment : DANA) ตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ต่อมาเมื่อศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร กรณีความเสียหายดังกล่าวไม่ใช่เกิดจากความบกพร่องของผู้รับจ้างที่จะต้องรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น แต่เป็นความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ดังนั้นการที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ส่งเรื่องให้เทศบาลตำบลบ้านแก้ง และอำเภอดอนตาล นำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของ ก.ช.ภ.อ.ดอนตาล เพื่อดำเนินการเยียวยาความเสียหายตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือตามระเบียบกฎหมายอื่นต่อไป จึงถือเป็นขั้นตอนหนึ่งของการฟื้นฟูความเสียหายต่าง ๆ ให้ดีกว่าเดิม และปลอดภัยกว่าเดิม ตามยุทธศาสตร์การดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ด้านที่ ๓ การเพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูอย่างยั่งยืน (Build Back Better and Safer)

บทที่ ๕

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๕.๑ บทสรุป

จากข้อเท็จจริงในแผนสนับสนุนการปฏิบัติงาน ในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ พื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เคยเกิดสาธารณภัยขึ้นหลายประเภทในพื้นที่เดียวกัน การขาดมาตรการจัดการสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพสูงเพื่อรับมือกับสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกัน ถือเป็นสภาพปัญหาที่ท้าทายความสามารถในการจัดการสาธารณภัยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร คือ ทำอย่างไรจึงจะจัดสรรทรัพยากร เครื่องมืออุปกรณ์ จัดสรรคน จัดสรรงบประมาณ และบริหารจัดการอย่างไร ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และไม่ให้เกิดปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานเมื่อเกิดสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งสภาพปัญหาข้างต้นได้สะท้อนเป็นการโจมตีทางสื่อสังคมออนไลน์เมื่อคราวเกิดอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสกลนคร เมื่อปี ๒๕๖๐ มีผู้โจมตีว่าในศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร มีเรือจอดจำนวนมาก แต่ไม่นำไปช่วยชาวบ้านผู้เดือดร้อน ทั้ง ๆ ที่เกิดเหตุอุทกภัยอยู่ใกล้สถานที่จอดเรือเพียง ๕๐๐ เมตร ซึ่งผู้ขอรับการประเมินได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาใช้เป็นกรอบแนวทางในการแก้ไขสภาพปัญหาข้างต้น ไม่ว่าจะเป็น การศึกษาแนวคิดเรื่องภัย ภัยพิบัติ และสาธารณภัย แนวคิดการจัดการสาธารณภัยในต่างประเทศ แนวคิดระบบบัญชาการเหตุการณ์ แนวโยบายในการจัดการสาธารณภัยในปัจจุบัน ทั้งในระดับระหว่างประเทศ ลงมาจนถึงระดับประเทศ กระทรวง และกรม อาทิ กรอบการดำเนินงานเช่นใด เพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๓ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ แผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ งานศึกษาวิจัยถอดบทเรียน ข้อบกพร่องของการจัดการและการช่วยเหลือประชาชนช่วงมหาอุทกภัย ปี ๒๕๕๔ และศึกษาบทความเผยแพร่ของผู้ขอรับการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อนำมาใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผู้ขอรับการประเมินได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ให้แก้ไขปัญหาดังกล่าว ต่อมาผู้ขอรับการประเมินได้วิเคราะห์ปัญหาและเสนอให้ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการพิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัยและได้มีการประชุมคณะกรรมการดังกล่าว โดยที่ประชุมมีมติให้ ทบทวน และพิจารณาแนวทางการเตรียมคน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และการบริหารจัดการต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับภัยที่อาจเกิดขึ้นหลากหลายประเภทและซับซ้อนมากขึ้นในพื้นที่เดียวกัน

และในเวลาใกล้เคียงกัน โดยให้ผู้ขอรับการประเมินศึกษาวิเคราะห์นโยบายและแผนต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ กำหนดเป็นแนวทาง หรือมาตรการให้ทุกส่วน/ฝ่าย ดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบาย และแผนข้างต้น โดยมีเป้าหมาย คือ ผลในการแก้ไขปัญหาการรับมือกับภัยหลายประเภทได้ โดยให้ทุกส่วน/ฝ่ายดำเนินการ ตามข้อเสนอแนะของผู้ขอรับการประเมิน ต่อมาผู้ขอรับการประเมินได้ศึกษาวิเคราะห์แนวทางและมาตรการในการเตรียมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ตามแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ แนวทาง และมาตรการการเตรียมการป้องกันสาธารณภัยประเภทภัยแล้ง และอุทกภัย ของจังหวัดสกลนคร จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดนครพนมแล้ว เห็นว่าส่วนใหญ่มีแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมแล้ว ในการนี้ผู้ขอรับการประเมินได้ประสานไปยังสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ทั้ง ๓ จังหวัด ให้หาแนวทางและมาตรการเตรียมพร้อมรับมือสาธารณภัยหลายประเภทที่อาจเกิดขึ้น ในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกันไว้ด้วย

การเตรียมการก่อนเกิดสาธารณภัยในส่วน of ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้แก่ ๑) การเตรียมพร้อมเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการสาธารณภัย ด้วยการ จัดหมวดหมู่เครื่องจักรเครื่องมือให้ง่ายต่อการนำออกเผชิญสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกัน และในเวลาใกล้เคียงกัน จัดทำแผนงานการซ่อมเครื่องจักรกลและยานพาหนะ ทั้งการปรับปรุงสภาพ เครื่องจักรกล หรือการซ่อมใหญ่ และแผนการบำรุงรักษาเครื่องจักรกล แล้วดำเนินการตามแผน ๒) ได้จัดสรรเครื่องจักรเครื่องมือในการจัดการสาธารณภัยได้หลายประเภทและเครื่องมือที่สำคัญ ไปเตรียมการในพื้นที่จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร เพื่อให้จังหวัดได้สั่งใช้เครื่องจักรเครื่องมือ ดังกล่าวได้ทันทีเมื่อเกิดสาธารณภัย ๓) ทำการขุดลอกคลองเพื่อลดความเสี่ยงจากอุทกภัย และภัยแล้ง และ ๔) ทำการศึกษาระเบียบการดำเนินการทางด้านงบประมาณในสถานการณ์ภัยพิบัติให้่องแท้ เมื่อต้องออกปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัยจริงก็สามารถทำการเบิกจ่ายงบประมาณได้ โดยไม่ผิดระเบียบ ไม่ต้องขอใช้เงินคืน ไม่ต้องถูกดำเนินคดีทั้งทางวินัยและทางอาญา

เมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัย ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้จัดตั้งศูนย์สนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด of ศูนย์ป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ขึ้น เพื่อเป็นศูนย์ประสานงานและสั่งการรองรับการจัดการสาธารณภัย หลายประเภทในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน เมื่อเกิดภัยแล้งขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และได้รับการร้องขอ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้นำรถบรรทุกเครื่องสูบน้ำระยะไกล เครื่องสูบน้ำระยะไกล เครื่องสูบน้ำขนาด ๑๔ นิ้ว พร้อมด้วยวัสดุอุปกรณ์ และบุคลากร ออกไปช่วยสูบน้ำจากแหล่งน้ำเข้าพื้นที่การเกษตรในเขตตำบลกุดไฮ อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร และได้รับคำสั่งจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้รถยนต์ พร้อมอุปกรณ์สูบน้ำและบุคลากร ไปปฏิบัติหน้าที่แก้ไขปัญหาภัยแล้งที่จังหวัดขอนแก่นเพื่อช่วยสูบน้ำ จากลำน้ำพองเข้าไปยังหนองผือ เพื่อใช้น้ำผลิตน้ำประปา ต่อมาในเวลาต่อเนื่องกันได้เกิดอุทกภัยในพื้นที่ รับผิดชอบ of ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และพื้นที่ใกล้เคียง ศูนย์ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้นำเรือท้องแบนพร้อมเครื่องยนต์เรือ เครื่องมือและอุปกรณ์ ต่าง ๆ ไปช่วยเหลือประชาชนที่ประสบอุทกภัยในพื้นที่รับผิดชอบ of ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เขต ๗ สกลนคร ตามที่ได้รับการร้องขอเพิ่มเติมจากที่เคยนำเครื่องมืออุปกรณ์ไปไว้ในพื้นที่ก่อนหน้านี้แล้ว สำหรับพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ในขณะที่ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร นำเครื่องมืออุปกรณ์พร้อมบุคลากรไปช่วยแก้ไขปัญหากล้งอยู่ ณ ในเวลาต่อเนื่องกัน พื้นที่จังหวัดขอนแก่นกลับเกิดอุทกภัย ทำให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ต้องสั่งการให้ชุดทำหน้าที่ช่วยเหลือกล้งที่จังหวัดขอนแก่น เปลี่ยนภารกิจเป็นช่วยเหลืออุทกภัย ด้วยการสูบน้ำออกจากพื้นที่น้ำท่วมขังในพื้นที่เทศบาลนครขอนแก่นแทน ต่อมามวลน้ำได้ไหลไปท่วมพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้นำเครื่องมือพร้อมอุปกรณ์ให้ไปปฏิบัติภารกิจจัดทำธนาคารน้ำใต้ดิน และสูบน้ำเพื่อลดระดับน้ำท่วมขังในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีตามข้อสั่งการของกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ นอกจากนี้ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ยังสนับสนุนสะพานเบรียไปติดตั้งเพื่อแก้ไขปัญหาคมนาคมจากน้ำพัดถนนขาดในพื้นที่อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร อย่างไรก็ตาม ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร โดยผู้ขอรับการประเมินได้ให้คำปรึกษาจังหวัดสกลนครในการขออนุมัติยกเว้นระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ และขอปฏิบัตินอกเหนือหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ในการนำเรือผลักดันน้ำจากกองทัพเรือมาผลักดันน้ำในแม่น้ำก่ำและการจัดหาถุงจัมโบ้

ขณะที่เกิดอุทกภัยในหลายพื้นที่ของเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ก็ได้เกิดวาตภัยขึ้นในหลายพื้นที่เช่นกัน ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้รับการร้องขอให้นำเครื่องมืออุปกรณ์ พร้อมบุคลากรไปตัดไม้ที่โค่นทับบ้านเรือนราษฎรและเส้นทางคมนาคม ผลจากการเตรียมพร้อมเครื่องมืออุปกรณ์ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทำให้สามารถนำเครื่องมือออกไปช่วยเหลือผู้ประสบวาตภัยได้อย่างรวดเร็ว

หลังจากที่สาธารณภัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว เข้าสู่ช่วงเวลาสำรวจความเสียหาย และทำการฟื้นฟู ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร โดยผู้ขอรับการประเมิน ได้มีบทบาท ดังนี้ ๑) เป็นพี่เลี้ยงและให้ความช่วยเหลือสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดในการสำรวจความเสียหายจากสาธารณภัย และรวบรวมข้อมูลความเสียหายจากสาธารณภัยของแต่ละจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รายงานไปยังกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การช่วยเหลือต่อไป เช่น การช่วยเหลือบ้านเรือนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย คริวเรือนละ ๕,๐๐๐ บาท โดยมติดคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ๒) ประสานกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการขอรับถุงยังชีพจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑,๐๐๐ ถุง เพื่อแจกจ่ายให้ผู้ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยในพื้นที่ ๓) กำกับดูแลการใช้งบประมาณสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ถูกต้องตามระเบียบ และ ๔) ให้คำแนะนำและหาทางออกกรณีโครงการขุดลอกลำห้วยของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย ด้วยการแนะนำให้ทำหนังสือแจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอำเภอ ทำการฟื้นฟูด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือตามระเบียบกฎหมายอื่นต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้เกิดสาธารณภัยประเภทภัยแล้ง อุทกภัย และวาตภัย อันเป็นภัยหลายประเภทและภัยซ้ำซ้อนในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน แต่ด้วยการเตรียมพร้อมที่ดี การเผชิญเหตุที่ดี และการจัดการหลังเกิดภัยที่ดี ได้ดำเนินการตามแนวทางการจัดการสาธารณภัยที่ดี และตามนโยบายและแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกระดับ เช่น การจัดการสาธารณภัยของ FEMA ระบบบัญชาการเหตุการณ์ พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ กรอบวาระการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๗๓ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ และแผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ทำให้การจัดการสาธารณภัยหลายประเภทข้างต้นของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไม่ถูกโจมตีทางสื่อสังคมออนไลน์ สื่อมวลชน ผู้ใด หรือหน่วยงานใดแต่อย่างใด

ผลงานฉบับนี้ของผู้ขอรับการประเมินจึงถือได้ว่า จากสภาพปัญหาในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ขาดมาตรการจัดการสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพสูงเพื่อรับมือกับสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งสภาพปัญหาข้างต้นได้สะท้อนเป็นการโจมตีทางสื่อสังคมออนไลน์เมื่อคราวเกิดอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดสกลนคร เมื่อปี ๒๕๖๐ มีผู้โจมตีว่าในศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร มีเรือจอดจำนวนมาก แต่ไม่นำไปช่วยชาวบ้านผู้เดือดร้อน ทั้ง ๆ ที่เกิดเหตุอุทกภัยอยู่ใกล้สถานที่จอดเรือเพียง ๕๐๐ เมตร ได้มีการแก้ไขให้หมดไปด้วยการมีมาตรการจัดการสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกันที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ ดังนั้น ผลการศึกษาผลงานฉบับนี้จึงสามารถพิสูจน์สมมุติฐานได้ว่า การจัดการสาธารณภัยขั้นก่อนเกิดภัยที่ดี จะช่วยให้การเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยมีประสิทธิภาพมากขึ้น และการจัดการสาธารณภัยทุกขั้นตอน หากดำเนินการให้เป็นไปตามแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนนโยบายและแผนการจัดการสาธารณภัยแล้ว ย่อมทำให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่เกิดปัญหาอุปสรรค และหากพบปัญหาอุปสรรคจะสามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น เป็นความจริง

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

การศึกษาผลงานฉบับนี้เป็นสิ่งสำคัญจุดหนึ่ง ในอันที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาการจัดการสาธารณภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน ซึ่งหากจะมีการศึกษาเพื่อพัฒนางานนี้ต่อไป ผู้ขอรับการประเมินขอเสนอแนะแนวทางการศึกษาหรือดำเนินการต่อไป ดังนี้

(๑) การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้งของจังหวัดนครพนม มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจคือ จังหวัดนครพนมได้ร่วมกับบริษัท เอสซีจี ซีเมนต์ จำกัด จัดทำโครงการ “เฉลิมราชย์ราชา จิตอาสา

บรรเทาภัยแล้ง” ด้วยการร่วมกับกองทัพบก จัดคาราวานส่งมอบถังเก็บน้ำขนาด ๒,๐๐๐ ลิตร ให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครพนม จำนวน ๑๐ ชุมชน ๆ ละ ๕ ใบ รวม ๕๐ ใบ โดยให้จังหวัดนครพนม เป็นผู้คัดเลือกชุมชนที่มีความเสี่ยงขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค จำนวน ๑๐ ชุมชน ส่งให้ บริษัท เอสซีจี ซีเมนต์ จำกัด โดยได้มีพิธีส่งมอบและปล่อยขบวนรถบรรทุกถังเก็บน้ำให้ประชาชนในพื้นที่ ๑๐ ชุมชน ใน ๑๐ อำเภอ ของจังหวัดนครพนม ในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๔.๐๐ น. ณ บริเวณ หน้าศาลากลางจังหวัดนครพนม (หลังใหม่) กรณีดังกล่าวถือเป็นนิมิตหมายที่ดีในการดำเนินการ ตามนโยบายประชารัฐของรัฐบาล ด้วยการที่ภาครัฐและภาคเอกชนร่วมกันปฏิบัติงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย

ผู้ขอรับการประเมินจึงเสนอให้มีการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชนมากขึ้น ในการร่วมด้วยช่วยกันปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่ควรต่างคนต่างทำ แต่จากการศึกษาของพันเอกฤชา ปราสาทแก้ว ที่ระบุว่าเมื่อคราวเกิดอุทกภัยใหญ่ปี ๒๕๕๔ หน่วยงานที่ประสงค์จะเข้าไปช่วยเหลือในพื้นที่ ไม่มีข้อมูลพื้นที่ ความต้องการและสถานการณ์ในพื้นที่เลย ในขณะที่ภาคประชาสังคม และองค์กรไม่แสวงหากำไรหลายแห่งมีวัตถุประสงค์ชัดเจนในการ ช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย เช่น มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ไทยทีวีสีช่อง ๓ และมูลนิธิอาสาเพื่อน พึ่ง (ภา) ยามยาก สภากาชาดไทย สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) เป็นต้น ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบสาธารณภัยของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนภาคประชาสังคมเป็นไปด้วยความราบรื่น ให้ประชาชนคลายทุกข์ ได้รวดเร็วที่สุดสมดังพระราชดำริของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ที่เคยพระราชทานแนวทางการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย การช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนแก่ประชาชนผู้ประสบภัยไว้ว่า “ให้ไป ให้ความอบอุ่นช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากโดยฉับพลัน ทำให้ผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือ มีกำลังใจ ที่จะปฏิบัติงานต่อไป...” จึงเห็นควรจัดให้มีการฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่สำคัญเหล่านี้ เพื่อให้องค์กรเหล่านี้ สามารถปฏิบัติงานร่วมกับภาครัฐในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้อย่างเต็มที่ เต็มประสิทธิภาพ และปราศจากข้อขัดข้องใด ๆ

(๒) จากการที่ประสบความยุ่งยากซับซ้อนในการแจกจ่ายถุงยังชีพที่ได้รับจากกรมป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ที่เมื่อเปรียบเทียบกับถุงยังชีพของหน่วยงานอื่นแล้ว พบว่าถุงยังชีพ ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีขนาดเล็กกว่าถุงยังชีพของหน่วยงานอื่นมาก ที่เป็นเช่นนี้ เพราะหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ด้านการดำรงชีพ ข้อ ๕.๑.๒ ที่กำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ ถุงยังชีพได้ชุดละไม่เกิน ๕๕๐ บาท ซึ่งผู้ขอรับการประเมินเห็นว่า ปัจจุบันสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ค่าครองชีพสูงขึ้น การกำหนดราคาถุงยังชีพที่ต้องจัดซื้อได้ไม่เกินถุงละ ๕๕๐ ให้สมาชิก ในครอบครัวที่มีประมาณครอบครัวละ ๔ คน รับประทานเพื่อยังชีพ นั้น จึงไม่น่าจะเหมาะสมอีกต่อไป จึงควรมีการปรับปรุง หลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ ด้านการดำรงชีพ ข้อ ๕.๑.๒ ด้วยการขยายเพดานราคาจัดซื้อถุงยังชีพ ให้สูงกว่าชุดละ ๕๕๐ บาท เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรมภาษาไทย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (๒๕๕๙). แผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔. (DDPM Strategy Plan 2017-2021). ม.ป.ท.

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (๒๕๕๙). หนังสือคำศัพท์ด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ.

กรุงเทพฯ : สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ สำนักงานประเทศไทย.

กฤษณะ วัชรเศวตรอง. (ม.ป.ป.) เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง บทบาทและหน้าที่ของ กอ.รมน. ด้านการป้องกัน

และบรรเทาสาธารณภัย. สืบค้นเมื่อ ๕ กันยายน ๒๕๖๒, จาก <http://sar.tpad.police.go.th/downloads/dynamic/dynamic-7549607.pptx>.

ทวิตา กมลเวชช. (๒๕๕๔). คู่มือการจัดการภัยพิบัติท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมดาเพรส จำกัด.

ทวิตา กมลเวชช. (๒๕๕๘). รายงานฉบับสมบูรณ์ เรื่องการพัฒนาขั้นตอนปฏิบัติมาตรฐานเปิดใช้งาน

ศูนย์ปฏิบัติการฉุกเฉินจากแนวปฏิบัติเกณฑ์การตัดสินใจระดับการจัดการสาธารณสุขภัยความ
ร่วมมือระหว่างคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กระทรวงมหาดไทย และโครงการเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ. ม.ป.ท.

ไทยรัฐออนไลน์. (๒๕๖๐, ๑ สิงหาคม). ผอ.ปภ.๗ เฉลยข้อข้องใจ นศ. เรือจอดเต็มโกดัง ‘ทำไมไม่ไปช่วยคน
ถูกน้ำท่วม’. สืบค้นเมื่อ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๒, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/northeast/๑๐๒๓๕๗๐>.

พงศธร ศิริสาคร. (๒๕๕๙). ระบบบัญชาการเหตุการณ์กับการจัดการภาวะฉุกเฉินของประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
บริษัท บอรั่น ทู บี พับลิชชิง จำกัด.

ฤชา ประสาทแก้ว. (๒๕๕๘). การวิเคราะห์สมรรถนะด้านการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบกในการ

ช่วยเหลือประชาชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมพร คุณวิชาติ. (๒๕๖๑). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการสาธารณสุขแบบเบ็ดเสร็จ. สงขลา : พี.ซี. พรินติ้ง.

สันฐิติ ธรรมใจ. (๒๕๕๙, พฤษภาคม). “Sheriff ในอเมริกาเปรียบได้กับ “นายอำเภอไทย” หรือ “ตำรวจไทย” กันแน่?”

เทศาภิบาล, ๑๑๑, ๕. หน้า ๗๒ - ๗๕.

สันฐิติ ธรรมใจ. (๒๕๖๐, มิถุนายน). “นายอำเภอกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.” เทศาภิบาล, ๑๑๒, ๖.

หน้า ๒๘ - ๓๕.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๑). ภาพรวมแผนการปฏิรูปประเทศ

หน้า ๖๙ - ๗๑. สืบค้นเมื่อ ๕ ตุลาคม ๒๕๖๒, จาก https://www.nesdb.go.th/download/document/SAC/RF_SumPlan.pdf.

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.). (ม.ป.ป.). โครงการทุนมูลนิธิราชประชานุเคราะห์. สืบค้นเมื่อ ๑๙ กันยายน ๒๕๖๒, จาก <http://km.rdpb.go.th/Project/View/๘๕๕๙>.

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (ม.ป.ป.). โครงการวิจัย เรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน [Sustainable Development Goals (SDGs) Priority Index] เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการออกนโยบายของกระทรวงการคลัง. หน้า ๑๕-๑๘. สืบค้นเมื่อ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๖๒, จาก <http://www.fpo.go.th/eresearch/getattachment/7d678818-8bb0-474a-8ea9-5c475822485b/11246.aspx>.

สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (๒๕๖๐). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔**. ม.ป.ท.

บรรณานุกรมภาษาต่างประเทศ

ARC. (2003). Statement of Understanding between the Disaster Operations Volunteer Escapees (DOVES) and the American Red Cross. Retrieved August 29, 2019. from <http://www.dovebof.org/CorpRecs/ARCSOU.htm>.

ICRC. (๒๐๑๘). Complex/manmade hazards : complex emergencies. Retrieved August ๒๙, ๒๐๑๙. From <http://www.ifrc.org/en/what-we-do/disaster-management/about-disasters/definition-of-hazard/complex-emergencies/>.

Lindell M.K., Prater C., and Perry R.W. (2007). **Wiley Pathways Introduction to Emergency Management**. Hoboken, NJ : John Wiley & Sons.

Manuta, Jesse Khрутmuang, Supaporn Huasai, Darika and Label, Louis. (2006, January-February). "Institutionalized Incapacities and Practice in Flood Disaster Management in Thailand." **Science and Culture**, 72, 1. pp. 10 - 22.

UNISDR. (2007). Hyogo Framework for Action 2005 -2015 : Building the Resilience of Nations and Communities to Disasters. Retrieved August 29, 2019. from <http://www.unisdr.org/we/inform/publications/1037>.

WHO. (๒๐๑๓). Environmental health in emergency and disaster : a practical guide. Retrieved August ๒๙, ๒๐๑๙. From http://www.who.int/water_sanitation_health/hygiene/emergencies/em๒๐๐๒_intro.pdf?ua=๑.

Yuki Matsuoka. (๒๐๑๖). Building back better with Sendai. Retrieved October ๕, ๒๐๑๙, from <https://www.unisdr.org/archive/๔๗๖๕๑>.

ภาคผนวก

ผนวก ๑

คำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๖๒/๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ
บูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร โทร. ๐ ๔๒๗๒ ๘๑๔๓

ที่ มท ๐๖๑๘/ ๑๖๕๗

วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร

๑. เรื่องเดิม

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๔๙๓/๒๕๖๒ เรื่อง ให้ข้าราชการรักษาการในตำแหน่งลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ให้ ร้อยตำรวจตรี สันฐิติ ธรรมใจ นิติกรชำนาญการพิเศษ กองกฎหมาย รักษาการแทนหัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสมุทรสาคร รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ) ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ๗ สกลนคร ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

๒. ข้อเท็จจริง

ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร มีข้อสั่งการให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ๗ สกลนคร พิจารณา ทบทวนการจัดการสาธารณภัยต่าง ๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ โดยให้ทบทวนแผนการดำเนินการด้านต่าง ๆ ในการจัดการสาธารณภัย กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร สามารถรับมือกับสาธารณภัยหลายประเภท และสาธารณภัยที่ซับซ้อนในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกันได้

๓. ข้อพิจารณา

เพื่อให้เป็นไปตามข้อสั่งการของผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร จึงเห็นควรแต่งตั้งคณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัยขึ้น โดยให้มีอำนาจหน้าที่ทบทวนแผน และบทบาทในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร หรือตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย ให้สามารถรับมือกับสาธารณภัยหลายประเภท และสาธารณภัยที่ซับซ้อนในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกันได้

๔. ข้อเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาตามข้อ ๓ หากเห็นชอบขอได้โปรดลงนามในคำสั่ง และหนังสือแจ้งให้รับทราบและดำเนินการตามคำสั่ง และเชิญประชุมที่เสนอมาพร้อมนี้

ร้อยตำรวจตรี

(สันฐิติ ธรรมใจ)

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย

พันเอก ๑๐๐๐๐๐๐๐

(นายพิทยา กุชอม)

ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ๗ สกลนคร

๕ ส.ค. ๒๕๖๒

คำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร

ที่ ๖๒ /๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย

.....

ด้วยผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ทบทวนแนวทางการจัดการสาธารณภัยต่าง ๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ โดยให้ทบทวนแผนการดำเนินการด้านต่าง ๆ ในการจัดการสาธารณภัย กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร สามารถรับมือกับสาธารณภัยหลายประเภท และสาธารณภัยที่ซับซ้อนในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกันได้

เพื่อให้เป็นไปตามข้อสั่งการของผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร จึงแต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย ขึ้น โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
เขต ๗ สกลนคร	เป็น ประธานกรรมการ
๑.๒ ผู้อำนวยการส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย	เป็น กรรมการ
๑.๓ ผู้อำนวยการส่วนฝึกอบรม	เป็น กรรมการ
๑.๔ ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการ	เป็น กรรมการ
๑.๕ ผู้อำนวยการส่วนป้องกันและปฏิบัติการ	เป็น กรรมการ
๑.๖ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป	เป็น กรรมการ
๑.๗ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย	เป็น กรรมการและเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ รวบรวมข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย พื้นที่เกิดภัยซ้ำซาก แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด แผนการเผชิญเหตุภัยรูปแบบต่าง ๆ และแนวทางการป้องกันสาธารณภัยประเภทต่าง ๆ ของจังหวัด ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ วิเคราะห์ ทบทวน บูรณาการ แผนงาน แผนงบประมาณ และโครงการต่าง ๆ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ด้านการจัดการสาธารณภัยไม่ว่าจะเป็นการเตรียมความพร้อมด้านคน งบประมาณ เครื่องมืออุปกรณ์ และการจัดการ ให้สอดคล้องกับข้อมูลตาม ข้อ ๒.๑ แล้วแจ้งให้ทุกส่วน/ฝ่าย ถือปฏิบัติ

๒.๓ ตรวจสอบ ทบทวนแนวทางในการเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ และบุคลากร งบประมาณ และการบริหารจัดการของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการรับมือกับสาธารณภัยที่หลากหลาย หรือสาธารณภัยที่ซับซ้อนที่อาจเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน

/๒.๔ ส่งผู้แทน...

๒.๔ ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม หรือเสนอแนะ ให้แนวทาง ให้ความร่วมมือ หรือร่วมดำเนินการ ในการจัดการสาธารณสุขภัยประเภทต่าง ๆ ให้แก่จังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยจังหวัดในพื้นที่ รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกลนคร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๕ ริเริ่ม โดยจัดทำแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรมใด ๆ ให้ส่วน/ฝ่าย ต่าง ๆ หรือบุคคล ใดไปดำเนินการ ไม่ว่าจะดำเนินการด้วยตนเอง หรือร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้มีการเตรียม ความพร้อมจัดการสาธารณสุขหลายประเภท และสาธารณสุขที่ซับซ้อนในเวลาใกล้เคียงกัน

๒.๖ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง กำหนดบทบาทหน้าที่ และมอบหมายภารกิจให้ผู้เกี่ยวข้อง ปฏิบัติ ในอำนาจหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกลนคร ในการสนับสนุนเครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ หรือทรัพยากรอื่น ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขทั้งในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และนอกเขตพื้นที่รับผิดชอบ ไม่ว่าจะได้รับการร้องขอของหน่วยงานต่าง ๆ หรือการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา

๒.๗ ส่งเสริม และสนับสนุนงานทางวิชาการด้านการจัดการสาธารณสุขหลายประเภท หรือภัยที่ ซับซ้อนในพื้นที่เดียวกันให้แก่ส่วน/ฝ่ายต่าง ๆ นำไป ปฏิบัติ หรือเสริมสร้างความรู้ และความเข้าใจให้แก่ บุคลากร เครือข่ายหรือบุคคลทั่วไป ให้เข้าใจได้ถูกต้องและเป็นระบบ

๒.๘ ประสานสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขจังหวัดในเขตพื้นที่ หน่วยงาน หรือบุคคล ใด ๆ เพื่อให้ดำเนินการ หรือสนับสนุนให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามข้อ ๒.๑ ถึง ๒.๗

๒.๙ ดำเนินการอื่นใดตามที่ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกลนคร มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๘ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

(นายพิทยา กุดหอม)

ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกลนคร

ผนวก ๒

รายงานการประชุมคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่
ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย

รายงานการประชุม

คณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย

วันพุธที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๖.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมธาตุคุณ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร

ผู้มาประชุม

๑. นายพิทยา กุดหอม	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์ ปภ. เขต ๗ สกลนคร
๒. ร.ต.ต.สันธิติ ธรรมใจ	ตำแหน่ง นิติกรชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่ง
ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย
๓. นายสมร พรหมโสภา	ตำแหน่ง นายช่างเครื่องกลชำนาญงาน
แทน ผู้อำนวยการส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย
๔. นายทัศนัย สุสานนท์	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนฝึกอบรม
๕. นายสุนทร ปัตตุลี	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการ
๖. นายอนันต์ จ้อยอินทร์	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนป้องกันและปฏิบัติการ
๗. นางสาวกัญชณา มะโนสิม	ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางนพรัตน์ ปัตตุลี	ตำแหน่ง นายช่างโยธาอาวุโส ส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการ
๒. นายวันชัย นามผา	ตำแหน่ง พชก.ขนาดหนัก ระดับ ช. ๒
ส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๖.๐๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่อง ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ

ผู้อำนวยการศูนย์ ปภ. เขต ๗ สกลนคร ประธานการประชุม

ด้วยผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ลงนามในคำสั่ง
ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๖๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ แต่งตั้ง
คณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย ขึ้น โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบ
 - ๑.๑ ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็น ประธานกรรมการ
เขต ๗ สกลนคร
 - ๑.๒ ผู้อำนวยการส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย เป็น กรรมการ
 - ๑.๓ ผู้อำนวยการส่วนฝึกอบรม เป็น กรรมการ
 - ๑.๔ ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการ เป็น กรรมการ
 - ๑.๕ ผู้อำนวยการส่วนป้องกันและปฏิบัติการ เป็น กรรมการ
 - ๑.๖ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป เป็น กรรมการ

๑.๗ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณสุข เป็น กรรมการและเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ รวบรวมข้อมูลพื้นที่เสี่ยงภัย พื้นที่เกิดภัยซ้ำซาก แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด แผนการเผชิญเหตุภัยรูปแบบต่าง ๆ และแนวทางการป้องกันสาธารณสุขประเภทต่าง ๆ ของจังหวัด ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง

๒.๒ วิเคราะห์ ทบทวน บูรณาการ แผนงาน แผนงบประมาณ และโครงการต่าง ๆ ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ด้านการจัดการสาธารณสุขไม่ว่าจะเป็นการเตรียมความพร้อมด้านคน งบประมาณ เครื่องมืออุปกรณ์ และการจัดการ ให้สอดคล้องกับข้อมูลตาม ข้อ ๒.๑ แล้วแจ้งให้ทุกส่วน/ฝ่าย ถือปฏิบัติ

๒.๓ ตรวจสอบ ทบทวนแนวทางในการเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ และบุคลากร งบประมาณ และการบริหารจัดการของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการรับมือกับสาธารณสุขที่หลากหลาย หรือสาธารณสุขที่ซับซ้อนที่อาจเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน

๒.๔ ส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุม หรือเสนอแนะ ให้แนวทาง ให้ความร่วมมือ หรือร่วมดำเนินการในการจัดการสาธารณสุขประเภทต่าง ๆ ให้แก่จังหวัด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๕ ริเริ่ม โดยจัดทำแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรมใด ๆ ให้ส่วน/ฝ่าย ต่าง ๆ หรือบุคคลใดไปดำเนินการ ไม่ว่าจะดำเนินการด้วยตนเอง หรือร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อให้มีการเตรียมความพร้อมจัดการสาธารณสุขหลายประเภท และสาธารณสุขที่ซับซ้อนในเวลาใกล้เคียงกัน

๒.๖ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง กำหนดบทบาทหน้าที่ และมอบหมายภารกิจให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติ ในอำนาจหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการสนับสนุนเครื่องจักร เครื่องมือ และอุปกรณ์ หรือทรัพยากรอื่น ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขทั้งในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และนอกเขตพื้นที่รับผิดชอบ ไม่ว่าจะได้รับการร้องขอของหน่วยงานต่าง ๆ หรือการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา

๒.๗ ส่งเสริม และสนับสนุนงานทางวิชาการด้านการจัดการสาธารณสุขหลายประเภท หรือภัยที่ซับซ้อนในพื้นที่เดียวกันให้แก่ส่วน/ฝ่ายต่าง ๆ นำไป ปฏิบัติ หรือเสริมสร้างความรู้ และความเข้าใจให้แก่บุคลากร เครือข่ายหรือบุคคลทั่วไป ให้เข้าใจได้ถูกต้องและเป็นระบบ

๒.๘ ประสานสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขจังหวัดในพื้นที่ หน่วยงาน หรือบุคคลใด ๆ เพื่อให้ดำเนินการ หรือสนับสนุนให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามข้อ ๒.๑ ถึง ๒.๗

๒.๙ ดำเนินการอื่นใดตามที่ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกลนคร มอบหมาย

เพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งดังกล่าว จึงขอเชิญคณะกรรมการตามคำสั่งฯ มาประชุมในวันนี้ เพื่อขับเคลื่อนงานของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกลนคร โดยเป็นการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณสุข

มติที่ประชุม : รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่อง เพื่อพิจารณา

พิจารณา ทบทวน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย

ร.ก.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย ฝ่ายเลขานุการ

การประชุมวันนี้เป็นการพิจารณา ทบทวน และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัยตามคำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๖๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย เนื่องจากสภาพปัญหาในปัจจุบันพบว่าภัยที่เกิดขึ้นมีความซับซ้อนและหลากหลายทั้งที่เกิดขึ้นทั่วโลกและประเทศไทย โดยหน่วยงานระดับนโยบายตั้งแต่ระดับระหว่างประเทศ มาจนถึงระดับรัฐไทย ต่างเห็นความสำคัญ ทั้งนี้จากสถิติการเกิดภัยของจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ระบุในแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่าในช่วงปี ๒๕๕๙ - ๒๕๖๑ เกิดภัยหลายประเภทในพื้นที่เดียวกัน ได้แก่ ภัยจากการคมนาคมเกิดขึ้นทุกจังหวัดในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร อุทกภัย วาตภัย และอัคคีภัย เกิดทั้ง ๓ จังหวัดและทุกปี ซึ่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร จะต้องตื่นตัว และเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยที่หลากหลายนี้ โดยให้มีการเตรียมความพร้อมด้านคน ด้านเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งปัจจุบันศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร อาจมีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เหล่านี้อยู่แล้ว แต่ควรมีการทบทวนแผนงาน โครงการ ตลอดจนแนวปฏิบัติต่าง ๆ ให้สามารถตอบสนองภัยที่อาจเกิดขึ้นหลายประเภทที่อาจซ้ำซ้อน หลากหลาย ในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกันได้ และต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ กระทรวงมหาดไทย และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้วย

ผู้อำนวยการศูนย์ ปก. เขต ๗ สกลนคร ประธานการประชุม

ให้แต่ละหน่วยงานนำเสนองานด้านการเตรียมการป้องกันสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ต่อที่ประชุมโดยสรุป โดยส่วนฝึกอบรม และฝ่ายบริหารนำเสนอด้านคน ด้านการเงินให้ฝ่ายบริหารนำเสนอ ด้านเครื่องมืออุปกรณ์ให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัยนำเสนอ และด้านการบริหารจัดการให้ส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการนำเสนอ

ผู้อำนวยการส่วนฝึกอบรม กรรมการ

ในส่วนการพิจารณาทบทวนด้านคน เมื่อวานนี้วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๒ ได้มีการประชุม คณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา และทบทวน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านการจัดการสาธารณภัย ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ตามคำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๖๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้ดำเนินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ซึ่งได้เริ่มมีการดำเนินการตามมติที่ประชุมดังกล่าวแล้ว

ผู้อำนวยการศูนย์ ปก. เขต ๗ สกลนคร ประธานการประชุม

ด้านคน ให้ดำเนินการตามมติที่ประชุมคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา และทบทวน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านการจัดการสาธารณภัยศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ตามคำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๖๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ ที่ได้มีมติไปแล้ว

/หัวหน้าฝ่าย...

หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป กรรมการ

ด้านงบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้รับงบประมาณทั้งสิ้น ๒๐,๙๓๐,๕๓๔ บาท ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๒ ใช้งบประมาณไปแล้ว ๑๙,๘๑๓,๐๕๐.๐๘ บาท คงเหลืองบประมาณ ๑,๑๑๗,๔๘๓.๙๒ บาท โดยแยกเป็น ๑) งบดำเนินงาน ได้รับ ๖,๓๑๔,๐๙๔ บาท ใช้งบไปแล้ว ๕,๒๔๑,๕๒๒.๐๘ บาท คงเหลือ ๑,๐๗๒,๕๗๑.๙๒ บาท ๒) งบรายจ่ายอื่น ได้รับ ๗๘๖,๕๔๐ บาท ใช้งบไปแล้ว ๗๘๑,๒๐๑ บาท คงเหลือ ๕,๓๓๙ บาท และ ๓) งบลงทุน ได้รับ ๑๓,๘๒๙,๙๐๐ บาท ใช้งบไปแล้ว ๑๓,๗๙๐,๓๒๗ บาท คงเหลือ ๓๙,๕๗๓ บาท ส่วนเมื่อเกิดสาธารณภัยหากมีการประกาศภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังแล้ว ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ก็สามารถใช้งบเงินทศรองราชการได้

นายสมร พรหมโสภาน์ ผู้อำนวยการส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย กรรมการ

ด้านเครื่องมืออุปกรณ์ ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัยขอเรียนว่า ได้มีการตรวจสอบความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ ส่วนเครื่องมืออุปกรณ์ใดชำรุดก็จะทำการซ่อมแซมให้กลับมาใช้ได้ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้รับการจัดสรรงบประมาณและได้รับอนุมัติให้ซ่อมปรับปรุงสภาพเครื่องจักรกล (ซ่อมใหญ่) วงเงิน ๖,๙๖๘,๐๐๐ บาท แยกเป็นเครื่องจักรกล ยานพาหนะของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ๑๒ คัน/เครื่อง และของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดนครพนม จำนวน ๑ คัน โดยคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จทั้งหมดภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการ กรรมการ

การดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนอกจากจะดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ และแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้ว ส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการจะต้องนำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและแผนเผชิญเหตุภัยต่าง ๆ ของจังหวัด มาประกอบการพิจารณาด้วย ร.ก.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย ฝ่ายเลขานุการ

ขอเสนอแนะต่อที่ประชุมว่า เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมตอบสนองและแก้ไขปัญหาการประสบสาธารณภัยหลายประเภทและซับซ้อนในพื้นที่เดียวกัน ควรมีการทบทวน และพิจารณาแนวทางการเตรียมคน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และการบริหารจัดการต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับภัยที่อาจเกิดขึ้นหลากหลายประเภทและซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งการเตรียมการด้านบุคลากรนั้นก็ควรดำเนินการตามมติที่ประชุม คณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา และทบทวน การบริหารทรัพยากรมนุษย์ด้านการจัดการสาธารณภัย ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ตามคำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๖๑/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้ดำเนินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร แล้ว ส่วนการบริหารงบประมาณ ควรให้ฝ่ายบริหารทั่วไป กลับไปพิจารณางบประมาณที่มีอยู่โดยพยายามให้มีเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และควรศึกษาระเบียบกระทรวงการคลังเกี่ยวกับเงินทศรองราชการไว้เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการใช้งานและเบิกจ่ายที่สะดวก ถูกระเบียบ และรวดเร็วด้วย ด้านเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ ควรให้ส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย เร่งดำเนินการซ่อมใหญ่ให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา และบริหารจัดการเครื่องจักรกลให้เตรียมพร้อมช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ความรับผิดชอบของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้อย่างทั่วถึง และให้ส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการ พิจารณาแผนสนับสนุนการปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินกลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับปรับปรุงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ และแผนของจังหวัดที่เกี่ยวข้อง และ ร.ก.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัยจะไปค้นคว้านโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตั้งแต่ระดับระหว่างประเทศที่ไทยมีพันธกรณี ระดับประเทศ ไปจนถึงระดับกระทรวงและระดับกรม แล้วจะนำมา

วิเคราะห์แล้วกำหนดเป็นแนวทางหรือมาตรการให้ทุกส่วน/ฝ่าย ดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายและแผนข้างต้น เพื่อผลในการแก้ไขปัญหาการรับมือกับภัยหลายประเภทได้ โดยเสนอให้ทุกส่วน/ฝ่าย ตลอดจนคณะกรรมการทุกคน ดำเนินการอื่นใดตามอำนาจหน้าที่ในคำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๖๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย ด้วย

ผู้อำนวยการศูนย์ ปก. เขต ๗ สกลนคร ประธานการประชุม

ให้ทุกส่วน/ฝ่ายดำเนินการแต่ละด้านตามข้อเสนอของ รก.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย โดยให้อยู่ในการกำกับดูแลของ รก.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย โดยขอมอบหมายให้ รก.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย ซึ่งเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการชุดนี้ มีอำนาจในการอำนวยความสะดวก สั่งการ เข้าไปร่วมดำเนินการกับทุกส่วน/ฝ่าย รวมทั้งให้มีการปฏิบัติหรือดำเนินการอื่นใดที่ส่งผลเป็นการแก้ไขปัญหาการรับมือกับภัยหลายประเภทที่เกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกันและในเวลาใกล้เคียงกัน และให้เป็นไปตามข้อเสนอของ รก.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัยข้างต้น ทั้งนี้หากมีเหตุสาธารณภัยใดหรือจะต้องมีการปฏิบัติใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการร้องขอ หรือสั่งการจากหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร หรือเป็นแนวคิดริเริ่มจะดำเนินการอย่างไร ขอให้ทุกส่วน/ฝ่าย หรือ รก.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย เพื่อพิจารณาสั่งการให้ดำเนินการหรือหากเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นก็ให้ รก.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย นำเสนอต่อผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร เพื่อพิจารณาสั่งการ นอกจากนี้ขอให้ รก.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย ในฐานะกรรมการและเลขานุการทำหน้าที่กำกับติดตาม อำนาจการ หรือปฏิบัติงานให้เป็นไปตามคำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๖๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย โดยการดำเนินการดังกล่าวข้างต้นให้เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป ทั้งนี้ ในการเตรียมการก่อนเกิดภัย และเมื่อเกิดภัยขึ้นไปจนถึงขั้นตอนของการฟื้นฟูหลังเกิดภัย ก็ให้ รก.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย เป็นผู้อำนวยการ กำกับดูแล ช่วยกลั่นกรอง การปฏิบัติของทุกส่วน/ฝ่าย ในทุกการปฏิบัติทุกกิจกรรมด้วยเช่นกัน

มติที่ประชุม : เห็นชอบตามที่ รก.ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย และผู้อำนวยการศูนย์ ปก. เขต ๗ สกลนคร เสนอ ในทุกประเด็น

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องอื่นๆ

- ไม่มี

เลิกประชุม เวลา ๑๗.๓๐ น.

ลงชื่อ..........ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางนพรัตน์ ปิตตุลี)

นายช่างโยธาอาวุโส

ลงชื่อ ร.ต.ต......ผู้ตรวจรายงานการประชุม

(สัณฐิติ ธรรมใจ)

นิติกรชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่ง

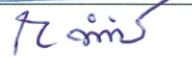

ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

คณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย

วันพุธที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๖.๐๐ น.

ณ ห้องประชุมธาตุตุ้ม ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
๑	นายพิทยา กุดหอม	ผู้อำนวยการศูนย์ ปภ. เขต ๗ สกลนคร	
๒	ร.ต.ต.สันธิติ ธรรมใจ	นิติกรชำนาญการพิเศษ รักษาการในตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย	
๓	นายสมร พรหมโสภา	นายช่างเครื่องกลชำนาญงาน แทน ผู้อำนวยการส่วนสนับสนุนทรัพยากรกู้ภัย	
๔	นายทัศนัย สุสานนท์	ผู้อำนวยการส่วนฝึกอบรม	
๕	นายสุนทร ปัตตลี	ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการ	
๖	นายอนันต์ จ้อยอินทร์	ผู้อำนวยการส่วนป้องกันและปฏิบัติการ	
๗	นางสาวกัญญา มะโนสิม	หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป	
๘	นางนพรัตน์ ปัตตลี	นายช่างโยธาอาวุโส ส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการ	
๙	นายวันชัย นามผา	พชก.ขนาดหนัก ระดับ ช. ๒ ส่วนยุทธศาสตร์และการจัดการ	

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร โทร. ๐ ๔๒๗๒ ๘๑๔๓

ที่ มท ๐๖๑๘/ว ๑๖๖๗

วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย

เรียน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสาธารณภัย ผู้อำนวยการส่วนทุกส่วน และหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

ด้วย ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ได้ลงนามในคำสั่งศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ที่ ๒๒ /๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการ พิจารณา ทบทวน กลั่นกรอง และกำหนดบทบาทหน้าที่ของศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร ในการจัดการสาธารณภัย ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ ให้ทุกส่วน/ฝ่าย ถือปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยขอเชิญประชุมคณะกรรมการตามคำสั่งนี้ในวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลา ๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร โดยพร้อมเพรียงกัน

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

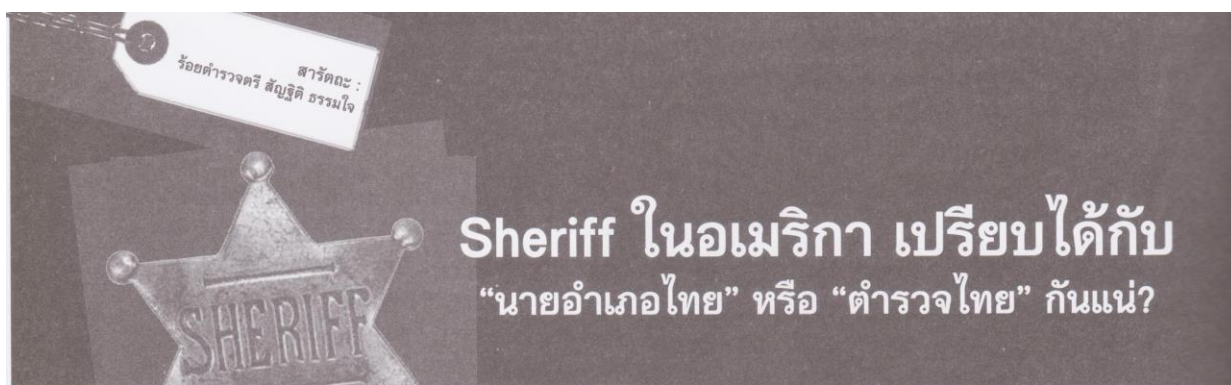
(นายพิทยา กุดหอม)

ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เขต ๗ สกลนคร

ผนวก ๓

บทความ เรื่อง Sheriff ในอเมริกา เปรียบได้กับ “นายอำเภอไทย” หรือ “ตำรวจไทย” กันแน่?

เมื่อพิจารณาที่มาหรือรากศัพท์ของคำว่า Sheriff นั้นมาจากคำในภาษาอังกฤษดั้งเดิม ๒ คำ คือ คำว่า “Shire” ซึ่ง หมายถึง สิ่งหรือบุคคลที่อยู่คู่กับเมืองหรืออาจแปลว่าประจำเมืองก็ได้กับคำว่า “Rieve” ซึ่งแปลว่า หัวหน้าผู้บังคับใช้กฎหมายของท้องที่ เมื่อรวม ๒ คำนี้ เป็น Sheriff แล้วจะมีความหมายว่า หัวหน้าผู้ปกครองท้องที่ประจำท้องที่ผู้มิ

ทากท่านได้ดูภาพยนตร์ที่มาจากสหรัฐอเมริกา หลายเรื่องมักจะมีเจ้าหน้าที่ผู้รักษาความสงบเรียบร้อยตามชนบทหรือพื้นที่ห่างไกลที่มีข้อความติดข้างรถยนต์ที่ใช้เป็นพาหนะว่า “Sheriff” และมีคำบรรยายภาษาไทยแปลการเรียก Sheriff ว่า “ท่านนายอำเภอ” แต่ก็มีหลายคนกล่าวว่า Sheriff ในสหรัฐอเมริกา หากจะเปรียบเทียบกับประเทศไทย ก็คือตำรวจนั่นเอง เพราะเป็นผู้มีหน้าที่จับโจรผู้ร้ายเหมือนกันแต่แตกต่างกันทางพื้นที่การทำงานเท่านั้น Sheriff ไม่ได้เป็นนายอำเภอแต่อย่างใด จึงน่าจะสงสัยว่า คำว่า Sheriff ในสหรัฐอเมริกาเปรียบเป็นใครกันแน่ระหว่าง “ตำรวจ” กับ “นายอำเภอ” การหาคำตอบเรื่องนี้คงจะเป็นประโยชน์มากในมิติของการอ้างอิงเพื่อความคงอยู่และบทบาทหน้าที่ของนายอำเภอของไทย ที่สะท้อนการทำทาบกับแนวคิดความซ้ำซ้อนในการใช้อำนาจรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในของไทย

อำนาจบังคับใช้กฎหมายนั่นเอง จะว่าไปแล้ว แครากศัพท์คำว่า Sheriff ก็ชวนให้นึกถึงตำแหน่งนายอำเภอของไทยแล้ว เพราะในอำเภอหนึ่ง ๆ อาจมีผู้กำกับกรสถานีตำรวจหลายคน แต่จะมีนายอำเภอผู้เป็นหัวหน้าผู้ปกครองท้องที่ประจำท้องที่หรือประจำเมืองเพียงคนเดียวเท่านั้น

จากการศึกษาระบบการรักษาความสงบเรียบร้อยและกระบวนการยุติธรรมของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) พบว่าในมิติของผู้ที่ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในภาคของการรักษาความสงบเรียบร้อยในระดับพื้นที่นั้น มีหน่วยงานที่มีบทบาทหรือใช้อำนาจเดียวกันนี้ ๒ หน่วยงานที่มีชื่อเรียกต่างกัน นั่นคือ Police กับ Sheriff นั่นเอง

โดยทั่วไปแล้ว Sheriff ในประเทศสหรัฐอเมริกาจะทำหน้าที่อยู่ประจำในหน่วยการปกครองที่เป็นแขนขาของมลรัฐที่เรียกว่า County (อาจเปรียบได้คล้าย ๆ หน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคของ

ไทย) ในพื้นที่ของ County จะมี County Sheriff ทำหน้าที่บังคับใช้และดำเนินคดีอาญาทั่วไป มีหน้าที่ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดและโจรผู้ร้ายเหมือนกับ Police ด้วย แต่มีการแบ่งแยกความรับผิดชอบในการใช้อำนาจหน้าที่เดียวกันระหว่าง Police และ Sheriff ตามลักษณะพื้นที่ กล่าวคือ Sheriff จะทำหน้าที่ในเมืองในระดับ County หรือในชนบท ส่วน Police จะทำหน้าที่ในเมืองที่เรียกว่า City ซึ่งเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารค่อนข้างเป็นอิสระ เป็นนิติบุคคล และ Township ซึ่งเป็นพื้นที่ย่อยของ County โดย Police จะทำหน้าที่บังคับใช้และดำเนินคดีอาญาตลอดจนคดีจราจรที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่รับผิดชอบของตนด้วย เช่น City Police เป็นต้น อย่างไรก็ตามในสหรัฐอเมริกา มีมลรัฐที่ไม่ได้จัดตั้งหน่วยการปกครองเป็น County คือ มลรัฐลุยเซียนา แต่ Sheriff ก็มีบทบาทในหน่วยการปกครองทำหน้าที่คล้ายกับ County ที่เรียกว่า Parish กับมลรัฐอลาสก้า ซึ่ง Sheriff ก็มีบทบาทในหน่วยการปกครองทำหน้าที่คล้ายกับ County ที่เรียกว่า Borough เช่นกัน

บางกรณี Sheriff ก็จะทำหน้าที่อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามผู้กระทำความผิดอีกด้วย เช่น หน้าที่เกี่ยวกับคดีโดยสนับสนุนการทำงานที่ของศาลโดยดำเนินคดีอาญาและคดีแพ่งทุกประเภทที่เกิดขึ้นระหว่างท้องที่แต่ละ County ด้วย เช่น ในมลรัฐเซาท์แคโรไลนา Sheriff จะมีหน้าที่ในการรับรองบุคคลที่จะไปเป็นอนุญาโตตุลาการในคดีความผิดทางอาญาของเยาวชนที่พ้นออกมาจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก เป็นต้น นอกจากนี้ Sheriff ยังทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เรียกว่า Bailiff ในศาล โดยมีหน้าที่ดำเนินการตามคำสั่งศาล ทั้งก่อนและหลังการมีคำพิพากษาด้วย รวมไปถึงการควบคุมดูแลสถานที่กักขังของ County ด้วย บางมลรัฐ Sheriff ทำหน้าที่จัดการจราจรและสอบสวนคดีอุบัติเหตุบนถนนในพื้นที่ County ที่ไม่ใช่ถนนระหว่างเมืองอีกด้วย ในบางครั้ง Sheriff ยังมีหน้าที่ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่อื่นๆ เช่น เจ้าหน้าที่ชันสูตร เป็นต้น

ในบางมลรัฐพิจารณาถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจด้วยการให้ Sheriff ทำหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ Marshall (Marshall คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในทางคดี ได้แก่ ทำหน้าที่ส่งหมายหรือบันทึกหรือเอกสารใดๆ ของศาล การคุมกันผู้ต้องขังไปยังเรือนจำหรือที่กักขัง การนำผู้ต้องขังมาขึ้นศาล การรักษา

ความปลอดภัยแก่ศาลและคนในศาล) หรือเจ้าพนักงาน Constable (Constable คือ เจ้าพนักงานผู้ทำหน้าที่ในการรักษาเมือง รักษาความสงบเรียบร้อยในการดำเนินคดีในศาลท้องถิ่น บางครั้งทำหน้าที่เก็บภาษี และเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆ ของผู้ต้องขัง เช่น การประกัน ค่าพาหนะ เป็นต้น ในบางเขตอำนาจศาล Constable จะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ Sheriff) ทำหน้าที่ในศาลแขวง (Lesser Court) อีกด้วย ซึ่งโดยปกติแล้วการทำหน้าที่ทางศาล (Bailiff) ใน Municipal Court จะเป็นหน้าที่ของ Marshall ส่วน Sheriff จะทำหน้าที่ทางศาลในศาล Superior Court

สำหรับมลรัฐทางตอนใต้และตะวันตกเฉียงใต้ ได้ให้ Sheriff ทำหน้าที่เก็บภาษี และเป็นเจ้าหน้าที่จัดการทรัพย์สินผู้ตายที่ไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ด้วย ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย County จัดให้มีแผนกการเมืองการปกครองขึ้นให้ Sheriff ทำหน้าที่หลักบังคับใช้กฎหมายด้วยการกำหนดให้ทำหน้าที่ดูแลที่กักขังของ County และทำหน้าที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายคดี (Bailiff) ในศาล Superior Court ด้วย นอกจากนี้หากเกิดภัยพิบัติใหญ่ที่คาบเกี่ยวมากกว่า ๑ เมือง หรือ ๑ County แล้ว Sheriff จะคอยทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมายให้มาทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ โดยไม่มีการคำนึงถึงลำดับชั้นการบังคับบัญชา แม้ในเวลาปกติหน่วยงานเหล่านี้จะขึ้นตรงต่อหน่วยงานของตนเองก็ตาม

เมื่อพิจารณาหน้าที่ของ Sheriff ของสหรัฐอเมริกาหลากหลายด้านที่กล่าวมาข้างต้น พบว่ามีความใกล้เคียงอย่างยิ่งกับหน้าที่ของนายอำเภอของประเทศไทยมากกว่าตำรวจ โดยจะขอยกเอาบทบาทหน้าที่ของ Sheriff ข้างต้นเปรียบเทียบกับบทบาทของนายอำเภอและฝ่ายปกครองตามกฎหมายไทยได้ ดังนี้

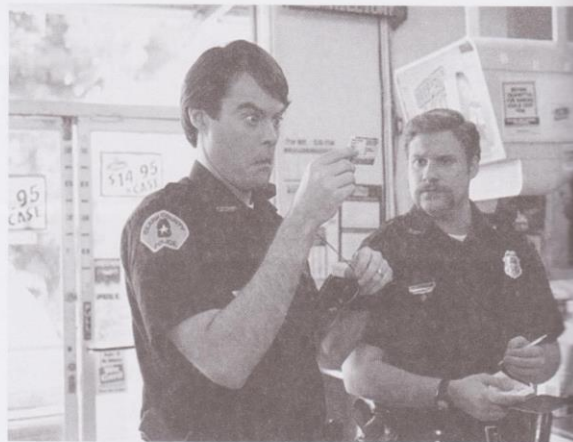
๑. Sheriff ในมลรัฐแคลิฟอร์เนียมีหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ได้รับมอบหมายให้มาทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ในกรณีเกิดภัยพิบัติใหญ่ เป็นการทำหน้าที่เดียวกับนายอำเภอไทยที่กฎหมายกำหนดให้เป็นผู้อำนวยการอำเภอตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มีหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอตามมาตรา ๑๙ ประกอบมาตรา ๒๒ ของพระราชบัญญัติเดียวกันนี้ ซึ่งหน้าที่ในการป้องกันและ

บรรเทาสาธารณภัยนี้ รวมถึงการจัดการสาธารณภัยด้วยการใช้ระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System : ICS) อันเป็นระบบที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้บัญชาการเหตุการณ์ และการจัดองค์กรรูปแบบพิเศษเพื่อให้ง่ายต่อการรับมือกับสาธารณภัย ซึ่งหมายความรวมถึงนายอำเภอมีหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในพื้นที่ได้

๒. หน้าที่ในการจัดให้มีการคุมตัวผู้ต้องหาและนำผู้ต้องหาไปยังศาลของ Sheriff เป็นหน้าที่หนึ่งของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองในการสอบสวนคดีอาญาตามข้อ ๗ ของกฎกระทรวงกำหนดการสอบสวนความผิดอาญาบางประเภทในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครโดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่บัญญัติให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครอง มีอำนาจในเรื่องการควบคุมตัวผู้ต้องหาและการกำหนดสถานที่ในการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ว่า ในกรณีจำเป็นจะต้องควบคุมผู้ต้องหาไว้ในระหว่างสอบสวนให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองควบคุมผู้ต้องหาไว้ ณ ที่ทำการของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองไว้ เว้นแต่ไม่มีสถานที่ควบคุมเช่นนั้น ให้พนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองมอบตัวผู้ต้องหาฝากควบคุมไว้ ณ สถานที่ตรวจแห่งท้องที่ที่ทำการของพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองตั้งอยู่และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการควบคุมไว้

๓. Sheriff ที่มีหน้าที่ในการรับรองบุคคลที่จะไปเป็นอนุญาโตตุลาการในคดีความผิดทางอาญาของเยาวชนที่พ้นออกมาจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก ซึ่งใกล้เคียงกับหน้าที่ของนายอำเภอที่มีหน้าที่จัดให้มีการไกล่เกลี่ยคดีความผิดที่มีโทษทางอาญาตามมาตรา ๖๑/๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และตามกฎกระทรวง ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยความผิดที่มีโทษทางอาญา พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นการผันคดี (Diversion) ด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) แนวทางหนึ่ง

๔. Sheriff ในมลรัฐทางตอนใต้และตะวันตกเฉียงใต้ได้ทำหน้าที่เก็บภาษีอันเป็นหน้าที่เดียวกับนายอำเภอไทย ซึ่งนอกจากจะมีหน้าที่เก็บภาษีอากรซึ่งมิได้มีกฎหมายหรือข้อบังคับให้พนักงานอื่นเก็บตามมาตรา ๑๒๗ - ๑๒๙ ของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่

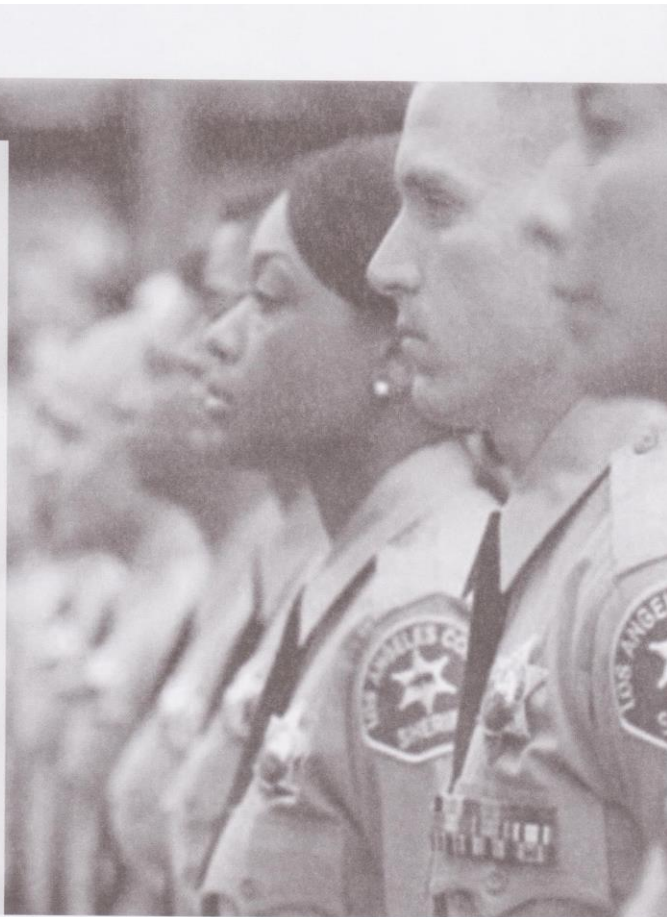
พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ แล้วนายอำเภอยังมีหน้าที่เก็บภาษีตามประมวลรัษฎากรด้วย เช่น ตามมาตรา ๑๒ แห่งประมวลรัษฎากร บัญญัติไว้ว่าภาษีอากรซึ่งต้องเสียหรือนำส่งเมื่อถึงกำหนดชำระแล้ว ถ้ามิได้เสียหรือนำส่ง ให้ถือเป็นภาษีอากรค้าง โดยให้อธิบดีกรมสรรพากรมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ต้อง รับผิดชอบเสียภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากรได้ทั่วราชอาณาจักร โดยมีต้องขอให้ศาลออกหมายยึดหรือสั่ง อำนาจดังกล่าวอธิบดีจะมอบให้รองอธิบดีหรือสรรพากรเขตก็ได้ ส่วนในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมีอำนาจเช่นเดียวกับอธิบดีกรมสรรพากรภายในเขตท้องที่จังหวัดหรืออำเภอนั้น แต่สำหรับนายอำเภอนั้น จะใช้อำนาจสั่งขายทอดตลาดได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นต้น

๕. Sheriff ในมลรัฐทางตอนใต้และตะวันตกเฉียงใต้อีกเช่นกัน ที่ถูกกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่จัดการทรัพย์สินผู้ตายที่ไม่ได้ทำพินัยกรรมไว้ด้วย ซึ่งใกล้เคียงกับบทบาทหน้าที่ของนายอำเภอและฝ่ายปกครองที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดการทรัพย์สินของคนตาย มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยพินัยกรรมได้บัญญัติให้การทำพินัยกรรมของประชาชนประเภทเอกสารฝ่ายเมืองตามมาตรา ๑๖๕๘ พินัยกรรมแบบเอกสารลับตามมาตรา ๑๖๖๐ และพินัยกรรมด้วยวาจาตามมาตรา ๑๖๖๓ กำหนดให้นายอำเภอเข้าไปเกี่ยวข้อง ด้วยการรับดำเนินการพินัยกรรมเหล่านี้ให้กับผู้ประสงค์จะทำพินัยกรรม

เมื่อวิเคราะห์หน้าที่ของ Sheriff ของสหรัฐอเมริกาเปรียบเทียบกับหน้าที่ของนายอำเภอไทยทั้ง ๕ ข้อข้างต้นแล้วจะพบว่า หน้าที่ดังกล่าวเมื่อพิจารณาตามกฎหมายไทย ยกเว้นหน้าที่ในการควบคุมตัวและการกักขังตามข้อ ๒ ล้วนแล้วแต่เป็นหน้าที่ของนายอำเภอหรือพนักงานฝ่ายปกครองแต่เพียงฝ่ายเดียวเสียแทบทั้งสิ้น ดังนั้น จึงแทบจะมองไม่เห็นเหตุผลใดที่มีหน้าที่หน้าที่ที่จะทำให้เข้าใจได้ว่า Sheriff ของสหรัฐอเมริกาก็คือตำรวจไทยแต่อย่างใด

จึงสรุปได้ว่า ทั้งเหตุผลแห่งความหมายของคำอันเป็นรากศัพท์ของคำว่า Sheriff เองตลอดจนหน้าที่ของ Sheriff ที่ทำหน้าที่คล้ายคลึงกับนายอำเภอและฝ่ายปกครองของไทยหลายประการ จึงเพียงพอจะพิจารณาได้ว่า คำว่า Sheriff ในสหรัฐอเมริกา มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “นายอำเภอ” ของไทยมากกว่า “ตำรวจ”

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกาที่เป็นระบบ Common Law กำหนดให้กระบวนการค้นหาความจริงส่วนใหญ่อยู่ที่ลูกขุน (Grand Jury) ทำให้บทบาทของทั้ง Police และ Sheriff จึงมีหน้าที่หลักๆ ในการรักษาความสงบเรียบร้อย (Order Maintenance) บังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) และงานบริการ (Service) เป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้มีหน้าที่หลักในการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเหมือนตำรวจและนายอำเภอหรือฝ่ายปกครองของประเทศไทยแต่อย่างใด จึงมีอาจนำเรื่องนี้มาศึกษาเปรียบเทียบในเรื่องอำนาจการสอบสวนในกฎหมายไทยที่กำลังเป็น Talk of the town ในปัจจุบันได้โดยตรงเท่าใดนัก แต่เรื่องนี้จะ เป็นประโยชน์ในแง่ของการศึกษาความหลากหลายของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ใช้อำนาจรัฐเดียวกันอย่างสอดคล้อง เหมาะสม และตรงความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การปรับปรุงรูปแบบการใช้อำนาจรัฐของไทยให้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป

อ้างอิง

Adams, Thomas F.. (1980). Introduction to the Administration of Criminal Justice (2nd ed.) . Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.

Cole, George F. (1995). The American System of Criminal Justice (7th ed.). Belmont, CA: Wadsworth.

The South Carolina Department of Juvenile Justice. (2010). The Community Juvenile/ Youth Arbitration Program. Retrieved April 1, 2016, from <http://www.state.sc.us/djj/pdfs/juvenile-arbitration-program.pdf>.

ผนวก ๔

บทความ เรื่อง นายอำเภอกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

เทคโนโลยีเกษตร

ปีที่ ๑๑๒ ฉบับที่ ๖ เดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๕๖๐

www.dopa.go.th

ศูนย์ศึกษาการพัฒนา
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ศูนย์ศึกษาการพัฒนา
ภูพาน

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

“สร้างน้ำ เพิ่มป่า พัฒนาชีวิตที่พอเพียง”

มหาดไทย

เร่งบูรณาการและ
แก้ไขปัญหากันที่

๑. บทนำ

บทความเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์จะนำเสนอข้อมูลและอีกมุมมองหนึ่งให้นายอำเภอ โดยเฉพาะ นายอำเภอที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นครั้งแรก ตลอดจนปลัดอำเภอและเจ้าหน้าที่อำเภอที่เป็น ผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ อันเป็นอำนาจหน้าที่ใน กิจการสาธารณภัยและงานบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ประชาชน ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ทั้งยังมีหน้าที่บำบัดปกป้องภัยอันตรายอันมีมา โดยฉุกเฉิน รวมตลอดทั้งการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ แก่ผู้ประสบภัยตามมาตรา ๒๗ (๘) ประกอบมาตรา ๘๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และมาตรา ๖๒ วรรคท้าย ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นอกจากนี้ยังกำหนดหน้าที่ให้นายอำเภอจัดให้มีระบบสัญญาณเตือนภัย มาตรการป้องกันอัคคีภัย และภัยอันเกิดจากอาคารบ้านเรือนทรุดโทรมไว้ในมาตรา ๙๔ มาตรา ๙๖ และมาตรา ๕๕ ประกอบมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ อีกด้วย หน้าที่ในการจัดการสาธารณภัยซึ่งต้องเป็นหน้าที่ของนายอำเภอนี้ไม่ได้มีเฉพาะในประเทศไทย ในต่างประเทศอย่างสหรัฐอเมริกา เมื่อเกิดภัยพิบัติใหญ่ที่คาบเกี่ยวมากกว่า ๑ County แล้ว Sheriff หรือนายอำเภอ จะทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้รับมอบหมายให้มาทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่อีกด้วย

ปัจจุบัน การปฏิบัติหน้าที่ในการกิจบำบัดทุกข์ให้แก่ราษฎรในพื้นที่ให้พ้นจากภัยพิบัติหรือสาธารณภัย มีการบูรณาการความร่วมมือกันของหน่วยงานในพื้นที่ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานกู้ภัยภาคเอกชน หน่วยทหาร และที่สำคัญได้มีหน่วยงานของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในส่วนภูมิภาค เข้าไปมีส่วนสนับสนุนการทำงานของนายอำเภอด้วย ดังนั้น นายอำเภอและข้าราชการอำเภอจำเป็นต้องอัปเดตข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติให้รู้เท่าทันภาคส่วนเหล่านั้น นอกจากจะเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้สื่อสารเป็นภาษาเดียวกันแล้ว ยังจะช่วยสร้างการยอมรับและการให้ความร่วมมือในการร่วมกันจัดการภัยพิบัติในพื้นที่ให้สำเร็จราบรื่นอีกด้วย

ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลนั้น จะขอเสนอเครื่องมือที่นายอำเภอสามารถใช้ในการจัดการสาธารณสุข แนวทางการจัดการสาธารณสุขของนายอำเภอในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งสามารถจำแนกเป็นก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลังเกิดภัย และหัวข้อสุดท้ายจะเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหากรณีศึกษาที่มักเป็นปัญหาให้นายอำเภอต้องแก้ไข ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

๒. เครื่องมือของนายอำเภอในการจัดการสาธารณสุข

เมื่ออยู่ในพื้นที่แล้วนายอำเภอจะมีเครื่องมือในการจัดการสาธารณสุข ซึ่งแยกแยะได้ ดังนี้

๒.๑ เครื่องมือด้านคน (Man) นายอำเภอมีบุคลากรช่วยเหลือในการจัดการสาธารณสุข ได้แก่

(๑) **เจ้าพนักงาน** เจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ จะเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอทำหน้าที่จัดการสาธารณสุข ซึ่งบางครั้งการดำเนินการตามคำสั่งนายอำเภอตามกฎหมายฉบับนี้อาจเป็นเหมือนการละเมิดสิทธิผู้หนึ่งผู้ใด เช่น การปิดกั้นพื้นที่ทำลายทรัพย์สินของบุคคล เป็นต้น นายอำเภอควรแต่งตั้งให้ปลัดอำเภอที่ผ่านการอบรมหลักสูตรปลัดอำเภอซึ่ง ปก. ให้การรับรอง หรือข้าราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรตามที่ ปก. กำหนด ให้เป็นเจ้าพนักงาน และจัดให้มีการออกบัตรเจ้าพนักงานหรือให้มีเครื่องแบบปฏิบัติงานให้ไว้เพื่อเตรียม

ความพร้อมตั้งแต่ยังไม่เกิดภัย โดยให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๓ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยเครื่องแบบ เครื่องหมาย และบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ถูกต้อง ทั้งนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่ข้างต้นต้องถูกฟ้องร้องอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่จัดการสาธารณสุข

(๒) **อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)** อปพร. เป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ต้องดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งระเบียบดังกล่าวกำหนดให้มีศูนย์ อปพร. อำเภอ ให้นายอำเภอเป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อำเภอ ให้ที่ทำการปกครองอำเภอเป็นศูนย์ อปพร. อำเภอ แต่ระเบียบนี้มีจุดอ่อนตรงที่ไม่ได้กำหนดให้ศูนย์ อปพร. อำเภอ มีหน้าที่คัดเลือก อปพร. แต่กำหนดให้หน้าที่ในการคัดเลือก ฝึกอบรม และขึ้นทะเบียนเป็นของศูนย์ อปพร. ท้องถิ่น ดังนั้น เมื่อนายอำเภอจะพัฒนาศูนย์ อปพร. อำเภอ ให้มี อปพร. เพิ่มขึ้น ต้องให้ศูนย์ อปพร. ท้องถิ่น คัดเลือก อปพร. ให้ แล้วให้ อปพร. ทำเรื่องขอย้ายจากศูนย์ อปพร. ท้องถิ่น มาสังกัดศูนย์ อปพร. อำเภอ ตามข้อ ๓๑ ของระเบียบเดียวกันนี้ ปัจจุบัน อปพร. ได้รับเงินเป็นค่าใช้จ่ายเนื่องในการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้ว ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ว่าด้วยค่าใช้จ่ายของอาสาสมัครในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๖๐

(๓) **มิสเตอร์เตือนภัย** มิสเตอร์เตือนภัยเป็นราษฎรอาสาประจำหมู่บ้าน/ชุมชนที่ผ่านการฝึกอบรมและจัดตั้งขึ้นเครือข่ายของ ปก. ทำหน้าที่ประสานข้อมูลกับหน่วยงานของรัฐและแจ้งเตือนภัยให้กับประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย นายอำเภอสามารถใช้ประโยชน์จากเครือข่ายมิสเตอร์เตือนภัยในหมู่บ้าน/ชุมชนได้ หากนายอำเภอเห็นว่าหมู่บ้าน/ชุมชนใดมี

ความเสี่ยงภัยสูง ก็อาจประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความตื่นตัวของ มีสเตอร์เตือนภัยในพื้นที่ได้ ทั้งนี้ นายอำเภออาจใช้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ตลอดจนกรรมการหมู่บ้าน ปฏิบัติหน้าที่มีสเตอร์เตือนภัยอีกหน้าที่หนึ่งด้วยก็ได้

(๔) ทีมกู้ชีพกู้ภัยตำบล (OTOS : One Tambon One Search and rescue team) อ่านคำย่อว่า โอ-โทส เป็นโครงการ “หนึ่งตำบลหนึ่ง ทีมกู้ชีพกู้ภัย” ที่กระทรวงมหาดไทย โดย ปก. จัดให้มี ขึ้นเพื่อให้ทุกตำบลมีทีมกู้ชีพกู้ภัยอย่างน้อย ๑ ทีม ซึ่ง มักจะจัดตั้งและอยู่ในการกำกับดูแลและสนับสนุนของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ ซึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย นี้จะเป็นส่วนสำคัญในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่ และนายอำเภอก็มีอำนาจสั่งใช้ได้ตามมาตรา ๑๙ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

(๕) เครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและ เอกชน เช่น กู้ภัยภาคเอกชน บริษัทเอกชนที่ขาย สินค้าที่มีส่วนให้เกิดภัย นักการเมือง การช่วยเหลือ จากทหาร ทีมกู้ชีพกู้ภัยจากส่วนกลางอย่าง ทีมค้นหา และกู้ภัยในเขตเมือง (USAR Teams) ตลอดจนการ ตรวจเยี่ยมของผู้บังคับบัญชาทุกระดับ เป็นต้น เนื่องด้วย เรื่องสาธารณภัย เป็นเรื่องส่วนรวมอย่างหนึ่งที่ หน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งผู้คนในสังคมต่างให้ความสนใจและประสงค์จะมีส่วนร่วม เพราะเมื่อดำเนินการ ได้ผลในทางปฏิบัติแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อสังคม ส่วนรวม นายอำเภอสามารถใช้ภาวะผู้นำในการดึง ศักยภาพของกลุ่มเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ แล้วสร้าง เครือข่ายเหล่านี้ให้เป็นระบบ เช่น ผูกอบรวมหน่วยกู้ภัย เอกชนที่มักไปถึงที่เกิดเหตุก่อนภาครัฐให้รู้วิธีเคลื่อนย้าย ผู้บาดเจ็บที่ถูกต้อ และไม่ทำลายพยานหลักฐานใน ที่เกิดเหตุ การจัดแบ่งหน้าที่และเขตรับผิดชอบของ หน่วยงานที่เข้าไปช่วยเหลือให้ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อนกัน เป็นต้น

๒.๒ เครื่องมือด้านเงิน (Money) พอลจะ แบ่งประเภทให้เข้าใจง่าย ดังนี้

(๑) งบประมาณ คือ งบประมาณที่ใช้ ในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่ นอกจากจะมีงบประมาณ จากส่วนราชการตาม Function ในงบประมาณ รายจ่ายประจำปีแล้ว ยังมีงบประมาณจากจังหวัดและ กลุ่มจังหวัดตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหาร งานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งนายอำเภออาจได้รับมอบอำนาจให้ใช้เงินในส่วนนี้

(๒) งบท้องถิ่น คือ งบประมาณ ของท้องถิ่นที่ท้องถิ่นมีหน้าที่ต้องใช้จ่ายเพื่อจัดการ สาธารณภัยในเขตพื้นที่ของตน ตามกฎหมายจัดตั้ง ของท้องถิ่นแต่ละประเภท ซึ่งนายอำเภอมิบทบาท ในการกำกับดูแลให้การใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ ระเบียบ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยวิธีการงบประมาณของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๑ และที่แก้ไข เพิ่มเติม เป็นต้น

(๓) เงินอุดหนุนราชการ ตามระเบียบ กระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นงบกลางอย่างหนึ่งตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการ งบประมาณ เป็นเงินที่นายอำเภอจะเข้าไปมีส่วน เกี่ยวข้องมากที่สุดเมื่อเกิดสาธารณภัย จะใช้ได้ก็ต่อ เมื่องบท้องถิ่นไม่มีแล้ว และเป็นเงินที่มักเกิดปัญหา มากที่สุด เช่น การทุจริต การใช้และการเบิกจ่ายไม่เป็น ไปตามระเบียบ เป็นต้น นายอำเภอควรใช้งบนี้อย่าง ระมัดระวังอ่านระเบียบนี้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อน เกิดสาธารณภัย เมื่อเกิดภัยแล้วจะเตรียมตัวไม่ทัน เพราะเป็นการดำเนินการที่ต้องการความรวดเร็ว แต่ อยากรู้ก็ตาม ไม่ควรกลัวเกินไปจนไม่อาจใช้เงินนี้ ช่วยเหลือประชาชนได้อย่างทันท่วงที

(๔) งบกลางของรัฐบาล มักจะใช้ใน กรณีเกิดภัยขนาดใหญ่ งบประมาณที่กล่าวมาข้างต้น ไม่เพียงพอ รัฐบาลจึงต้องนำงบกลางออกมาใช้จัดการ สาธารณภัย นายอำเภออาจมีบทบาทในการเป็นผู้รับ มอบอำนาจให้ใช้จ่ายเงิน

(๕) เงินบริจาค เมื่อเกิดสาธารณภัย อาจมีผู้นำเงินมาบริจาคทั้งที่บริจาคให้นายอำเภอเอง หรือบริจาคผ่านมาทางรัฐบาล ส่วนกลาง และจังหวัด การใช้จ่ายเงินบริจาคให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นหลัก

๒.๓ เครื่องมือด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material)

วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่ ส่วนใหญ่ อยู่ท้องครุปรกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อเกิดสาธารณภัย นายอำเภอสามารถเรียกใช้ได้มาตรา ๒๑ วรรคท้าย (๒) (๓) ของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ส่วนลุงยังชีพและสิ่งของ เพื่อใช้แจกจ่ายผู้ประสบภัย นั้น นอกจากนายอำเภอ จะขอความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ จัดหาได้แล้ว ยังสามารถขอไปยังจังหวัด และศูนย์ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ซึ่งมีสิ่งของ สำรองจ่ายเตรียมไว้ตามจำนวนที่กำหนดไว้ ตามข้อ กำหนดกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ว่าด้วย วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งของสำรองจ่ายช่วยเหลือผู้ประสบ สาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๔๗ ให้ส่งสิ่งของสำรองจ่ายชนิด ต่าง ๆ มาแจกจ่ายให้ราษฎรผู้ประสบภัยได้ นอกจากนี้ ยังมีสิ่งของเพื่อบรรเทาทุกข์จากองค์กรสาธารณกุศล ต่าง ๆ อีกมากมาย เช่น สภากาชาดไทย มูลนิธิ และ องค์กรเอกชน เป็นต้น

๒.๔ เครื่องมือด้านการจัดการ (Management) สามารถแยกประเภทได้เป็น ดังนี้

๒.๔.๑ เครื่องมือด้านกฎหมาย และระเบียบแบบแผน นายอำเภอมีเครื่องมือทาง กฎหมายที่ใช้จัดการสาธารณภัยมากมาย เนื่องจาก ข้อจำกัดของพื้นที่การนำเสนอ ในที่นี้จึงขอยกมาเท่าที่ สำคัญ คือ

(๑) พระราชบัญญัติป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นกฎหมาย หลักที่ครอบคลุมการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่ทุกชั้น ตอน ทั้งยังเป็นกฎหมายแม่บทในการวางแผนทางการ จัดการสาธารณภัยด้านต่างๆอีกด้วยซึ่งมาตรา ๑๔ แห่ง

กฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติให้นายอำเภอ เป็นผู้อำนวยความสะดวก รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ในการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตอำเภอ โดยมี อำนาจสั่งการหน่วยงานของรัฐและองค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอ ให้ดำเนินการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียด ต่อไป

(๒) แผนการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย การจัดการสาธารณภัยตาม พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้ต้องมีแผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยซึ่งเป็นระเบียบขั้นตอน (Procedure) ใน การจัดการสาธารณภัย ว่ามีวิธีดำเนินการอย่างไร กำหนดหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนในการร่วมกันจัดการ สาธารณภัย ทั้งก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัย และหลัง เกิดภัย การจัดองค์กรจัดการภัย หลักเกณฑ์ในการ ยกย่องระดับขนาดของภัยแต่ละระดับ การใช้จ่ายเงินในการ จัดการภัย ตลอดจนมาตรการการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย ซึ่งแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จะมี ๒ ระดับ ที่นายอำเภอจำเป็นจะต้องศึกษา คือ ระดับชาติ ซึ่งปัจจุบันใช้แผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ และระดับจังหวัด คือ แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับสภาพแห่งท้องที่จังหวัดนั้น

(๓) กฎหมายอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอื่นที่บัญญัติอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน ต่าง ๆ อีกมากมายในการเข้ามาจัดการสาธารณภัย ในพื้นที่ที่นายอำเภอจำเป็นต้องรู้เพื่อประโยชน์ใน การอำนวยความสะดวกหรือประสานงานตามแต่กรณี เช่น พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธ ศักราช ๒๔๕๗ ซึ่งมีความครอบคลุมการปฏิบัติงาน ใช้แก้ไขปัญหาได้ทุกเรื่อง กฎหมายจัดตั้งองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทจะกำหนดหน้าที่ ให้ท้องถิ่นมีหน้าที่จัดการสาธารณภัย พระราชบัญญัติ จัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม มาตรา ๘ (๓) บัญญัติให้อำนาจหน้าที่กระทรวงกลาโหมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ และการช่วยเหลือ

ประชาชนด้วย และล่าสุดความจำเป็นในการพัฒนาความก้าวหน้าไปสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ พระราชบัญญัติพลังงานนิวเคลียร์เพื่อสันติ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๑๐๑ บัญญัติอำนาจหน้าที่ให้นายอำเภอในฐานะผู้อำนวยการอำเภอตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเข้าระงับเหตุฉุกเฉินทางนิวเคลียร์และรังสีที่สร้างความเสียหายขยายขอบเขตเป็นความเสียหายสาธารณะ เป็นต้น

๒.๔.๒ แนวคิดและวิธีการจัดการสาธารณภัย

วิธีการจัดการสาธารณภัยโดย

เฉพาะการจัดการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีแนวคิดมาจากแนวทางที่เรียกว่าระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System : ICS) เป็นวิธีการจัดการภาวะฉุกเฉินของสำนักจัดการภาวะฉุกเฉินส่วนกลางของสหรัฐ (Federal Emergency Management Agency : FEMA) พัฒนาขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาการสื่อสารที่ไม่ตรงกันในการปฏิบัติภารกิจดับไฟป่าขนาดใหญ่ในสหรัฐอเมริกา เป็นการจําต้องกรในการทำการร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาร่วมระงับสาธารณภัย มีจุดเด่นที่มีการใช้รูปแบบการสื่อสารกลางที่เข้าใจตรงกันทุกหน่วยงาน มีเอกภาพในการจัดการ โครงสร้างองค์กรมีลักษณะยืดหยุ่น ปรับใช้ให้เหมาะสมกับทุกสถานการณ์ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานด้านภาวะฉุกเฉินปัจจุบันต่างยอมรับว่าเป็นระบบจัดการภาวะฉุกเฉินที่ใช้ได้ดี จึงนำแนวคิดนี้ไปบรรจุไว้ในบทที่ ๕ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้นายอำเภอใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่

๓. แนวทางการจัดการสาธารณภัยของนายอำเภอ ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงแนวทางในการจัดการสาธารณภัยของนายอำเภอในแต่ละช่วงเวลาของภัย โดยสังเขป ดังนี้

๓.๑ ก่อนเกิดภัย ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) **ทำแผนที่เสี่ยงภัย** เมื่อนายอำเภอเริ่มปฏิบัติหน้าที่แล้วควรเริ่มศึกษาข้อมูลในพื้นที่ว่าในอำเภอนั้นหมู่บ้านใด ตำบลใดมีความเสี่ยงภัยอะไรบ้าง โดยอาจทำแผนที่เสี่ยงภัย ตามวงจรของภัยแต่ละปี เช่น เริ่มจากต้นปีงบประมาณจะมีภัยหนาว ต่อมาจะมีภัยแล้ง พายุฤดูร้อน ช่วงต้นปี พ.ศ. ต่อด้วยฤดูฝนจะมีอุทกภัย วัตภัย ดินโคลนถล่ม เป็นต้น ให้นำข้อมูลการประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินย้อนหลัง ๕ ปี มาพิจารณา ว่ามีหมู่บ้านใดเสี่ยงภัยอะไรบ้าง

(๒) **ลดความเสี่ยงภัย** เมื่อได้หมู่บ้านเสี่ยงภัยแล้วให้ทำการลดความเสี่ยงภัยด้วยใช้ทรัพยากรที่กล่าวมาข้างต้นจัดการกับความเสี่ยงภัย โดยอาจแสวงหาความร่วมมือจากราษฎรในหมู่บ้านโดยชี้ให้เห็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทยตามมาตรา ๕๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ต้องให้ความร่วมมือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ใช้ชาวบ้านในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ กำหนดแนวทางในการจัดการความเสี่ยงภัยด้วยตนเอง อันเป็นแนวทางการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน (Community Based Disaster Risk Management : CBDRM) ก็ได้ สิ่งสำคัญที่นายอำเภอควรทำในพื้นที่เสี่ยงภัย คือ ต้องจัดให้มีระบบการเตือนภัยให้มีประสิทธิภาพ ต้องมีการสื่อสารระหว่างภาครัฐและชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการจัดให้มีการเฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ การแจ้งเตือนล่วงหน้า (Early Warning) ทันทีที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดภัย ตลอดจนการแจ้งเตือนภัย (Warning) เมื่อยืนยันข้อมูลแล้วว่ามีโอกาสเกิดภัยมากกว่าร้อยละ ๖๐ และเตรียมพร้อมสำหรับการอพยพเมื่อเกิดภัย อย่างไรก็ตาม เมื่อคาดว่า จะเกิดภัยในระยะเวลาอันใกล้ นายอำเภออาจเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใช้เงินอุดหนุนราชการตามข้อ ๒.๒ (๓) เพื่อป้องกันหรือยับยั้งภัยพิบัติภายในวงเงินไม่เกิน ๑๐ ล้านบาท ก็ได้

(๓) ฝึกซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สิ่งที่มีมักจะเกิดขึ้นในทางปฏิบัติเป็นประจำ คือ แผนที่วางไว้อย่างดี แต่เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉินมักไม่มีการจัดการตามแผน เกิดความวุ่นวาย ดังนั้น สิ่งสำคัญที่สุดในการพยายามดำเนินการให้เป็นไปตามแผนเมื่อเกิดเหตุการณ์ นั่นคือ นายอำเภอควรสนับสนุน กระตุ้นให้มีการฝึกซ้อมแผนอย่างสม่ำเสมอ ให้แต่ละหน่วยงานมีความพร้อมและรู้หน้าที่ตนเมื่อเกิดเหตุจริง ทั้งนี้การฝึกซ้อมแผนมีหลายรูปแบบ ตั้งแต่การฝึกเชิงอภิปราย ซึ่งมีการฝึกแบบประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และการฝึกบนโต๊ะ (Table Top Exercise) ไปจนถึงการฝึกเชิงปฏิบัติการ ซึ่งมีทั้งการฝึกปฏิบัติ (Drill) การฝึกเฉพาะหน้าที่ (Functional Exercise) และการฝึกเต็มรูปแบบ (Full Scale Exercise) อย่างไรก็ตาม หากเป็นสาธารณภัยที่เกี่ยวกับความมั่นคง เช่น การก่อการร้าย การจลาจล เป็นต้น การปฏิบัติจะต้องเป็นไปตามยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมแห่งชาติ ของสภาความมั่นคงแห่งชาติด้วย

(๔) การเตรียมศูนย์อพยพ นายอำเภอควรสำรวจพื้นที่อำเภอเพื่อจัดเตรียมสถานที่ไว้สำหรับการจัดตั้งศูนย์อพยพเมื่อเกิดภัยไว้ด้วย อาจเป็นโรงเรียน วัด หรือที่ใดที่เหมาะสมและปลอดภัย ทั้งนี้ควรศึกษาเพิ่มเติมในรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการศูนย์อพยพหรือศูนย์พักพิงชั่วคราวตามมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติด้วย ซึ่งอย่างน้อยจะต้องมีระบบไฟฟ้า ระบบน้ำ ระบบอาหาร ระบบสุขาภิบาล ระบบดูแลสุขภาพและการป้องกันโรค ระบบความปลอดภัย ระบบสื่อสาร ระบบขนส่ง และระบบจัดการ เช่น สุขาไม่ควรอยู่ห่างเกิน ๕๐ เมตร และให้มีจำนวนอย่างน้อย ๑ ห้อง ต่อผู้อพยพ ๒๐ คน เป็นต้น

๓.๒ ขณะเกิดภัย

เมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นแล้วให้นายอำเภอพิจารณาขนาดของภัย หากเป็นสาธารณภัยขนาดเล็ก ท้องถิ่นจัดการเองได้ ก็ควรให้ท้องถิ่นดำเนินการ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ หากเป็นภัยที่ร้ายแรงขึ้น ท้องถิ่นไม่สามารถจัดการได้เพียง

ลำพัง อาจต้องอาศัยความช่วยเหลือจากท้องถิ่นอื่น ให้นายอำเภอเข้าไปบัญชาการเหตุการณ์ หากเป็นภัยที่ร้ายแรงขึ้นเกินกำลังของนายอำเภอจะจัดการ ให้รายงานผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าราชการจังหวัดยกระดับให้เป็นสาธารณภัยขนาดกลาง แล้วให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ มีนายอำเภอเป็นผู้สนับสนุนผู้ว่าราชการจังหวัด ทั้งนี้เมื่อภัยร้ายแรงขึ้นจะมีการยกระดับขึ้นเป็นสาธารณภัยขนาดใหญ่ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บัญชาการ และภัยระดับสูงสุดจะเป็นสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นผู้สั่งการ ทั้งนี้ แนวทางการจัดการภัยควรเป็นไปตามที่ได้ฝึกซ้อมแผนไว้ และให้ยึดแนวทางดำเนินการตามบทที่ ๕ การจัดการในภาวะฉุกเฉิน ของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นการใช้เครื่องมือทางกฎหมายประกอบกับการจัดการภัยตามระบบบัญชาการเหตุการณ์ (Incident Command System : ICS)

ในขั้นตอนการจัดการภัยขนาดเล็กที่นายอำเภอในฐานะผู้อำนวยการอำเภอเป็นผู้บัญชาการเหตุการณ์ นายอำเภอมีอำนาจดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ หลายประการที่สำคัญ ได้แก่ สั่งการหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอ สั่งข้าราชการพลเรือน พนักงานส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ เจ้าพนักงาน อาสาสมัคร รวมถึงบุคคลใด ๆ ในเขตอำเภอได้ สั่งใช้อาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และยานพาหนะทั้งของรัฐและเอกชนในเขตอำเภอได้ สั่งใช้เครื่องมือสื่อสารทั้งของรัฐและเอกชนได้ทุกระบบ สั่งห้ามเข้าหรือออกพื้นที่ สั่งตัดแปลงทำลาย หรือเคลื่อนย้ายสิ่งก่อสร้าง วัสดุ หรือทรัพย์สินที่เป็นอุปสรรคแก่การบำบัดป้องกันอันตรายได้ มีอำนาจในการจัดให้มีศูนย์อพยพชั่วคราว จัดการจราจร ปิดกั้นพื้นที่ ประกาศห้ามเข้าพื้นที่ สั่งอพยพช่วยเหลือผู้ประสบภัย ช่วยขนย้ายทรัพย์สิน ตลอดจนมีอำนาจมอบหมายภารกิจให้องค์การสาธารณกุศล และบุคคลที่เข้ามาช่วยเหลือการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่

ได้ ทั้งนี้ การดำเนินการของนายอำเภอข้างต้นหากทำตามหน้าที่และพอสมควรแก่เหตุและไม่ได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ย่อมได้รับการนิรโทษกรรมให้พ้นผิดและความรับผิดทั้งปวง ในการนี้ให้นายอำเภอรายงานไปยังจังหวัดเพื่อประกาศเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน

๓.๓ หลังเกิดภัย

ภายหลังเกิดภัย นายอำเภอควรเร่งให้มีการสำรวจความเสียหาย แล้วเร่งจัดให้มีการสงเคราะห์ฟื้นฟูผู้ประสบภัย โดยสิ่งสำคัญในช่วงนี้ คือ การใช้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ นอกจากนี้ อาจมีการใช้เงินบริจาคในการฟื้นฟูผู้ประสบภัยก็ให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยที่การช่วยเหลือควรดำเนินการด้วยความรวดเร็ว และเป็นธรรมเพื่อป้องกันปัญหาการร้องเรียน และการฟื้นฟูควรดำเนินการภายใต้หลักการการบูรณะให้กลับมามากกว่าเดิม หรือ Build Back Better and Safer

๔. กรณีศึกษาที่น่าสนใจ มีกรณีศึกษาที่เป็นปัญหาการจัดการสาธารณภัยและน่าสนใจ ดังนี้

(๑) กรณีไม้หวงห้ามโค่นล้มทับบ้านเรือนราษฎร

เมื่อไม่นานมานี้เกิดวาตภัยในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ไม้พะยุงโค่นล้มทับบ้านเรือนราษฎรเสียหายและจะเป็นอันตรายต่อผู้อยู่อาศัยในบ้าน ไม้พะยุงเป็นไม้หวงห้ามประเภท ก. ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ ๑๐๖/๒๕๕๗ การทำไม้พะยุงโดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และมีไม้พะยุงยังไม่ได้แปรรูปไว้ในครอบครอง เป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติเดียวกันนี้ชาวบ้านจึงไม่กล้าตัดเพราะเกรงว่าจะผิดกฎหมาย จึงปล่อยให้ลี้ลับเป็นเวลานานจนสร้างความเดือดร้อนให้กับเจ้าของบ้าน

กรณีนี้กรมป่าไม้ได้มีหนังสือแจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติตามหนังสือกรมป่าไม้ด่วนที่สุด ที่สอ๐๖๐๒.๒/๑๑๖๘๕ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ ว่า หากพบว่าไม้หวงห้ามประเภท ก. ที่ขึ้นอยู่ในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองหรือที่ดินของรัฐ และอยู่ในลักษณะที่อาจเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือทรัพย์สินของประชาชน หรือได้โค่นล้มทับบ้านเรือนหรือทรัพย์สินของประชาชน หรือกีดขวางทางสัญจร ให้เจ้าหน้าที่ทำบันทึกการตรวจสอบพร้อมพยานหลักฐาน แล้วไปลงประจำวันที่ที่สถานีตำรวจแห่งพื้นที่ที่ไม่ขึ้นอยู่ และดำเนินการเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายหรือเพื่อบรรเทาความเสียหาย โดยกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเคลื่อนย้ายไม้ออกไปเก็บรักษาในที่ปลอดภัย แล้วให้แนะนำเจ้าของไปขออนุญาตทำไม้ต่อไป

กรณีดังกล่าวเมื่อพิจารณาในอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอซึ่งต้องบำบัดทุกข์ให้แก่ราษฎรแล้ว เห็นว่านายอำเภอในฐานะผู้อำนวยการอำเภอมีอำนาจสั่งการให้เจ้าพนักงานไปตัดไม้ที่เป็นทรัพย์สินของราษฎรและได้โค่นล้มทับบ้านเรือนราษฎร ให้ออกจากบ้านเรือนราษฎรเพื่อบำบัดป้องกันอันตรายดังกล่าวได้ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ทั้งนี้การสั่งการของนายอำเภอและการตัดไม้ของเจ้าพนักงานไม่ต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ เพราะเป็นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่พอสมควรแก่เหตุ ได้รับนิรโทษกรรมตามมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ คือ ให้พ้นจากความผิดและความรับผิดทั้งปวง หลังจากตัดไม้ออกจากบ้านแล้ว ให้นายอำเภอแนะนำให้เจ้าของไปขออนุญาตทำไม้ตามกฎหมายป่าไม้ต่อไป

(๒) กรณีอาคารชำรุดทรุดโทรมเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายต่อราษฎร

หากนายอำเภอพบว่าอาคารในพื้นที่ที่ราษฎรเข้าใช้อยู่ชำรุดทรุดโทรมเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัยได้ง่าย นายอำเภอสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่

ตามกฎหมายว่าด้วยกาณ์นั้นทราบเพื่อทำการตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งอาจเป็นเจ้าของพนักงานท้องถิ่นตามกฎหมายควบคุมอาคารก็ได้ หากเป็นโรงเรียนที่รูกล้ำล้ำน้ำก็อาจแจ้งเจ้าท่าตามกฎหมายว่าด้วยกาณ์เดินเรือในน่านน้ำไทยให้ตรวจสอบก็ได้

อย่างไรก็ตามหากนายอำเภอพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่อาจรพพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยกาณ์นั้นได้ ก็อาจใช้อำนาจตามมาตรา ๕๕ ประกอบมาตรา ๘๓ วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ สั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารนั้นซ่อมแซมให้ดี และพ้นจากความเสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย หากไม่ดำเนินการ ให้นายอำเภออาศัยอำนาจตามตามมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกันนี้ สั่งรื้ออาคารนั้นได้ และเรียกเอาค่ารื้อจากเจ้าของอาคาร

เนื่องจากข้อจำกัดด้านเนื้อที่ของบทความครั้งนี้ จึงไม่อาจนำกรณีศึกษาอื่น ๆ เกี่ยวกับงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอีกมากมายมาแนะนำเสนอได้ เช่น ปัญหาแนวทางปฏิบัติการใช้เงินทดรองราชการ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หากมีโอกาสจะรวบรวมปัญหาการปฏิบัติเหล่านี้มาแนะนำเสนอในครั้งต่อไป

อ้างอิง

กลุ่มประสานงานและจัดการที่อยู่อาศัยชั่วคราว (CCCM Cluster) ด้วยการประสานงานของสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยสหประชาชาติ (UNHCR) และองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (IOM). (๒๕๕๓). **แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พักพิงชั่วคราว**. มปท.

Adams, Thomas F.. (1980). **Introduction to the Administration of Criminal Justice** (2nd ed.) . Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.

Cole, George F. (1995). **The American System of Criminal Justice** (7th ed.). Belmont, CA: Wadsworth.